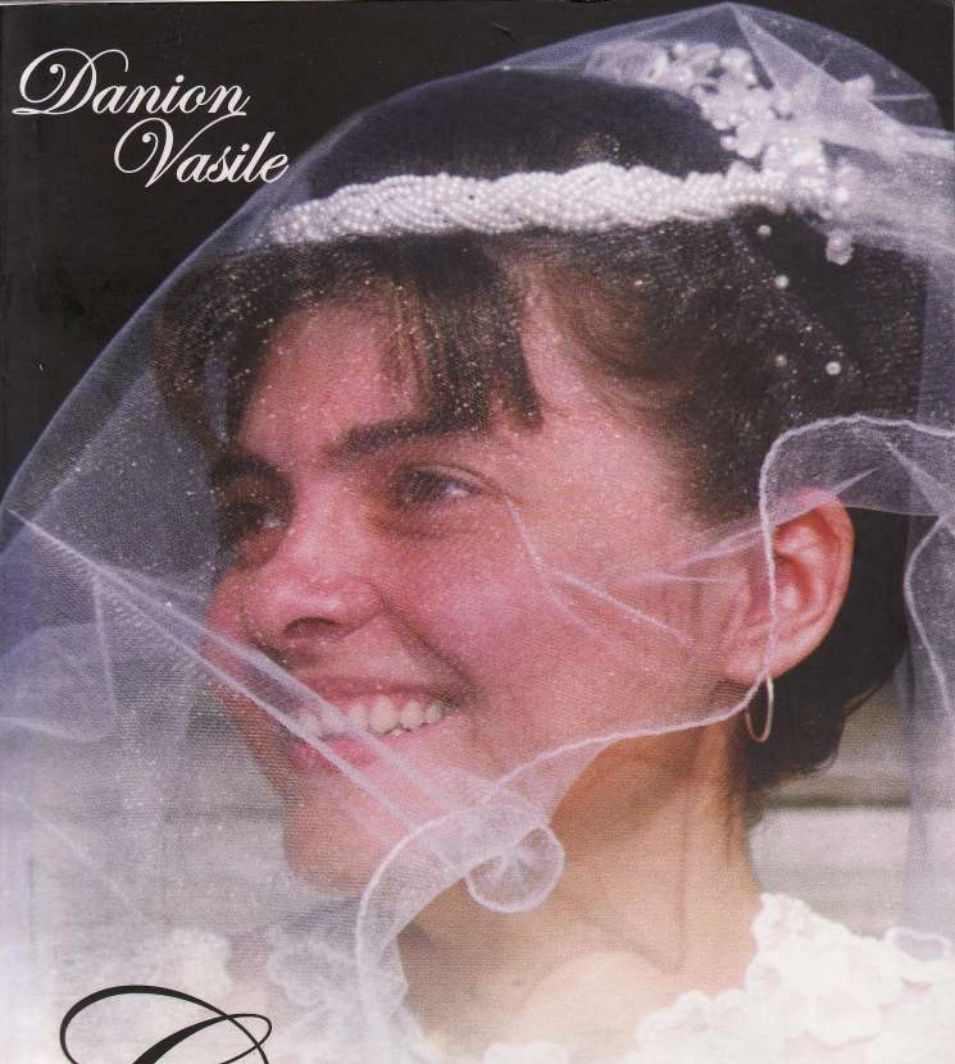

Danion Vasile

Cartea Nunții

Cum să-mi întemeiez o familie

LUCMAN

Editor: **Lucian BORLEANU**
Tehnoredactor: **Sanda DINCĂ**
Coperta: **Alexandra CORBU**
Foto copertă: **Emil CRIȘAN**

Editura Lucman, 2010

Toate drepturile pentru ediția de față sunt rezervate
Editurii Lucman.
Reproducerea parțială sau integrală a textului
fără acordul editurii este interzisă și va fi pedepsită
conform legilor în vigoare.

Comenzile pot fi trimise pe adresa editurii:
Editura Lucman
Bucureşti, Str. Miron Costin nr. 19, Sector 1
Telefon/fax: 021.222.53.17
e-mail: comenzi@lucman.ro
www.lucman.ro

ISBN: 978-973-723-282-3

Danion Vasile

CARTEA NUNȚII

– CUM SĂ-MI ÎNTEMEIEZ O FAMILIE –

Ediția a treia

LUCMAN

DANION VASILE – născut la 15 august 1974 în Bucureşti. Desfăşoară o intensă activitate apologetică (articole, cărţi, conferinţe şi emisiuni radiofonice).

Volume: *Jurnalul convertirii* (Editura Nepsis, 2009), *Drumul spre Acasă* (Editura Egumenița, 2009), *Drumul cuvintelor* (Editura Egumenița, 2009), *Zorii apostaziei* (Editura Egumenița, 2008), *Fețele apostaziei - Dărâmarea idolilor* (Editura Agnos, 2008), *Repere: Duhovnicul. Rugăciunea. Postul* (Editura Egumenița, 2007), *Underground – Rebelii generației NU* (Editura Agnos, 2007), *Tinerii şi sexualitatea – Repere pentru mileniul III* (Editura Egumenița, 2007), *Despre înfruntarea necazurilor* (Editura Sophia, 2007), *Evanghelia versus Iuda* (Editura Sophia, 2006), *Despre reîncarnare şi invazia extraterestră* (Editura Egumenița, 2006), *Taina iubirii* (Editura Egumenița, 2006), *Despre horoscop, cutremure şi ghicirea viitorului* (Editura Lucman, 2006), *Despre înfruntarea bolii* (Editura Lucman, 2006), *Noi sfinți preoți de mir* (Editura Lucman, 2006), *Ne vorbesc părinții athoniți* (Editura Lucman, 2006), *Bucuria Crăciunului* (Editura Agapis, 2006), *Cum să ne creştem copiii* (Editura Lucman, 2006), *Tinerii şi sexualitatea – Între iubire şi păcat* (Editura Lucman, 2006), *Tinerii şi sexualitatea – Întrebări şi răspunsuri* (Editura Lucman, 2006), *Tinerii şi sexualitatea – Păcate noi, păcate vechi* (Editura Egumenița, 2005), *Patericul mirenilor. Pilde pentru secolul XXI* (Editura Egumenița, 2004), *Mângâiere pentru bolnavi* (Editura Egumenița, 2004), *Despre înaintemergătorii Antihristului* (Editura Cartea Ortodoxă, 2004).

Cărțile pot fi comandate la editura@egumenita.ro
danionvasile@yahoo.com
www.danionvasile.ro

Prefață:

O carte care rupe tăcerea...

Pr. Constantin Necula

La citirea acestei cărți m-a ajutat *glasul* real al autorului, ascultat la o conferință provocată de A.S.C.O.R. la Sibiu. Şi cealaltă carte *seducătoare* şi iritantă deopotrivă, „Jurnalul convertirii", care-l *ascundea* pe Danion Vasile în Pavel Crainic. Adică autorul viu, fără coperți. Cu ochi vii şi aprindere verbală la fiecare gând ce-i ascuțea durerea. Pentru că *şi* cartea aceasta, a *Nunții*, are înmagazinată în sine teribil de multă durere.

Voit ne-academică, dezinvoltă într-atât încât aproape inhibă pe „prea duhovnicesc", cartea este, în fond, un pretext la dialog. Dialog la modul în care în pastoralitatea ei cotidiană – răstignită în grăbiri – biserica, respectiv preotul, parohul, nu mai are mijloacele reale de a o mai face. În fața coloşilor de ciment cenuşiu şi anost, în fața ghetto-ului despiritualizat, în găşti de cartier, pastoralitatea imediată şi-a pierdut din aplomb, negăsind la vreme cheile „convingerii credincioase".

Ce este interesant e că Danion Vasile scrie cum vorbeşte. Atent, pedant, intransigent cu exagerările, dar cald, viu, aproape patristic. Acel soi de cuvânt cu putere multă care se cere crescut de cultura teologică şi ne-teo-

logică actuală atunci când, din banca şi de la catedra universitară se adaugă străzii acest teribil locaş de vestire a Evangheliei. Tema, fragilă şi aproape transparentă, îl face pe autor să se transforme într-un soi de tăietor în piatră. Când cu forţa excepţională a ciocanului, când cu tandreţea dăltiţei care ostoieşte contururile.

De altfel, aceasta este una din marile calităţi ale autorului: că, în discreţie şi acrivie, vorbeşte cu dragoste despre lucruri *ocolite*, ascunse-n masa de preocupări care *par* serioase a demersurilor teologice greoaie şi, pe alocuri, depăşite. Niciodată n-am mai avut senzaţia unei astfel de reaşezări în pagină a teologiei morale în ceea ce priveşte familia şi cei care o alcătuiesc – mai ales tinerii, băieţi şi fete, dornici de a pune întrebări care par fără răspuns – ca în această „cântare a cântărilor", transpusă oarecum, iertată-mi fie imaginea, pe ritm de muzică modernă (n-am avut curaj să zic *hip-hop*, dar cam asta e).

Desigur că autorul nu face abstracţie de catedra didactică, atunci când este necesar ca tonul, uşor moralist, să-şi schimbe rezonanţa. Este cazul finalurilor de reflecţie care, cu un semiton mai jos sau mai sus ar fi distonat faţă de restul construcţiei cărturăreşti. Pentru că am văzut tineri citind cartea aceasta în tren, pe autobuz sau, o dată cu ivirea primăverii, pe bancă, în aer liber, mă gândesc că urmărita de altfel decentrare de pe amvon (cu toate ale lui) pe spaţiul cotidian colectiv nu poate face decât bine Bisericii.

Cartea lui Danion Vasile mai are într-însa o *scurtcircuitare*. Rupe tăcerea. Pe câteva subiecte tabu, necomentate în predică – unele pe bună dreptate – dar care nu înseamnă că nu există. Şi existenţa lor cere răspuns.

Desigur, celor care au curaj să pună întrebările cu şi de dragul celor care n-au curaj să le pună. Cum, alt risc major asumat de tânărul autor, este faptul că el nu expune, ci *se expune*. Fie prin mărturie indirectă – cu păreri personale asupra unor lucruri extrem de *fine* – fie chiar prin mărturia personală – este cazul epilogului (cel puțin). Se vor auzi suficiente glasuri care-l vor judeca *exact* pentru transparența aceasta aproape mortală într-o lume a opacității nervoase. Sentimentalul Danion Vasile crede că se mai poate schimba ceva din marasmul în care ne şade vestirea.

Mic ghid pentru sănătatea trupească şi sufletească a familiei, *Cartea nunții* te pune măcar pe gânduri…

În loc de introducere:

Vrei să fii al tău? Vreau să fiu a mea?

- O cerere în căsătorie -

Pentru mulți dintre bărbații care iau hotărârea să se căsătorească, soția este ultima jucărie achiziționată, ultima chestie tare, ultima... cel puțin până la divorț. Sau chiar până la următoarea căsătorie. „Vreau o mașinuță", apoi „Vreau o bicicletă", apoi tânărul care se satură de bicicletă vrea o fată, o altă fată, până când, la un moment dat, ia hotărârea să se căsătorească. „Vreau o soție!". Gândul îi dă aripi, îi aprinde imaginația, îi dă emoții... Vrea ca fata sau femeia pe care o iubește să fie a lui, doar a lui. În variantele mai poetice e chiar gata pentru orice sacrificiu pentru a o cuceri... În altele, mai prozaice, își pune serios problema avantajelor materiale pe care i le-ar aduce o astfel de afacere.

Un lucru e însă clar: el vrea ca ea să fie a lui. „Pentru totdeauna". Chiar dacă acest *totdeauna* nu depășește de multe ori granița de câțiva ani. Vrea ca ea să fie a lui pentru totdeauna și, dacă ceva nu funcționează, butonul restart al vieții e pregătit.

Fetelor, ochii mari: de multe ori „el" nu vrea decât să vă transforme într-un obiect al iubirii lui. Vă cere în căsătorie pentru ca voi să fiți la dispoziția lui, ca și cum

singurul sens al vieții voastre ar fi să gravitați în jurul lui. Vreți așa ceva? Sunteți pregătite pentru așa ceva?

„Da, poate că îmi zici acum în gând, îl iubesc atât de mult încât sunt gata să fac orice sacrificiu pentru el. Îl iubesc la nebunie și singurul meu target este să îl împlinesc, să îl fac fericit. Nimeni și nimic nu mă poate opri."

Piua! Ia-o mai încet. Știu și eu că dragostea e greu de ținut în frâu, numai că cine nu deschide ochii deschide punga. La punga sufletului mă refer. Și scoate din ea tot ce e mai frumos. Și scoate, și scoate. La un moment dat, inima ne anunță „Contul e gol". Am tot scos, am tot scos, și de pus la loc am pus foarte puțin. Am ajuns într-un moment de criză.

De ce? Pentru că omul nu poate fi transformat într-un roboțel care tot dăruiește iubire necondiționat. Simte nevoia și de a primi iubire, de a primi afecțiune. Or, dacă el te vrea doar a lui, pentru ca el să fie fericit, pentru ca lui să îi fie bine, ar trebui să îți dai seama că el vrea ca tu să fii a lui, iar el să fie tot al lui. Altfel spus, în loc să dăruiască iubire, el e dispus doar să primească. Nu să și ofere.

Da, îi e bine cu tine, nimic de spus. Ești prima cu care vrea să se căsătorească. Doar așa ți-a spus. Dacă a mai spus și altora și nu-și aduce aminte, poate că e din cauza vârstei. Vezi tu, hrana asta nesănătoasă ne afectează uneori nu numai la nivel estetic... În fine, dacă vei mai cunoaște și alte fete care îți vor spune că au fost cerute de el în căsătorie, nu te mira. Poate că a reușit, pur și simplu, să le uite.

Vrea să se căsătorească cu tine. Extraordinar. Te-a cerut de nevastă. Și mai extraordinar. Te-a cerut de

nevastă într-un cadru de vis. Şi mai extraordinar. Iar apoi…

„Tăiaţi filmul, vreau să văd secvenţa cu peţitul", zice regizorul, intrând în viaţa voastră. „Ce mai caută şi ăsta pe aici, prin sufletul meu?", poate te întrebi.

„Dovada, dom'le, dovada." Adică, în cazul de faţă: „Dovada, păpuşă, dovada".

„Ce dovadă, oameni buni?"

„Dovada că vrea să trăiţi fericiţi până la adânci bătrâneţi."

Caseta e pusă în player: „Of, visul vieţii mele, nici nu ştii cât de mult te iubesc. Vrei să fii a mea până la sfârşitul vieţii?"

„Da", ai răspuns tu, fericită că mama nu te va mai bate la cap să îţi găseşti unul mai breaz, fericită că prietenele care au pariat cu tine că nu te va cere de nevastă au luat plasă, fericită că nu a trebuit să mai aştepţi încă două-trei aventuri până când visul de a deveni soţie va fi aproape de împlinire.

„Of, viaţa ta…. Nu-ţi bate joc de ea. Nu ai auzit ce a spus?"

„Ce a spus?"

„Te-a întrebat dacă vrei să fii a lui până la sfârşitul vieţii."

„Da, vreau."

„Ştiu că vrei. Problema este dacă şi el vrea să fie al tău până la sfârşitul vieţii lui."

„De unde să ştiu asta?, poate că mă întrebi, de unde să ştiu ce vrea el?"

Aici e buba. Că tu nu ştii ce vrea el… Sau că, fiind prinsă de fiorul iubirii, nici nu mai vezi bine ce vrea el. Adică, poate vrea să te pună la colecţia lui de amintiri.

„Dar el e abia la prima căsătorie, de ce spui asta?"

Nu vreau să cobesc, ar fi bine ca ultima lui căsătorie să fie şi prima... Adică, ar fi bine ca povestea voastră de iubire să țină. Dar, pentru asta, e foarte important să ştii exact ce vrea de la tine, şi să ştii exact ce vrei de la el. Dacă fiecare din voi e îndrăgostit de celălalt doar pentru că celălalt corespunde aşteptărilor, dacă fiecare din voi simte nevoia să fie iubit şi relația voastră e doar o sumă de aşteptări, în timp, relația se va degrada.

„Bla, bla, mă plictiseşti...", îmi spui tu în gând. Dar prefer să te plictisesc eu decât să te plictisească viața ta de familie.

Ține minte, în cererea de căsătorie şi în răspunsul ei stau multe, foarte multe... Un indiciu banal. Mulți bărbați spun: „Vreau să fiu al tău până la sfârşitul vieții mele..." Şi, după câteva luni sau câțiva ani de la căsătorie, repetă aceleaşi cuvinte altora. Aşa că ai grijă: dacă el îşi pune problema că iubirea vine de la Dumnezeu şi că binecuvântarea primită la cununie este cel mai puternic element care sudează o relație, sunteți pe drumul cel bun. Fără această binecuvântare, iubirea eşuează în compromis, minciună şi păcat. Triste cuvinte, nu? Şi totuşi, statisticile arată că, pe măsură ce tinerele cupluri renunță la concepțiile învechite despre rostul cununiei şi despre prezența lui Dumnezeu în viața soților, renunță şi la şansele de a avea o familie împlinită, o familie care să biruiască asperitățile timpului.

Îți vorbesc din experiență, chiar dacă orice experiență poate fi contestată de o alta. Până la urmă, există un Adevăr cu care ne vom întâlni, vrem sau nu.

Aşa că, în loc să îți mai vorbesc despre Dumnezeu, cununie, Biserică, Hristos şi iubire curată îți voi ura

să ai parte de o cerere în căsătorie cât mai frumoasă, cât mai sinceră, cât mai... cum trebuie.

Iar acum un cuvânt pentru voi, bă-eți. Treaba e că, din pricina gripei feministe, fetele se masculinizează într-un ritm de cadență militară, și greu e să le oprești. Dacă am atras atenția asupra faptului că mulți bărbați sunt foarte posesivi, și că încearcă să transfere această posesivitate și asupra soției, nu înseamnă că noi suntem egoiștii, iar ele altruistele. Da, femeia e lăsată de Dumnezeu cu însușirile ei. Blândețea, gingășia, delicatețea femeii sunt greu de concurat. Ce să facem însă când ne îndrăgostim de o zână cool, simpatică, frumoasă, deșteaptă, care ne tot presează să o luăm de nevastă? Sau chiar ne cere ea? Atenție, mare atenție.

Nu cumva să aibă nevoie de soț doar pentru a-și satisface simțul de proprietate. Așa cum în copilărie avea nevoie de păpuși, mai apoi de role, și mai apoi... de un soț care să o iubească la nebunie, care să fie gata să îi facă toate poftele și plăcerile, de un soț care, până la urmă, va fi obligat să accepte căsătoria ca pe un jug. Și, eventual, să joace și rolul de femeie, pentru că cel de bărbat a fost deja antamat...

Atenție, mare atenție: o cerere în căsătorie trebuie să vină de la un tânăr sau un bărbat care să fie gata să trăiască pentru a-și bucura iubita, iar acceptul trebuie să vină de la o fată sau o femeie care să vrea să trăiască pentru a dărui iubire.

Familia este un spațiu al iubirii, al iubirii care, cu ajutorul lui Dumnezeu, nu va fi înghițită de timp. Dacă cei doi au ales să se căsătorească cumpănind bine criteriile pentru a ajunge la împlinire, familia nu are termen

de garanție. Iubirea adevărată nu expiră. Câtă vreme iubirea soților e acoperită de Dumnezeu, visele din copilărie – cu iubirea dusă până la adânci bătrâneți – devin realitate.

Altfel? Altfel, e bai. Şi ajungem la cuvântul profetic al unui jurnalist teolog: „Trăim tinerețe fără tinerețe şi viață fără de Viață" (Laurențiu Dumitru). Trăim iubind egoist şi pătimaş, şi îmbătrânind prematur, tocmai pentru că viața noastră a fost străină de Viața cea adevărată, care vine de la Dumnezeu.

Povestea vulturilor aurii

Se spune că, departe, există un loc foarte frumos, în care trăiesc vulturii aurii. Nu toate penele lor au această culoare nobilă, ci numai o aripă; la masculi, cea dreaptă, iar la femele, cea stângă. An de an, pe măsură ce puii cresc, părinții pleacă în ultima lor călătorie: zboară zile îndelungate până ajung la Muntele Liniștii. Acolo unde au murit și părinții lor.

Și se mai spune că într-un an, oprindu-se să se odihnească peste noapte, ultima călătorie a devenit cât se poate de tristă: vulturii au fost prinși, printr-o meșteșugită cursă, de către niște oameni care credeau că se vor îmbogăți vânzând penele care străluceau ca soarele. Au tăiat păsărilor preafrumoasele aripi și le-au agățat la brâu, ca pe niște scalpuri. „Ei, acum să se târască pe jos, ca niște șerpi, până mor. De ce au vrut să moară în Muntele Liniștii?“ – a întrebat unul dintre ei, care nu se gândea niciodată la moarte.

De durere și de amărăciune, vulturii mai slabi au murit imediat. Însă cei tari se încăpățânau să zboare cu o singură aripă. Fâlfâiau din ea, cu răbdare, având o voință nepământeană; dar tot nu puteau zbura. Se gândeau cu tristețe: „Ce vor zice puii noștri, care vor veni la anul să moară lângă trupurile noastre, când vor vedea că nu am ajuns la Muntele Liniștii?“

Sprijinindu-se unul de altul, şi gândindu-se la urmaşii rămaşi acasă, doi vulturi au simţit cum suferinţa începe să li se aline. Şi stând aşa, aşteptând parcă să le crească aripi, ei au simţit că durerea se preschimba în putere.

Da, da, chiar aşa: stând lipiţi unul de celălalt, durerea li se preschimba în putere. Au încercat să zboare astfel; la început fâlfâiau din aripi încet, plini de sfială, şi apoi din ce în ce mai puternic. Pe măsură ce se ridicau, de jos se vedea un singur trup, cu două aripi. Se vedea o singură cruce.

Luându-se după ei, s-au ridicat şi alte cruci; s-au ridicat spre Muntele Liniştii...

***

Am scris povestea de mai sus gândindu-mă la iubita mea soţie, Claudia. Povestea vulturilor aurii e într-un fel rezumatul concepţiei mele despre nuntă. Cred că cei care se căsătoresc pentru ca prin dragostea lor să se sprijine unul pe celălalt pe calea mântuirii au înţeles rostul familiei. Când iubeşti pe cineva, îi doreşti bucurie fără sfârşit. Când iubeşti pe cineva, vrei să îl stropeşti cu apa dragostei tale. Când iubeşti, vrei ca pe chipul celuilalt să se vadă cât mai multă bucurie.

Nu cred că poţi iubi pe cineva fără să te gândeşti la veşnicie. Necredincioşii au o dragoste foarte tensionată, foarte crispată: ei cred că după moarte se termină totul.

Credincioşii ştiu că dragostea adevărată nu poate fi nimicită de timp. Ştiu că înţelepciunea se va sfârşi, dar dragostea nu se va stinge. De aceea învaţă să îi iubească pe ceilalţi cu o dragoste curată, cu o dragoste care nu piere.

Dragostea dintre soții care ajung în Împărăția Cerurilor nu se stinge. E adevărat că acolo nu vor mai avea dorința de a-și manifesta dragostea în același mod în care au făcut-o pe pământ (mă refer la dragostea trupească al cărei rod sunt copiii). Dar totuși asta nu înseamnă că legăturile sufletești dispar, că soțul nu își mai recunoaște soția, că fiul nu își mai cunoaște mama. Nu încerc să dezvolt această idee, fiind conștient de riscul de a susține vreo greșeală. Deci, fără a încerca să dau lămuriri în ceea ce privește modul în care dragostea dintre soți poate birui timpul, voi încerca să pun pe hârtie câteva gânduri despre care cred că i-ar putea ajuta pe tinerii care vor să își întemeieze o familie.

Spun doar atât: că din cât am încercat să cunosc învățătura creștină despre această problemă, în niciun loc nu se pomenește faptul că vreodată în rai soțul nu își recunoaște soția sau că fiul nu își recunoaște mama. Ci dragostea dintre ei nu numai că rămâne aceeași, ci chiar sporește.

Dar poate nu e potrivit să încep prin a spune că atunci când iubești pe cineva îi dorești mântuirea, și faci tot ce îți stă în putință pentru a-l ajuta să meargă pe acest drum. Unora li se va părea ciudat că așa stau lucrurile. De aceea voi fi mai practic, spunând că tot cel ce vrea să aibă parte de împlinire în familie trebuie să caute să trăiască sub binecuvântarea lui Dumnezeu.

Afirm cu toată convingerea că cei care cred că își pot făuri o bucurie lumească prin propriile puteri nu știu ce pierd. Se pot găsi o sumedenie de moduri de înțelegere a nunții. Dar una singură împlinește: cea în care cu-

noşti dragostea binecuvântată de Dumnezeu. Restul sunt artificii multicolore.

Atunci când înțelegi ce aşteaptă Dumnezeu de la o familie, înțelegi şi că nu te poți căsători cu oricine îți iese în cale. Înțelegi cât de greu este să găseşti un suflet care să îți poată sta alături pe drumul pe care vrei să mergi.

Aşa cum vulturii aurii au rămas doar cu câte o aripă, aşa am rămas şi noi, în fața acestei lumi care încearcă să ne murdărească cu nebunia şi apostazia ei. Există unii care se călugăresc şi prin puterea lui Dumnezeu zboară cu o singură aripă. Dar cei care aleg căsătoria trebuie să fie conştienți că în viață va trebui ca ei să zboare unul lângă altul. Altfel nu se poate. Dacă nu ne alegem un om alături de care să putem zbura, un om de care să ne sprijinim şi pe care să îl sprijinim, atunci nu vom ajunge la destinație.

Necazuri au toți, şi bogații, şi săracii. Nimeni nu cunoaşte pe această lume numai fericirea, nimeni nu se poate lăuda că nu cunoaşte şi necazurile. În fața acestei lumi cel mai important lucru este să Îl ai pe Dumnezeu cu tine. Şi, dacă ai ales calea căsătoriei, să îl ai alături de tine şi pe omul pe care îl iubeşti. Viața e o sită care cerne sentimentele oamenilor. Sentimentele superficiale nu durează. Tot ce nu e profund dispare şi lasă urme nedorite.

Nimeni sau aproape nimeni nu se căsătoreşte pentru a avea parte de un eşec, pentru a divorța. Excepțiile sunt rare şi nu merită atenție. Ne căsătorim pentru a ne împlini dragostea. Şi totuşi, de ce exista atâtea despărțiri, atâtea divorțuri? De ce atâția copii care cresc cu un singur părinte? De ce atâția copii poartă în inimile lor neînțelegerea dintre părinții lor? De ce inimile lor sângerează?

Nu ştiu dacă eşti la vârsta la care să înțelegi cât de serioasă e problema copiilor care cresc departe de unul dintre părinți, de aceea voi face referire la ceva mai apropiat de universul tău.

Spune-mi, câte prietene de-ale tale au căzut pradă deznădejdii când cei pe care îi iubeau le-au părăsit? Sau câți prieteni de-ai tăi au rămas cu inima zdrobită aflând că „iubirea vieții lor'' s-a îndrăgostit de altcineva?

Cred că îți dai seama că, dacă despărțirea unor tineri care se iubesc e uneori dramatică, şi mai dramatică este despărțirea unor soți care, cu timp în urmă, s-au unit în fața lui Dumnezeu. Poate că acele cazuri în care divorțul e făcut de comun acord, cu exces de politețe şi de respect (am asistat la câteva divorțuri de acest gen) par mai puțin dureroase. Dar ar trebui să fie privite şi din altă perspectivă: ce e mai trist, să vezi că o soție îşi părăseşte soțul, lăsându-l cu ochii în lacrimi, sau că doi oameni se despart civilizat, ca şi cum între ei nu a fost nimic serios? E groaznic să pui alături poza de acum doi-trei ani, când ieşcau de la slujba Cununiei cu marc alai, şi când se sorbeau din ochi, şi poza de la divorț, când sunt ca doi străini. E groaznic când înțelegi că au călcat în picioare Nunta. E groaznic să îți dai seama că pentru ei nunta nu a însemnat nimic.

Şi ce să facem? Să închidem ochii şi să nu vedem că asta e lumea în care trăim? De fapt, divorțurile sunt atât de dese, încât a apărut o întreagă filozofie a divorțului, oamenii au ajuns să considere că divorțul e ceva normal. Adică în loc să se întrebe care este cauza divorțului, să se întrebe ce e de făcut pentru a nu se ajunge la divorț, ei caută să justifice divorțul. Înțeleg atitudinea

lor, dar asta nu mă împiedică să consider că e o atitudine laşă. Ascunzându-i doctorului boala de care suferim, nu putem fi vindecaţi. Ne putem lăuda cu boala, prezentând-o drept o formă superioară de sănătate. Şi poate că printre cei care suferă de aceeaşi boală vom găsi oameni care să ne creadă. Şi până murim tot putem ţine cuvântări despre forma de sănătate pe care o cunoaştem. Dar niciun om sănătos nu ne va crede.

Divorţul este tot un fel de boală. E o boală care apare în urma consumului de substanţă Z şi a lipsei de substanţă X, a consumului de iubire de sine şi a lipsei de iubire pentru celălalt. E o boală previzibilă. E o boală de care sunt susceptibili cei care se căsătoresc. Dar cei care vor să fie feriţi de o astfel de boală trebuie să ia măsuri de precauţie. Şi măsura cea mai potrivită este tocmai întemeierea unei familii care să stea sub binecuvântarea lui Dumnezeu.

„Dar ce, nu toate familiile stau sub binecuvântarea lui Dumnezeu?"

E greu de dat un răspuns precis la această întrebare. Nu ştiu dacă Dumnezeu binecuvântează o familie din care lipseşte dragostea, o familie din care lipseşte credinţa, o familie ai cărei membri nu vor să meargă pe calea mântuirii. Binecuvântarea lui Dumnezeu nu se poate fura. Un tânăr care a luat de soţie o femeie bătrână, gândindu-se că peste câţiva ani va ajunge moştenitorul unei averi impresionante, nu îşi pune problema binecuvântării lui Dumnezeu. Se poate cununa cu ea, dar Cununia îi este spre osândă.

Îndrăznesc să afirm că aşa cum Sfânta Împărtăşanie le poate fi spre osândă celor care se împărtăşesc cu

nevrednicie, tot aşa şi Taina Cununiei le este spre osândă celor care au tupeul de a-I cere lui Dumnezeu să binecuvânteze o iubire care lipseşte. Nu îmi dau seama cu ce ar fi bine să compar o astfel de nuntă, care mi se pare absurdă. Poate cu un castel de nisip, dar imaginea e prea inocentă, prea copilărească.

Proverbul „nu poţi vinde castraveţi la grădinari" se potriveşte foarte bine în această situaţie. Nu Îl putem minţi pe Dumnezeu. Unii îşi închipuie că dacă s-au cununat cu persoana cu care trăiau în concubinaj au rezolvat toate problemele. O cunoştinţă îmi spunea că i s-ar părea mult mai vrednic de apreciat poziţia celor care, fiind conştienţi că relaţia lor nu poate primi binecuvântare dumnezeiască fiind bazată pe minciună, s-ar mulţumi cu cununia civilă.

Sunt multe cupluri care, dacă ar fi întrebate de vreun duhovnic de ce vor să se căsătorească, ar putea afla că planurile lor sunt greşite. De altfel, nu puţini sunt cei care ştiu bine că nu ar putea trece de întrebările următoare: „Vă iubiţi? Vreţi să vă fiţi credincioşi unul altuia până la moarte? Vreţi să vă sprijiniţi unul pe altul pe calea mântuirii?"

Nu e greu să constataţi că, dacă aceste întrebări ar fi puse perechilor care vor să se căsătorească, nu puţini ar răspunde cu un „nu" hotărât. Asta în cel mai bun caz, în cazul în care nu ar răspunde „da" numai de ochii lumii.

Oamenii cred că se pot căsători evitându-L pe Dumnezeu. Cei mai mulţi se cunună la biserică numai datorită frumuseţii ceremoniei. Dar nu îşi dau seama că îşi fură singuri căciula. Şi uite aşa ajung creştinii noştri să divorţeze, uite aşa se recăsătoresc de câteva ori fără

să îşi dea seama că Dumnezeu vine la fiecare slujbă de Cununie, chiar dacă nu e invitat de miri.

Cred că omul modern ar fi în stare să Îi ceară lui Dumnezeu să nu se mai bage în viața lui, să îl lase liber. Omul modern vrea să se cunune în joacă şi mai apoi să îşi repare greşeala divorțând.

Numai că nu te poți juca cu jucăriile altuia fără să îi ceri voie. Tot aşa nu poți falsifica slujba Cununiei, transformând-o într-o ceremonie lumească. Oricâți bani i-ar da preotului, mirii uită că şi Dumnezeu Îşi cere taxa la fiecare Cununie. Dumnezeu e zapciu, ia birul de la oameni. Dumnezeu e polițist, cere carnetul de şofer. Adică... Adică Dumnezeu vrea ca cei care se căsătoresc să ştie foarte bine ce fac. Cine se împărtăşeşte cu nevrednicie nu poate scăpa de osândă spunând: „nu am ştiut ce fac..." Tot aşa mirii nu pot spune: „nu am ştiut ce e slujba Cununiei, nu ne-am dat seama că e ceva serios. Ni s-a părut un spectacol interesant..."

Am afirmat că Dumnezeu e polițist şi zapciu pentru a protesta într-un fel față de atitudinea celor care cred că Îl pot păcăli. Dumnezeu nu e polițist. Nu le dă amenzi celor care se căsătoresc din motive care nu sunt temeinice, şi nici celor care o fac din motive murdare. O mare amendă ar fi să îi lase singuri, să se dea cu capul de pereți.

Pe un om care la supărare îşi scoate ochii nu e nevoie să îl pedepsească şi Dumnezeu: s-a pedepsit singur. La fel se pedepsesc şi cei care se căsătoresc ca şi cum ar intra la un cinematograf şi aşteaptă să vadă un film interesant. Ca şi cum ar juca la loto şi aşteaptă să vadă dacă au câştigat. Nunta nu e o joacă. Chiar dacă oamenii cred că pot trata nunta ca pe o aventură, chiar

dacă divorțează și se recăsătoresc de zece ori, un lucru nu pot obține: împlinirea.

Ei pot căuta împlinirea în multe alte lucruri, pot vorbi altora despre succesele pe care le au pe plan profesional, dar în adâncul inimii lor rămâne un munte de suferință.

Ar fi dramatic dacă în biserică ar exista un beculeț care s-ar aprinde ori de câte ori oamenii se împărtășesc cu nevrednicie, sau ori de câte ori se cunună fără să fie conștienți de ceea ce fac. Am repetat comparația cu împărtășirea tocmai pentru că mi se pare că ambele „fapte" sunt generate de aceeași atitudine, specifică omului contemporan, de a cultiva cu multă grijă superficialitatea atât în relațiile cu semenii, cât și în relația cu Dumnezeu.

Dumnezeu nu ne terorizează prin prezența Sa sau prin minunile Sale. Dumnezeu vrea să Îl iubim liberi. Și orice beculeț ne-ar sufoca. Totuși, ar trebui ca beculețul pe care ni l-a lăsat Dumnezeu, adică propria conștiință, să fie în stare de funcționare.

Îmi doresc sincer ca această carte să fie de ajutor tuturor celor care s-au săturat de oferta acestei lumi și vor să cunoască o altă perspectivă asupra întemeierii unei familii. Așa cum scriind împotriva practicilor yoghine nu am căutat să oblig pe nimeni să ducă o viață creștină, ci doar am încercat să ofer posibilitatea de a înțelege clar incompatibilitatea practicilor yoga cu învățătura lui Hristos, tot așa scriind despre Nuntă nu susțin că cititorii trebuie să primească învățătura creștină despre acest subiect.

Sunteți liberi să alegeți să trăiți cum vreți. Dar fiți conștienți de urmările alegerii voastre!

Să stăm de vorbă...

Scriu pentru tine. Din moment ce ții în mână această carte e puțin probabil să nu fii interesată de conținut. Probabilitatea ca tatăl tău sau mama ta să o citească nu este totuşi exclusă. Ei nu se vor poticni însă de faptul că nu mă adresez lor.

Şi totuşi cineva s-ar putea poticni... E vorba despre prietenul tău.

De ce scriu doar pentru tine, nu şi pentru el?

Precum se va putea vedea din conținutul acestei cărți, nu există aproape nicio diferență între ceea ce am de spus unei fete şi ce aş avea de spus unui băiat. Ba chiar încerc din start să precizez că nu sunt de acord cu opinia, des întâlnită astăzi, potrivit căreia băieții au dreptul de a începe viața sexuală înainte de nuntă, iar fetele nu. În măsura în care băieții ar avea acest drept, l-ar avea şi fetele.

Şi totuşi de ce nu mă adresez cu precădere băieților? Poate şi pentru că nu i-am văzut prea interesați de criteriile întemeierii unei familii creştine.

Am fost profesor de religie la o şcoală sanitară postliceală. Tema favorită a elevelor, dintre care unele erau mai în vârstă decât mine, era viața creştină în familie.

Cred că în afară de cuvântul Dumnezeu, cel mai des cuvânt pe care l-am folosit la ore a fost „familie". Şi pentru ele (că băieți erau de zece ori mai puțini), cel mai important era să le vorbesc despre familie. Cum majo-

ritatea fetelor erau nemăritate, făceam dese referiri la întemeierea unei familii.

Într-un fel prin această carte le mulțumesc pentru că m-au ajutat să înțeleg cât de important este pentru o tânără modul în care se pregăteşte pentru întemeierea unei familii. Chiar dacă de obicei această pregătire constă mai ales în a te modela după exigențele lumii acesteia.

Şi le mulțumesc tuturor prietenelor mele care au avut deschiderea de a-mi împărtăşi frământările lor legate de căsătorie. Dar eu nu scriu acum pentru aceste prietene, mai ales că majoritatea sunt deja soții, ci scriu pentru tine. Mi-e greu să nu ştiu cui mă adresez. Aş vrea să ştiu cine eşti, pentru că mi-ar fi mult mai uşor să mă adresez unei persoane pe care o cunosc. Dar neştiind, între rândurile mele vei găsi câteva care cu siguranță nu ți se potrivesc. De exemplu, presupunerea că ai deja un prieten. De obicei fetele citesc o astfel de carte la vârsta la care se gândesc la măritiş. E oarecum firesc ca la această vârstă să ai un prieten. Îți voi scrie şi ce ar putea fi nefiresc într-o astfel de prietenie.

Fiind îndrăgostit de Claudia, la un moment dat mi-a venit să îi cert pe prietenii mei mai în vârstă care nu au fost în stare să îmi spună cât de minunat este să iubeşti. Le-aş fi reproşat că şi din cauza faptului că nu m-au ajutat să înțeleg cât de mult te înfrumusețează dragostea, deci şi din cauza lor, nu mi-am petrecut studența alături de Claudia.

Dar înțelegând că e prea târziu ca să mai fac observații de acest gen altora, am înțeles şi că trebuie să scriu o asemenea carte. O carte care să îi ajute pe tineri

să fie mult mai atenți decât am fost eu atunci când vor să își întemeieze o familie. Eram în stare să mă căsătoresc cu oricare dintre celelalte prietene pe care le-am avut de când m-am apropiat de Biserică. Și Dumnezeu m-a ferit de fiecare dată. O dată chiar în chip minunat; poate că îți voi scrie mai târziu despre asta.

Să fiu puțin mai practic: ce am eu cu tine?

Una și poate cea mai importantă problemă este că ești sora mea în Hristos. Și știi doar că noi creștinii ne rugăm în fiecare zi unii pentru alții, și pentru cei pe care îi cunoaștem dar și pentru cei pe care nu îi cunoaștem. Din moment ce încerc să te ajut prin rugăciunile mele, de ce nu aș încerca să te ajut și prin scrisul meu?

Din clipa în care am început să scriu această carte am avut nădejdea că îți va fi de folos. Îmi doresc să nu mă fi înșelat.

Îmi doresc atât de mult să fie cât mai multe familii creștine! În aceste vremuri de cădere și de apostazie fiecare dintre noi avem o mare responsabilitate față de ceilalți. Cu cât vor fi mai puțini creștini, cu atât le va fi mai greu să reziste. Vor rezista, prin harul lui Dumnezeu, dar crucea le va fi foarte grea.

Întemeierea unei familii este lucrul de care depinde în mod covârșitor viitorul tău și al celui cu care te vei căsători și al copiilor pe care îi veți avea. Dar nu numai față de copiii tăi și față de soț vei fi răspunzătoare, ci și față de cei care vor fi influențați de exemplul vostru. Poate că până acum nu te-ai gândit la acest lucru. Ar fi bine totuși să fii conștientă de faptul că oamenii sunt într-o legătură foarte vie și se molipsesc unii de la alții și de obiceiuri bune, și de obiceiuri rele.

Am întrebat o elevă care era foarte preocupată să fie cât mai sexy dacă îşi dă seama ce fel de viitor o aşteaptă. Mi-a spus că speră că un tip cu bani se va îndrăgosti de ea.

„Bun, se îndrăgosteşte, te ia de soție, şi apoi?"

„Apoi rămân soția lui, şi o să am parte de o viață fără griji şi fără lipsuri..."

(Există astfel de femei şi nu puține. Ce bucurii ar putea simți o fată care s-a măritat pentru bani? Puține. Bărbatul care a luat-o ca pe o marfă se va sătura în cele din urmă de ea. Ar fi într-un fel şi vina ei. S-a prezentat ca un produs, va fi tratată ca atare. Ce mărturie va da despre căsătorie o astfel de femeie? Nu mă refer la mărturii scrise; puțini oameni scriu cărți care văd lumina tiparului. Dar fără să fie conştienți toți oamenii scriu cu cerneala faptelor lor cărți prin care propovăduiesc în tăcere ce au înțeles din viață. Faptele exprimă concepția de viață a omului. Dacă vrei, ele sunt filosofia practică a vieții noastre. Cum ar putea spune o astfel de fată că, prin căsătorie, doi tineri se unesc pentru a merge împreună, pe calea împlinirii, în timp ce ea se mărită pentru bani? O astfel de afirmație nu ar fi luată în serios de nimeni.)

„Bine, dar îți dai seama că vei avea şi destule necazuri?"

„Da, nu mă îndoiesc. Eu am făcut această alegere cunoscându-mi slăbiciunile. Ştiu că nu asta e cea mai bună variantă. Dar asta mi se potriveşte."

Refrenul acesta de justificare a greşelilor prin invocarea neputințelor nu dovedeşte însă cunoaştere de sine. Dovedeşte o falsă cunoaştere de sine care se fundamentează pe excluderea lucrării lui Dumnezeu în viața

personală. Toți Sfinții puteau spune: „ne vedem păcatele, vedem că suntem iubitori de patimi, deci suntem condamnați să rămânem așa.“ Dar ei, cu cât își vedeau mai bine păcatele, cu atât se rugau ca Dumnezeu să îi lumineze. Și cu cât urcau pe trepte mai înalte, cu atât își vedeau păcatele mai bine. Și chiar dacă păcatele unora dintre ei, cum ar fi furtul unei smochine, nouă ni se par neînsemnate, totuși ei le-au văzut ca pe niște ziduri care îi depărtau de Dumnezeu.

La fel ar trebui să vedem și noi neputințele pe care le invocăm atunci când vrem să luăm hotărâri greșite.

„Dar ai vrea ca fiica pe care o vei avea să aibă parte de o căsnicie ca aceea spre care te îndrepți tu?“

„Nu, nu cred. Mi-aș dori ca ea să fie mai puternică decât mine. Să aibă parte de o iubire adevărată, de o familie adevărată...“

Cel puțin această afirmație m-a mai liniștit puțin. Sufletul fetei nu era zdrobit total de patima lăcomiei. Câtă vreme înțelege că alegerea ei nu e cea mai bună cred că Dumnezeu are cum să o schimbe. Atunci însă când oamenii sunt mândri de greșelile lor, ba chiar ar vrea să le repete și alții, păcatul s-a fixat în inimile lor și iese cu mult mai greu.

Tu ar trebui să alegi o familie despre care să fii sigură că e cea mai bună alegere. Stai și compară toate tipurile de familie, dar gândește-te și la faptul că peste o vreme vom da socoteală pentru toate faptele noastre.

Sunt convins că și câteva fete care vor să se mărite pentru bani vor deschide această carte. Eu iau acum o piatră și dau în ele: „Nu vă e rușine, faceți umbră pă-

mântului... O, de ce nu sunteți voi cu mintea întreagă...", şi aici lista de mustrări ar putea continua.

Ce am rezolvat cu asta? Nimic. Ele tot pentru bani s-ar mărita. Cred că a face alegeri de genul acesta înseamnă a fi bolnav sufleteşte. Nu pe bolnavi i-aş acuza eu. Încerc să îi înțeleg şi spun că într-o lume atât de îndepărtată de Dumnezeu cum este lumea de astăzi nu este de mirare că au cedat. Trăim o lume în care anormalul este privit ca normal. Am citit de atâtea ori această afirmație, încât m-am cam plictisit de ea. Cred că ai mai citit-o şi tu.

Eu consider că mai important decât a constata aceasta este a încerca să propui o alternativă. Trăim într-o lume din care normalul este aproape exclus. Nu lipsesc nici şoriceii de bibliotecă ce răsfoiesc tomurile de literatură religioasă cu pasiunea unui filatelist, făcându-şi din acest studiu straniu un hobby. Dar ei se informează asupra normalului din interes pur cărturăresc. Nu au de gând să îl trăiască. E destul de incomod.

Îmi dau seama că încercarea mea de a prezenta criteriile de întemeiere ale unei familii pot stârni ironia unor cititori şi cititoare, care ar parcurge rândurile mele numai ca să se delecteze. Le mulțumesc şi acestora pentru atitudinea lor. Pentru că prin ea îmi confirmă cât de diferită e opțiunea lor şi cât de firesc este ca alternativa pe care o prezint eu să fie cunoscută şi de alții.

Această alternativă nu este o creație proprie. Nu e originală. E ceea ce am primit de la alți prieteni mai în vârstă, oameni cu experiență în problemele familiei. Nu expun aici în detaliu poziția creştină privitoare la această problemă, deşi am încercat să identific această poziție.

Sunt şi lucruri care ar putea fi reproşate. Unul dintre ele este că poate voi vorbi prea deschis despre viața sexuală a tinerilor de astăzi. Dar cum tu nu trăieşti acum o sută de ani, mi se pare necesar să fac referire şi la mediul care te înconjoară.

„Sunt sexy, sexy, ştiu că mă vrei..." e un refren pe care nu cu mult timp în urmă l-ai auzit şi tu pe stradă, la metrou, în autobuz. Există o mie de refrene de acest gen, fiecare arătându-ne un alt mod de a ne abate de la înțelegerea tradițională a căsătoriei.

Lumea aceasta îşi cântă cu putere refrenul ei. La rândul meu, încerc să îți cânt şi eu. Dacă ai văzut filmul istoric „Inimă neînfricată", poate îți aduci aminte replica din secvența înmormântării tatălui lui William Wallace, eroul Scoției. „Cântă cântece proscrise din cimpoaiele lor proscrise..." Asta era una dintre formele de rezistență a scoțienilor în fața invadatorilor englezi. În fața invadatorilor spirituali, care încearcă să ne îndepărteze de tot ceea ce e curat şi bineplăcut lui Dumnezeu, mi-aş dori să îți cânt şi eu un cântec despre frumusețea întemeierii unei familii. Numai că invadatorii de astăzi nu ne dau nici măcar dreptul de a fi proscrişi. Adică ne lasă să ne spunem cântecele fără oprelişti, fiind convinşi că muzica noastră va fi acoperită de a lor. Eu totuşi cred că nu e de ajuns să protestăm față de faptul că ei încearcă să ne modeleze după criteriile lor. Cred că e cazul să cântăm cântecele noastre. Să nu ne poticnim că suntem puțini. Pentru că, dacă vom şti să cântăm cum trebuie, unii dintre ei se vor lăsa vrăjiți de muzica noastră. Chiar dacă deocamdată stau departe, vor veni la noi. Şi pentru a-i atrage nu este de ajuns să le spunem ce nu ne place la

muzica lor. Aşa nu vom rezolva nimic. Ci trebuie să le dăm şansa să asculte şi muzica noastră.

Te rog, citeşte cu atenţie cele scrise în această carte. Îmi dau seama că dacă ai pune pe un cântar tonele de minciuni despre familie pe care vrea să ţi le inoculeze lumea aceasta şi kilogramele de învăţături curate pe care le-ai primit despre acest subiect nu e greu să deducem încotro s-ar înclina balanţa.

Dar nădejdea mea este la Dumnezeu. El îţi vrea binele. El vrea să ai o viaţă cu adevărat împlinită. Şi El te poate convinge de faptul că numai familia creştină te poate bucura cu adevărat, oricât de grea ar fi crucea pe care o ai de purtat.

Uită-te la marii actori sau la oamenii politici. Vezi ce viaţă de familie au! Vezi câte divorţuri, câte subiecte fierbinţi pentru articole de scandal! Vezi câtă durere e în inimile lor! Dar ce îţi scriu despre ei, vezi câtă durere e în inimile celor care nu au familii creştine!

Şi tu îmi poţi răspunde acum: „nu văd durere în inimile lor."

Adulţii sunt nişte fiinţe foarte ciudate. Pentru mine a fost un şoc să îmi dau seama cât de diferită faţă de realitate este imaginea pe care o aveam despre unii dintre ei. Se luptă cu toate puterile să îşi ascundă eşecurile şi să lase o impresie bună. E atâta teatru!

Nu e plăcut să auzi cum o femeie îşi laudă soţul că e bun, deşi soţul o înşeală sau face alte păcate. Atâtea minciuni sufocă. O astfel de femeie minte pentru a-şi acoperi soţul, dar mai ales pentru a nu fi nevoită să recunoască că a greşit când s-a măritat. Oamenii nu vor să recunoască cât de triste sunt familiile din care lipseşte

Hristos. Iar când o fac, o fac numai pentru a face apologia concubinajului, nu pentru a mărturisi că regretă că nu au fost în stare să îşi întemeieze o familie creştină.

Poate că tu nu crezi ceea ce îți spun. Poate că tu cunoşti familii care nu merg la Biserică, dar în ele domneşte liniştea. Dar în astfel de familii diavolul însuşi e cel care veghează la păstrarea liniştii. Dacă între soți ar apărea tensiuni, atunci poate că unul dintre ei şi-ar ridica privirea spre Dumnezeu. Or, de acest lucru se teme cel mai tare îngerul întunericului. Şi el face tot ce îi stă în putere ca să nu se ajungă la tensiuni. Oricum, aceste cazuri sunt destul de rare. Diavolul îi ține pe mulți în brațe şi fără să le ofere o viață liniştită.

Ştiu că sunt fete care zic: „nu ştim ce va fi după moarte, măcar să ne fie bine pe lumea asta." Fete care ar fi gata să aleagă o viață de familie ca cea despre care tocmai ți-am vorbit. Fete cărora dacă le-ar vorbi cineva despre suferințele veşnice ale celor care trăiesc departe de Dumnezeu ar răspunde: „Nu ne sperie chinurile iadului. Nu ne interesează decât să ne fie bine în lumea aceasta."

Acestor fete cartea mea li s-ar părea plicticoasă. Dar nu puteam scrie o carte despre familia binecuvântată de Dumnezeu care să fie înțeleasă de către persoane care nu cred în El. Nu ar fi avut niciun sens. E ca şi cum le-aş fi cântat la pian surzilor. Surzii ar fi putut aprecia hainele şi frizura mea, şi poate şi aspectul pianului, dar în privința muzicii nu ar fi avut prea multe de spus.

La baza tuturor explicațiilor mele stă convingerea că prima instanță în fața căruia trebuie să răspundem dacă suntem de părere că e bine să ne căsătorim cu cineva e Dumnezeu. Pe câțiva cunoscuți de-ai mei i-a

mirat când, atunci când mi-au prezentat fata cu care voiau să se căsătorească, i-am întrebat, puțin ironic:

„Și Dumnezeu ce părere are despre planurile voastre?"

„Nu știu, de unde vrei să știu?"

„Crezi că Îi este bineplăcut lui Dumnezeu faptul că ai ales-o pe ea?"

„Nu mi-am pus problema....", au răspuns cei mai mulți.

Ar fi bine ca tu să îți pui această problemă în clipa în care te hotărăști să îți legi viața de cineva. Pentru că dacă nu ții cont de Dumnezeu sunt convins că vei regreta.

Știu că Dumnezeu nu are un telefon public, la care să sunăm imediat și să primim repede răspunsurile de care avem nevoie. Dar mai știu și că Dumnezeu nu ne lasă singuri. Dacă mergem pe calea mântuirii pe care ne-a arătat-o Hristos, la fiecare pas El ne va călăuzi. Și ne va vorbi ori prin duhovnic, ori prin gândurile pe care le insuflă în inimile noastre, ori prin părinți, ori prin prieteni, ori prin diferite întâmplări prin care trecem din rânduiala Sa.

Ar fi fost mai simplu ca singura problemă dintre cei doi tineri să fie armonia fizică. Atunci cartea aceasta ar fi avut un sigur capitol. Problemele sunt mai multe, și eu nu mă voi opri aici decât asupra celor mai importante.

Ei, dar introducerea e cam lungă. Să trecem la „fapte"...

Despre mirajul sexualității

Să lăsăm la o parte prejudecățile şi să spunem lucrurilor pe nume: statisticile arată că în ziua de astăzi foarte puține fete îşi păstrează fecioria până la nuntă. Cât despre băieți, nu ştiu dacă are rost să mai vorbim.

Nu mai e ca pe vremuri când mireasa avea voie să se îmbrace în alb numai dacă era fecioară. Astăzi până şi prostituatele, în rarele cazuri când se mărită, poartă rochii de culoare albă. După cum arată anumite sondaje de opinie, una dintre cele mai mari probleme în cuplu provine de la problemele sexuale. Vrem sau nu vrem să recunoaştem, viața sexuală a unui cuplu reflectă cât se poate de bine relația dintre cei doi parteneri. Şi viața sexuală este pentru mulți centrul poveştii de dragoste. În cuplurile în care acest capitol nu se scrie aşa cum trebuie apar tensiuni care duc în cele din urmă la despărțire. Şi nepotrivirea sexuală este prilej de divorț pentru multe cupluri.

Ce ar trebui să te sfătuiesc eu? Să stai cuminte până la nuntă şi apoi să observați că între voi există o nepotrivire trupească, sau să verificați această chestiune înainte de nuntă?

Cu câteva săptămâni înainte de a mă căsători cu Claudia, o doamnă de la biserică, pe care o apreciam foarte mult pentru frumusețea lăuntrică care i se citea pe chip, mi-a spus:

„Acum, că tot ați stat cuminți atâtea luni, ar fi bine să faceți dragoste înainte de a vă căsători. Că dacă nu vă potriviți, o să aveți parte de multe neînțelegeri. Mai bine un păcat mic decât unul mare.“ Am rămas foarte mirat de acest sfat. Nu îmi trecea prin cap că un creştin poate gândi aşa ceva. Te întreb, ție cum ți s-ar fi părut un astfel de sfat?

Înainte de a răspunde la această întrebare trebuie să recunosc că nu aveam de gând să pun acest capitol în prima parte a cărții. Dar m-am gândit că atunci când scriu trebuie să țin cont de orientarea cititorilor. Şi pentru că articolele despre viața sexuală a tinerilor au mare succes, înțeleg din acest succes că ele reflectă hobby-uri-le cititorilor. Nu vreau să scriu o carte pentru fetele cuminți, care vin în fiecare duminică la biserică, îşi fac canonul în fiecare zi şi se luptă cu multă atenție împotriva patimilor şi poftelor trupeşti. Ele au duhovnici care să le dea răspuns la întrebările lor. Eu scriu mai ales pentru celelalte fete, care cred că există Dumnezeu, dar nu ştiu pe ce drum să o apuce.

Fac o paranteză: soția mea îmi spune că a confiscat de la şcoală o revistă „Bravo“. Nu rareori elevii de la şcoala unde predă se delectează în timpul orelor citind rubrica de educație sexuală din această revistă. M-aş bucura să ştiu că peste câțiva ani unele dintre aceste eleve vor citi cartea pe care o ții în mână.

De aceea încerc să vorbesc pe limba lor. Şi nu numai a lor, ci a tuturor celor care caută distracția pentru că nu au găsit nimic mai vrednic de atenție sau pentru că nimeni nu a ştiut să îi apropie de Biserică. Ştiu că scriind aşa risc să fiu înțeles greşit de către tinerii care îşi

petrec ziua citind numai Sfinți Părinți, dar încerc să scriu în aşa fel încât să nu îmi fie spre osândă.

Ca să fiu şi mai direct, când lucram ca director al Editurii „Christiana“ un prieten mi-a propus să tipărim traducerea unui dicționar apărut în America, dicționar care tratează din punct de vedere creştin toate aspectele vieții omului de astăzi.

„E foarte bun dicționarul. Uite, are lista celor mai variate păcate, cum ar fi eutanasia, sexul oral sau masturbarea... Am vorbit de curând cu cineva care consideră că această practică e foarte normală, că nu e un păcat.“

Pe cât de interesant era dicționarul, pe atât de delicat mi s-a părut să îl tipărim. Pentru că dacă în America misionarismul ortodox a ținut seama foarte precis de specificul oamenilor de acolo şi anumite tabu-uri au fost călcate tocmai pentru că se cerea lămurirea unor probleme, la noi există o anumită reținere de a discuta şi de a prezenta un subiect ca acesta din perspectivă creştină.

De fapt nu cred că e nevoie de prea multe discuții, cred că ar fi suficiente câteva broşuri bine făcute. Dar cine să aibă curajul de a prezenta cuviincios un asemenea subiect? De altfel cred că ai văzut că în timp ce despre masturbare s-au tipărit broşuri şi articole „apologetice“, s-au tipărit foarte puține materiale care să prezintă punctul de vedere creştin.

Să ne mai mirăm atunci de ce procentul celor care se „relaxează“ în acest fel este atât de mare? Nu. Chiar dacă Sfinții Părinți au scris şi despre păcatul onaniei, astăzi nu prea vrea nimeni să prezinte aceeaşi învățătură într-un limbaj accesibil tinerilor.

Acelaşi lucru mi se pare că se întâmplă şi în ceea ce priveşte relaţiile dintre tineri. Dacă un tânăr citeşte o predică a unui Sfânt împotriva desfrâului, el nu se va simţi mişcat de ea. Adică nu va considera că ceea ce face el este desfrâu. Tânărul crede că „face dragoste" şi refuză învăţătura Bisericii care i se pare prea aspră. Adică preferă să fie creştin numai teoretic, nu şi practic. Îi este greu să înţeleagă un mesaj care i se pare că ţine de trecut, neavând legătură cu pasionalele vremuri pe care le trăim.

Am făcut paranteza aceasta pentru a te ajuta să înţelegi de ce o prezentare standard a relaţiei sexuale dintre un tânăr şi o tânără mi se pare neroditoare. Sau prea puţin roditoare.

Şi acum răspunsul la problemă: e bine să facă dragoste tinerii înainte de căsătorie, sau nu?

Cred că ar fi bine să dăm răspunsul făcând o referire la filmul „Titanic".

Jack şi Rose, două suflete, două lumi care nu aveau nimic în comun. Şi totuşi ceva îi lega: dorinţa de libertate. El trăia într-o lume din care deviza „nu e voie să faci asta" lipsea. Ea trăia într-o lume închistată în prejudecăţi, într-o lume rece, plină de stereotipuri, plină de conformisme. Într-o lume moartă.

Secvenţa în care ea vrea să se sinucidă e tulburătoare: trăind într-un univers care te încătuşează, cel mai bun lucru pe care îl poţi face este să evadezi. Şi orizontul pe care îl vedea Rose era extrem de strâmt: credea că singura soluţie este sinuciderea. Nu aş vrea să crezi că fac aici apologia sinuciderii (sinuciderea este cel mai îngrozitor act pe care îl poate face omul). Ci doar că mi se pare un lucru extraordinar să ai pute-

rea de a te rupe de un mediu atât de murdar cum era cel în care trăia ea.

Prin ce era murdar? Aveau loc în el secvențele pătimaşe de care aveau parte săracii care călătoreau pe Titanic la clasa a III-a, secvențe pe care le intuim chiar dacă nu le vedem pe ecran? Nu. Mediul în care a crescut şi a trăit Rose era murdar datorită fariseismului, datorită minciunii atotstăpânitoare. Sinuciderea pare o faptă bună în această situație.

Dar Dumnezeu?

Dumnezeu lipsea din universul ei. Mai bine-zis e un dumnezeu care stătea departe de oameni, un dumnezeu ai cărui închinători erau actori de teatru. Şi ea nu ținea cont de acest Dumnezeu, pe care Îl judeca după modul în care se oglindea în închinătorii săi. Prin sinucidere, ea nu se gândea că ar păcătui față de Dumnezeu, ci doar ar fi refuzat o lume fariseică şi idolul pe care aceasta îl considera dumnezeu.

Hai să ne gândim la un alt fel de „Titanic". Rose e pe punte, gata să se arunce în ocean. Şi la ea vine un părinte care o ia de mână şi îi spune: „Până aici a fost bine. E bine că ai refuzat minciuna. De acum vei cunoaşte Lumina..." Părintele îi vorbeşte despre Hristos, şi ea primeşte în inima ei cuvintele sale. Ghețarul loveşte vasul. Ea cade şi e în pericol de moarte. Părintele o ajută să se suie pe o plută pe care nu e loc pentru amândoi. Şi părintele moare.

Zis pe scurt un astfel de scenariu nu pare palpitant. Dacă s-ar face un film după un asemenea scenariu nu ar avea succes prea mare, chiar dacă s-ar găsi o intrigă pe măsură. Pentru că oamenii nu sunt interesați de tema iu-

birii lui Dumnezeu. Dar oamenii care au văzut „Titanicul" au regăsit în el dorința de a fi trăit o dragoste ca în poveşti. Oamenii au simțit că dragostea care a determinat-o pe Rose să renunțe la lumea „bună" şi să vină la clasa a III-a e dragostea după care şi ei au suspinat în tinerețe. „Titanicul" oferă cea mai bună şi mai frumoasă definiție a poveştii de dragoste dintre tinerii lumii acesteia.

De ce am făcut referire la varianta cu părintele? Pentru că în istoria Bisericii au fost zeci de cazuri în care sfinții sau părinții cu viață sfântă au întins o mână de ajutor celor aflați pe marginea prăpastiei. Îți dau un exemplu, un caz real din istoria bisericii, rugându-te să nu te superi că paranteza pe care o fac este lungă. Dar altfel, mi-ar fi foarte greu să îți spun cum văd lucrurile.

Un sfânt stă pe o insuliță în largul mării. Vede înotând spre el o femeie care venea de pe o navă care naufragiase. A avut de ales: dacă o primea, risca să cadă cu ea în păcat. Dacă nu o primea, femeia murea. Şi atunci a ajutat-o să urce pe mal, după care şi-a făcut cruce şi a sărit în apă. A preferat să moară, decât să păcătuiască. Dar din rânduiala lui Dumnezeu a fost luat de nişte delfini şi dus până la țărm. Nu mai țin minte numele sfântului, dar jertfa lui m-a impresionat.

Poate că exemplul ales nu e cel mai bun. Oricum, au fost multe cazuri în care Părinții i-au ajutat pe oameni să nu se sinucidă şi să îşi schimbe viața. Oamenii aceia vroiau să se sinucidă pentru că nu Îl cunoşteau pe Hristos. Un creştin, oricât de mari ar fi necazurile prin care trece, ştie că sinuciderea înseamnă alegerea chinurilor iadului. Cine se sinucide arată că nu a avut credință. Sau că, deşi a avut ceva credință, nu s-a luptat cum trebuie

împotriva duhurilor întunericului de care în cele din urmă a fost biruit. Eu nu vreau acum să o judec pe Rose pentru că a vrut să se sinucidă. Ci doar observ că ea nu vedea o altă ieşire din închisoarea superficialității în care era ținută de cei apropiați. Şi repet că mi se pare eroică hotărârea ei de a refuza o astfel de închisoare.

Voi încerca să analizez puțin filmul tocmai după acest principiu: că acțiunea centrală se desfăşoară după regulile unei lumi din care Dumnezeu cam lipseşte. De altfel, mi se pare lucrul cel mai rău pe care ni-l „dăruieşte" micul ecran: ne pune înainte filme în care personajele duc o viață din care Dumnezeu este absent. Filmele ne învață cum să trăim fără să ne gândim la cele sfinte. Prin modelele pe care ni le oferă încearcă să ne rupă de viața creştină, încearcă să ne convingă că atunci când trăim altfel decât eroii de pe ecran suntem handicapați, suntem prizonieri ai trecutului şi refuzăm clipa prezentă. Am precizat acest lucru pentru a-mi manifesta tristețea că există filme foarte interesante, cum mi se pare şi cel despre care vorbim, dar care pentru mare parte a spectatorilor au un impact negativ.

În clipa în care Rose vrea să se sinucidă apare el. Oricine altcineva din lumea ei ar fi apărut nu ar fi putut-o convinge să renunțe la hotărârea de a se sinucide. Pentru că ar fi venit ori cu amenințări, ori cu vreo predică moralistă ineficientă într-o asemenea situație. Dar Jack vine cu o „predică" pe care nimeni din lumea ei nu ar fi avut ideea să o țină. Nu vorbesc despre faptul că ceilalți nu ar fi avut curaj: cred că nici nu le-ar fi trecut prin cap ideea de a sări după ea în apă. Jack însă trăieşte după alte reguli. El ştie că viața merită trăită, că viața nu are

numai clipe triste. Şi o convinge că, dacă ea sare, el îi va ține companie. Şi apa e rece...

Pentru Rose întâlnirea cu Jack e copleşitoare. Nu mai vrea să moară. Acum începe povestea de dragoste. Poveste în care clipa esențială mi se pare cea în care ea are curajul de a fugi în lumea lui, curajul de a alege să fie cu el.

„Bine, ar putea spune o cititoare evlavioasă, dar ei fac dragoste..."

Ce puteau face altceva, te-aş întreba? Filmul nu prezintă viața unei tinere care descoperă credința, ci a unei tinere care respinge o lume falsă pentru a cunoaşte bucuria dragostei. Nu zic că nu ar fi fost frumos să se fi căsătorit pe ascuns, aşa cum a făcut-o William Wallace cu Murron în „Brave Heart" (dar mentalitatea era alta cu câteva secole în urmă, şi în film, nunta eroului interpretat de Mel Gibson e cât se poate de firească).

Ce se întâmpla dacă Rose s-ar fi căsătorit cu Jack pe vas? Spectatorii nu s-ar mai fi regăsit în cei doi tineri. Spectatorii ar fi crezut că prin nuntă ei au plătit tribut formalismului şi tradiționalismului „răposat". Ceea ce ar fi intrat în contradicție cu modul lor de a fi.

Ar fi fost frumos să se fi căsătorit înainte să facă dragoste. Dar filmul nu este o apologie a familiei, ci una a iubirii privite din perspectivă lumească. Lumea de azi nu înțelege că iubirea adevărată se împlineşte numai în familie. Dacă filmul „Titanic" ar fi fost o apologie a nunții, cred că ar fi avut mult mai puțini fani. S-ar fi găsit critici care să ironizeze acțiunea şi încasările ar fi fost mult mai mici. Ori în ziua de azi filmele nu se fac pentru a-i îmbogăți sufleteşte pe oameni, ci pentru a-i îmbogăți

financiar pe producători. Un film este bun dacă aduce bani, indiferent cum îi modelează pe oameni.

De ce în filmul „Brave Heart", Wallace se culcă cu nora regelui Angliei, când de fapt aşa ceva nu s-a întâmplat în realitate? Mie mi s-a părut că faptul că a lăsat-o însărcinată simbolizează biruința scoțienilor asupra invadatorilor. Regele Angliei moare aflând că nora sa poartă în pântece pruncul celui mai mare duşman al lui. Moare înfrânt.

Prietenii cu care am vorbit despre acest film (care este filmul meu istoric preferat mai ales pentru faptul că Wallace moare pentru Scoția aproape în acelaşi mod în care au murit martirii pentru Hristos) mi-au atras atenția că şi dacă simbolul ar fi fost cel pe care l-am descifrat, totuşi nu era nevoie să îi arate făcând dragoste. Dar spectatorii au nevoie de secvențe care să le aprindă imaginația, au nevoie de secvențe care să le stârnească patimile. Şi pentru asta scenariştii nu fac economie de cerneală.

Revin la Rose. Dacă Dumnezeu nu ar fi existat, atunci ea ar fi avut motive serioase să se sinucidă. Şi tot în acest caz, dacă ar fi dat de Jack, avea toate motivele să facă dragoste cu el. Dacă Hristos n-a înviat, atunci hai să trăim după legile noastre. Nu are rost să ne supunem niciunei reguli impuse de societate. Dacă lumea ar fi un efect al hazardului, cum afirmă materialiştii, dacă Dumnezeu nu ar exista, atunci ar fi firesc să trăim după cu totul alte norme decât cele creştine. Într-o astfel de lume, povestea de dragoste dintre Jack şi Rose e tot ce poate fi mai frumos, mai curat, mai „sfânt". De aceea cred că nu e normal să zicem: „dacă Jack a murit nespovedit, atunci

s-a dus în fundul iadului." Cred că povestea lor trebuie apreciată după alte criterii.

Acum încerc să îți explic de ce am făcut referirea la „Titanic": dacă Dumnezeu nu există, atunci ar fi firesc ca tinerii să facă dragoste înainte de nuntă. „Scopul" iubirii ar fi înfruntarea timpului. Îndrăgostiții ar epuiza la maxim toate posibilitățile de a se bucura unul de celălalt fără nicio oprelişte.

Numai că...

Hristos a Înviat!

Asta e credința creştină: credem că Dumnezeu a făcut lumea, că Fiul lui Dumnezeu S-a făcut om pentru mântuirea noastră. Credem că viața are un scop precis: dobândirea Împărăției Cerurilor. Credem că nimic nu este mai important în viață decât lupta pentru dobândirea raiului. Viața noastră trebuie să se desfăşoare nu după legile care ni se par nouă bune. Nu noi am creat omul. Noi nu suntem în măsură să hotărâm ce ne vatămă şi ce nu. Ar fi fost foarte comod să hotărâm noi ce anume avem voie să facem ca să ne mântuim. Am fi considerat că unele păcate sunt prea mici pentru a ne îndepărta de mântuire.

Dar oamenii rămân oameni. Avem ori posibilitatea de a primi cuvintele lui Hristos, Care ne-a arătat calea mântuirii, ori posibilitatea de a le respinge. În momentul în care spunem că avem credință, dar nu suntem în stare să trăim aşa cum ne învață Biserica, înseamnă că avem o credință bolnavă. Ori cred că cele spuse de Hristos sunt adevărate, şi atunci trebuie să mă lupt cu patimile şi cu poftele, ştiind că Dumnezeu îmi dă putere să nu cad, ori afirm că ceea ce îmi cere Dumnezeu este peste putința

mea. Afirm deci ori că Dumnezeu a dat porunci prea grele, că nu a ținut cont de slăbiciunea noastră, ori că am nădejdea că, deşi calc aceste porunci, Dumnezeu mă va mântui. În primul caz înseamnă că eu cred într-un Dumnezeu absurd, Care cere de la oameni imposibilul. Cum se face totuşi că sute de ani s-au găsit atâția creştini care să Îl considere Dumnezeu iubitor de oameni? Dumnezeu nu este absurd, nu ne cere imposibilul. Ceea ce cere Dumnezeu de la oameni este imposibil numai pentru cine are puțină credință. Cât despre cei care au credință... credința le dă putere să ducă lupta cea bună. Cine i-a ajutat pe desfrânați să se sfințească? Cine i-a ajutat pe bețivi să se pocăiască? Sau cine îi ajută în zilele noastre pe drogați să lepede răul lor obicei? Dumnezeu!

În clipa în care crezi nu mai poți spune că Dumnezeu îți cere imposibilul, sau că nu poți trăi după cum te povățuieşte Mireasa lui Hristos, Biserica. Nu există niciun mod de a împăca cele două orientări.

Cât îi priveşte pe cei care cred că în marea Sa dragoste Dumnezeu îi va mântui, indiferent de viața pe care o duc, ei calcă în picioare cuvintele lui Hristos, Care ne-a învățat că cine merge pe calea cea largă nu va intra în Împărăția Cerurilor.

Oare tu ai putea să crezi că Hristos a primit chinurile şi moartea pe cruce fără rost? Dacă am fi putut ajunge în Rai fără să ne purtăm crucea, oare Dumnezeu nu ne-ar fi lăsat să trăim după poftele noastre? Sper că înțelegi cât de mult greşesc cei care se aşteaptă să fie mântuiți la grămadă, prin mila lui Dumnezeu. Da, Dumnezeu e milostiv, dar e milostiv cu cei care arată prin viețuirea lor că vor să primească această milă.

Ne îndepărtăm acum de filmul „Titanic". Dar înainte de asta nu vreau să uit să îți spun că mai mulți prieteni de-ai mei au rămas extrem de impresionați de acest film, şi au căutat să vadă în el mai mult decât o poveste de iubire. (Nu mă refer la scufundarea vasului. Chiar am citit o declarație, parcă a producătorului filmului, care spunea că „Titanicul" este simbolul unor vremuri în care omul a crezut că este stăpânul lumii, că prin cunoştințele sale va deveni atotputernic. Am înțeles din poziția sa că eşecul „Titanicului" a fost de fapt eşecul întregului sistem antropocentrist, eşecul omului care a refuzat să îşi mai ridice ochii spre cer. Nimeni nu credea că „Titanicul" se poate scufunda. Aşa cum nimeni nu credea că se vor dărâma blocurile din „World Trade Center". Dar „Titanicul" s-a scufundat. Şi oamenii nu au înțeles nimic din acest eşec. Continuă să construiască şi astăzi tot felul de „vapoare", pentru cele mai diferite întrebuințări, şi îşi pun nădejdea în ele.) Mă refer la faptul că în el e expusă foarte artistic antinomia dintre lumea fariseilor şi cea a păcătoşilor care, cu toată căderea lor, ştiu să fie sinceri, şi însetează după libertate. Pe mine m-a dus cu gândul la diferența dintre raționalismul searbăd apusean şi seninătatea răsăriteană (şi nu am fost singurul care am avut aceeaşi percepție, total incompatibilă cu apologia desfrâului pe care alții au descifrat-o în acelaşi film).

„Şi ce are măritişul meu cu scufundarea Titanicului?", m-ai putea întreba. Titanicul este într-un fel şi simbol al iubirii dintre tinerii din ziua de azi. Ei nu vor să mai țină seama de nicio lege. Ei nu vor să înțeleagă că Dumnezeu e viu şi că e de față, că vede tot ce facem. Ei simt fiorul dragostei, simt puțin din puterea

dragostei, şi atunci renunţă la orice reguli, considerându-le prejudecăţi.

Însă dragostea pe care o cunosc ei e ca Titanicul. E mare, e puternică, pare invincibilă. Dar în faţa veşniciei nu rezistă. E doar o patimă trecătoare. Vreau să îţi spun şi că văd o legătură directă între eşecul Titanicului şi dragostea pătimaşă dintre tineri. Au fost destui filosofi care au scris despre legătura dintre dragostea trupească şi moarte. După părerea lor, viaţa se aseamănă actului sexual: după clipa de plăcere maximă urmează senzaţia de oboseală, aşa cum după tinereţe urmează bătrâneţea. Eu văd în această comparaţie tocmai aspectul trecător al oricărei relaţii pătimaşe: patima nu biruie timpul, patima trece. În schimb, dragostea adevărată a soţilor creştini biruie timpul. Dragostea lor trupească stă sub binecuvântarea lui Dumnezeu.

Nimic nu îi împiedică pe tineri să cunoască un alt mod de a se iubi, un alt mod de a se purta unul cu celălalt. Despre aceasta voi încerca să îţi scriu câte ceva în cele ce urmează.

Trebuie să observăm un lucru: mulţi zic că e bine să faci dragoste cu persoana cu care vrei să te căsătoreşti ca să vezi dacă există „compatibilitate sexuală". Ce vedem însă? Că mare parte dintre cei care au constatat că au această compatibilitate înainte de nuntă au divorţat după aceea, în timp ce alţii, care nu şi-au „verificat" această compatibilitate, au parte de armonie şi de înţelegere. Refrenul cu compatibilitatea sexuală ţine de o înţelegere a familiei diferită de cea pe care o propovăduieşte Biserica. Ţine de înţelegerea unei familii care priveşte numai în jos, care nu îşi ridică ochii spre

cer. A unei familii al cărei singur scop este bucuria pământească. (Nu insist aici, dar e interesant faptul că tocmai cei care s-au căsătorit după ce au trecut testul „compatibilității sexuale“ găsesc mai apoi motive de neînțelegere până și la acest capitol. Li se pare că brusc au devenit incompatibili sexual, și atunci caută compatibilitate cu alte persoane!)

Voi face acum o referire la un pasaj dintr-un ziar care mi-a sărit în ochi mai ales datorită titlului care însoțea poza unor tineri cam de douăzeci, douăzeci și cinci de ani: „Lacrimi și flori pentru doi îngeri“. Iată o parte din textul poziționat lângă rubrica „Decese“: „Erau numai doi copii, ambii înzestrați cu har, care mai aveau multe de făcut și de demonstrat. Nu se poate ca Dumnezeu însuși să nu-și fi dat seama că a greșit atunci când i-a luat la El pe cei doi îngeri. De aceea, familiile... și prietenii nu se roagă pentru iertarea păcatelor (copiii nu pot greși), ci pentru ca Atotputernicul să îi aibă în pază....“ Articolul este semnat de părinții fetei care a murit alături de prietenul ei într-un tragic accident. Nu știu de ce au murit tinerii; nu pot face nicio referire precisă la cazul lor. Nu pot înțelege nici durerea părinților, așa cum nici acei părinți nu ar putea înțelege durerea pe care am avut-o când am rămas orfan de mamă la aproape 14 ani.

Totuși îmi permit să fac unele precizări. Am destule rezerve în a crede că părinții respectivi știau bine cât de îngeri sunt copiii lor. Nu vreau să spun că pentru păcatele lor tinerii au fost pedepsiți prin acest accident, deși nu rare sunt astfel de cazuri în care se vede pedeapsa lui Dumnezeu. (Dumnezeu nu pedepsește, ci îngăduie

să se abată peste noi necazuri datorate păcatelor noastre; ne pedepsim singuri!). Ce vreau să spun acum este altceva. Că dacă părinții aşteaptă ca Dumnezeu să Îşi recunoască greşeala, prin asta dovedesc cât de slabă este credința lor. „Am greşit, oameni buni. Regret enorm. Dumnezeu vă cere iertare..." Un astfel de mesaj nu are cum să vină de la Dumnezeu. Dumnezeu nu poate greşi. Dar părinții care cred într-un astfel de Dumnezeu dovedesc lipsă de discernământ spiritual.

Ceea ce încerc să fac eu acum nu este o judecată a tinerilor, repet, ci a poziției exprimate în articol de către părinții fetei. Prin aceasta încerc nu să calc porunca de a-mi judeca aproapele, ci să pun în evidență anumite caracteristici ale părinților care nu sunt aproape de Biserică. Niciodată un creştin nu va spune că Dumnezeu greşeşte, sau că ştie pe cineva fără păcat. Până şi pentru sfinți Biserica se roagă până când le recunoaşte sfințenia prin canonizare oficială. Or tinerii de astăzi au cu mult mai multă nevoie de rugăciune ca să li se ierte păcatele.

Iartă-mă dacă rândurile mele par moraliste. Nu vreau să ți se pară aşa. Închei aici referirea la cazul din ziar, recunoscând faptul că poate articolul a fost doar un geamăt de durere. Poate că părinții aceia i-au crescut pe tineri cum trebuie, şi că s-au rugat Domnului să le ierte păcatele.

Nu e greu de înțeles că, dacă părinții nu au discernământ duhovnicesc, nu vor putea înțelege ce se petrece cu copiii lor. Azi există chiar situația limită în care nu numai că părinții nu îşi îndeamnă copiii să ducă o viață curată, ci chiar îi îndeamnă să se bucure de plăcerile trupului. Ştii şi tu că există astfel de părinți. Am făcut

referire la ei nu pentru a-i acuza, ci pentru a le lua apărarea tinerilor care au parte de o astfel de educație care îi împinge spre cădere.

Cred că din rândurile mele ți-ai dat seama care este părerea mea privitoare la „testarea prenupțială a compatibilității sexuale". Nu e o părere la care am ajuns de capul meu, nu e un răspuns pe care l-am găsit singur. E răspunsul la care am ajuns constatând urmările altor tipuri de alegere.

Am să îți vorbesc mai pe larg despre acest subiect în alt capitol. Nu m-aş fi aşteptat nici să încep partea principală a cărții cu capitolul acesta, şi nici nu mă aşteptam să îi acord atâta importanță. Dar scriind introducerea mi-a fost clar că structura cărții, aşa cum o concepusem eu, nu ți se potrivea. Vroiam să încep cu capitolul „Căsătorie sau monahism?"

Dar problema aceasta, chiar dacă şi-au pus-o destui colegi de-ai mei, şi-au pus-o tocmai pentru că erau studenți la Facultatea de Teologie. Niciuna dintre colegele soției mele nu a avut o asemenea dilemă. Or, din moment ce cartea aceasta nu este pentru tinerii teologi, am încercat să țin seama de cerințele „pieței". Şi pentru că în ceea ce priveşte compatibilitatea sexuală a cuplului s-au scris o sumedenie de articole (nu numai în reviste de „specialitate", ci şi în reviste mai cuminți, de la... până la... - nu le dau numele ca să nu fiu acuzat că fac anti-reclamă, deşi poate că ar fi fost bine să nu țin cont de astfel de criterii; oricum, ştii şi tu despre ce reviste e vorba...).

Nu vreau deloc ca această carte să fie o carte savantă despre întemeierea unei familii. Nu îmi plac cărțile care tratează lucruri extrem de importante cu aerul că

epuizează subiectul. A scrie despre dragoste în termeni ştiinţifici mi se pare a sufoca dragostea. De aceea scriu aşa cum ai văzut şi tu, direct şi simplu. Vreau să scriu cât mai senin. Vreau să mă gândesc că eşti o prietenă care m-a întrebat ce este esenţial pentru întemeierea unei familii. Şi, stând pe o bancă, îi răspund. Nu am la mine nici cărţi, nici hârtie sau creion. Îi vorbesc aşa cum cred că e bine. De aceea unele idei se vor repeta. Dar asta nu mi se pare neapărat ceva rău. Repetăm uneori tocmai ideile care ne frământă, ideile pe care le considerăm importante.

Ei, dar nu ştiu dacă e bine că am ţinut cont de cerinţele pieţei şi am început cu sexualitatea. Vom mai reveni asupra acestui subiect. Un lucru vreau să îţi spun acum: că dacă m-ar fi biruit pofta trupească şi aş fi făcut dragoste cu vreuna dintre fetele cu care am fost prieten în facultate, atunci m-aş fi căsătorit imediat. Aş fi preferat să îmi sacrific propria fericire decât să îmi las prietena cu inima zdrobită. Sunt convins că numai Dumnezeu m-a păzit.

Am avut momente, mai ales lângă o fată căruia îi voi spune Cătălina (cu care am fost prieten vreo trei ani), în care eram ispitit puternic de pofta trupească. Dar îmi dădeam seama că, dacă aş ceda, aş face un păcat care ar duce nu după mult timp la eşecul prieteniei noastre. Îmi era clar că din clipa în care am face dragoste, Hristos S-ar îndepărta de noi, şi prietenia noastră s-ar transforma în ruină. De ce să nu recunosc, unul dintre motivele pentru care nu am făcut dragoste a fost şi acela că îmi dădeam seama că urmarea firească ar fi căsătoria. Dar stau acum şi mă gândesc: oare ce ar fi putut rezolva căsătoria? Mi-ar fi dat Dumnezeu dragoste pentru Cătălina? Sincer, cred că nu.

Cred că Dumnezeu îi binecuvântează prin Taina Cununiei pe cei care se iubesc, nu pe cei care încearcă să intre în rândul lumii legalizându-şi dragostea trupească. Sunt din ce în ce mai puţini oamenii care fac acest lucru. Concubinajul e la modă. Dar oricât de mare mi se pare păcatul celor care trăiesc în concubinaj, totuşi nu înseamnă că mă împiedică să îl văd pe cel (mai mic, e drept) al celor care, dintr-un elan religios, au hotărât să se căsătorească numai pentru a nu mai trăi în păcat. Situaţia ideală pentru ei ar fi următoarea: să reuşească să se ridice din cădere, să biruie patima desfrâului, şi apoi, dacă mai vor să se căsătorească, să o facă. Îmi permit să nu fiu de acord cu preoţii care atunci când primesc la spovedanie tineri care au trăit împreună, îi îndeamnă să se căsătorească cu orice preţ. Poate că, prezentându-le căsătoria ca pe singura lor şansă de ridicare, le dau impresia că dacă se vor căsători vor avea parte de o viaţă împlinită. Dar, după ce se căsătoresc, unii dintre aceşti tineri se lovesc tot mai tare de reala nepotrivire cu celălalt şi ajung nu numai la divorţ, ci chiar la părăsirea credinţei creştine, credinţă pe care o consideră vinovată de propriul eşec.

Într-un fel se punea problema acum o sută de ani, când până şi în cădere era o anumită decenţă, şi altfel se pune astăzi. Înainte fata accepta să fie făcută femeie înainte de nuntă numai dacă trăia o poveste de dragoste nebună, numai dacă se dăruia unui om care însemna enorm pentru ea. Nu e de mirare că, dacă ajungea la Spovedanie, preotul o îndemna să se mărite cu iubitul ei. Nici nu avea ce altceva să le spună. Faptul că au făcut dragoste implica o anumită maturitate a relaţiei lor (nu

vreau să le iau apărarea; mai ales că astfel de cazuri erau rare). Şi era firesc să se ajungă la căsătorie. În acele vremuri domnişoara era domnişoară şi la propriu.

Astăzi „domnişoara" e doar o femeie nemăritată. I se spune „domnişoară" din curtoazie sau ironic. Şi, atunci când ajunge la Spovedanie, e la al patrulea sau al nouălea „prieten". Fecioria a intrat la capitolul „amintiri" de multă vreme. Prietenul pe care îl are acum e doar o aventură care îi alungă singurătatea. Şi totuşi, unii duhovnici recomandă unor astfel de fete să se mărite cu iubiții lor. „Dacă vrei să vă ierte Dumnezeu, intră în rândul lumii şi mărită-te cu el..." Astfel de duhovnici sunt mai interesați de latura legalistă a problemei. Dar eu nu ştiu dacă sunt conştienți de responsabilitatea pe care o au atunci când le spun unor tineri care au trăit împreună că cel mai bun lucru pe care îl pot face este să se căsătorească. Nu e greu de observat că tinerii care trăiesc departe de Biserică nu sunt foarte exigenți atunci când îşi aleg o prietenă. Ei speră că vor avea parte de o poveste de iubire cât mai palpitantă, poveste care se va termina de îndată ce pasiunea se va stinge. Dacă s-ar gândi că relația de prietenie va dura nu doar o lună sau un an, ci o viață întreagă, poate ar aştepta să găsească o altă parteneră.

Dar aventurile de scurtă durată nu implică prea multă răspundere. Totul e simplu. Te distrezi până apare plictiseala, după care cauți o nouă aventură. Există cazuri în care astfel de perechi înțeleg că viața pe care au dus-o e greşită, înțeleg că viața are un rost şi că nimic nu e mai important decât dobândirea mântuirii. În clipa în care, ajunşi la Spovedanie, află că primul lucru pe care trebuie să îl facă este să se căsătorească, ei se hotărăsc

să asculte îndemnul preotului. Dar, după nuntă, farmecul se pierde, încetul cu încetul. Părerea mea este că e bine să se căsătorească numai perechile care înțeleg ce îi aşteaptă şi care nu fac acest pas fără să cugete destul.

E bine ca tinerii care şi-au înțeles greşeala să nu se grăbească cu nunta. Ştiu că e un lucru foarte greu să se ridice din cădere. E mai uşor să se căsătorească, şi astfel dragostea lor trupească să nu mai fie păcat. Dar în cazul în care ei îşi dau seama că nu sunt potriviți pentru a fi soț şi soție, nu le rămâne decât să se despartă. Cale de mijloc nu există!

De ce să mă căsătoresc?

Aceasta este una dintre cele mai dese întrebări pe care şi le pun tinerii astăzi. Cred că şi tu ți-ai pus-o de multe ori. Înainte de a spune câteva lucruri despre viitorul tău soț, îți voi spune câteva lucruri despre familie. Tinerii îşi aleg partenerul de viață în funcție de ideea pe care o au despre familie. Acest lucru este foarte normal. Să zicem că ar trebui să străbați un deşert şi ai avea de ales între doi însoțitori: unul este frumos, dar nu a mai mers prin astfel de locuri niciodată. Celălalt este urât, dar ştie bine drumul.

Tu cu care dintre cei doi ai prefera să mergi?

Poate că un răspuns pripit ar fi că l-ai prefera pe cel frumos. Dar dacă te gândeşti că prin această decizie ți-ai alege moartea, cred că nu ți-ar fi greu să îți schimbi opțiunea. Unde vreau să ajung? Atunci când îți alegi însoțitorul contează foarte mult care e drumul pe care vrei să îl parcurgi. Dacă scopul vieții e să câştigi cât mai mulți bani, atunci cazi în brațele vreunui patron de supermarket sau în ale unui politician şi problema s-a rezolvat. Dacă scopul vieții e împlinirea sexuală, atunci caută un macho-man, un tăuraş comunal şi problema s-a rezolvat. Dar dacă scopul vieții e altul, ce te faci? Înainte de a alege însoțitorul, trebuie să cunoşti unde trebuie să te ducă. Aşa cum nu poți lăsa un tâmplar să te opereze de hernie, aşa cum nu poți lăsa un gunoier să îți predea limba chineză,

tot aşa nu poţi alege un soţ care să nu corespundă idealului de familie pe care ţi-l doreşti. E firesc ca alesul inimii tale să fie cât mai aproape de modelul ideal. Există şi cazuri în care fetele aleg un băiat carc nu corespunde modelului pe care îl aveau în minte. Ori modelul era greşit, ori dragostea dintre cei doi e foarte mare, şi îi ajută să se schimbe astfel încât fiecare să se bucure cât mai mult de celălalt, ori dragostea e oarbă.

În primul caz iese în evidenţă faptul că dragostea ne copleşeşte: amănunte care nouă ni se păreau foarte importante, cum ar fi culoarea părului sau înălţimea celuilalt, sunt trecute cu vederea. Dragostea ne învaţă să ne cunoaştem mai bine, ne învaţă să renunţăm la micile capricii şi să îl vedem cu ochii inimii pe cel din faţa noastră.

În al doilea caz dragostea ne dă curaj, ne dă putere. Simţim că îl putem ajuta pe celălalt să se schimbe. O fată poate observa cum, deşi aparent un băiat este prost crescut, are o inimă bună şi e gata să îşi modifice comportamentul. Şi fata simte că dacă îi acordă încredere băiatului, acesta se va schimba.

În al treilea caz iubirea pătimaşă o împiedică pe fată să observe cât de mult o influenţează în rău o anumită prietenie. Dar despre dragostea oarbă îţi voi vorbi altădată.

De cele mai multe ori tinerii îşi aleg perechi care să corespundă cât mai bine modelului ideal. Înainte de a ne opri asupra acestui model vreau să îţi spun câteva cuvinte despre familia creştină.

Tinerii se întreabă astăzi: „De ce să mă căsătoresc?“ tocmai pentru că nimeni nu le-a deschis ochii în

această privință. Nu rareori tinerii văd că părinții lor nu se mai iubesc, că divorțează sau că trăiesc împreună numai datorită unor convenții sociale. Fiecare îl înșeală pe celălalt, sau unul este înșelat iar celălalt suferă și se lasă biruit de patima beției. Astfel de familii nu prezintă nimic atractiv.

„Asta e familia? Nu ne trebuie așa ceva", spun tinerii, și au dreptate. Ei neagă familia a cărei imagine o cunosc, și au dreptate. Cine ar alege să își distrugă fericirea numai pentru a fi ca ceilalți, pentru a fi în rândul lumii?

Căsătoria nu este altceva decât asumarea unui drum spre Împărăția Cerurilor. Acesta este motivul pentru care creștinii se căsătoresc: vor să se mântuiască și vor să meargă împreună cu persoana pe care o iubesc pe calea mântuirii.

Dumnezeu a lăsat două căi de mântuire: călugăria și familia. Celor care nu se simt atrași de călugărie le stă înainte viața de familie.

Mai sunt și câțiva care trăiesc așa-numita „călugărie albă", o viață de nevoință foarte aspră în mijlocul lumii, păstrând votul monahal al curăției; numărul lor este foarte restrâns. Trebuie spus că mai sunt unii care nu se căsătoresc pentru că le e teamă de greutățile vieții de familie. O parte dintre ei cad în cele din urmă în păcatul desfrâului, iar apoi regretă că nu s-au căsătorit. Alții duc o viață stearpă, o viață în care mândria că nu s-au căsătorit le sufocă sufletul și mor fără să își dea seama că viața lor nu a avut rost.

Există două căi bătătorite: căsătoria și monahismul. În ambele este nevoie de jertfă și de lepădare de

sine. Eu scriu această carte pentru tinerii care vor să se căsătorească. Nu are rost să fie citită de către cei care simt chemare pentru călugărie.

După cum ai văzut, eu încerc să îți propun să înțelegi căsătoria ca pe o cale de mântuire. Pe cât de greu este să justificăm rostul nunții după alte criterii, pe atât de uşor este să înțelegem că Dumnezeu ne-a lăsat nunta ca pe o minunată cale de mântuire. Din păcate, puțini oameni mai au înțelegerea firească a nunții. Şi totuşi, nimeni nu poate aşeza lucrurile altfel decât le-a rânduit Dumnezeu.

Pe cât de bine îi înțeleg pe unii tineri care consideră că familia este un fel de puşcărie, sau doar o acceptare a convențiilor sociale, pe atât de greu îmi este să îi înțeleg pe creştinii care nu pot să se bucure de nuntă ca de o adevărată cale spirituală. Familia li pare ceva banal. Aproape toți adulții au familie. Dar eu nu încerc să susțin că familiile acestea sunt modele de urmat.

Fii atentă la ceea ce îți scriu acum. Aşa cum în lume există mii de călugări, dar dintre ei foarte puțini ating culmile sfințeniei, tot aşa există şi zeci sau sute de milioane de familii creştine, între care se află şi câteva familii demne de urmat. Unde sunt aceste familii? Greu de spus. De obicei lumea le trece cu vederea, le consideră prea extremiste, prea fanatice în modul de a înțelege credința. Cum a zis Hristos: „dacă M-au prigonit pe Mine, şi pe voi vă vor prigoni..." Prea puține familii creştine întâlnim astăzi. Mă refer la familiile autentic creştine, întrucât majoritatea sunt doar autointitulate astfel, dar nu au puterea de a-şi recunoaşte nici lipsurile şi nici împătimirea de care suferă.

Dacă îi spui cuiva că e creştin doar cu numele, rişti să primeşti o palmă „evlavioasă". Nu e cazul să spunem altora că sunt pseudo-creştini. Nici pe ei nu i-am ajuta, nici pe noi nu ne-am folosi. Tot aşa nu e cazul nici să spunem unor familii că mimează destul de bine credinţa creştină, dar că totuşi actoria nu poate atrage binecuvântarea lui Dumnezeu.

„Cunosc destule familii creştine, însă nici acolo nu este dragoste şi armonie. Ele nu pot fi un model pentru mine."

Nici eu nu vreau să spun că o familie din care lipseşte dragostea sau înţelegerea îţi poate fi model.

Atunci despre ce fel de familie îţi scriu eu? Despre familia ideală care se regăseşte numai în cărţi? Nu, în niciun caz. Nu am de gând să îţi descriu o familie a cărei prezentare teoretică să fie de nota 10, dar care să nu poată fi considerată exemplu. Îţi scriu despre familia creştină aşa cum există ea astăzi. Chiar dacă sunt puţine astfel de familii, ele există. Te gândeşti că şansele tale de a avea o astfel de familie sunt mici şi poate că ar fi mai bine să nu îţi doreşti un ţel pe care nu îl poţi atinge. Dar din punct de vedere creştin nicio altă alegere nu este justificată. Vrei să ajungi în Rai? Nu cred că există vreun creştin care să dea un răspuns negativ la această întrebare. Dacă vrei să ajungi acolo, e foarte important ca viaţa de familie pe care o vei duce să nu te îndepărteze de Hristos, ci dimpotrivă.

În momentul în care nu crezi că cel mai important lucru în viaţă e să mergi pe calea mântuirii înseamnă că în credinţa ta e ceva putred. Iar dacă ştii că nu e nimic mai important, atunci trebuie să ai grijă alături de cine îţi vei lega viaţa.

Nu vreau să evit faptul că sunt foarte-foarte puține familii model. Important este însă să avem noi priceperea de a găsi astfel de familii de la care să luăm exemplu. Să fim însă cu mare grijă: avem tendința de a urma modelele pe care ni le alegem, iar dacă acestea sunt greșite, nu ne va fi bine.

De mare folos ne vor fi puținele cărți creștine despre viața de familie.

Ne vor putea ajuta să deosebim modelele adevărate de cele mincinoase. Dar cărțile nu ne sunt suficiente. Avem nevoie de modele vii. Și Dumnezeu știe asta. Chiar dacă nu vom găsi decât foarte puține modele, totuși să fim mulțumiți că le găsim! Mă întreb acum, în timp ce scriu, câte familii pe care le consider model cunosc. Foarte puține. Dar încerc să trăiesc astfel încât propria mea familie să fie o familie de nota 10. Nu pentru alții, nu pentru a fi exemplu celor din jur, ci pentru că știu că într-o familie de nota 10 (chiar dacă e de 10 minus, nu de 10 cu felicitări) dragostea curge mult mai ușor decât în alte familii. Adică nu e stânjenită nici de orgolii personale, nici de iubire de sine.

Cred că toți avem vocația de a fi îndrăgostiți. Și nimic nu bucură inima mai mult decât dragostea de Dumnezeu și de aproapele. Avem marea șansă de a putea duce o viață bineplăcută lui Dumnezeu, o viață în care să cunoaștem bucurii pe care lumea care trăiește departe de Hristos nici măcar nu și le imaginează. Să nu fim descurajați de numărul mic al celor care vor să meargă pe același drum cu noi!

Oricât de puțini călugări ar duce viață de sfințenie, cel care primește jugul monahal trebuie să își dorească

să dobândească sfinţenia. Chiar dacă în toată mănăstirea nu s-ar mai găsi niciun părinte îmbunătăţit, cel care depune voturile nu trebuie să se lase biruit de duhul moliciunii, ci trebuie să ducă o viaţă de erou al lui Hristos.

Nici în ceea ce priveşte căsătoria lucrurile nu stau altfel. Oricât de mare ar fi căderea unora, scopul căsătoriei rămâne acelaşi. Chiar dacă în toată lumea nu s-ar mai găsi nicio familie vrednică să fie numită creştină, totuşi tinerii carc s-ar căsători ar trebui să păstreze în inimi nădejdea că vor putea duce o viaţă bineplăcută lui Dumnezeu. Nu vreau să te sperii. Nu se va ajunge la o apostazie atât de mare. Chiar în vremurile apocaliptice vor exista familii sfinte. Şi dacă până şi atunci vor fi astfel de familii, înseamnă că acum sunt cu mult mai multe.

Să trecem acum la un alt subiect: singurătatea. Mulţi tineri se căsătoresc pentru a scăpa de singurătate. Cât de răspândită este această boală în zilele noastre! Dacă ne gândim la mulţimea celor care se sinucid, în inimile lor vom găsi singurătatea. Nimeni nu se sinucide de prea mult bine.

Trăim într-o lume de oameni interesaţi numai de propriul bine. Suntem importanţi pentru celălalt numai în măsura în care îi putem fi de folos cu ceva. Suntem importanţi pentru el dacă îl putem ajuta cu ceva. În clipa în care am fost storşi de nevoia celuilalt, în clipa în care prietenia cu noi nu mai este rentabilă, celălalt îşi dă brusc seama că nu are de ce să ne mai stea în preajmă. (Din nefericire, astăzi se cultivă mai mult „relaţiile“ decât prietenia adevărată; de aceea, „prieteniile“ nu durează: s-a rezolvat problema, interesul, relaţia ia sfârşit!)

Mă doare atât de tare răutatea care domnește între oameni! Uite, soția mea e gravidă. În câteva luni de zile, în care a mers aproape zilnic cu autobuzul (școala la care predă e departe), nu cred că i s-a oferit loc pe scaun mai mult de patru-cinci ori. O dată chiar i se făcuse rău și se lăsase în jos. Înțeleg că unii erau foarte obosiți. Dar nu îi înțeleg pe tinerii care se prefăceau că nu o văd și se uitau tot timpul pe geam, sau își vârau nasul într-un ziar, părând foarte preocupați de lectură! Poate că ți se pare că singurătatea nu are de-a face cu cedarea locului în autobuz unei femei gravide. Dar are. Arată cât de mult ne interesează (adică nu ne interesează!) celălalt. Și viața în ziua de azi se desfășoară ca într-un autobuz mare.

De ce se droghează tinerii? Unii, din teribilism, alții, din tristețe și singurătate. E lesne de observat că cei care se droghează din singurătate au trăit printre oameni care nu i-au băgat în seamă, care i-au ignorat. Și caută să evadeze cu ajutorul drogurilor, așa cum alții își înecă singurătatea în băutură.

Nu voi vorbi aici despre responsabilitatea noastră față de cei care, din singurătate, ajung să se drogheze sau au tentative de sinucidere, ci voi vorbi despre cei care se căsătoresc pentru a scăpa de singurătate. Ei greșesc foarte mult. Își imaginează că dacă vor sta zi și noapte lângă o persoană, singurătatea lor va fi spulberată. Dar nu este deloc așa. După nuntă și luna de miere, încetul cu încetul revine singurătatea. Voi face o paranteză și voi vorbi un minut despre Cununie și despre luna de miere, lună care durează uneori numai câteva zile.

Doi tineri se plac și se grăbesc să se căsătorească. Ea de-abia așteptă să fie mireasă îmbrăcată în alb, el

de-abia aşteaptă să trăiască bucuria nunții. Şi totul merge bine: şi căsătoria civilă, şi Cununia, şi ospățul. Luna de miere e minunată, călătoresc în locuri frumoase şi se simt bine împreună. Ce se întâmplă când se întorc acasă? Încep să îşi dea seama de micile nepotriviri dintre ei, nepotriviri care de fapt nu sunt deloc mici. Sfârşitul lunii de miere înseamnă sfârşitul perioadei de armonie. De fapt cele două perioade, chiar dacă sunt strâns legate una de alta, nu sunt egale. Uneori soții care nu s-au căsătorit din dragoste îşi scot ochii chiar din timpul lunii de miere. Dar alteori, datorită frumuseții momentelor din acel interval de timp (frumusețe care poate depinde puțin de celălalt, şi mult de locurile văzute împreună sau de starea vremii), cei doi se înțeleg şi după ce se întorc din luna de miere. Dar erodarea vine puțin câte puțin, ca o picătură chinezească. La un moment dat momentele de înțelegere dispar şi familia devine un spațiu tensionat. E firesc să se ajungă aici: dacă cei doi nu au fost conştienți de faptul că nunta nu e o lună de miere, s-au convins de aceasta în clipa în care singurătatea le-a revenit în inimi.

Dumnezeu a făcut-o pe Eva pentru ca Adam să nu fie singur. Şi oamenii, iubindu-se, scapă de singurătate. Dar cine se căsătoreşte numai pentru a scăpa de singurătate se înşeală. Puține spații sunt mai propice pentru singurătate decât o familie în care domneşte monotonia. Trebuie să ne căsătorim abia atunci când iubim. Căsătoria ne va scăpa de singurătate. Ne va învăța să ne bucurăm de celălalt, ne va învăța să nu mai fim singuri. Totuşi, în orice viață de familie există momente de singurătate şi plictiseală. E aceeaşi stare de akedie pe care o trăiesc monahii, e aceeaşi ispită a vrăjmaşului care vrea

să ne arunce în deznădejde. Dar în familiile în care soții s-au căsătorit din dragoste aceste stări sunt de scurtă durată. Soții găsesc în credința în Dumnezeu și în dragostea unuia pentru celălalt resursele necesare pentru a birui monotonia.

De ce ne mai căsătorim? O bună prietenă a mea mi-a spus că la serviciu a primit următorul sfat: „Mărită-te, că mai bună este condiția unei femei divorțate decât a unei fete nemăritate." M-a întrebat de ce este așa. Și i-am răspuns că nu cred că este așa, dar cred că persoana care i-a dat acest sfat e divorțată și încearcă să prezinte starea în care se află ca o stare privilegiată. Ne căsătorim și pentru că am fost împinși spre aceasta de părinți, de prieteni sau de cunoștințe. Suntem sfătuiți să ne căsătorim și uneori ascultăm acest sfat fără să fim pregătiți pentru căsătorie.

Mai sunt multe motive pentru care tinerii se căsătoresc, în afara celor enumerate mai sus. Acum să încercăm să răspundem pe scurt și la întrebarea: „De ce nu ne căsătorim? Care este motivul pentru care tinerii șovăie să se căsătorească?"

Principalul motiv este lipsa credinței în Dumnezeu, sau existența unei credințe superficiale. De această lipsă a credinței depinde refuzul căsătoriei, care este înțeleasă ca un spațiu al greutăților și al responsabilităților. Și alternativa este de o mie de ori mai plăcută: aventurile nu plictisesc decât în foarte puține cazuri. Tinerii fug de căsătorie pentru că fug de greutăți și încearcă să le amâne prezența cât mai mult timp cu putință.

Am un prieten, necăsătorit, care vine deseori pe la noi. El nu știe ce să facă: să aleagă între familie și mo-

nahism. Văzând el că ne lovim de anumite greutăți, că uneori picăm de pe picioare de oboseală sau că ne-a supărat fiul nostru Codrin, i-am zis odată în glumă:

„Vezi, asta e familia, necaz peste necaz, greutăți după greutăți. Fugi în mănăstire."

„Dacă asta e familia, e foarte bine, că văd cum vă sudează greutățile şi cum rezistați unul lângă celălalt."

Adevărul e că greutățile sunt un examen pentru orice familie. De foarte multe ori greutățile ne-au ajutat, pentru că au trezit impulsul de a fi şi mai aproape unul de celălalt. Pentru mine familia ideală nu este familia fericită, care nu cunoaşte necazurile. O asemenea familie este utopică. Viața înseamnă şi necazuri, chiar şi pentru cei care au grămezi de bani. Pentru mine familia ideală este familia împlinită în care domneşte dragostea şi înțelegerea şi datorită cărora necazurile sunt depăşite cu bine.

Tinerii nu se mai căsătoresc pentru că nu înțeleg că viața este o cale a mântuirii în care greutățile şi necazurile sunt trimise sau îngăduite de Dumnezeu spre binele oamenilor. În momentul în care un tânăr fuge de ideea întemeierii unei familii, fuge de rostul pentru care a venit pe lume (evident, excepție fac cei care vor să intre în mănăstire). Dar oricât de tare am fugi de familie, nu putem fugi de rostul nostru în lume. Ne putem ascunde în diferite pasiuni, în creşterea animalelor sau în dorința de a obține diferite diplome, ne putem ocupa timpul cu călătorii în locuri interesante, dar nu putem schimba rostul pentru care ne-a creat Dumnezeu.

„Ce, Dumnezeu ne-a creat numai pentru a ne căsători?"

Nu, Dumnezeu l-a creat pe om pentru a se bucura de desfătările Raiului. Dar ca să ajungă acolo trebuie să ducă o viață creștină, în familie sau în mănăstire. Cine respinge cele două căi de viețuire respinge calea de mântuire și chiar propria mântuire.

Se observă că aceia care, din teribilism, au căutat să se distreze cât mai mult în viață și s-au căsătorit la o vârstă înaintată, nu au parte de înțelegere în familie (ceea ce spun în această carte nu este bătut în cuie, întotdeauna există și excepții; problema este că la început prea mulți se consideră pe ei înșiși excepții, și sfârșesc prin a-și da seama că s-au înșelat). Cu cât cei care se căsătoresc sunt mai tineri, cu atât sufletele lor sunt mai curate și mai ușor de modelat. Cu atât sunt mai dispuși să se schimbe. Pentru că familia implică și schimbare permanentă în mai bine. Or, cu cât cresc, oamenii sunt din ce în ce mai puțin dispuși să se schimbe.

Viața încearcă să îi murdărească pe oameni. Înainte de a mă împrieteni cu Claudia simțeam o nevoie disperată de a găsi o fată alături de care să înfrunt mizeria și răutatea lumii. Îmi doream tare mult să mă căsătoresc, pentru că îmi doream ca viitoarea mea soție să mă cunoască cât mai senin, cât mai curat. Terminam facultatea și trebuia să îmi găsesc un serviciu. Intram în lumea adulților. Și îmi doream tare mult să nu intru singur în această lume.

Poate că alți tineri de vârsta mea nu simțeau la fel de acut dorința de a se căsători. Și nu cred că greșeau nefiind grăbiți. Am cunoscut tineri recent convertiți la credința creștină (consider că momentul convertirii e acela al primei Spovedanii făcute cu multă grijă, și nu

acela al Botezului din copilărie, urmat de o tinerețe cvasi-atee). Acești tineri își doreau ca mai întâi să cunoască bine credința creștină, să se pună pe picioare și abia apoi să se căsătorească. Sunt de acord cu această idee. Dacă m-aș fi convertit la credința creștină abia în timpul facultății sau după terminarea ei cred că întâi de toate m-aș fi gândit să mă pregătesc pe mine însumi pentru căsătorie.

Există și o anumită extremă, când cineva se tot pregătește de căsătorie până ajunge la patruzeci de ani și nici atunci nu se consideră pregătit. Așa ne putem pregăti pentru Sfânta Împărtășanie zeci de ani și tot nu vom fi vrednici.

Ei, dar ce ne facem dacă vrem să ne căsătorim, și așteptăm momentul minunat în care vom avea o familie, dar totuși nu se vede nimeni la orizont? Ce ne facem dacă perechea ideală nu se arată? Atunci ne căsătorim cu cine ne iese în cale. Te poți căsători cu oricine, numai să nu mai fii singură. Și, după doi ani de la nuntă, dai palme tuturor celor care nu te-au sfătuit să renunți la o astfel de căsătorie.

Problema găsirii perechii potrivite e foarte serioasă. Îți voi scrie despre ea un întreg capitol.

Despre Goana după aurul nunții sau western-ul măritișului

Care e perechea ideală pentru tine? Cum trebuie să fie tânărul care ți-ar lumina viața, care ți-ar umple inima de bucurie?

Și care e modelul ideal? Care e șablonul? Există un astfel de șablon?

Cât de groaznic ar fi să existe șabloane! Toți băieții s-ar fi bătut pentru câteva fete și toate fetele s-ar fi bătut pentru câțiva băieți. În cele din urmă s-ar fi ajuns la câteva cupluri ideale, iar restul ar fi fost condamnați la tristețe sau la singurătate. Dumnezeu nu a vrut să fie așa. Dumnezeu nu are pe nimeni de pierdut. Fiecare tânăr își poate găsi perechea potrivită. Învățătura orientală despre cele două jumătăți care se regăsesc după căutări de sute de ani este greșită. Noi nu suntem predestinați să ne căutăm cealaltă jumătate, reîncarnându-ne până ne întâlnim cu ea. Dar, chiar dacă nu există jumătăți, chiar dacă nu există reîncarnare, totuși căutarea perechii ideale este o realitate.

E cât se poate de normal ca oamenii să își dorească să găsească pe cineva alături de care să aibă o viață împlinită. Or, pentru împlinire, este nevoie de armonie pe mai multe planuri: pe cel al frumuseții fizice, al pregătirii intelectuale, al trăirii duhovnicești. Am spus armonie, un cuvânt care ar avea nevoie de nuanțări. Pen-

tru că armonie poate fi şi între un geniu şi o fată mai slăbuță din punct de vedere intelectual.

De multe ori oamenii au tendința să aprecieze relația unei perechi după nişte criterii exterioare. Un exemplu: un bun coleg de facultate s-a dus în Grecia. Acolo s-a îndrăgostit de o fată. A alergat la un părinte ieromonah grec şi l-a întrebat dacă să se căsătorească cu fata, şi părintele i-a pus doar două întrebări:

„Eşti fecior?"

„Da."

„E fecioară?"

„Da."

„Atunci, căsătoriți-vă!"

Când am auzit sfatul părintelui, m-a bufnit râsul. Căsătoria nu e doar o unire între organele respective (chiar dacă e foarte bine ca amândoi soții să fie feciori până la nuntă). E mult mai mult. Era firesc să îl întrebe şi de feciorie, din moment ce se pregătea să devină preot, dar să nu îl întrebe nimic despre relația dintre ei, să nu îl întrebe dacă se iubesc, să nu îl întrebe şi altceva despre ea, mi s-a părut ciudat

Finalul: fata nu voia să se mărite cu prietenul meu, aşa că îndrumarea părintelui grec nu a folosit la nimic. Eu cred că atunci când un tânăr vine să îi ceară unui părinte sfatul în privința căsătoriei trebuie să îi prezinte situația exactă. Nu e de ajuns să vezi pe cineva care îți cade cu tronc şi, gata, alergi să îi ceri duhovnicului binecuvântarea pentru căsătorie.

O atitudine ca cea pe care a avut-o părintele grec dovedeşte o insuficientă cunoaştere a drumului spre nuntă. E de înțeles pentru cineva care a ales monahis-

mul, dar nu şi pentru cineva care dă sfaturi tinerilor care vor să se căsătorească. Am impresia că ar fi fost mai bine ca părintele să spună cu smerenie că nu se pricepe să dea sfaturi precise în problema respectivă.

Unul dintre lucrurile cele mai importante din viața fiecărui om este să îşi găsească perechea potrivită. De această veritabilă Goană după Aur depinde o viață întreagă (asta în situația în care nu intervine divorțul).

Putem căuta multă vreme perechea potrivită şi putem trece pe lângă ea pentru că nu am avut ochi să o vedem la timp. Pentru că poate am fi dorit să aibă o anumită culoare a ochilor sau o anumită măsură la talie.

Tu poate că ai deja un prieten cu care vrei să te căsătoreşti sau poate că aştepți unul. Dacă ai prieten, lucrurile sunt mai simple: în cazul în care corespunde aşteptărilor tale şi tu corespunzi aşteptărilor lui, atunci lumea e a voastră.

Ce să faci în situația în care vrei să te măriți, dar totuşi nu apare nimeni la orizont?

Una dintre cele mai mari ispite pe care le au fetele care vor să se mărite şi nu au cu cine este că nu îşi dau seama că Dumnezeu va purta grijă de acest lucru. Adică Dumnezeu nu le va lăsa singure. Totul e să aibă încredere în El şi să Îl roage stăruitor să fie ajutate. Şi, la momentul potrivit, Dumnezeu le va ajuta. Nu se poate ca drumul lor de mântuire să fie familia şi Dumnezeu să le lase fără soți. Nu te poți mărita de una singură, nu? Evident că nu!

Clipele trec... Lunile trec... Anii trec... şi totuşi o fată nu se mărită. A ajuns la vârsta critică de treizeci de ani. E „trecută", şi situația nu pare să se schimbe prea

curând. Oare de ce? În astfel de situații, rare ce-i drept, poate că Dumnezeu a socotit că e bine să treacă timpul tocmai pentru ca fata să aibă ocazia să se maturizeze. Noi nu suntem roboți, nu suntem făcuți pe bandă rulantă. Nu suntem făcuți la fel, ci fiecare are însușirile lui.

Știu că e foarte greu pentru cineva să vadă că toți prietenii s-au căsătorit, că nu are cu cine să își plângă tristețea. Am plecat într-o vacanță cu soția mea și cu o prietenă de-a ei, prietenă care era foarte tristă pentru faptul că nu găsise un bărbat potrivit pentru ea. Vacanța a fost pentru ea o tentativă de mascare a tristeții care o măcina. Acum e măritată și are un copil. Când îmi aduc aminte cât de tristă era că nu are o familie îmi vine să zâmbesc. Dumnezeu nu lasă pe nimeni de izbeliște. În cazurile în care pare că întârzie să răspundă la rugăciunile noastre, o face numai pentru că știe mai bine decât noi ce ne este de folos și ce nu.

Da, în principiu e bine ca la treizeci de ani o fată să fie măritată și să aibă și copii (cât de egoiști sunt soții care amână facerea de copii până își rezolvă toate problemele materiale, motivând că vor să aibă copii abia atunci când casa va fi în întregime aranjată: diferența de vârstă dintre ei și copii va fi mare, și mari vor fi și neînțelegerile!). Dar atunci când fata e nemăritată la treizeci de ani, deși ea a așteptat ca Dumnezeu să Se îndure de ea, e momentul să înțeleagă ori faptul că Dumnezeu îi încearcă răbdarea, și nu are de ce să se revolte, ori că ceva nu e în regulă cu modul în care își duce viața. O fată egoistă nu poate fi o bună soție. Poate că timpul trece tocmai pentru ca fata să înțeleagă că trebuie să își schimbe viața. De multe ori încercările prin care trecem

sunt cele mai bune sfaturi pe care le primim de la Dumnezeu: înțelegem din ele unde greşim mai bine decât am înțelege citind câteva cărți. Şi singurătatea este una dintre cele mai grele încercări.

Îmi dau seama că în multe cazuri tinerii care văd că timpul trece şi nu se căsătoresc nu înțeleg rostul încercării prin care trec. Aşa cum nici bolnavii nu înțeleg rostul bolii. Dar orice încercare are un rost.

Dă-ți seama, cât de mare e lumea asta, cu milioane de tineri care vor să se căsătorească, oare nu se găseşte nimeni potrivit pentru tine? Nu se poate. Oricum, e foarte important ca tu să nu aştepți un model cu trăsături bine definite: să consideri că dacă un tânăr nu e doctor sau nu e profesor, nu e bun să îți fie soț. Cine aşteaptă băiatul din poveşti va sfârşi prin a ajunge la o mare decepție: nimeni nu e ca băiatul din poveşti.

Asta nu înseamnă că perechea pe care o trimite Dumnezeu e banală sau ştearsă. Dragostea are o proprietate: te minunezi neîncetat de frumusețea celuilalt. Nu îi vezi lipsurile pentru a-i scoate ochii, ci numai pentru a-l ajuta

Când iubeşti nu încetezi să te bucuri de celălalt. Nu ți se pare că e mai puțin frumos decât îți doreai, nici că e mai puțin deştept. Sau, atunci când îți dai seama că e mai puțin aşa sau altfel, îți dai seama că această lipsă nu întunecă cu nimic dragostea ta pentru el.

Aş fi putut să îmi doresc cea mai frumoasă, cea mai deşteaptă, cea mai smerită, cea mai delicată, cea mai răbdătoare soție din lume. Dar nu am căutat să îmi fac un idol pe care să îl aştept la nesfârşit. M-aş fi bucurat să am o soție frumoasă. Dar nu mă aşteptam să fie atât de

frumoasă cât e Claudia. Mi-aş fi dorit să fie mai tandră. Şi nu mă gândeam că soția mea va avea un mod de a-şi arăta dragostea care mie mi se pare rece. De fapt la început nu l-a avut, greutățile au adus-o aici. În loc să mă plâng de răceala ei, eu încerc să o ajut să revină la modul de a fi pe care l-a avut mai înainte. Cred că dragostea mea şi ajutorul lui Dumnezeu o vor ajuta să fie ca înainte.

Eu nu sunt nostalgic. Nu aştept ceva imposibil, ci sunt conştient de faptul că greutățile prin care a trecut au fost mari: de exemplu în maternitate, imediat după naşterea lui Codrin, când copilul a luat antibiotice, ea a avut parte de momente foarte grele. Copilul plângea mult noaptea şi ea era frântă de oboseală (cum sunt aproape toate mamele, dar soția mea nu are o constituție fizică foarte solidă: încă îi mai zic „fetița mea", că e ca o studentă).

Eu sunt o altă fire: cu cât am trecut prin încercări mai grele, cu atât am simțit nevoia să mă țină în brațe. Dar ea a încercat să îşi creeze o barieră de protecție şi din afară pare că s-a însingurat.

Ar fi fost normal să împărțim greutățile pe din două. Am încercat să le împărțim. Numai că ea a făcut şi face tot posibilul pentru a-mi oferi mie toate condițiile pentru a scrie şi pentru a studia.

Mă iubeşte foarte mult. De câțiva ani cumpărăm aproape numai cărțile de care am nevoie eu. Aş putea să fac altfel, să renunț la cărțile care îmi trebuie, pentru a-i lua ceva ce i-ar plăcea să citească. Numai că nu ne permitem. Şi îmi dau seama că oricum sunt destule cărți de care am nevoie şi la care renunț. Asta nu înseamnă că nu îi plac cărțile pe care le cumpăr. De multe ori le-a citit odată cu

mine, iar alteori înaintea mea. Ce vreau să spun cu asta? Că dacă judec după criterii exterioare, dacă mă gândesc la răceala pe care o are uneori în relația cu mine, se poate spune că nu a fost o pereche potrivită pentru mine.

Dar toți prietenii mei spun cât de mult m-a schimbat în bine Claudia. La un moment dat chiar m-am revoltat: „dar ce, înainte ce aveam?..." Şi totuşi recunosc faptul că fără Claudia viața mea ar fi fost pustie. Ştiu că mulți dintre colegii mei de facultate au neînțelegeri cu soțiile lor. Am avut şi eu cu Claudia. Dar ale noastre au fost provocate de obicei de lucruri banale, de multe ori numai de ideea mea fixă că într-o anumită situație ar fi trebuit să dea dovadă de mai multă răbdare, sau că ar trebui să lase mai mult de la ea.

În viață avem ori posibilitatea de a vedea cât de minunată e persoana pe care o iubim, ori de a vedea cât de multe sunt lipsurile sale. În clipa în care tot cântărim aceste lipsuri omorâm dragostea. Preferăm să spunem că nu am găsit perechea potrivită şi să ne dăm cu capul de pereți sau să ne însingurăm. Judecând la rece, nimeni nu e perfect. Întotdeauna persoana iubită va putea spori în frumusețe lăuntrică. Dacă ne mulțumim să îi scoatem ochii pentru fiecare mică „imperfecțiune", vom sfârşi în a transforma iubirea pe care i-o purtăm într-o relație ştearsă, tristă.

Cei care se hotărăsc să se căsătorească trebuie să fie conştienți de la început de faptul că celălalt nu este şi nu va fi niciodată perfect. Dacă lipsurile celuilalt au fost covârşite de dragostea pe care i-o purtăm, dacă îl iubim cu toate că are aceste lipsuri, nu trebuie niciodată să lăsăm la o parte dragostea pentru a-i reproşa că nu este perfect.

Nu am vrut să mă refer aici la situații dificile, cum e cea în care soțul suferă de patima beției. Înainte de a se căsători, s-a lăsat de băutură pentru câteva luni (sau cel puțin a promis că se va lăsa). Şi, după nuntă, revine la „iubirea" lui lichidă. În astfel de cazuri nu se pune problema că soția încearcă să îl convingă să renunțe la băutură numai pentru că dragostea i s-a împuținat. Dimpotrivă. Soția încearcă să îl ajute tocmai pentru că îl iubeşte. Viciul băuturii îi nimiceşte soțul. Şi dacă l-ar răbda fără să îi spună nimic, nu ar schimba deloc situația în bine (nici dacă stă toată ziua cu gura pe el nu ştiu dacă rezolvă ceva: e nevoie de multă delicatețe şi de rugăciune îndelungată pentru ca situația să se schimbe. Eu cred că dacă o femeie vrea să ia un bărbat care suferă de patima beției dă dovadă de multă inconştiență, pe care o va plăti cu vârf şi îndesat. Şi mai consider că un bărbat îşi poate pune problema căsătoriei abia după ce a scăpat de ispita beției. Asta nu înseamnă că bețivii sunt condamnați la singurătate; e firesc să fie conştienți că nu au dreptul să întunece viața persoanei pe care o iubesc - sau li se pare că o iubesc – printr-o căsnicie plină de violență).

E normal să îți doreşti un soț cât mai bun, cât mai iubitor, cât mai frumos, cu o inimă de aur. Ce să mai vorbim? Nici nu ar fi trebuit să îți scriu prea mult despre perechea ideală. Este o temă asupra căreia reflectează majoritatea tinerilor.

Ți-am scris gândindu-mă mai ales la faptul că poate te apasă singurătatea. Mi-am dorit oricum să îți spun că, indiferent din ce motive perechea ta întârzie să apară, Dumnezeu îți înțelege frământările şi aşteptările şi, la vremea potrivită, aşteptările tale vor lua sfârşit.

Poate crezi că dacă treci de o anumită vârstă nu vei mai găsi pe nimeni care să vrea să îşi împartă viața cu tine. Acest argument este într-o anumită măsură adevărat: cu cât trec anii, persoanele care sunt pentru tine potențiale perechi se căsătoresc. Şi atunci cu tine cum rămâne? În lume sunt miliarde de bărbați. Tu nu trebuie să găseşti în această mulțime doi sau trei care să fie potriviți pentru tine, ci unul singur. Da, e greu să găseşti perechea potrivită. Dar o vei găsi. În această mulțime de bărbați cel puțin unul e potrivit pentru tine. Şi nu unul care va muri departe de tine, în Africa de Sud sau la Polul Nord, ci unul pe care, dacă ştii să îl cauți, îl vei găsi. Să ştii că multe fete au fost disperate că în toată lumea nu se găseşte niciun bărbat care să le placă şi pe care să îl placă (de parcă ar fi umblat prin toată lumea, de parcă i-ar fi văzut pe toți bărbații şi ar fi putut zice că nu îşi pot găsi perechea). Dar în cele din urmă majoritatea s-au măritat. Şi chiar dacă soțul nu era departe, uneori a durat mult până l-au găsit. Locuia pe o stradă vecină, în alt cartier, sau în oraşul vecin. Nu era în ccalaltă parte a lumii. S-au măritat cu trei, cu cinci sau chiar cu zece ani mai târziu decât celelalte colege de liceu. Vai, ce tragedie! Totuşi s-au măritat. Dumnezeu a văzut că ele nu amânau nunta pentru a trăi în patimi şi în pofte trupeşti, ci pentru că nu voiau să facă un compromis măritându-se cu cine nu era cazul. Şi le-a făcut parte de o familie fericită.

La ce le-a ajutat că au fost atât de neliniştite până să se mărite? La nimic. Lucrurile sunt simple. A zis Dumnezeu: „Nu este bine să fie omul singur..." Dacă îți pui nădejdea în Dumnezeu vei vedea cum se rezolvă problema singurătății.

De ce nu ne ajută Dumnezeu?

Una dintre cele mai tragice întrebări pe care şi le pun oamenii este: „De ce nu ne ajută Dumnezeu?"

Mi-am pus această întrebare de multe ori, aproape de fiecare dată când eram încercat de ispita deznădejdii. „Oare Dumnezeu nu vede câtă nevoie avem de ajutorul Său? De ce rugăciunile noastre rămân fără răspuns?"

Nu o dată tinerii care vor să se căsătorească se întreabă de ce Dumnezeu nu îi ajută să găsească persoana potrivită. Ar fi multe de spus. Unul din motive este că nu e încă timpul să o găsească. Altul este că nu văd că Dumnezeu le-a trimis-o deja. Altul este că nu ştiu să o caute. Despre acest motiv îți voi scrie în capitolul de față.

Iată un exemplu de căutare greşită: multe mame aleargă cu fetele pe la mănăstiri ca să li se citească acestora dezlegări de farmece, doar-doar le va ajuta Dumnezeu să se mărite (am mai scris despre acest subiect în cartea mea *Despre înfruntarea necazurilor*; poate că ar fi bine să citeşti şi capitolul de acolo). Dar fata nu primeşte ajutor de la Dumnezeu pentru Cununie. Oare de ce? Nu zice ea rugăciuni lungi pentru aceasta? Nu dă ea acatiste cu grămada? Nu ține ea posturi aspre pentru aceasta? Ba da. Şi totuşi, eforturile rămân fără rezultat. De ce? Pentru că Dumnezeu nu e un robot. Nu e un aparat în care introduci o monedă şi primeşti cafeaua. Dumnezeu e o Persoană atotputernică şi atotştiutoare. El nu

poate fi păcălit. Câtă vreme nu Îi cerem ceva cu inima curată, nu ne va asculta.

Şi la ce anume mă refer acum? Sunt multe fete care stau la coadă să li se citească acatiste pentru nuntă, dar ele nu s-au spovedit. Ele evită Spovedania, se ruşinează să se spovedească, dar vor să fie ajutate de Dumnezeu. Acatistele te ajută atunci când sufletul tău a fost curățat prin Spovedanie (îmi dau seama că acum nu citeşti cu acelaşi interes cu care citeai comentariile la „Titanic", dar să ştii că indiferent cât de plicticos pare uneori adevărul, întotdeauna el ne va folosi mai mult decât minciuna; şi mie mi-ar fi plăcut să îți scriu despre mai multe filme, un exemplu ar fi „Forever Young", dar nu ştiu dacă de asta ai nevoie). Îți scriu cum i-aş scrie surorii mele, şi încerc să fiu cât mai la obiect.

Tânărul care vrea să fie ajutat de Dumnezeu să se căsătorească trebuie să se spovedească şi să se rupă de păcatele trecute. Dacă nu se spovedeşte, poate să dea o grămadă de bani la mănăstire, că nu îi va fi de mare folos. Dumnezeu nu are nevoie de banii noştri, El vrea să vadă lupta noastră pentru curățirea sufletului. Luptă care este mai importantă decât toate comorile din lume. Şi, dacă ducem această luptă, cea mai mică pomană pe care o facem va fi socotită mai mare decât cea mai mare pomană pe care am fi făcut-o fără să ne spovedim.

Eu nu sunt un preot cu viață sfântă, să le pot îndemna pe fete să se spovedească şi să le pot ajuta să îşi îndrepte viața. Eu sunt un simplu mirean, cu multe neputințe. Dar aceste neputințe nu mă împiedică să văd cum multe fete se zbat să se mărite făcând lucruri care nu le ajută la măritiş. Cred că ar fi bine ca preoții care

primesc acatiste pentru cununie să întrebe dacă cei care vor fi pomeniți în rugăciune sunt spovediți. Că dacă nu sunt, acatistele nu le vor fi de mare folos.

Îmi exprim deci reținerea față de tinerii și tinerele care cred că Îl pot cumpăra pe Dumnezeu prin posturi, acatiste și alte milostenii. Lor le zic: „Fraților, nu vă mai osteniți atât! Dumnezeu nu vrea să vă asculte rugăciunile! Dumnezeu nu vrea să facă voia voastră!"

Poate par nesuferit scriind toate astea, dar așa stau lucrurile. Dacă Dumnezeu i-ar trimite unei fete nespovedite băiatul pe care îl caută, ea s-ar bucura foarte mult: „Uite, Dumnezeu a ascultat rugăciunile mele..." S-ar mărita, tot nespovedită, și după nuntă patimile ținute ascunse ar ieși la iveală. E foarte ciudat felul în care o patimă zace în suflet vreme îndelungată, fără să își facă simțită prezența. Dar în cele din urmă iese la iveală cu putere, ca un vulcan.

Poate că ți se pare exagerată ideea potrivit căreia Dumnezeu așteaptă ca cineva să își mai curățească sufletul înainte de a se căsători. Afirmația că „cel mai mare dușman al soților sunt patimile" poate părea ridicolă. Dacă aș spune că patimile sunt dușmanii creștinilor, sau în mod special ai călugărilor, puțini ar avea ceva de obiectat. Dar când e vorba de cei căsătoriți...

Voi încerca să dezvolt puțin această idee. Să ne referim la cazul în care ambii soți au aceeași patimă, să zicem a beției, și s-au căsătorit gândindu-se că se vor simți bine fiind tovarăși de pahar. Nu e greu de prevăzut unde va duce o astfel de căsătorie.

Să presupunem că soții suferă de patimi diferite: el o înșeală, iar ea se droghează. O vreme totul merge

bine. Dar fiecare aşteaptă ca celălalt să facă primul pas pentru a se îndrepta. Încetul cu încetul dragostea lor se împuţinează. El vede cum ea se ruinează şi caută mângâierea în altă parte. Ea se simte din ce în ce mai singură şi nu are puterea de a încerca să se schimbe. Deşi s-au căsătorit crezând că dragostea le va da curajul de a-şi schimba viaţa, obişnuinţa păcatului a fost mai mare decât dragostea.

Ce să mai vorbim despre soţii care ascund de celălalt patima de care suferă? În loc să aibă curajul de a-şi recunoaşte căderile, şi de a încerca să se ridice din ele, ei nu fac altceva decât să cadă şi mai tare. Să zicem că el are o amantă. Din clipa în care a apărut minciuna, dragostea a murit. Dragostea nu poate convieţui cu minciuna. Se poate ca prima cădere să nu fi fost premeditată, să fi fost accidentală. Dar în loc ca soţul să îşi vină în fire, el descoperă plăcerea păcatului. Şi dacă la începutul relaţiei extraconjugale soţul mai avea dragoste pentru soţia lui, această dragoste se pierde într-un ritm ameţitor. Nu poţi spune că îţi iubeşti soţia dar ai nevoie de o altă femeie pentru împlinirea poftelor trupeşti. E interesant şi faptul că în familiile în care soţii se înşeală reciproc având fiecare o altă consolare, ei nu sunt conştienţi că situaţia lor e de plâns. Sunt mulţumiţi că au parte de momente plăcute, dar nu îşi dau seama de ridicolul acestor momente.

Când m-am referit la cazul cu soţia care se droghează şi soţul care o înşeală am folosit intenţionat un exemplu dur, în care să nu te recunoşti. Să poţi spune sigură de tine că tu nu vei avea parte de o astfel de familie: tu nu te droghezi, şi nu vei lua un soţ căruia să îi tolerezi aventurile extraconjugale.

Chiar dacă nu vei lua un astfel de soț, nu înseamnă că cel pe care îl vei lua nu va avea anumite puncte slabe. Îți voi da un singur exemplu: marea majoritate a mireselor radiază de bucurie când ies din biserică împreună cu soții lor. Cele care nu sunt fardate strident sunt frumoase, ca toate miresele. Şi totuşi, după câțiva ani bucuria de a fi lângă soții lor se spulberă. De ce? Pentru că dragostea pe care le-o purtau s-a ofilit. Unul dintre motive: mama soacră, celebra artizană a ruinării familiilor. (Există şi soacre bune, şi nu puține. Socrii mei ne ajută să aranjăm casa; acum, în timp ce scriu, ei zugrăvesc sufrageria din casa noastră. Şi din astfel de fapte se vede dragostea. În fiecare an, de Paşti şi de Crăciun, mama soacră găteşte şi pentru noi. Venim de acolo cu plasele încărcate. Nu e asta o dovadă de dragoste? Nu e asta o dovadă că mai sunt şi soacre bune? Chiar dacă până la nuntă nu se împăca cu gândul că fata ei va lua un absolvent de Teologie, în timp, s-a schimbat).

Când fata s-a măritat, nu s-a gândit că bărbatul ei se va lăsa influențat de mamă şi se va rupe de soție. Totuşi, există destui bărbați de acest gen. Cred că ei s-au căsătorit prematur, la şase luni, nu la nouă! Ar fi trebuit să mai stea puțin acasă, să mai mănânce nişte grişuleț cald până le mijea barba. Şi abia apoi să îşi pună problema căsătoriei. Fata s-a măritat nu cu un bărbat, ci cu o cârpă. Ea nu şi-a dat seama că dragostea pe care iubitul ei o are față de mama sa nu este o dragoste firească, ci este un sentiment bolnăvicios, care îl face uşor de păcălit şi de manipulat.

Când am vorbit despre bărbații care se căsătoresc „prematur", nu am făcut-o pentru a te pune în gardă, ci

pentru a-ți sugera că poate că există și în sufletul tău anumite excrescențe care ți-ar face rău în căsnicie. Poate că acum nu ești conștientă de ele, dar timpul te va ajuta să le descoperi. Și, după ce vei scăpa de ele și Dumnezeu te va ajuta să îți găsești un soț, vei fi mulțumită că l-ai primit cu sufletul curat.

Deci, ai grijă: când vrei să te mariți, ia-i un interogatoriu alesului, dă-i un test grilă, și vezi dacă e în regulă. Iar glumesc. Nu știu dacă cineva ar putea inventa un test ideal. Pentru că problemele apar de acolo de unde nu te aștepți. Vreau să simți mâna de prieten pe care ți-o întind prin textul pe care tocmai îl citești. Nu te mint. Sunt convins că dacă tu te pregătești cum trebuie, Dumnezeu îți va trimite un soț de nota 10.

Să trecem acum la un alt motiv pentru care Dumnezeu nu te-a ajutat să îți găsești perechea potrivită. Poate că nu îți dai seama cât de multe sunt responsabilitățile vieții de familie. Unele prietene de-ale mele au încercat să se mărite cât mai repede pentru a scăpa de tensiunile de acasă, și pentru a-și găsi liniștea în propriul cămin. Se așteptau ca, iubind și fiind iubite, să aibă parte de o viață lipsită de greutăți. Dar așa ceva e imposibil: dragostea nu te trimite într-o lume imaginară, ci doar te ajută să înfrunți greutățile inerente. Mulți tineri au fost amăgiți de imaginea ideală a vieții de familie, așa cum apare prezentată în unele filme de dragoste mai vechi. Unii s-au căsătorit din dragoste, dar când s-au lovit de anumite greutăți au dat înapoi, descurajați. Au încercat să dea vina pe celălalt, și în cele din urmă au ales calea divorțului. Dar de vină nu era celălalt: pur și simplu viața e plină de greutăți de care nu te poți ascunde. Fugi de

unele, dai de altele mai mari. Numai cu ajutorul credinței în Dumnezeu le poți sta împotrivă. (Sau nu, afirmația poate părea extremistă. Le poți sta împotrivă și fără să ai credință, dar sufletul devine din ce în ce mai aspru; te lipsești de șansa de a cunoaște roadele încercării prin care ai trecut.)

O altă posibilă cauză a faptului că nu ai găsit cu cine să te mariți: poate că nici nu ai căutat cum trebuie. Sunt fete care umblă numai cu privirea în pământ, și așteaptă să le pice un mire din cer. În loc să se uite la oamenii din jur, așteaptă ca Dumnezeu să le trimită un soț potrivit. Dar Dumnezeu nu ne impune să iubim pe nimeni: libertatea este o trăsătură a dragostei. Dacă ne refuzăm dreptul de a alege, și Îl lăsăm pe Dumnezeu să aleagă în locul nostru, riscăm să ne căsătorim în urma unei idei gen: „Dumnezeu vrea să fiu soția lui cutare, așa că mă supun...“; idee care după ani de neînțelegeri se transformă în „Diavolul m-a pus să te iau de bărbat, nu Dumnezeu...“

Sunt întru totul de acord cu faptul că Dumnezeu știe cel mai bine cine este soțul potrivit pentru tine, și că e bine să Îl rogi să te ajute să îl găsești. Dar Dumnezeu nu îți va impune: „Ia-l pe cutare.“ El te lasă să te îndrăgostești de el, descoperindu-i frumusețea: îți rezervă ție dreptul de a spune că ai găsit ceea ce căutai, și mai mult decât atât. Nu e bună nici atitudinea contrară, să cauți disperată un soț în toți bărbații pe care îi vezi. Eu am trecut pentru scurtă vreme prin ispita de a-mi căuta cu disperare soție, și nu mi-a fost deloc bine. O astfel de atitudine nu duce decât la deznădejde, sau la căsătorii pripite.

Unele fete, văzând că nu îşi găsesc mire, ajung la concluzia disperată: „Poate că Dumnezeu vrea să mă călugăresc. Dar nu am niciun pic de chemare pentru monahism. Şi totuşi, altfel nu văd de ce nu m-a ajutat să am o familie..." Dumnezeu nu e un tiran care să se bucure văzând cum tinerii fără chemare se îndreaptă spre mănăstire, sau cum în loc să ducă o viață duhovnicească stau şi se autocompătimesc, gândindu-se la ce familii frumoase ar fi putut avea.

„Dar am citit în cărți, sunt vreo trei exemple de fete care voiau să se mărite şi au avut descoperire de la Dumnezeu că trebuie să se călugărească..."

Nu îmi place când, discutând cu cineva, persoana respectivă îmi aduce ca argument o idee numai pentru că a citit-o în vreo carte. În facultate am purtat mai multe discuții contradictorii din cauza faptului că aveam colegi care, citind mai puțin, țineau cu dinții de ideile lor şi nu erau dispuşi să mai asculte şi alte argumente (acesta e şi unul dintre izvoarele habotniciei: oamenii citesc puțin, şi nu vor să aibă o viziune de ansamblu).

Şi totuşi, cum e cu fetele care au avut descoperire de la Dumnezeu să se călugărească, deşi ele ar fi vrut să se mărite? Trebuie precizat că au fost doar câteva cazuri de acest gen în toată istoria Bisericii. E absurd să generalizăm astfel de excepții (şi chiar dacă fetele respective s-au călugărit, au simțit că se împlinesc pe această cale care la început li s-a părut străină; deci Dumnezeu nu le-a îndrumat pe un drum greşit).

Nu te speria deci. Dacă nu a apărut încă persoana pe care o aştepți, nu e timpul pierdut. Nu te obligă nimeni să te călugăreşti. Au fost şi fete care s-au călugărit

de bunăvoie, numai pentru că au rămas dezamăgite de faptul că nu au avut pretendenți la căsătorie. Ele însă nici în mănăstire nu și-au găsit liniștea (doar mănăstirea e câmp de luptă, iar nu pension pentru fete mari).

De ce Dumnezeu nu te-a ajutat până acum să te măriți? Poate că motivul real nici măcar nu îți trece prin cap (mie nici atât). Dar toate au un rost. Timpul te va ajuta să îți dai seama de acest lucru.

„Răbdare, răbdare, răbdare", spunea un părinte celor care erau grăbiți să vadă luminița de la capătul tunelului. Repet și eu: răbdare. Și vei vedea că această răbdare își are rostul ei.

Despre fotomodele şi Don Juani

Există fete urâte aşa cum există şi băieţi urâţi. Ei bine, o parte dintre aceste fete o ţin una şi bună că nu vor să se mărite decât cu cel mai frumos băiat de pe stradă sau din sat. Şi, totuşi, cel mai frumos băiat ia o soţie mai frumoasă şi mai deşteaptă decât ele. Ce e de făcut? Sunt predestinate fetele urâte să ia băieţi urâţi? Nu neapărat. Sunt între ele fete a căror frumuseţe fizică e copleşită de gingăşie şi de curăţie. Sunt fete a căror dragoste e atât de puternică încât cei iubiţi, şi frumoşi şi deştepţi, simt că nu mai pot găsi în altă parte aşa ceva. Şi se ajunge la căsnicii fericite.

Dar de cele mai multe ori fetele urâte îşi găsesc băieţi pe măsură. Nu vreau să crezi că scriu despre ei cu aroganţă. De multe ori rămân surprins văzând pe stradă sau în parc perechi care mi se par foarte urâte. Dar e atâta bucurie în ochii lor, încât îmi dau seama că sunt poate mai fericiţi decât mine.

Câteva rânduri către o fată urâtă: poate că nu eşti mulţumită cu înfăţişarea ta. Poate că te-ai săturat de glume şi de ironii. Poate că nu o dată ai plâns deznădăj-duită, şi ai întrebat: „De ce, Doamne, de ce?"

O lume întreagă spune că eşti urâtă (aşa ni se pare că stau lucrurile când suntem luaţi peste picior: că toată lumea râde de noi; nu ne dăm seama că lumea

e mult mai mare decât cercul nostru de cunoştinţe sau de prieteni).

Întrebarea principală este: ai sau nu dreptul la fericire?

Ştiu că multe fete urâte cad foarte uşor în braţele băieţilor frumoşi care au chef de distracţii de moment. Nu e firesc? Fetele urâte se bucură că monotonia vieţii lor e întreruptă de escapade în care, pentru scurtă durată, se simt băgate în seamă, se simt interesante. Fetele urâte sunt considerate un fel de paria faţă de fetele frumoase, de fotomodele. „Fotomodelele" au parte de clipe frumoase ori de câte ori şi le doresc (prin „fotomodele" înţeleg nu numai fetele care pozează pentru diferite reviste, ci fetele care se ajustează după etalonul „90-60-90").

Am eu dreptul oare să le sugerez fetelor urâte să renunţe la micile lor bucurii pasionale şi să se mulţumească doar cu momente monotone şi apăsătoare? Înainte de a răspunde la această întrebare precizez că există mai multe categorii de fete urâte. Unele pe care alţii le consideră urâte şi unele care se consideră ele însele urâte. Cele scrise de mine se referă numai la fetele care sunt considerate urâte de către ceilalţi (în privinţa celorlalte nu pot spune decât că se pun în situaţia de a fi tratate ca nişte fete urâte de către băieţii care le intuiesc o anumită inhibiţie şi un anumit complex de inferioritate).

Apoi trebuie să spun cine este cel care se adresează fetelor urâte: nu sunt o frumuseţe rară, nu sunt genul de tip care ia ochii fetelor. Fizicul meu nu este deloc de invidiat: sunt slab, puţin adus de spate. Dar nu sunt considerat niciun tip urât. Sunt de o frumuseţe mediocră, dacă poate exista o asemenea alăturare de ter-

meni. Deci, nu sunt considerat un tip urât. (Spre şansa mea, că dacă eram urât poate ai fi crezut că îți scriu numai pentru a micşora evaluarea handicapului de care am fi suferit amândoi; poate ai fi crezut că încerc să mă autoconsolez, şi nu este deloc aşa).

Dar, deşi nu sunt un tip urât, şi nici de o frumusețe rară, totuşi când Claudia m-a văzut pe stradă, într-o mulțime de oameni, a fost impresionată de mine. Fără să îi treacă prin cap că vom face cunoştință şi fără să se gândească la faptul că va ajunge soția mea, le-a spus prietenelor ei că a văzut un tânăr a cărui înfățişare a dat-o gata. Vreau să îți spun că aşa ceva ți se poate întâmpla şi ție. Chiar dacă alții te văd urâtă va veni vremea în care cineva te va vedea cu alți ochi.

Dumnezeu nu e zgârcit cu darurile Sale. Dumnezeu nu a lăsat să vină pe lume fete care să fie un balast pentru ceilalți. Urâțenia ta e reală numai în momentul în care aspectul fizic se armonizează cu sufletul. Când un suflet este urât, nici măcar frumusețea fizică nu îl poate acoperi. Dar când şi sufletul şi trupul se remarcă prin urâțenie, e jale.

Marea şansă a fetelor care sunt urâte trupeşte este că au ocazia de a înțelege cât de importantă este frumusețea lăuntrică. Şi, în timp ce alte fete îşi ocupă timpul vopsindu-se şi fardându-se, sau desenându-şi tatuaje peste tot, ca să fie mai atrăgătoare la plajă, şi desenându-şi inimioare pe unghiiile de la picioare, fetele urâte îşi pot aranja sufletul. Cu sufletul e mult mai greu decât cu părul (mai ales că pentru păr există o gamă largă de fixative şi de vopsele multicolore).

Eşti urâtă. Asta poate fi şansa ta. Îţi poţi da seama mai bine de faptul că frumuseţea sufletească poate fi independentă de frumuseţea fizică. Poţi sta deoparte de ispita falsităţii, a superficialului, ispită care transformă multe fete frumoase în jucării pentru bărbaţi.

(Poate că citind aceste rânduri fetele frumoase se vor supăra pe mine; totuşi, nu mă aştept să se supere decât cele care sunt atinse de microbul falsităţii, al modei care urâţeşte şi deformează frumuseţea în numele unor standarde îndoielnice.)

Eşti urâtă. Nu-i nimic. Totul e să ai sufletul frumos. Şi frumuseţea lăuntrică se răsfrânge asupra trupului. E adevărat că din ce în ce mai puţini tineri sunt în stare să sesizeze cum se întâmplă acest lucru. Iar dacă nu sunt în stare să sesizeze aceasta, sensibilitatea lor sufletească stă sub semnul întrebării.

Poate ştii că şi sufletul tău e urât. Atunci pregăteşte-te să îl înfrumuseţezi. Nu e nevoie de liposucţie sau de operaţie estetică, nu e nevoie de nimic artificial. E de-ajuns să aduci sufletul la curăţia pe care o aşteaptă de la tine Dumnezeu. Prin aceasta nu vei avea efecte neplăcute în timp şi nici nu există contraindicaţii. Orice om poate merge pe drumul curăţirii sufleteşti. E murdar sufletul tău?

Dacă mi-ai răspuns afirmativ la această întrebare, e bine. Pentru că multe fete din ziua de azi, cu suflet mai murdar decât al tău, nu vor să fie sincere cu ele, nu vor să îşi vadă mizeria lăuntrică. Dacă ştii deci că e ceva de îndreptat, dacă ştii că e ceva care trebuie schimbat, nu şovăi: pune început bun.

Cum e lesne de înţeles, nimeni nu te poate ajuta să te schimbi mai bine decât Dumnezeu. Cere-i aceasta

cu stăruință și vei rămâne mirată când vei vedea cu câtă grijă te va modela. Și Dumnezeu a lăsat pentru suflet și o baie specială, baia care se numește Spovedanie. Cu un părinte duhovnic iscusit, lupta pentru curățirea sufletului își va arăta cu repeziciune roadele.

Nu cred că întrebarea de mai sus a primit de la tine un răspuns negativ, deși știu că niciun creștin nu poate spune că are sufletul curățit în întregime, căci numai oamenii mândri se consideră curați sufletește. Mă refeream însă la curăția pe care o aduce viața în Hristos: dacă tu știi că duci lupta cea bună contra patimilor și a poftelor, chiar dacă nu consideri că sufletul tău e curat (de altfel cu cât cineva sporește duhovnicește, cu atât își vede mai bine lipsurile), atunci poți fi o soție foarte bună. Curăția ta sufletească, dragostea și gingășia ta pot umple inima soțului tău de o bucurie pe care soții „fotomodelelor" nu o cunosc.

De ce? Pentru că fotomodelele, sigure pe ele și pline de mândrie, au un mod de a iubi foarte egoist: vor întotdeauna să fie tratate ca niște regine, vor să fie admirate și lăudate. Ele iubesc în măsura în care li se oferă posibilitatea de a duce o viață comodă. Cred că e foarte plicticos să iubești un fotomodel: nu știu cum e să simți că dragostea ta e răsplătită cu niște sentimente reci. Pentru că de obicei fotomodelele nu au ochi pentru ceilalți: până și atunci când iubesc vor să domine, și le e greu să fie naturale. Or, acesta e avantajul fetelor urâte: că pot descoperi frumusețea simplității, a sincerității, a vieții din care lipsește fandoseala.

Știu că și fotomodelele au uneori momente în care simt că se sufocă, în care simt că lanțurile iubirii de sine

le sugruină. Dar de obicei crizele de acest fel trec foarte repede, ca şi cum nici nu ar fi avut loc.

Eşti urâtă? Nu dispera. E loc şi pentru tine în Rai. Urâţenia trupească nu e „impediment" pentru o veşnicie fericită. Roagă-te, şi Dumnezeu te va ajuta să întemeiezi o familie minunată. Nu vreau să îţi scriu mai mult, ca să nu le nedreptăţesc pe fetele frumoase. Aşa că ceea ce scriu de aici încolo e valabil şi pentru ele.

Atunci când doi tineri vor să se căsătorească trebuie să se gândească bine şi dacă fiecăruia îi place cum arată celălalt. Pentru cele mai multe cititoare o astfel de sugestie e inutilă. Dar există şi cititoare care, dintr-o părută râvnă spirituală, spun: „Când o fi să mă mărit, nu contează frumuseţea trupească. Dacă găsesc un băiat cuminte, îmi e de-ajuns." O astfel de poziţie nu ţine seama de faptul că Ortodoxia nu neagă trupul. Numai ereticii disprețuiesc trupul, considerându-l închisoare pentru suflet. De aceea am anumite rezerve faţă de afirmaţia că frumuseţea trupească nu este importantă. Pentru tineri este foarte importantă. Destule poveşti de iubire au eşuat tocmai pentru că brusc băieţii au ajuns la concluzia că fetele sunt prea urâte pentru ei. Când se ajunge la această concluzie după căsătorie e mult mai grav. Din ţânţar problema devine armăsar.

Voi încerca să insist aici nu asupra frumuseţii celui pe care îl vei lua în căsătorie, ci asupra faptului că tu va trebui să fii destul de frumoasă pentru el. Adică în clipa în care vă căsătoriţi în inima lui nu trebuie să existe regretul că nu eşti şi mai frumoasă. Dacă există acest regret încă de la nuntă, se poate transforma în motiv de divorţ:

el vede vecine mai frumoase, una îi pică cu tronc, şi într-o clipă are „revelația“ că trebuie să vă despărțiți.

E de la sine înțeles că nu ai vrea să te măriți cu cineva căruia i-ar zbura ochii după vecine. Dacă ai lua în căsătorie un tânăr care are credință în Dumnezeu e puțin probabil să se lase dus de val. Dar ştiu că printre cititoarele mele vor fi şi fete care nu vor ține seama de sfaturile pe care le dau şi îşi vor lua soți a căror credință e strict teoretică, nu se vede în fapte. E bine ca ele să fie conştiente de realitatea că de la o vârstă sânii o să se mai lase, că anii îşi vor pune amprenta asupra frumuseții lor (de asta atunci când femeia e însărcinată, şi se îngraşă foarte mult, soții necredincioşi încep să admire alte femei; şi, în perioada în care femeia nu poate face dragoste, bărbatul se descurcă cu cine poate. De altfel, am văzut că există prea multă îngăduință față de bărbații care, în perioada în care, din cauza sarcinii, soțiile nu mai au dispoziția să facă dragoste, îşi satisfac poftele sexuale cu alte femei. Oare de ce? Unde mai e iubirea făgăduită?).

Cred că în principiu e bine ca fetele frumoase să îşi ia soți pe măsură, fetele urâțele să îşi ia soți pe măsură, şi fetele foarte frumoase să îşi ia soți pe măsură. Asta ca să se evite anumite tensiuni gen: „Nu vezi că dacă nu te luam eu rămâneai singură?“ sau: „Ce să-ți spun, te lauzi că eşti mare frumusețe, dar nu eşti bună la nimic...“ Discrepanțele de acest gen ies la iveală nu peste mult timp.

Asta nu înseamnă că nu poți fi fericită cu un soț foarte urât. Ba poți, numai că trebuie să fii conştientă că prietenii şi rudele îți vor reproşa acest lucru. Când doi tineri pornesc în viață sunt hotărâți să nu dea doi bani pe

criticile celorlalți; dar, cu anii, dacă necazurile tocesc dragostea (sau mai bine-zis dacă dragostea se lasă tocită de necazuri), atunci aceste critici devin cuțite înfipte în suflet.

Nici mie nu îmi place că nu îți prezint un punct de vedere foarte precis în ceea ce privește importanța frumuseții fizice. Mi-aş fi dorit ca lucrurile să fie mai clare. Dar în ceea ce privește dragostea dintre doi oameni aspectele sunt foarte nuanțate.

Câteva lucruri pot să-ți spun fără să îmi fie teamă că greşesc. În primul rând vreau să îți vorbesc despre Don Juani: ei sunt tipii bine făcuți, cu muşchi prelucrați în sala de forță, care arată ca nişte actori. Câte fete nu s-ar bucura să se mărite cu Antonio Banderas? Foarte multe. Problema este că tipii gen Antonio Banderas au de foarte multe ori un handicap atunci când e vorba de întemeierea unei familii.

Nu mă refer strict la asemănarea cu actorul: cu siguranță sunt şi monahi care îi seamănă la înfățişare. Mă refer la asemănarea sufletească, la stilul „Banderas". Ce înseamnă acest stil? Înseamnă exacerbarea virilității, înseamnă culmea trăirii pătimaşe. E greu pentru o fată slabă în credință să nu fie topită de un asemenea macho-man. Eu cred că ar trebui priviți ca nişte exponate de muzeu: nimeni nu se căsătoreşte cu un papagal numai pentru că are aripi frumos colorate.

(Nu cred că e o coincidență faptul că Banderas a pus parfumului creat de el numele „Diavolo". Prin aceasta a dovedit că la momentul respectiv nu avea niciun pic de respect față de valorile spirituale. Trebuie să ne dăm seama de faptul că, atunci când a ales numele „Diavolo", dumnezeul lui erau patimile. Am primit un

parfum „Diavolo". Nu ştiam ce să fac cu el. Inițial, m-am gândit să îl dăruiesc mai departe. Dar nu aş fi fost ca fariseii care fug de întinare, prin întinarea altora? Soluția a dat-o Claudia: parfumul l-am aruncat, şi sticla am spart-o. Ar fi fost groaznic să îmi dau cu el în vreo zi de sărbătoare: fruntea mi-ar fi mirosit a mir, de la miruirea din biserică, iar restul a parfum care face reclamă „neprietenului".)

Nimeni nu împiedică un macho-man să îşi schimbe orientarea şi să devină un bărbat aşezat, un soț bun. Dar aceşti campioni ai frumuseții fizice nu vor să dea cioara din mână pentru porumbelul de pe gard. În spațiul în care trăiesc sunt nişte stele. Or, dacă ar intra în lupta spirituală, ar trebui să renunțe la mândrie. Şi, cum nu le trece prin cap că bucuriile duhovniceşti sunt mult mai mari decât cele lumeşti, rămân departe de Hristos.

La fel stau lucrurile cu fetele care vor să ia ochii băieților. Aveam o prietenă care purta nişte blugi pe care îşi scrisese „Touch me!" Şi se prefăcea că e mirată că o mai atingeau câte unii pe stradă. De asemenea, fetele care poartă fustițe milimetrice sau bustiere, se miră că le mai pipăie câte unii prin autobuz. Dar ce e anormal? Oare nu scrie pe fustițele lor aceeaşi rugăminte: „Touch me! Atinge-mă!" Mie îmi e milă de aceste fete. Nu îşi dau seama că, îmbrăcându-se aşa, vor avea parte de multă nefericire în viața sentimentală. De ce? Pentru că se aseamănă celor care fac trotuarul şi se prezintă ca o sumă de organe. Dar trupul e mult mai mult decât o sumă de organe. Frumusețea trupească trebuie să fie o oglindă a celei sufleteşti. Şi când încerci să străluceşti numai prin trup, sufletul se ofileşte...

„Şi cu sânii, cum rămâne?“

„Cu ce?“

„Cum cu ce, dom'ne, eşti surd? Cu sânii, cum rămâne? Dacă ne îmbrăcăm toate cuviincios, cum să se mai vadă că suntem bine dezvoltate?“

Of, grea întrebare. Mai ales în ziua de azi, când la mare, multe dintre fostele mele colege de liceu îşi expun pieptul sub razele soarelui.

Încă o paranteză, că tot suntem la capitolul frumuseţe. Am fost mai demult la mare cu soţia mea (duhovnicul ne-a îngăduit să mergem, cu condiţia să căutăm un loc mai retras, ca să nu vedem personaje despuiate). Am găsit un loc oarecum potrivit în care doar câteva fete făceau topless. Într-o zi a venit la noi o foarte bună prietenă de-a soţiei, care stătea într-o staţiune apropiată. Şi, când am auzit că face topless, nu mi-a venit să cred. Nu de alta, dar era poate cea mai aşezată fecioară din parohia ei (şi în ziua de azi puţine fete mai termină facultatea ca ea, „intacte“).

„Dar ce, Danion, e rău? Zi-mi, de cc e rău?“

I-am spus că, dacă după câte a înţeles din credinţa creştină, nu are nicio problemă în a face topless, eu nu am ce să mai adaug. Mi-am dat seama că morala nu ajuta la nimic. Dacă azi merge topless-ul la creştini, mâine o să meargă şi streap-teas-ul. Şi, dacă tot ne dăm singuri dezlegare, de ce să nu meargă şi „Sex on the beach...“, ca să fie echipamentul complet.

Iarăşi nu vreau să se creadă că sunt inhibat. Până să mă apropii de Biserică am fost şi eu la nudism, şi mi se părea foarte palpitant. Dar credinţa creştină te învaţă să vezi lucrurile cu alţi ochi. De asta singurul mod în

care mi-am explicat extravaganța prietenei noastre era că în mintea ei credința creștină era înmagazinată pe feliuțe: adică nu avea o minte pătrunsă de adevărul credinței, ci se mulțumea să respecte pietist o sumă de legi învățate de la biserică. I s-a spus să nu curvească? Nu curvește. I s-a spus să nu fumeze? Nu (mai) fumează. Dar nimeni nu i-a spus să nu facă topless. Și de această dată nu cred că e vina ei că nu a ajuns la o înțelegere mai profundă a credinței (și mă întreb: dacă ea nu pricepea de ce nu e bine să îți arăți pieptul pe plajă, ce or gândi oare acelea care se dezbracă fără rușine în văzul tuturor? De altfel, o fostă colegă de liceu tocmai mă invitase să merg cu soția să facem plajă la nudiști...).

Îmi dau seama că, peste cel mult cincizeci de ani, cei care vor citi această carte vor zâmbi: „Ia uite ce rigorist era ăsta..." Poate se vor gândi chiar că sufăr de dereglări hormonale sau psihice. Eu încerc însă să rămân pe o poziție creștină. Și ce voi face dacă voi afla că peste douăzeci de ani copiii mei vor face nudism? Nu îmi voi schimba nici atunci punctul de vedere? Sau le voi da o educație inhibată?

Știu că subiectul modă și îmbrăcăminte a constituit în secolul al XX-lea unul dintre motivele de polemică între creștinii tradiționaliști și cei modernişti. Și în secolul nostru criza se va acutiza, cu siguranță. Dar asta nu schimbă cu nimic modul în care hainele prezintă persoana. „Spune-mi ce prieteni ai ca să știu cine ești!" se poate înțelege și ca „Spune-mi cu ce haine ești prieten ca să știu cine ești!" Sau chiar „Spune-mi cum te îmbraci ca să știu cine ești!" Numai că fraza din urmă este valabilă doar în cazul în care îți poți procura hainele care îți

plac (că poți suspina după lenjerie „tanga“ multă vreme, dacă nu-ți dau părinții bani!).

Cred că cel mai mare rău în problema vestimentației îl fac nu tinerii creştini care, din dorința de a fi mai arătoşi, se îmbracă în ceva extravagant (greşeala lor este uşor de sesizat). Grav mi se pare atunci când unii tineri creştini se îmbracă într-un fel care stârneşte în ochii celorlalți aversiune față de Biserică. Mă refer aici la fetele îmbrăcate numai în culori închise, de obicei negru, care poartă fuste până la glezne, care merg ca nişte băieți, fără nicio urmă de feminitate. Ele nu vor să se călugărească (dacă s-ar călugări nu aş avea ce să le reproşez). Ele vor să aibă familie. Dar au o credință strict exterioară. Cred că dacă s-au îmbrăcat în negru L-au prins pe Dumnezeu de picior.

(Eu am fost considerat unul dintre „rebeli“ printre tinerii creştini, tocmai pentru că nu acceptam fariseismul. Datorită poziției mele unii se uitau la mine cu suspiciune ca şi cum aş fi fost „oaie neagră“; dacă nu aş fi avut parte de ocrotirea duhovnicului, aş fi suferit mult mai mult din cauza unor astfel de „aleşi“.)

Am văzut atâția tineri îmbrăcați cuviincios venind în fiecare duminică la slujbă, dar având inimile pline de judecarea aproapelui, încât m-am întrebat dacă nu cumva este mai de folos să te îmbraci în culori vii şi să îți iubeşti aproapele. Bineînțeles că este aşa. Formalismul e un virus care pătrunde cu succes şi printre tineri. Formalismul este transformarea credinței creştine în ceva mort.

Cei care se îmbracă cuviincios, dar prin inimile lor reci dovedesc lipsa dragostei, sunt veritabile contraexemple pentru cei care vor să se apropie de Hristos:

„Decât să ajungem ca fariseii ăştia..." Astfel de farisei nici nu intră în Împărăţie, nici pe alţii nu îi lasă să intre.

„Dumnezeu nu ne va întreba în ce ne-am îmbrăcat, ci ne va întreba despre faptele noastre..." spun unii. Totuşi, cred că o fată care poartă un tricou prin care i se văd foarte uşor sânii îşi dă seama că îi sminteşte pe alţii.

„Şi cu sânii, cum rămâne?" Nu sar peste întrebare, voi reveni mai jos la ea.

Ortodoxia nu oferă câteva sute de porunci pe care dacă le împlineşti te mântuieşti. Ortodoxia te învaţă să înţelegi cum trebuie să faci şi unele şi altele în aşa fel încât să fie bine şi nu rău. Iar când nu ştii, poţi întreba preotul şi nelămurirea se risipeşte. (Cu precizarea că, trăind vremuri de sărăcie duhovnicească, uneori până şi preoţii sunt mai îngăduitori decât trebuie. Un exemplu minor: toţi preoţii ale căror soţii poartă batic în biserică vorbesc despre importanţa acestui simbol. Iar cei ale căror soţii nu poartă batic spun că în fond asta nu are nicio importanţă. Chiar dacă sunt împotriva fariseismului, nu sunt împotriva baticului. Bine face femeia care îl poartă din smerenie şi pentru a recunoaşte că împlinirea ei vine prin bărbat. Aşa cum cred că rău face femeia care, atunci când se împărtăşeşte, îşi scoate batista în care, înainte să o spele, şi-a suflat nasul, şi şi-o pune pe cap.)

Nu a existat niciun sinod prin care să se stabilească exact cu câţi centimetri mai jos de genunchi trebuie să fie fusta femeilor creştine. Dar sute de ani aceasta nu a fost o problemă. Şi nici astăzi, când de sub unele fustiţe se observă începutul de celulită, fetele nu vor primi de la Biserică un îndreptar vestimentar amănunţit de acest gen.

Viața în lume presupune curajul permanent de a alege. În mănăstire e mai simplu: uniforma e neagră. În lume trebuie să ştii să te îmbraci astfel încât să nu-i sminteşti pe alții nici prin extravaganță, nici prin habotnicie.

Problema îmbrăcămintii este foarte importantă pentru tine, dacă vrei să te pregăteşti să fii soție. Există două riscuri: să arăți sexy, şi atunci un băiat aşezat nu se va uita la tine, sau să arăți prea „duhovnicească", şi atunci un tânăr echilibrat se va feri de tine ca de o fanatică.

Cum să te îmbraci pentru a fi luată în seamă de alții? Nu e greu să dai un răspuns pripit: „Fii ca mass-media, care dă filme cu violență numai pcntru că o cere piața."

Cum să te îmbraci ca să fii luată în seamă de viitorul tău soț? În aşa fel încât el să poată citi pe hainele tale anumite trăsături sufleteşti. Îmbracă-te în aşa fel încât să ştie ce vrei să fii pentru el. Pentru desfrânate e uşor să se expună: e foarte simplu să îşi găsească hainele potrivite; de când cu moda Tanga nici nu trebuie să mai se obosească gândindu-se la vestimentație. Dar pentru tine e greu. Ştiu că e greu, şi îmi dau seama că ar fi fost mai simplu dacă ar fi existat nişte norme precise prin care frumusețea lăuntrică să fie evidențiată la maxim prin vestimentație.

Încearcă să găseşti în rândurile mele nu indicații precise, ci repere.

Uite însă o indicație precisă, cu care s-ar putea să nu fii de acord. De aceea îți repet că s-ar putea să greşesc făcându-mi publice părerile prin această cartc (s-ar putea să par prea tradiționalist; măcar de aş avea virtutea de a fi tradiționalist! Pe cât de mare este aversiunea pe care o am față de farisei, care vor să fie tradiționalişti dar nu

sunt, pe atât de mare este respectul pe care îl am față de cei a căror viață este luminată de Duhul Sfânt. Aceştia, fără a-şi trâmbița tradiționalismul, îl practică.).

Indicație: cred că e bine ca fetele să nu îşi vopsească părul. Cred că o fată care se vopseşte poate fi mai frumoasă, mai senzuală decât una care nu o face, dar nu mai poate fi ea însăşi. Nu pretind că poziția mea față de vopsitul părului e cea mai bună. Mama unui părinte duhovnic pe care îl apreciez mult şi-a vopsit părul. E o femeie în vârstă, şi încearcă să ducă o viață creştină. Deşi vrea să învețe de la fiul ei cât mai multe despre trăirea ortodoxă, totuşi în problema vopsitului nu împărtăşeşte punctul de vedere al acestuia.

Eu nu sunt de acord cu opinia unor creştini habotnici care spun că cine moare cu părul vopsit se duce în iad. Dar cred că cine îşi vopseşte părul şi încearcă să îşi cultive o nouă identitate, în loc de a se regăsi, se îndepărtează de sine. Numai pentru vopsitul părului nu cred că s-a dus nimeni în iad. Dacă printre cei care au ajuns acolo au fost şi femei care s-au vopsit (şi sunt destule), au ajuns nu din cauza vopselei, ci din cauza întregului mod de viață în care au refuzat să primească înnoirea pe care o aduce Hristos.

Ca să nu lungesc acest capitol, voi reveni la întrebarea la care am promis un răspuns: „Şi cu sânii, cum rămâne?"

S-au făcut sondaje de opinie în rândul bărbaților: „Ce vă place la o femeie?" Rezultatele au fost favorabile pentru părul lung şi pentru sâni. Părul lung îmi place şi mie. O fată cu păr lung mi se pare mult mai drăguță decât una cu păr scurt. Totuşi, gusturile nu se discută (deşi

poate constata oricine că o fată tunsă băieţeşte capătă, chiar dacă nu de la început, trăsături masculine, atât fizice cât şi psihice). Iar în argumentări teologice nu intru aici.

Cât despre sâni... Observăm cu uşurinţă, mai ales vara, că există mai multe categorii de fete: cele care poartă tricouri care le fac pieptul cât mai accesibil privitorilor (şi care au un aer sfidător, se cred superstaruri), cele care poartă haine cuminţi, neîncercând să iasă în evidenţă prin bust, şi cele care se îmbracă mai bătrâneşte, fiind complexate că nu au „plămânii" destul de dezvoltaţi. Mai sunt şi alte categorii, dar mă voi opri numai la primele două de mai sus.

Un prieten, căsătorit de altfel, îmi spunea că marea lui ispită ar fi să se culce cu o femeie cu sâni mari, cum apar în reclamele din ziare. Fiind creştin, rezistă, dar ispita e ispită. I-am spus că dacă mi-ar da cineva o asemenea femeie, nu aş şti ce să fac cu ea: dragoste ştiu că nu pot face decât cu soţia mea.

Bărbaţii văd mai ales sânii care se vor văzuţi. Adică numai dacă îţi păzeşti ochii foarte bine reuşeşti să treci peste o zi de vară fără să vezi măcar un piept bine dezvoltat. Când îmi pică ochii, fără să vreau, într-un asemenea perimetru, mă uit imediat la faţa posesoarei. Sunt curios să văd cum arată stăpâna unei asemenea „avuţii". Şi crede-mă că uneori mă uit cu compătimire.

Ea nu are nicio vină că are pieptul mai dezvoltat. Dar să te îmbraci în aşa fel încât trecătorii să îţi admire pieptul dovedeşte că vrei să fii tratată ca un obiect de procurat plăcere. Uneori îmi vine să zâmbesc când întâlnesc privirile lor fatale, care aşteaptă şi din partea mea o sclipire de admiraţie. Dar nu prea am ce să admir.

Poate că dacă nu aş fi topit după soția mea, la prima sarcină (când a luat vreo douăzeci de kilograme), aş fi simțit nevoia de a-mi odihni ochii pe trupuri străine. Dar nu am simțit această nevoie. Şi, chiar dacă aş fi simțit-o, m-aş fi luptat cu ea: la început majoritatea ispitelor sunt mici, dar dacă le primeşti, vin altele mai mari.

Ce să mai lungim discuția: ai pieptul bine dezvoltat? Foarte bine: păstrează-l pentru soțul tău, nu îl expune la toată lumea. Pentru că dacă îl expui îşi pierde termenul de garanție. Se strică. Adică vreau să spun că te strică pe tine. Chiar dacă nu îți dai seama. Frumusețea trebuie sugerată, nu arătată cu degetul!

Nu ai pieptul bine dezvoltat? Eşti o „ruşine" pentru societate! Îi lipseşti pe cei care trec pe lângă tine pe stradă de ocazia de a înghiți în sec. Ştii că societatea nu are nimic să îți reproşeze, dar poate că prietenii tăi ți-au reproşat acest defect al tău. Culmea prostiei: un absolvent al Facultății de Teologie nu a vrut să se căsătorească cu o fată pentru că avea „un sân mai mic şi unul mai mare". Şi ar fi râs lumea de el. O prietenă de-a mea mi-a spus că i-a fost prezentată acestui tip pentru o posibilă prietenie. Dar tipul i-a găsit şi ei nod în papură. I-am spus fetei: „Bine că nu te-ai măritat cu el, că dacă ăsta e criteriul pentru care a respins o fată aşezată, nu m-aş mira să ia o proastă numai pentru că are sânii identici." Să nu te întristezi dacă mai mulți tineri te vor evita numai pentru că ai pieptul mic. Poate că mintea lor e de o mie de ori mai îngustă decât pieptul tău. Aşa că nu ar trebui să te întristezi: nu e o pierdere reală pentru tine faptul că unii se poticnesc de această groaznică şi decepționantă „malformație" de care suferi. Va veni şi cel

care va şti să te iubească sincer, care te va lua de soţie fără să suspine după nişte sâni mai proeminenţi. Dumnezeu ştie de ce te-ai născut aşa. Nu e scris niciunde că „toate fetele se pot bucura de frumuseţea nunţii, în afara celor care au mai puţin de 48 de centimetri la plămâni". Ştii care e diferenţa dintre tine şi o fată care se crede tare datorită unui implant cu silicon? Te las pe tine să răspunzi la această întrebare.

Cine crede că prin expunerea pieptului privirilor trecătorilor câştigă ceva, se înşeală. E doar o formă, mai nevinovată ce-i drept, de prostituţie. În ultima vreme e un lucru de glorie să o fii „bombă sexy". Gândeşte-te cum ar fi ca peste zece ani femeile de serviciu să fie considerate cele mai geniale femei. Ar fi ridicol, nu? La fel mi se pare şi considerarea unei bombe sexy drept o femeie ideală. O astfel de femeie observă că la vederea picioarelor ei bărbaţii leşină. Şi crede că etalonul sunt aceşti admiratori ai ei. Numai că admiratorii sunt de o calitate sufletească îndoielnică. Nu îi pot aduce nicio urmă de bucurie adevărată în suflet. Cât priveşte plăcerile trupeşti, ele nu satură. Ele nu fac altceva decât să trezească dorinţa unei alte plăceri. Mai mari. Şi uite aşa se intră într-un cerc vicios. Bombele sexy nu sunt fericite. Ele mimează fericirea din nevoia de a rămâne în topul aplauzelor. Dacă şi-ar face publice frământările ar fi ironizate de mass-media. Şi le e frică de aşa ceva: pentru că meseria lor e să fie bombe. Şi se tem de o viaţă în care ar trebui să facă altceva.

Circulă destule dezvăluiri legate de tristeţea unor bombe sexy sau a unor superstaruri care renunţă pentru o clipă la înfăţişarea publicitară pentru a fi sincere şi a

recunoaşte că viața le este plină de amărăciune (am auzit că Celine Dion a vrut să se sinucidă pentru că nu se consideră destul de frumoasă. O fi asta o dovadă a bucuriei pe care o aduce celebritatea?).

Revin la tema principală a cărții: vrei să te măriți? Caută un om cu care să poți duce o viață de familie. Dacă alegi un macho-man, ai toate şansele să dai greş. Soțul nu e o ființă pe care o ții ca pe un tablou toată ziua. De un macho-man te plictiseşti repede. Pe cât de mare e atracția celor care aleargă după astfel de „masculi" înainte de a pune mâna pe ei, pe atât de mare e decepția care urmează: ei nu sunt buni aproape la nimic. Sunt doar maşini de făcut sex (uneori, nici măcar atât).

Caută un om alături de care să poți trăi până la sfârşitul vieții. Caută un om cu care să poți sta de vorbă, un om care să te înțeleagă. Caută un om care să poată fi un tată bun pentru copiii pe care îi veți avea. Caută un om pe care să îl poți iubi, nu doar să îl admiri. Şi dacă cel pe care îl alegi e de o frumusețe răpitoare, nu e nimic rău. Rău era să fie doar frumos la trup. Iar dacă nu e neapărat cel mai frumos din lume, dar ştie să te înconjoare cu dragoste, ştie să te înțeleagă, nu e nevoie să îți spun că nu ai pierdut nimic.

Uite, cazul meu: de când ne-am căsătorit, fruntea mea a crescut pe laterale cu vreo trei centimetri. Asta nu mă îngrijorează: ştiu că soția mă va iubi la fel de mult. Chiar dacă atunci când ne-am căsătorit a contat pentru fiecare dintre noi frumusețea fizică a celuilalt, cu timpul dragostea a crescut atât de mult încât eu voi fi acelaşi pentru ea, cu sau fără chelie.

Nu vreau să înțelegi cumva că îți recomand să iei un soț urât. Atunci când te mărițI, să îți iei un om care să îți placă foarte mult. Chiar dacă ceea ce strălucește pe fața lui e frumusețea sufletească.

Îmi zicea Claudia că nu înțelege cum nașa fiului nostru e atât de încântată de cât de frumos e soțul ei, care ei nu îi pare foarte frumos. I-am spus: „Fiecare om își caută perechea pe care să o admire și de care să fie admirat. Ție nu îți place cum arată el. Dar nici tu nu îi placi lui. Important este să îi placă soției sale. Așa cum important este să îmi placi și tu mie."

Nimeni nu poate spune că a descifrat tainele dragostei. Nici eu nu am această pretenție. De aceea nu am încercat să precizez un anumit model al frumuseții ideale. Pentru că întotdeauna vor exista fete care vor avea un alt model de frumusețe.

Dar există și aici, ca și în celclalte aspecte ale legăturii dintre doi tineri care vor să își unească viețile, câteva principii care stau în picioare oricând. Sper că vei putea să le descifrezi singură. Eu am încercat să îți pun înainte câteva. Nu cu „liniuță", ca la școală. Ci în așa fel încât, dacă trezesc ecou în sufletul tău, să îți sară în ochi. Iar dacă nu au trezit acum, poate că vor trezi altădată, când altcineva te va ajuta să le înțelegi mai bine în alt fel. Iubind!

Geniul şi femeia de serviciu

„Prostul nu e prost destul dacă nu e şi fudul..."

Unii oameni proşti nu vor să îşi dea seama că acest proverb se referă în mod direct la ei. Şi, când se gândesc să se însoare, vor să găsească: „o femeie frumoasă, deşteaptă şi cu bani".

Care e problema? Problema e că dacă vor întâlni o femeie cu aceste „harisme", şansele lor de a pune mâna pe ea sunt minime. Cred că e normal ca fiecare om să îşi cunoască într-un fel limitele. Să nu încercăm să ne întindem mai mult decât ne e plapuma. Eu nu sunt geniu. Mi-am luat o soție pe măsura mea, facem o echipă bună. Cum era să mă căsătoresc cu o femeie genială şi să discut cu ea numai cu dicționarul în mână?

La acest capitol nu voi expune prea multe idei, ci doar câteva care mi se par importante.

Cred că soții care se află pe trepte foarte diferite pe scara intelectuală pot face un cuplu fericit numai dacă depun mari eforturi. Nu e imposibil, dar e foarte greu. Pentru că dacă oamenii nu împărtăşesc aceeaşi dorință pentru studiu, pentru cercetare, se vor plictisi unul de celălalt. Există însă şi posibilitatea de a se completa cu succes.

Un mare om de ştiință să fie căsătorit cu o femeie cu studii medii? Chiar dacă nu îi poate spune la ce anume lucrează, ce anume încearcă să descopere, poate găsi la ea dragoste, înțelegere, susținere morală. Dacă ea

îl iubeşte îi poate fi de folos mai mult decât o femeie cu studii superioare care nu s-ar pricepe să îi fie aproape.

Ca să fii soția unui om care excelează într-un domeniu (nu neapărat în ştiință, poate fi şi cazul sportului), trebuie să fii un antrenor ideal. Un sportiv îşi petrece destul timp alături de soția sa. De aceea contează enorm care este atmosfera din casă. Dacă soția îl încurajează, el va prinde puteri. Dacă soția îl bate la cap cu toate prostiile, el va căuta să petreacă dacă se poate cât mai puțin timp în prezența ei. Acelaşi lucru se întâmplă şi în situația inversă, când femeia excelează într-un anumit domeniu şi bărbatul îi este sprijin.

Întrebare: „dacă soția e mult mai deşteaptă decât bărbatul ei, pot avea parte de o convieţuire fericită?"

Răspuns: depinde de amândoi. Detaliile sunt foarte importante, şi un răspuns tranşant nu poate lămuri situația.

În principiu răspunsul este totuşi negativ. Numai dacă există o motivație care îi leagă mai puternic decât forța care îi separă, decât forța alcătuită din mândrie şi din egoism.

De obicei intelectualii sunt foarte mândri. Sunt conştienți de superioritatea lor şi îi privesc pe ceilalți de sus. Ei sunt „inițiați", ceilalți sunt profani. Foarte greu un intelectual reuşeşte să reziste ispitei orgoliului. Şi ce dragoste poate fi între o femeie căreia îi este ruşine de bărbatul ei şi un bărbat care trăieşte sub presiunea „genialității" soției sale? Cred că le e bine numai dacă se armonizează pe alt plan, spiritual sau sexual.

Nu e de mirare că o femeie cu un nivel intelectual ridicat ia în căsătorie un bărbat numai pentru că i-a testat virilitatea mai înainte. Intelectualii nu sunt oameni nepă-

timaşi. Mulți dintre ei cad în anumite păcate pe care încearcă să le prezinte celorlalți ca fiind foarte fireşti. Speculațiile lor par interesante, dar rămân departe de adevăr. Dacă ne referim la cazurile intelectualilor care s-au căsătorit cu femei foarte frumoase şi senzuale, deşi nu foarte deştepte, explicația acestei situații e foarte simplă: ei nu pot studia şi scrie 24 de ore din 24. Mai au nevoie şi de repaus. Or acest repaus poate fi foarte plăcut dacă e petrecut în preajma unei soții atrăgătoare.

Dacă e vorba de compatibilitate duhovnicească, atunci nu mai e nicio problemă între soți. Oricât de genial ar fi el, legătura cu soția sa e foarte trainică. Deşi ea are numai zece clase, inima ei e de aur.

Petre Țuțea, marele filosof român, zicea că e de o mie de ori mai valoroasă o babă credincioasă de la țară decât un intelectual ateu cu nu ştiu câte diplome. Cu atât mai mult pentru un intelectual credincios este mai valoroasă o femeie credincioasă decât una cu prea multe studii. Pentru că îi poate fi sprijin. Intelectualul poate descoperi că de fapt inteligența ruptă de credință e stearpă.

Aş putea continua cu explicații legate de faptul că nu e neapărată nevoie ca soții să aibă acelaşi I. Q. Dar cred că mai bine aş face dacă te-aş sfătui să îți cauți un soț care să fie pe măsura ta.

Întrebare: „Câți proşti sunt în lume?"

Răspuns: „ Destui."

Întrebare: „Sunt ei predestinați la nefericire, sunt ei predestinați să aibă parte de căsnicii triste?"

Răspuns: „Nu. Există oameni mai greoi la minte decât ceilalți, pe care lumea îi consideră proşti. Şi eu îi

consider tot proşti. Dar asta nu îi obligă pe aceşti oameni proşti, care îşi aleg meserii cărora le pot face faţă, să fie nefericiţi. A fi prost nu înseamnă a fi nefericit. Tot aşa cum a fi deştept nu înseamnă a fi fericit."

Prin cuvintele „fericiţi cei săraci cu duhul". Hristos nu i-a fericit pe cei proşti, ci pe cei smeriţi. Asta nu înseamnă însă că proştii nu pot fi smeriţi.

Asta nu înseamnă că proştii nu pot fi fericiţi.

De ce scriu despre proşti, când cei care citesc cărţi nu se simt proşti?

Pentru că am avut destule prietene complexate de faptul că nu le duce mintea prea tare. Uneori tocmai faptul că cineva are impresia că nu e prea deştept e o dovadă de inteligenţă (am chiar o prietenă, fostă şefă de promoţie la una dintre secţiile din A.S.E., care se plângea că nu e destul de deşteaptă pentru bărbatul ei; a fi şefă de promoţie la A.S.E. nu înseamnă şi a fi deştept, dar dacă îţi dai seama de limitele tale, cel puţin nu ajungi la fudulie).

De ce scriu despre proşti? Tocmai pentru că nu îi compătimesc. Tocmai pentru că nu am de ce să îi compătimesc. Îi compătimesc pe farisei, pe zgârciţi, pe alţii. Dar nu pe proşti. Pentru că, deşi prostia e rea, proştii nu sunt răi. Poţi fi prost, dar poţi fi de o mie de ori mai fericit decât un geniu închis în sine.

Iar dacă nu îi compătimesc pe proşti, pe cei de o inteligenţă mediocră cu atât mai puţin. Oamenii „superiori" se simt tare siguri pe ei, căci există făpturi care gândesc mai rar decât ei. Dar oamenii „superiori" sunt atât de mulţumiţi de ei înşişi încât nu mai pot vedea nimic în jur. Narcisismul îi sufocă.

Fac apologia prostiei? În niciun caz. De multe ori prostia a făcut mult rău oamenilor. Vreau doar să îi încurajez pe cei consideraţi mediocri, pe cei care nu au reuşit nici să ajungă la olimpiade, nici să ia premii la şcoală. Pe cei pe care părinţii i-au jignit în nenumărate rânduri şi care sunt inhibaţi din cauza „mediocrităţii" lor. Vreau să le spun că pot fi foarte fericiţi în viaţa de familie.

Să revenim la subiectul compatibilităţii intelectuale. E foarte important ca soţii să ştie să se muleze fiecare după structura celuilalt. Unui soţ îi place să meargă la teatru. Celălalt, chiar dacă nu se simte în largul lui privind un spectacol, trebuie să lase de la el.

Unuia îi place poezia. Celălalt ar face bine să citească şi el câteva volume de versuri. Viaţa de familie presupune o schimbare permanentă în care fiecare încearcă să fie şi mai aproape de celălalt.

Compatibilitatea intelectuală nu e greu de sesizat. Totuşi, pot apărea şi erori. Din dorinţa prea mare de a ajunge la căsătorie, unul poate face eforturi mari pentru a mima această compatibilitate. Să zicem că el memorează tone de poezie numai ca să o bucure pe ea. După nuntă însă, elanul îi scade. S-a săturat de atâta efort intelectual. Şi nu mai citeşte nicio poezie vreme de câţiva ani. Am impresia că soţii nu trebuie să fie după acelaşi calapod: dacă unuia îi place poezia, iar celuilalt nu, mai bine nu se căsătoreau. Există o grămadă de mici preferinţe care, luate în parte, nu par foarte importante. Dar în momentul în care unul dintre soţi e indiferent faţă de preferinţele celuilalt, atunci apare o ruptură.

Să zicem că soţul e mare iubitor de fotbal. Dacă soţia în loc să îl lase să meargă pe stadion îi impune să

o ducă la Operă, s-ar putea ca niciunul dintre ei să nu ajungă unde îşi doreşte; ba s-ar putea chiar ca ea să ajungă la spital.

Nu îmi place fotbalul. Mi se pare un sport dur. Şi dacă aş fi femeie nu m-aş simţi bine ştiind că am luat un bărbat care duminică după-amiază merge pe stadion. Cred însă că nu aş fi luat de soţ un asemenea om, pur şi simplu, pentru că cei care merg la meciuri de fotbal au o anumită structură sufletească pe care nu cred că aş fi putut să o apreciez. Dacă totuşi m-aş fi măritat cu un ast-fel de om, cred că aş fi dus o luptă serioasă pentru a-l convinge să renunţe la pasiunea sa. Pasiunile oglindesc inima omului. Şi un iubitor de fotbal va face foarte greu faţă unei iubitoare de operă.

Soţia mea nu se supără că uneori joc baschet. Ea nu ştie să joace. Eu joc pentru că mă relaxează. După ore întregi la masa de scris, creierul meu oboseşte. Şi, de câteva ori pe an, joc baschet. Puteam juca şi mai des. Dacă soţia mi-ar fi spus că vrea să ne plimbăm, sau să mergem la un film bun (filmele bune sunt ca şi vulturii de la noi din ţară: pe cale de dispariţie), aş fi făcut-o. Numai înotul mă relaxează mai bine decât baschetul. (Dar unde să înot, când majoritatea piscinelor şi ştrandurilor sunt infecte?)

Am făcut mulţi ani sport de performanţă (tenis de câmp, înot, baschet), şi organismul a rămas cu o obişnuinţă de a face mişcare. Chiar dacă la muncă fizică nu excelez, la sport mă descurc. Dacă soţia mea s-ar arăta indignată de faptul că mai fac mişcare, ar da dovadă de dragoste puţină. Fiecare dintre soţi trebuie să ştie să îl lase pe celălalt să respire. Asta câtă vreme pasiunea

unuia nu este dăunătoare echilibrului familiei. Microbistul este prin definiție un om violent. Dacă echipa favorită câştigă, dă de băut la toți „tovarăşii". Când echipa favorită pierde, dă bătaie la toată familia. Trebuie să îşi verse necazul pe cineva.

Există trei feluri de pasiuni: unele care fac rău echilibrului familiei, altele care îi fac bine, şi altele care nu afectează acest echilibru. Numai cele din prima categorie trebuie tăiate din rădăcină, celelalte pot fi menținute.

La acest capitol trebuie vorbit şi despre compatibilitatea cu meseria celuilalt. Poate că un bărbat nu vrea ca viitoarea lui soție să fie secretară, iar ea susține că nu se pricepe la altceva. E important să nu apară tensiuni din acest motiv.

În acelaşi timp viața poate oferi surprize mari. Să spunem că un medic rămâne fără loc de muncă. Dacă soția îl părăseşte (deşi nu are un motiv serios pentru aceasta), arată că nu s-a măritat cu omul, ci cu meseria acestuia. Nu căuta să te legi de o meserie sau de o funcție. Azi e ministru, peste patru ani e puțin probabil să mai fie.

„Da, dar banul rămâne ban." Asta nu mai ține de potrivirea intelectuală, e căsătorie din interes 100%.

Cred că e firesc ca soții să învețe unul de la celălalt şi fiecare să se lase modelat de către celălalt. Există o artă de a modela şi o artă de a te lăsa modelat. În principiu, e firesc ca bărbatul să fie cel care modelează (şi din acest motiv, de obicei, soții sunt cu câțiva ani mai mari decât soțiile; ar fi normal ca diferența de vârstă să fie completată şi de o anumită maturitate intelectuală).

Dar nu numai bărbatul modelează. Nu e el profesorul şi femeia eleva. E adevărat că, din orgoliu, unii bărbați refuză să învețe de la soțiile lor. Dar nu au decât de pierdut din asta.

De exemplu, în viața mea am scris două piese de teatru cu subiect religios. Una, în primul an de facultate. După care am ajuns la concluzia că nu e bine să mai scriu, că teatrul e deşertăciune etc. Mă molipsisem de curentul anticultural care are simpatizanți şi prin Facultățile de Teologie.

Eram decis să nu citesc decât literatură religioasă şi să nu mai scriu teatru. Dar, fiind pricten cu Claudia, mi-am schimbat punctul de vedere. Cea de-a doua piesă de teatru pe care am scris-o a fost pentru mine dovada modului în care m-a ajutat Claudia să înțeleg cultura. Mai avem şi acum puncte de vedere diferite. Dar mergem în aceeaşi direcție. Claudia e cel mai bun cenzor al meu. Am vorbit deseori la radio şi în conferințe, şi de fiecare dată aşteptam verdictul ei. Chiar dacă realizatorii erau de obicei foarte mulțumiți de discursul meu, Claudia era termometrul cel mai bun.

Vreo doi ani de zile am predicat (cu binecuvântarea preoților slujitori) la două biserici din Bucureşti; în primul an de zile în Centrul Capitalei, la Biserica Scaune unde este cunoscuta icoană făcătoare de minuni a Maicii Domnului, şi în al doilea an într-o zonă mai periferică, unde mi-a fost mai uşor să fiu la înălțime: credincioşii, nefiind oameni cu studii, voiau să asculte predici mai simple.

La Biserica Scaune nivelul intelectual al credincioşilor era ridicat. Şi de această dată termometrul meu

a fost Claudia. Ea îmi spunea dacă a fost bine sau nu. Deşi uneori mă mâhneam, că mi se părea că ține prea fix evidența greşelilor şi că trece cu vederea partea bună a predicii, mi-au prins bine observațiile ei. Ce să mai spun, aş dori fiecărui soț o antrenoare care să îl ajute să dea la iveală tot ce e mai bun în el, şi fiecărei soții un antrenor pe măsură.

Şi cu cât dragostea va fi mai mare, cu atât roadele vor fi mai bogate.

Banii vorbesc!

„Banul este ochiul dracului.“ Ciudată afirmație! Nu cred că banul este niciochiul, nici urechea, nici gura dracului. Banul este un cuțit. Îți poate fi de folos sau te poate tăia. Depinde de cum îl folosești.

Cred că ideea că banul e ochiul dracului le convine mai ales prietenilor dracului. Pentru că răspândește neadevărul potrivit căruia cel ce folosește banii trebuie să se lase murdărit de ei.

Vom vorbi acum despre o situație care pare să confirme că banul poate fi „ochiul dracului“; vom vorbi despre cea mai murdară formă de prostituție, de căsătoria pentru bani. Un părinte observa că e mai ieftină o femeie gonflabilă decât o prostituată! Observație dureroasă. Dar inexactă. Compara prețul prostituatei de care te folosești o singură dată cu cel al femeii de plastic care poate fi „reutilizată“.

Femeia de plastic se aseamănă cu femeia care se vinde ca soție unui bărbat cu bani. Ce e mai rușinos, să faci orgii sexuale numai pentru a-ți câștiga pâinea pentru familie (cum fac unele mame disperate în ziua de astăzi) sau să te vinzi cu totul, definitiv, pe un sac cu bani?

Lumea contemporană le arată cu degetul pe prostituate, „pleava societății“, și le laudă pe fetele care s-au măritat din interes. Dacă ascultăm bârfele legate de căsătoriile din ziua de azi, constatăm că pentru unii e mai

importantă situația materială a soților decât iubirea dintre ei. „Ce dacă e urât, taică-său are pământ la țară..." „Ce dacă nu are studii, are o moștenire..." Nu cred că e nevoie să repet prea multe comentarii de acest gen. Când doi tineri se căsătoresc din dragoste, comentariile sunt: „O să vadă ea, dragostea trece... O să îi pară rău că nu a luat pe unul mai cu bani!"

Pentru cei care nu cred în Dumnezeu e lesne de înțeles de ce la baza nunții trebuie să stea sacul de bani. Dacă singurul lucru important îl reprezintă plăcerile lumeşti pe care le cumperi cu bani, a nu ține cont de banii celui cu care te căsătoreşti înseamnă a te juca cu propria fericire.

Observăm o goană după bani mai palpitantă decât goana după aur. După bani fuge toată lumea. Sau cel puțin aşa ne place să credem. Când aflăm că sunt unii care nu aleargă după bani ne grăbim să îi catalogăm drept bisericoşi, pocăiți, extremişti.

„Dumnezeul nostru e banul! Banul aduce mâncare, banul aduce băutură, banul aduce case şi maşini scumpe." De acord.

Şi ce altceva mai aduce banul? Aduce fericire? Nu! Vedem că oricât de mari averi ar avea oamenii, tot nu sunt mulțumiți. Caută să le sporească, indiferent de prețul plătit. E uşor să observăm că banul nu aduce decât iluzia fericirii, a unei fericiri viitoare de tip „Fata Morgana": întotdeauna sperată, niciodată atinsă. Bogații aleargă hipnotizați să strângă orice, oricât, oricum. Şi ce obțin de fapt? Numai deşertăciune. Cum mor bogații? Mor fericiți? Nu, în niciun caz. Mor trişti, trişti că nu au reuşit să obțină şi mai mult profit.

Sunt unii bogați care caută să facă vâlvă, să spună lumii întregi cât de mult i-a împlinit bogăția. Dar în asemenea afirmații nici măcar ei nu cred. Au însă impresia că trebuie să salveze cumva aparențele. Și uneori reușesc, mărturia lor convingându-i pe naivii care încearcă să le urmeze exemplul că se află pe drumul cel bun.

Să revenim la ale noastre. De ce s-ar căsători cineva pentru bani?

Unii se căsătoresc pentru bani pentru că s-au săturat de sărăcie. Au avut o copilărie plină de lipsuri, plină de necazuri și le e groază că ar putea trăi o viață întreagă cu astfel de „desfătări".

Mai ales fetele se mărită pentru bani. Au fost impresionate într-un mod neplăcut de ceea ce au văzut la părinții lor și atunci au impresia că printr-o căsătorie cu un bogat nu vor mai avea lipsuri materiale. Impresia aceasta e oarecum justă. Vor lipsi hainele vechi și mesele sărăcăcioase. Dar griji tot vor exista. Omul se obișnuiește repede cu binele. Nu după multă vreme vor începe să își dorească lucruri din ce în ce mai scumpe și iarăși se vor simți neîmplinite. Eu nu vreau acum să despic fiul în patru. Nu vreau să le arăt cu degetul pe fetele care se căsătoresc pentru bani. Vreau doar să le atrag atenția că nu știu ce fac.

Am o vecină de vreo șaisprezece ani care umblă cu un tip cu o mașină de lux. E foarte mândră de sine. Merge cu nasul pe sus. Când mă gândesc la ea înțeleg ce viață tristă au fetele care trăiesc cu tipi cu bani. Sunt în permanență stresate de gândul că vor fi părăsite și că va trebui să își caute un alt „ocrotitor". Ce rezolvă o fată de genul ăsta când, după multe căutări, va pune mâna pe un bărbat și îl va convinge să o ia de nevastă? La început

va fi mulțumită: perioada de hăituială s-a terminat, a prins „iepurele". Dar ce viață va avea lângă el?

Va avea toate gențile și pantofii pe care îi dorește, va mânca oricât de multă pizza mexicană dorește, va avea la fiecare masă înghețată. Ei și?

Omul are aspirații mai înalte. O vreme va căuta să se mintă, spunând: „M-am scos." Dar timpul va lovi în această minciună. Și ea va ceda, va recunoaște că bogăția nu o mulțumește, că are nevoie de mai mult. De obicei problema se rezolvă cu un amant pe care îl susține din ce prisosește de la „masa bogatului". Să fie oare amantul veriga lipsă în drumul spre fericire? Iată că aspirațiile cele înalte s-au rezumat la câteva nopți de dragoste și la momente de „înțelegere". Compromisul o satisface. De ce? Pentru că are dulceața lucrului interzis, dulceața fructului oprit. Viața nu mai e monotonă: e pasionantă și pasională. Fiecare clipă în brațele amantului înseamnă explozie de bucurie (nu chiar fiecare clipă, dar majoritatea, până intervine și aici rutina...).

Pentru ce s-a căsătorit atunci fata? Ca să caute satisfacție în brațele amantului? Și totuși, ce e rău în acest lucru? Probleme materiale nu are, amantul o iubește...

Voi atinge acum un subiect strâns legat de problema căsătoriei din interes. Cei care spun: „De ce să ne căsătorim? Ca să stricăm frumoasa poveste de iubire dintre noi? Ca să ajungem la plictiseală și apoi la despărțire?" disprețuiesc nunta. Sunt marcați de numărul mare al divorțurilor (sau al căsniciilor care au eșuat fără să se ajungă la divorț) și atunci consideră că familia este un mediu ostil iubirii adevărate. Ei ajung la această concluzie nu pentru că nu și-ar dori să se căsătorească, ci pur și simplu pentru că sunt speriați de cazuistica negativă.

Numai dacă cineva le-ar pune înainte modelele familiilor fericite şi-ar mai schimba poziţia. Până atunci, preferă să se bucure de libertatea „relaţiei consensuale" (la ultimul recensământ au fost şi băbuţe care au spus că au relaţii consensuale cu vecinii, înţelegând prin aceasta relaţii de bună-înţelegere. Şi eu tot asta am înţeles. Uite-aşa, din cauza unor recenzori care nu au avut răbdare să explice întrebarea misterioasă despre relaţiile consensuale, s-a ajuns la concluzia eronată că românii sunt un neam de desfrânaţi).

Aceeaşi reţinere faţă de nuntă o au multe dintre fetele care se căsătoresc din interes: „Dacă nunta tot e un lucru trist, măcar să nu căutăm o căsătorie frumoasă, că aşa ceva este cu neputinţă. Măcar să ştim de la început ce să căutăm..." Şi uite-aşa se vând pentru câteva haine pentru nişte vacanţe la mare şi pentru o masă copioasă în fiecare zi.

Sunt femei care se căsătoresc nu pentru că ar avea nevoie de bani, ci pentru că vor să facă parte din lumea bună, să fie „doamna X" pe care să o invidieze toate colegele de şcoală profesională.

Întrebaţi un copil care priveşte telenovelele cot la cot cu grijulia şi inconştienta sa mămică despre trăsăturile oamenilor din „lumea bună", aşa cum le înţelege din ceea ce a văzut pe ecran. El nu va spune că sunt oameni fericiţi pentru că au jacuzzi, vile luxoase, servitori şi limuzine, ci va spune (într-un limbaj simplu) că sunt nişte oameni foarte trişti, obosiţi de minciună, de răutate, de intrigi. Asta e fericirea care domneşte în lumea bună. Am scris mai demult o poezioară în vers alb (pe care nu am publicat-o pentru că cineva mi-a spus că a găsit

aceeaşi idee la un alt poet, şi că poate fără să îmi dau seama reprodusesem nişte versuri pe care le-am citit cu ani în urmă. Timpul a trecut, şi nu am găsit nicio poezie asemănătoare, aşa că o reproduc aici):

Carnaval

Cineva a organizat un carnaval ciudat.
În amintirea zilelor de demult,
când încă oamenii nu uitaseră ce înseamnă sinceritatea,
a fost organizat carnavalul fără măşti.
Invitații şi-au lăsat acasă
tot arsenalul de produse de ascundere a feței,
între care fardurile erau cele mai nevinovate.

La început, spectacolul a fost apăsător:
fără măştile de zi cu zi oamenii
nu se mai recunoşteau între ei.
Nici măcar prietenii vechi, nici măcar rudele.
Soții şi soțiile se priveau reciproc, cu surprindere,
de parcă s-ar fi văzut pentru prima dată.
După câteva ore însă,
lucrurile au luat o întorsătură neaşteptată:
fiecare se simțea Mag de la Răsărit
chemat să aducă daruri Copilului ce se ascundea în Celălalt.
Carnavalul a devenit asemenea unui Botez:
oamenii s-au lepădat de perfidele măşti
şi şi-au dorit să rămână ei înşişi.
Limpezimea feţelor îi făcea să pară nişte colindători
glăsuind: „O, ce veste minunată...“

Cred că oamenii din „lumea bună“ ar avea nevoie de un astfel de carnaval. De altfel Hristos îi aşteaptă la un asemenea carnaval. Numai că nu au urechi să ascultc chemarea Sa. (Iată o excepție: am citit de curând mărturia unei femei care avea o situație materială foarte bună - cu casă în cartierul lui Ceauşescu – şi care, venind într-o vizită turistică la o mănăstire „ca un fotomodel“, aşa scria ea, a simțit că trebuie să îşi schimbe viața, şi s-a călugărit. Cei din grupul cu care a venit au crezut-o nebună. Nu numai cei care se călugăresc ajung însă la lumină. Am cunoscut un parlamentar care s-a apropiat de Biserică abia după ce intrase în Parlament. Abia aştepta să i se termine mandatul, să scape de murdăriile politicii, ca să ducă o viață închinată semenilor, o viață de slujire a aproapelui.)

Nu ştiu dacă merită cu adevărat să te lupți ca să faci parte din lumea „bună“. Mi se pare că ai căuta să intri în mocirla intrigilor din care nu se iese decât la ultima suflare.

Poate că, întâmplător, omul pe care îl iubeşti are o condiție materială foarte bună. Nu trebuie să pui prea mare preț pe asta. Dar există pericolul ca, intrând în viața lui pe poarta căsătoriei, el să îți reproşeze că te-a luat de la sărăcie şi te-a adus la lux. Ştiu, oamenii de calitate nu fac aşa ceva, iar tu îți doreşti un soț de aur, dar ține cont şi de treaba asta: oamenii cu bani trăiesc după legea „fac ce vreau, banii îmi deschid orice porți, sunt atotputernic“. De obicei banii te conduc spre egoism (nu banii de hârtie sau din bancă, ci patima banilor). Banii îl fac pe om comod. Un soț comod ar fi o mare pacoste, pentru

că ar lăsa toată greutatea familiei pe umerii tăi, mulțumindu-se să aducă bani (dar greutățile nu sunt numai financiare).

Dacă te îndrăgostești de un om bogat care vrea să te ia de soție, încearcă să te convingi că dragostea pe care ți-o poartă e puternică. Altminteri, te va arunca deoparte, imaginându-și că dacă te va plăti gras, îi vei păstra o amintire plăcută.

Ar fi mai bine să te căsătorești cu un sărac? Depinde din ce cauză e sărac.

Eu nu încerc să îți spun că e de preferat să fie sărac sau bogat, frumos sau urât, geniu sau fraier. Asta vei decide tu, dar abia atunci când vei avea exemplarul în fața ochilor. Mi se par naive femeile care construiesc portretul robot al soțului pe care îl așteaptă („înalt, solid, blond, cu salariu brut de patru sute de dolari...").

Soțul care te poate face fericită e altfel decât cel căruia ai încerca să îi descrii culoarea părului sau salariul brut. În clipa în care apare un bărbat în fața ta, abia atunci îl poți „scana" să vezi dacă e corespunzător.

Și totuși: e de preferat un sărac? Sunt săraci care nu vor să muncească. Te-ai simți groaznic să fii pe post de „mama săracilor" și să întreții un soț leneș. Dacă reușești să convingi leneșul să muncească (că doar nu trăiește din aer), te poți gândi să îl iei de bărbat. Altfel vei avea ocazia să observi ramificațiile numeroase ale leneviei. Și nu îți doresc.

Fiind obosit, și aflându-mă într-o pană de idei, am întrebat-o acum pe Claudia: „Ce să mai scriu? Dacă e bogat s-ar putea să nu fie bine, dacă e sărac iarăși s-ar putea să nu fie bine, ce să mai scriu?"

Sunt de acord cu răspunsul ei: „să fie harnic!“ Unchiul meu a stat la noi câteva zile şi s-a mirat văzându-mă că gătesc, că fac curat, că încerc să o ajut cât mai mult pe Claudia.

„Ce, faci treaba femeii?“

Dacă am mai trăi ca acum câteva sute de ani, dacă numai eu aş avea serviciu şi Claudia s-ar ocupa numai de gospodărie, nu aş găti poate niciodată. Dar în ziua de azi viața e atât de grea, încât dacă ar munci numai bărbații, câştigând salarii medii, în câțiva ani familiile ar intra în inventar.

Nu vreau să mă laud cât sunt de harnic, aşa că voi prezenta numai teoria (deşi mulți soți cunosc bine teoria, practica îi omoară!). Cred că în momentul în care a avut loc schimbarea prin care femeia a părăsit temporar gospodăria pentru a merge la serviciu, ea a suferit o traumă. Bărbatul nu a vrut să preia o parte dintre responsabilitățile ei, nu şi-a dat seama că ar trebui să o ajute.

„Bărbatul nu trebuie să mături, nu trebuie să gătească, nu trebuie să spele copiii la fund!“

Şi ce alternativă există, când soțiile cad de pe picioare de oboseală? Înțeleg de ce a apărut feminismul, deşi nu sunt de acord nici cu manifestările şi nici cu ideologia sa (aberanta idee a hirotonirii femeilor e una dintre caracteristicile sale principale).

Te vei mărita cu un om care trebuie să fie alături de tine nu numai în parc, în pat sau la biserică, ci cu un om care ştie să poarte greutățile familiei. Adică întotdeauna să fie gata să te ajute atunci când nu mai ai putere sau răbdare. Mă refer nu la ajutorul celui care stă şi se odihneşte şi o dată pe săptămână pune mâna pe mătură

şi făraş, ci la ajutorul celui cu care ai împărţit responsabilităţile, care a făcut „porţia“ stabilită de comun acord şi care vine din proprie iniţiativă să preia o parte dintre sarcinile tale.

Să te ajute Dumnezeu să găseşti un soţ harnic! Dar nu unul care să te răsfeţe şi să te transforme într-o fiinţă leneşă, ci unul alături de care să fii întotdeauna bucuroasă că trăieşti!

Despre influența prietenilor

În zilele noastre cel mai mare rol în viața majorității tinerilor îl au prietenii. Prietenia este un lucru minunat atunci când te ajută să fii mai bun, când îi sprijini pe cei care au nevoie de ajutorul tău, când eşti ajutat de alții atunci când treci prin momente grele. Despre prieteni nu îți scriu prea multe acum, ca să nu lungesc cartea. Dar câteva lucruri se leagă direct de tema noastră.

Referințele din acest capitol vor fi legate strict de grupul de prieteni apropiați şi de modul în care influențează ei opiniile cuiva care vrea să se căsătorească. Dacă întrebăm o sută de tineri ce sunt pentru ei prietenii, de cele mai multe ori vom auzi răspunsul: „Cei cu care mă distrez, cei cu care îmi petrec timpul liber."

Deja de la vârsta liceului tinerii îşi formează un grup de prieteni cu care merg la petreceri, la discoteci, în parcuri şi în alte locuri. Prietenii sunt refugiul pentru toată oboseala, pentru toată plictiseala, pentru lipsa de înțelegere din familie de care are parte un tânăr. Nu e greu de observat lipsa de comunicare dintre generații. Şi toată încrederea, toată dragostea şi toate celelalte sentimente pe care tinerii ar fi trebuit să le aibă față de părinți se răsfrâng asupra prietenilor lor, şi în mod special asupra unei persoane de sex opus.

Între prieteni există o relație foarte strânsă motivată de anumite caracteristici şi pasiuni specifice grupu-

lui. Ele constituie lipiciul care ține laolaltă personalități foarte diferite.

În ceea ce privește viața de zi cu zi, tinerii creștini au mai multe variante: ori să își aleagă prieteni care să nu aibă nicio legătură cu Biserica, și atunci această prietenie le va modela personalitatea într-o direcție lesne de subînțeles, ori să se însingureze (ceea ce ar provoca mari tensiuni în sufletul celor care vor să trăiască în lume), ori să își aleagă numai prieteni credincioși, dar acest lucru ar putea duce la o anumită incapacitate de a comunica cu ceilalți. Sunt tineri creștini care, văzându-i pe alții că trăiesc în patimi, în loc să Îi mulțumească lui Dumnezeu că pe ei i-a ajutat să ducă o viață curată, îi consideră pe ceilalți niște paria, niște sălbatici. Ei se poartă ca și cum ceilalți ar fi leproși, și nu le acordă atenție. Se mulțumesc să stea în „castelele" lor și să privească lumea de la înălțime, încercând să creeze un ghetto creștin.

Mai există încă o variantă, care mi se pare mai riscantă decât variantele enumerate mai sus, dar și mai bună: tinerii creștini să fie deschiși nu numai față de prietenii care le împărtășesc convingerile religioase, ci și față de ceilalți, în măsura în care această deschidere nu este vătămătoare. Chiar dacă un tânăr care nu este credincios nu va putea înțelege universul lăuntric al tânărului credincios, totuși, stând în preajma aceluia, îi va observa calitățile și își va da seama că pentru a-i păstra prietenia trebuie să se poarte într-un anumit fel.

Unul din lucrurile care mi se par triste este faptul că mulți creștini suferă de o anumită patimă: nu sunt consecvenți. Adică în biserică se poartă într-un fel, iar

în viața de zi cu zi în alt fel. Ca şi cum învățătura creştină e bună doar într-un spațiu precis delimitat al vieții cotidiene. Vreau să spun aici că tinerii creştini nu îşi dau seama că trebuie să se poarte altfel decât prietenii şi colegii lor care nu au credință. Dau un exemplu clasic: mersul la discotecă (acum poate vei crede că sunt un inhibat care scriu contra discotecii numai pentru faptul că nu am fost acolo sau că nu ştiu să dansez; de aceea îți spun că am dansat destul, şi că în discoteci mari erau puțini care dansau mai bine ca mine. Nu o spun ca laudă).

Ce e discoteca? E locul la care tinerii se duc să danseze, să îşi facă noi prieteni, să se simtă bine. „Părinții sunt de multe ori neînțelegători şi nu îşi dau seama că în niciun alt loc nu e ca la discotecă", spun fetele tinere, supărate.

Şi totuşi, ce e discoteca? Să fim realişti: e un loc în care patima desfrâului e regină. Sunt locurile în care cel mai tare e cel care ştie să danseze cât mai bine, care arată cât mai bine, care e cel mai senzual. Discoteca e locul în care s-au murdărit multe poveşti de dragoste. Pentru că acolo înveți că dragostea se arată prin mângâieri şi îmbrățişări care nu au nimic în comun cu bunacuviință. Ce să vorbim despre bună-cuviință? Cine nu e de acord cu distracțiile pe care le oferă discoteca e imediat înlăturat din cercul de prieteni. Discoteca e locul în care tinerii învață să se poarte unii cu alții.

Dacă fata nu îl lasă pe prietenul ei să o strângă tare în brațe şi să o mângâie în timpul blues-urilor pe unde poate, înseamnă că nu îl iubeşte destul! E „prostuță". Celelalte prietene ale ei nu se împotrivesc. De ce ar fi ea altfel?

Cred că exemplul pe care l-am ales, discoteca, e unul dintre punctele de reper după care un tânăr creştin trebuie să se orienteze atunci când îşi alege prietenii. Dacă prietenii săi îl obligă să meargă cu ei la discotecă sau la petreceri destrăbălate, atunci nu e bine să stea alături de ei.

Îmi dau seama că pot părea extremist când scriu contra discotecii. Dar am simţit pe propria piele câtă mizerie îţi aduce în suflet acest loc. M-am apropiat de Biserică abia la sfârşitul liceului, şi am mers până atunci de multe ori în discotecă. Ori ca să agăţ o fată, ori ca să mă simt bine cu prietena mea. Am simţit pe propria piele cât de mult a stârnit în mine discoteca patima desfrâului, cât de tare a murdărit discoteca relaţia cu o fată. De aceea afirm că discoteca este o poartă sigură pentru întinarea unei prietenii frumoase.

Ştiu că mulţi se duc acolo din singurătate. Tinerii au mare nevoie de înţelegere, şi de multe ori îşi pun nădejdea în capriciile destinului: „dacă în discotecă vom cunoaşte perechea potrivită?..." Este adevărat că cele mai multe prietenii se leagă în discotecă. Totul e simplu: îţi place o fată, dansezi cu ea, dacă şi ea te place te lasă să o strângi din ce în ce mai tare în braţe, după care urmează mărturisirea dragostei spontane, şi totul e gata. Dacă tinerii au terminat liceul e „politicos" să facă şi dragoste, tocmai pentru a cimenta noua relaţie.

Cât durează o prietenie înfiripată în discotecă? Puţin, foarte puţin. Sau, chiar dacă ţine câţiva ani, tot rău se termină. Dacă accidental cei doi se căsătoresc, divorţul va veni repede.

Din câți prieteni căsătoriți am, cred că niciunul nu a făcut cunoștință cu perechea lui într-o discotecă. Înainte de a mă împrieteni cu Claudia am avut un moment de deznădejde că nu găsesc o fată pe sufletul meu și mi-a trecut prin gând să mă duc măcar încă o dată la discotecă. Dar mi-am dat seama că dacă o caut la discotecă, voi găsi tocmai o fată alături de care nu pot avea decât o relație superficială. E foarte important locul în care sperăm să ne găsim perechea. Dacă o căutăm în locuri întinate, locul va murdări relația noastră. Nu spun că fetele de calitate nu calcă în discotecă. Dar cred că nu rămân cu o impresie bună. Și, chiar dacă au intrat acolo într-un moment de singurătate, totuși au simțit că aerul de acolo e urât mirositor. Nu vreau să vorbim aici mai mult despre discotecă, ci numai despre grupul de prieteni.

Prietenii vor să meargă la un film gen „Tăcerea mieilor", film cu multe premii și cu actori mari (mie mi-a părut rău că am văzut acest film; i s-a făcut multă reclamă, și am crezut că e un film bun. Dar e plin de violență. Cred că și continuarea lui, „Hannibal" e la fel de „instructivă"). Tu ai două variante: poți să mergi, și mintea ta se va întina de la prea multă violență, sau poți să refuzi, și atunci prietenii se vor supăra. Ce e bine să alegi?

Eu consider că prietenii adevărați sunt cei care nu impun nimic, ci îți respectă libertatea de alegere. Și dacă tu nu vrei să vezi un film, prietenii nu au un motiv real de supărare. Pentru că fac referire la filme (ceea ce îți spun este valabil în egală măsură și pentru piesele de teatru), voi observa că nu în puține filme este ironizată ideea de căsătorie.

Astăzi, filmele educă, filmele modelează, din păcate! Și încetul cu încetul filmele impun un mod de

viață. Ele prezintă ce e valoros şi ce nu merită atenție. Or, cei care văd filme care prezintă familia drept o pereche de cătuşe nu vor putea înțelege decât cu greu de ce un prieten de-al lor vrea să se căsătorească. Ei vor face eforturi mari pentru a-l feri de o asemenea greşeală. Şi nu din răutate. Aceste eforturi sunt tocmai o dovadă de afecțiune: ei vor să atragă atenția asupra pericolului căsătoriei, tocmai pentru că nu vor ca prietenii lor să sufere.

Există în grupurile de prieteni o solidaritate care se manifestă şi în faptul că vor să ducă acelaşi mod de viață. Cel care se căsătoreşte trădează grupul. Preferă o viață plictisită unei vieți de distracție. Sunt de acord că ei au dreptate dintr-un anumit punct de vedere. Ei nu înțeleg familia şi de aceea nu se gândesc la căsătorie. S-au molipsit de arhicunoscuta mentalitate potrivit căreia mai întâi trebuie să îți „trăieşti" tinerețea, să te aranjezi profesional, şi abia apoi să te căsătoreşti. Câtă vreme educația lor este puternic impregnată de mass-media, lucrurile sunt explicabile. Mass-media se află printre cei mai puternici duşmani ai credinței creştine şi ai familiei.

Pentru mulți mass-media ocupă într-un fel locul Sfintei Tradiții. Aşa cum creştinii primesc Sfânta Tradiție, tot aşa necredincioşii sau cei care sunt creştini doar cu numele primesc învățăturile mass-mediei.

Mass-media este evanghelia zilelor noastre! Este lumina după care se călăuzesc masele de oameni care aşteaptă Vestea cea bună a fericirii pământeşti.

Li se poate reproşa oare ceva prietenilor care reproduc sfaturile pe care le-au primit prin diverse telenovele sau articole de ziar?

Găsim articole răzleţe care atrag atenţia asupra numărului mare de divorţuri, dar în acelaşi timp găsim o mulţime de filme în care divorţul este prezentat ca ceva obişnuit. Nu e de mirare că cine se lasă modelat de ziare sau de televizor nu va putea înţelege cum un tânăr se căsătoreşte înainte de a se bucura din plin de aventurile pătimaşe ale tinereţii. E lesne de înţeles că familia e privită ca un spaţiu de refugiu al „pensionarilor" care nu au mai putut face faţă freneziei aventurilor.

Nu mai continuu, sper că ideea a fost clară: în privinţa sfaturilor despre căsătorie venite de la prietenii care nu sunt credincioşi, cred că rezervele sunt binevenite. Nu contest faptul că în unele situaţii părerea lor poate fi bună. Dar nu intru în amănunte, pentru că aceste situaţii sunt foarte rare.

Cu ultimele cuvinte se pare că am răsturnat ideile anterioare. Dar nu este aşa. Nu am nicio vină că lucrurile nu sunt întotdeauna clare. E uşor să dai verdicte, mai greu este să descrii lucrurile aşa cum sunt.

De multe ori prietenii îşi dau cu părerea numai pentru că nu au altceva mai bun de făcut. Li se pare interesant să comenteze, chiar dacă uneori îşi dau şi ei seama că vorbesc aiurea. „Nu vezi ce fată deosebită e? Nu mai găseşti alta ca ea. Nu există fată perfectă. Toate au ceva care să nu îţi placă." Sau: „Nu vezi că e prea domoală, o să te plictiseşti repede de ea."

Şi mie mi s-a întâmplat să comentez, părându-mi-se că astfel particip la emoţia celuilalt (şi încă mai comentez), dar apoi îmi pare rău că am spus şi lucruri nepotrivite.

Trebuie să recunosc şi faptul că am fost influenţat la rândul meu de părerea prietenilor în privinţa primelor

mele poveşti de iubire. De multe ori ni se pare că nu luăm în seamă comentariile nepotrivite pe care le fac alții. Dar, privind retroactiv, ne dăm seama că aceste comentarii şi-au găsit ecou în sufletele noastre. Şi asta nu e bine.

Oricum, când te vei căsători să nu uiți că soțul va fi al tău şi numai al tău, nu al părinților sau al prietenilor. Şi dacă în inima ta vei simți că ai găsit perechea potrivită, vei avea puterea de a te lupta cu tot felul de critici şi comentarii.

Unei foste colege de liceu care se tot contrazicea cu cea mai bună prietenă a ei, pentru că aceasta din urmă îi tot repeta că nu se potriveşte cu viitorul ei soț, mama i-a dat un sfat de nota 10: „Dacă viitorul tău soț ar fi în acelaşi timp şi al celei mai bune prietene ale tale, poate că ar avea de ce să îşi dea cu părerea. Numai că ea comentează pentru că îşi dă seama că nu e compatibilă cu cel cu care vrei să te mariți. Şi îți înşiră ție toate nepotrivirile care există între ea şi el, de parcă ar pune-o cineva să se mărite cu el."

Cred că sfatul se poate extinde şi în cazul în care alții sesizează tot felul de nepotriviri. Aceşti „alții" fiind de multe ori chiar viitoarele soacre. Dar vom mai reveni asupra acestui subiect.

Cred că influența prietenilor se vede cel mai uşor când se pune problema fecioriei. De la o vârstă, tinerii care nu îşi pun problema mântuirii încep viața sexuală. Încet-încet, ceilalți din grup îi urmează. Greu este până când primele fete fac acest pas. Ele sunt mai „curajoase", şi celelalte le invidiază pentru curajul lor. Şi, din curiozitate, din plictiseală, din răzbunare pe fostul prie-

ten sau din alte motive la fel de puternice, fetele încep viața sexuală. Cele mai fericite se simt cele care au început-o din prea multă dragoste. Celelalte compensează lipsa dragostei prin tot felul de artificii sexuale. „Important este să te simți bine!"

Când un tânăr vrea să își păstreze curăția sufletească și trupească, ceilalți se reped asupra lui: „Ce ai, eşti prost? Viața e făcută ca să te distrezi!" De acelaşi tratament au parte şi fetele care vor să rămână fecioare: „Cu ce te alegi dacă rămâi fecioară? Tot o să te culci cu unul până la urmă. nicio fată nu se mai mărită fecioară astăzi. Ce ai, te-ai prostit?"

La început e mai uşor să reziști la un astfel de tratament; dacă ai dorința unei vieți curate, vei rezista multă vreme. Pentru că ispita e mare; după ce ai căzut o dată, greu te mai poți opri. O vreme te răzbuni pe tine, şi încerci să acoperi glasul conştiinței. După aceea păcatul devine un mod de viață.

Nu am încercat să epuizez tema influenței prietenilor, ci numai să o pun în evidență. Aici cred că e necesară multă reflecție personală. Tu ştii cel mai bine ce fel de prieteni ai. Şi dacă sunt pe drumul cel bun, atunci totul este în ordine.

Părinții: prieteni sau dușmani?

Părinții tăi sunt persoanele care te pot ajuta cel mai mult să înțelegi ce este familia creștină și cum poți ajunge să ai o astfel de familie. Părinții pot fi cei mai buni prieteni ai tăi. Atât aș avea de spus la capitolul despre părinți.

Numai că tu mi-ai putea răspunde că în același timp părinții pot fi și cei mai mari dușmani ai familiei pe care îți dorești să o întemeiezi. Întrebarea este: ce sunt de fapt părinții, prieteni sau dușmani? Și răspunsul este că de cele mai multe ori părinții sunt în același timp și prieteni și dușmani. În unele privințe sunt prieteni, în altele nu.

De aceea îți voi scrie mai multe despre acest subiect. Și de această dată ți-aș dori să nu te recunoști în acest capitol (și atunci tu cu ce mai rămâi, cu titlul și cu introducerea?). M-aș bucura să știu că toate cititoarele acestei cărți au parte de părinți creștini, de părinți care le sunt modele în viață. Numai că sunt conștient că o astfel de dorință e utopică. Așa că, dându-mi seama că e de prisos să îi laud pe părinții buni, mă voi referi la cazurile mai neplăcute.

Sunt părinți care se sacrifică o viață întreagă pentru copiii lor. Îmi aduc aminte că, atunci când eram mici, tata spunea că nu îi place carnea, că îi plac numai zgâr-

ciurile sau măduva din oase. Sau că nu îi plac dulciurile. Eu mă bucuram în sinea mea, gândindu-mă că ne revine o porție mai mare. Nu îmi trecea prin cap că tata renunța sistematic la dulciuri pentru ca noi să avem mai multe. Au trecut anii, au apărut problemele (şi unele chiar foarte mari) cu tatăl meu. Multe dintre ele provenind de la o înțelegere uneori contradictorie a învățăturilor creştine. Dar oricât de tare m-am supărat pe tatăl meu, nu am putut uita cât de multe făcea pentru noi când eram mici, şi cât de multe a făcut în anul de după moartea mamei.

Mare păcat fac părinții care nu îşi lasă copiii să se căsătorească cu cine vor. Şi totuşi, oare niciodată nu au dreptate?

Ba da. Există multe situații în care părinții îşi dau seama că fata cu care vrea să se căsătorească fiul lor nu e o fată de calitate. E o fată cu moravuri uşoare care vrea să se mărite urmărind anumite avantaje materiale. Ce să facă părinții? Să îl lase pe tânăr să cadă în plasa ei? Nu ar fi deloc bine. De obicei părinții se aruncă într-un război total împotriva potențialei nurori. Dar atitudinea lor nu este convingătoare. Tânărul va simți că dragostea sa este atacată şi se va arunca în brațele seducătoarei fete cu şi mai mult elan (la fel face şi fata ai cărei părinți încearcă să o despartă de iubitul care i-a sucit mințile).

Dacă părinții nu se amestecă, greşesc. Dacă sunt prea insistenți, iarăşi greşesc. O astfel de situație este un examen pentru relația părinte-copil. Dacă părinții au ştiut să câştige încrederea copiilor lor, atunci vor şti să îi ajute să înțeleagă ei singuri ce consecințe are greşeala pe care vor să o facă.

Părinții sunt dornici ca fiii sau fiicele lor să aibă parte de o viață cât mai fericită. Și după ce vreme de douăzeci de ani te sacrifici pentru binele fetei tale, când vezi că ea a căzut în cursa unui tip dubios ți se frânge inima. Te simți umilit, te simți călcat în picioare. Ți se pare că misiunea ta de părinte a eșuat. Faptul că fiica ta vrea să se mărite cu un tip dubios exprimă foarte bine „lumina" din inima ei.

Proverbul „Spune-mi cu cine ești prieten ca să știu cine ești!" poate fi înțeles și ca „Spune-mi cu cine vrei să te căsătorești, ca să știu cine ești!"; de fapt, „Spune-mi cu cine vrei să te căsătorești ca să știu cum înțelegi tu viața, ca să știu ce fel de om ești, ca să îmi dau seama cât de curat este sufletul tău!"

În filmul „Gladiatorul", împăratul păgân Marc Aureliu a dat o replică superbă fiului său, pe care îl considera nevrednic pentru a-i urma la tron, ceva de genul: „eșecul tău ca fiu este eșecul meu ca tată..." Adică „nu numai tu ești de vină că ai ajuns aici, de vină sunt și eu că nu te-am educat cu mai multă pricepere..."

Asta era valabil cu sute de ani în urmă. Dar astăzi, când tinerii nu prea dau importanță sfaturilor primite de la părinți, când tinerii caută plini de teribilism să se rupă de linia pe care încearcă să îi crească părinții lor, întâlnim situații în care oricât de buni pedagogi au fost părinții, totuși copiii au ajuns pe drumuri greșite. Faptul că fiica ta se mărită cu un tip dubios nu înseamnă neapărat că nu a fost educată cum trebuie.

Am impresia că nu îți place ceea ce scriu (știi de ce am impresia asta? Încerc tot timpul să mă pun în pielea cititorilor, și acum textul mi se pare cam plicticos.).

Poate că te-ai fi aşteptat să scriu numai despre cât de nesuferiţi sunt părinţii care se amestecă în viețile copiilor lor. Dar gândeşte-te că peste câțiva ani vei fi şi tu mamă. Şi te-ar durea sufletul să vezi că fiul tău vrea să ia de nevastă o fată pentru care destrăbălarea e idolul preferat. Oare fetele desfrânate nu au dreptul să devină soții? Dacă toți părinții şi-ar împiedica fiii să ia în căsătorie astfel de fete nu înseamnă că ele sunt predestinate să ducă o viață de păcat? Nu, în niciun caz. O asemenea fată se poate lăsa de prostul ei obicei, îşi poate îndrepta viața. Poate deveni un alt om. Şi dacă un tânăr înțelege încercarea prin care a trecut, şi vrea să o ia de soție, nu are decât să se lupte cu toate contra-argumentele părinților şi să îşi împlinească visul.

Să vorbim puțin despre un astfel de caz (extrem de rar, pentru că prostituatele de astăzi nu mai vor să se pocăiască; îşi practică meseria cu dezinvoltură).

Cum ar fi ca peste douăzeci de ani fiul meu să se îndrăgostească de o fată care înainte de a se apropia de Biserică a trăit multă vreme în acest păcat? Răspund sincer: dacă nu cumva îşi va dori să fie preot (aşa cum spune acum, la trei ani, dar are tot timpul să se răzgândească), nu m-ar deranja să am o noră de acest fel. Ce spun că nu m-ar deranja, m-ar bucura să am o asemenea noră. Pentru simplul fapt că un convertit e o dovadă vie a existenței lui Hristos. Convertiții nu pot duce o viață superficială, o viață „căldicică". Ei au trăit păcatul cu toată ființa lor, şi după ce se apropie de Biserică trăiesc credința ca un foc care îi mistuie.

Nu susțin că nora ideală ar fi o convertită. Dar spun că decât o noră cumințică, ce vine la biserică numai

din obişnuință, care nu cunoaşte în inima ei dragostea de Dumnezeu, aş prefera o noră care, după ce şi-a spălat păcatele prin pocăință, duce o viață bineplăcută lui Dumnezeu, o viață de sfințenie. Dacă fiul meu ar vrea să ia o soție fără credință în Dumnezeu, dar care pozează în fată cuminte (şi care poate are şi ceva bani de la tăticu'), toți s-ar grăbi să o aprecieze: „Ce dacă nu merge la biserică, lasă că o să meargă ea..." Am mai precizat că oamenii consideră că numai prostituatele curvesc, ceea ce fac fetele cu iubiții lor înainte de nuntă e ceva obişnuit, lesne de trecut cu vederea de către societatea noastră modernă.

Ce să faci, să ții sau să nu ții cont de părerea părinților tăi atunci când te vei măria?

Dacă ei au avut o familie fericită, dacă ştii că îți dau sfaturi din propria experiență şi nu din cărți, ascultă-i. Dacă părinții tăi trăiesc credința creştină, adică nu sunt creştini numai cu numele, atunci ai greşi mult dacă nu i-ai asculta.

Pe copiii care nu ascultă sfaturile bune date de părinți, Dumnezeu îi lasă să sufere din această cauză, ca să-şi dea seama că au greşit.

Dar în egală măsură îi şi răsplăteşte pe copiii care refuză sfaturile proaste date de părinți. Da, părinții dau şi sfaturi proaste, şi tu ştii asta. Mă refer la părinții necredincioşi, care vor pentru copiii lor o fericire strict pământească.

Nu vreau să fiu vulgar, dar nu puțini tați şi-au mustrat băieții pentru că nu şi-au luat o noră mai voluptoasă: „Nu ştii ce pierzi..." De parcă fericirea ar sta în numărul pe care îl poartă fata la sutien.

Ar trebui să spun câteva cuvinte şi despre educaţie, despre „cei şapte ani de acasă". Nu voi scrie un capitol separat, pentru a nu lungi cartea.

Există o problemă reală în ceea ce priveşte educaţia primită acasă. Tinerii sunt educaţi mai mult de televizor. Părinţii au din ce în ce mai puţin timp pentru ei. Rolul părinţilor este de a avea grijă de un copil ca de un copac: crengile uscate să fie smulse. Atunci când părinţii nu vor să facă asta, tinerii cresc având în suflet crengi uscate. După căsătorie, lipsa educaţiei îşi spune cuvântul. Un tânăr care nu a fost educat cum trebuie are mici şanse să fie un soţ bun. Pentru că se crede „buricul pământului", şi nu vrea să îşi respecte soţia.

Mă gândesc ce va fi când copiii mei vor fi la liceu. Ştiu că lucrurile merg din ce în ce mai rău, că lumea nu merge deloc spre mai bine. Din punct de vedere moral decăderea e clară.

Încearcă să îţi dai seama cât de importantă e pentru oameni educaţia primită acasă. Şi cât de trist e când unii sunt lipsiţi de această educaţie. În familiile pe care le vor întemeia nu va fi prea multă linişte.

Nu vreau să termin capitolul despre părinţi înainte de a-ţi mai spune un lucru: nu vreau să rămâi cu impresia că toţi părinţii creştini dau numai sfaturi bune copiilor lor în privinţa căsătoriei. Unii bărbaţi regretă că nu au luat o soţie mai tăcută, alţii mai harnică, alţii mai cine ştie cum. Părinţii cred că dacă nu au fost în stare să îşi aleagă pentru ei perechea potrivită, vor fi în stare să aleagă perechi potrivite pentru copiii lor.

Poate că fiul meu va vrea să ia de soţie o fată urâtă. Nu ştiu dacă m-aş putea abţine totuşi să nu îi sugerez să

caute una şi credincioasă şi frumoasă. Ar fi bine să încerc să nu îi caut nod în papură. Şi nu îmi doresc să îi caut. Dar îmi dau seama că există în mine tendinţa de a-i arăta cu degetul fata care mi s-ar părea potrivită pentru el. Chiar dacă m-aş limita numai să îmi spun preferinţele, aş arăta prin aceasta că nu înţeleg cum e dragostea. Dragostea are ceva inexplicabil, ceva neconvenţional. Şi o fată urâtă îi poate aduce în viaţă mai multă bucurie decât cea care mie mi s-ar părea frumoasă.

Şi acesta ar fi alt subiect: ce drept am eu să îl conving pe fiul meu că o fată e mai frumoasă decât alta? Frumuseţea are nişte aprecieri fixe numai asupra unor criterii generale, dar deseori nuanţele sunt foarte importante. Ceea ce pot face este să îi atrag atenţia în cazul în care fata respectivă e vulgară, sau în cazul în care mi se pare falsă; sau în alte cazuri, nu cred că e timpul să mă gândesc la ele acum.

Sper ca tu să ai iscusinţa să ştii ce îţi este de folos în ceea ce priveşte sfaturile părinţilor legate de acest subiect. Poţi să vorbeşti cu părintele tău duhovnic despre eventualele obiecţii ale părinţilor lui.

„Şi dacă nu am duhovnic... ?"

Dacă nu ai, sunt convins că nu ştii ce înseamnă duhovnicul pentru un tânăr. Aşa că voi scrie un capitol şi despre acest subiect.

Binecuvântarea preotului

Când apare o nouă marcă de şampon, fetele se grăbesc să o cumpere. Poate că de această dată vor rezolva problema căderii părului. Când apare o nouă marcă de after-shave, tinerii se grăbesc să o cumpere: poate cu asta vor da gata toate vecinele cu care se suie în lift.

Eu îți voi prezenta acum o nouă marcă de prieten: duhovnicul. Să-i fac şi puţină reclamă: „Duhovnicul, prietenul care nu te lasă la greu..." Toată lumea ştie ce e acela un duhovnic: un preot căruia îi spui păcatele şi, dacă păcatele mărturisite nu sunt prea mari, îți dă dezlegare să te împărtăşeşti.

Eu nu sunt de acord cu această viziune asupra duhovnicului. Cred că duhovnicul e cel care te ia de mână şi te dăruieşte lui Hristos, e cel care te învaţă să te lupţi cu patimile tale, e cel care te învaţă să cunoşti bucuria cea adevărată. E cel care la fiecare răspântie te ajută să înţelegi care e drumul bun (şi unui tânăr care vrea să se căsătorească îi este de mare folos un astfel de povăţuitor, pentru că răspântiile sunt multe).

Înainte de a-ţi vorbi despre duhovnic voi enumera mai întâi câteva cazuri în care rolul lui e foarte important:

1. la „prima dragoste", tinerii cred că e bine să se dăruiască în întregime unul altuia. Nimic nu te ajută mai mult în astfel de situaţii decât legătura strânsă cu duhovnicul. Mai ales că aceste ispite nu au loc numai la prima

dragoste, ele revin mereu până la nuntă şi, apoi, în altă formă, până la sfârşitul vieţii (cei căsătoriţi pot fi ispitiţi ori să îşi înşele partenerii, ori să ajungă la anumite practici nefireşti);

2. uneori tinerii sunt dezamăgiţi pentru că povestea lor de iubire trece printr-un impas, şi sunt gata să se despartă dintr-o prostie. Duhovnicul poate atrage atenţia asupra faptului că astfel de mici impasuri sunt firesti pentru orice cuplu („deci ce, duhovnicul e consilier matrimonial?" Nu e doar atât, dar e şi asta);

3. după anumite eşecuri în dragoste, unii tineri au tentaţia de a se sinucide; şi părintele, cu harul lui Hristos, îi poate convinge să nu facă această greşeală (părintele duhovnic nu face nimic prin propriile puteri, în ceea ce face este luminat de Dumnezeu);

4. alţi tineri vor să se căsătorească cu orice preţ, fără să aibă timp să se cunoască mai bine: părintele îi poate învăţa să aştepte, pentru că o căsătorie făcută în grabă poate fi de durată scurtă;

5. părintele îi poate convinge pe tineri să grăbească nunta (sunt unii care tot aşteaptă ba să facă rost de maşină, ba să strângă nu ştiu câţi bani pentru a face o nuntă de pomină; ei tot aşteaptă până când se despart, plictisindu-se unul de celălalt. E normal ca plictiseala să vină: dacă nu au cerut Domnului binecuvântarea dragostei lor, vrăjmaşul găseşte cum să îi despartă).

Nu vreau să dau prea multe detalii. Scriindu-ţi, mă gândeam: dar oare care ar fi diferenţa dintre un duhovnic şi un prieten bun, care să îţi fie alături la bine şi la greu? Diferenţa e că prietenului îi lipseşte harul de a face slujbe şi de a-ţi ierta păcatele.

Toți oamenii greșesc, unii mai mult, alții mai puțin. Dar diferența dintre greșelile celor dintâi și ale celor din urmă este enormă. Un sfânt a plâns vreme îndelungată pentru că a furat o smochină. Cum ți se pare asta?

Cu cât sufletul tău e mai curat, cu atât șansele de a avea o familie împlinită cresc. Și duhovnicul e cel care te învață să te lupți cu patimile și cu poftele. Nimeni nu poate suplini rolul lui.

Poate că te-ai spovedit totuși vreodată, dar nu ai fost mulțumită de modul în care a decurs spovedania. Poate că părintele nu a fost la înălțimea așteptărilor tale, poate că nu a avut răbdare să te asculte.

La întrebarea: „Cum să îi ferim pe creștini de riscul de a se spovedi la duhovnici neiscusiți?", un părinte cu viață sfântă a răspuns: „Recomandându-le să meargă la cei iscusiți!". Adică nu arătându-i cu degetul pe cei care nu se pricep să călăuzească sufletele, ci arătându-i cu degetul tocmai pe cei care știu să facă acest lucru.

În popor există o diferențiere între „preoți cu har" și „preoți fără har". De obicei se crede că această clasificare, greșită de altfel, se datorează unei concepții păgâne asupra lucrării harului în slujitorii lui Dumnezeu. Toți preoții au har, toți au puterea de a săvârși Sfintele Taine ale Bisericii. Dar, chiar dacă toți au puterea de a da dezlegare de păcate, nu toți au iscusința de a-l ajuta pe cel căzut să se ridice.

Subiectul despre care îți scriu acum e subiectul care m-a frământat multă vreme. De altfel, teza mea de licență în Teologie a fost tocmai despre relația dintre duhovnic și ucenic.

Sunt oameni care o viață întreagă se spovedesc și cad din nou în același păcat. Sunt oameni care, mai pătimași decât cei dintâi, după prima spovedanie duc o luptă grea cu patima, dar nu mai cad. Sau cad în păcate mult mai mici.

Există două feluri de duhovnici: unii care se mulțumesc să dea dezlegare de păcate, și alții care îi învață pe credincioși să se ridice din cădere. Sunt un fel de antrenori care supraveghează cu multă grijă viețile celor care au alergat la ei.

Dacă ai avut de-a face cu duhovnici din prima categorie, care înțeleg preoția ca pe o meserie obișnuită, nu mă mir că nu ai fost impresionată de ei. Dar dacă ai fi cunoscut un duhovnic iscusit, care înțelege preoția ca pe purtarea crucii lui Hristos, nu cred că ai fi avut cum să nu fii copleșită de dragostea pe care o emană. Așa cum pe unii îi hipnotizează un gen de muzică, tot așa pe creștini îi fascinează duhovnicii buni. Era să scriu „adevărați", dar aș fi greșit. Ceilalți nu sunt „falși".

Un duhovnic iscusit nu se poate compara cu nimic. Doi dintre duhovnicii pe care i-am avut au murit. Unul dintre ei, cu trei zile înainte de a muri s-a dus la un alt preot și i-a spus: „Eu peste trei zile voi muri!"

„Cum să mori, de ce să mori?"

Peste trei zile părintele a murit. Nu vreau să spun mai multe despre el, ca să nu pară povești. Era plin de dragoste față de oameni.

Am cunoscut însă și altfel de duhovnici. O vreme m-am spovedit la un părinte ciudat. „De ce citești *Pelerinul rus*? Aia e carte pentru oamenii simpli. Citește filosofie serioasă..." Iată un exemplu de sfat „spre mân-

tuire". Am avut deci şi experiențe neplăcute. Aşa că îți spun: fii cu mare luare-aminte atunci când îți alegi un duhovnic. Caută un om față de care să ai toată încrederea.

Unii se plâng că nu găsesc duhovnici. Părintele Cleopa spunea: „Nu tu trebuie să găseşti duhovnicul, el te va găsi pe tine..." În clipa în care Dumnezeu vede că îți doreşti din toată inima să găseşti un duhovnic iscusit, îți va trimite.

Părintele pe care îl avem acum ca duhovnic eu şi soția mea e cel mai bun prieten al nostru. Prieten nu în sensul unei relații prea deschise, ci în sensul că aproape în toate încercările prin care am trecut ne-a fost aproape. Când l-am cunoscut, am simțit aceeaşi emoție pe care am avut-o când m-am îndrăgostit de Claudia. Noaptea nu puteam să dorm de bucurie. Mă rugasem mult ca Dumnezeu să îmi trimită un duhovnic iscusit, la care să pot alerga ori de câte ori am nevoie. Duhovnicul pe care îl aveam înainte era la o mănăstire din Moldova, şi ajungeam foarte greu acolo. De aceea ne-a sugerat să ne găsim şi un preot la care să ne spovedim când nu putem ajunge la el. Nu credeam că mă voi despărți vreodată de fostul duhovnic.

Dar Dumnezeu a rânduit să avem un duhovnic în Bucureşti. E cu totul altceva să te poți spovedi cât mai des, chiar în fiecare săptămână. Trăiesc patru poveşti de dragoste: față de soție, față de copil şi față de duhovnic. Cea de-a patra e cea mai profundă, e dragostea față de Dumnezeu. Nu vreau să crezi că în afară de Dumnezeu nu îmi iubesc decât familia şi duhovnicul. Nu, iubesc şi alți oameni. Dar nu pot spune că legătura mea cu ei e o poveste. Mă bucur enorm de prietenii mei, dar nu mi se

întâmplă foarte des să am momente pe care să le simt de poveste. Deşi uneori mi se întâmplă.

Crede-mă că aşa cum îţi dai seama că vrei să găseşti un soţ bun, tot aşa ar trebui să conştientizezi şi lipsa unui duhovnic. Poate că prietenele tale nu au duhovnic şi poate că nu ţi se pare că problema e atât de importantă. Poate ţi se pare că dacă ele se descurcă, te vei descurca şi tu.

Îmi pare rău că nu am mai multă pricepere să îţi explic cât de minunat este să ai duhovnic. E într-adevăr minunat, crede-mă. Viaţa capătă o cu totul altă strălucire, o cu totul altă culoare.

Care viaţă? Viaţa ta! De unde ştiu eu asta? Şi de ce nu te las să descoperi tu singură dacă ai sau nu nevoie de duhovnic?

Tocmai asta fac, îţi prezint ce îţi poate aduce un duhovnic. În acelaşi fel în care ţi-aş prezenta şi o carte frumoasă. Înainte însă de a-ţi fi vorbit despre duhovnic cred că ar fi fost mai bine să îţi spun ceva şi despre compatibilitatea spirituală a soţilor.

Dacă amândoi soţii sunt necredincioşi, în acest plan nu apar contradicţii decât în clipa în care unul din ei ar vrea să se apropie de Biserică. Să zicem că soţia face acest pas. Soţul se va simţi trădat: a luat o femeie orientată numai spre cele lumeşti, şi brusc această femeie vrea să ţină cont de poruncile unui Dumnezeu rigorist, care a spus că numai cei care merg pe calea cea strâmtă se vor mântui. Pentru femeie clipa în care primeşte în sufletul ei credinţa creştină e clipa în care îşi asumă crucea răbdării: va trece multă vreme până când soţul ei va înţelege că alegerea ei a fost îndelung chibzuită, până când va înţelege că nu o poate rupe de Hristos.

Aceeaşi răbdare trebuie să o aibă soția unui om cu credință căldicică: puțini români spun că sunt necredincioşi, dar câți dintre ei merg duminica la Biserică? Puțini. Un soț căldicel poate fi la fel de mânios pe soția sa creştină ca şi un soț necredincios. Pe oamenii căldicei îi enervează să vadă că alții duc o viață curată, o viață de sfințenie. Îi enervează să vadă că mai sunt oameni care în vremuri atât de tulburi vor să Îl slujească pe Hristos. Şi, în cazul în care propriile lor soții pornesc pe acest drum, ei vor încerca să le pună cât mai multe piedici.

În cazul în care atunci când te vei mărita vei face parte din primele două categorii, adică dacă vei fi necredincioasă sau dacă vei avea puțină credință, problema duhovnicească nu va fi prea importantă pentru tine. Totuşi, chiar dacă nu te pot convinge cât de important este să ai un soț credincios, cel puțin îți pot sugera să cauți un om care să te respecte foarte mult: atât de mult încât, chiar dacă tu vei vrea vreodată să te apropii de Adevăr, de Lumină, de Hristos, el să nu îți stea împotrivă. El să nu îți pună piedici, să nu vrea să îți devină duşman.

Ce e de făcut dacă ai credință şi dacă te îndrăgosteşti de un om care nu crede în Dumnezeu?

Toți duhovnicii mari cu care am stat de vorbă au aceeaşi părere în această problemă: „Majoritatea fetelor credincioase care s-au căsătorit cu bărbați necredincioşi, sau cu puțină credință, au avut parte de eşecuri în familie. Deşi ele erau convinse că prin dragostea lor vor reuşi să îi întoarcă spre Dumnezeu, nu au reuşit. Atunci când nu au fost părăsite, au fost înşelate. Dacă nu au fost înşelate, au fost bătute de ei. Diavolul s-a răzbunat pentru faptul că ele au vrut să îşi aducă bărbații pe drumul cel drept. Ele ştiau

că le va fi greu; dar mai ştiau că se poate. Şi fiecare a sperat până în ultima clipă că îşi va întoarce bărbatul."

„Şi totuşi, ce e de făcut dacă o fată credincioasă se îndrăgosteşte de un tânăr cu puţină credinţă?"

„În niciun caz să nu se grăbească cu nunta. Să aibă răbdare, poate că tânărul se va apropia de Dumnezeu. Dar să nu se mulţumească dacă reuşeşte să îl aducă duminica la biserică. Mulţi au venit la slujbe numai pentru a câştiga încrederea fetelor la care ţineau. Şi, la două-trei luni după nuntă, au început să le ceară să stea acasă împreună cu ei, să nu îşi mai piardă timpul la biserică."

Răspunsul acesta e cel pe care l-am auzit de la părinţii duhovnici. Nu sunt în măsură să dau o altă soluţie. Experienţa lor vastă e de o mie de ori mai preţioasă decât orice supoziţie raţională.

Îmi dau seama ce dureros poate fi pentru o fată creştină să se îndrăgostească de un tânăr cu puţină credinţă. Dar, oricât de bine s-ar potrivi pe celelalte planuri, dacă în planul duhovnicesc nu există armonie, temelia familiei se va ruina la cel mai mic cutremur.

Chiar dacă datorită calculelor astrologice tinerii ar ajunge la concluzia că sunt perfect compatibili, totuşi această compatibilitate este iluzorie. Să spunem ceva şi despre această compatibilitate.

Odată cu renaşterea păgânismului asistăm şi la renaşterea astrologiei. La televizor putem vedea emisiuni despre zodiac, în presă putem găsi articole despre horoscop. Şi astrologii pretind că arta lor este cât se poate de ştiinţifică. Nu este aşa. Sute de ani, Sfinţii Părinţi au scris contra acestei „arte", dovedind că este vrăjitorie. Am scris pe această temă o carte, *S. O. S. - Despre horoscop,*

cutremure şi ghicirea viitorului. Şi chiar astronomi de renume au arătat că astrologia nu are nicio bază ştiinţifică. E adevărat că au fost şi astronomi care au îmbrăţişat astrologia. Dar dacă unii medici folosesc vindecarea cu bioenergie nu înseamnă că o astfel de vindecare trebuie primită cu braţele deschise. De fapt, diavolul pe unii îi amăgeşte prin vindecări înşelătoare, pe alţii îi amăgeşte prin astrologie. Pe fiecare cum poate.

Tu nu te lăsa amăgită de niciun fel de tehnicioculte. Nu ţine seama de ce spun astrele: chiar dacă ţi-ar zice că ai găsit perechea potrivită, nu le da crezare. Şi dacă ai găsit un om pe care îl iubeşti, un om cu care simţi că te potriveşti, mărită-te cu el chiar dacă astrele „zic" că sunteţi incompatibili. Nu pierde o şansă, care poate fi şansa vieţii tale, numai pentru ai descoperit „incompatibilitatea voastră astrologică". Şi, pentru că tot am ajuns la un subicct legat dc vrăjitorie, ar fi bine să lămurim câteva probleme...

Despre vrăjitoare şi dezlegarea cununiilor

Vrei să te măriți. Să apelezi sau nu la vrăjitoare? Iată o întrebare la care sper să dai răspunsul bun după ce vei citi acest capitol.

Trăim o vreme în care prezența vrăjitoarelor se face tot mai des observată: la televizor, la radio, în articole din ziarele de mare tiraj sau în cărți de succes, oamenii se întâlnesc cu vrăjitoarele. Epidemia aceasta de practici magice îşi are explicația în faptul că oamenii simt nevoia de a se îndepărta puțin de ceea ce este oarecum obişnuit pentru a căuta neobişnuitul, pentru a căuta paranormalul, pentru a căuta răspunsurile pe care nu le găsesc în altă parte.

Îți voi vorbi numai despre legătura dintre vrăjitorie şi poveştile de iubire, ca nu cumva să te plictisesc prea mult. Dar pentru a înțelege această legătură e bine să îți explic puțin de ce se grăbeşte lumea să alerge la vrăjitoare. Oamenii simt că în afara lumii văzute mai există o altă lume. Şi simt nevoia de a intra în legătură cu această lume. Cei care au credință curată, cei care vor să meargă pe calea mântuirii, ştiu că adevărul se întâlneşte numai în Biserică şi prin Biserică. Adevărul este Hristos. Creştinii adevărați nu cunosc un alt adevăr.

Iarăşi ar trebui să fac o separare între creştinii adevărați şi creştinii închipuiți. Găsim între canoanele Sfintelor Sinoade o referire la cei care sunt „părut ortodocşi".

O astfel de formulare ar zgâria multe urechi astăzi. Întâlnim în România milioane de oameni care nu merg la biserică decât de Paşti şi de Crăciun, oameni care dacă se spovedesc în trei minute nu spun decât ceea ce li se pare lor că e păcat. Oameni care, dacă s-ar spovedi cu sinceritate, ar fi opriţi de preoţi de la Sfânta Împărtăşanie. Nu are rost să îi judecăm acum. Dar trebuie să observăm că aceşti oameni se supără foarte tare dacă li se spune că nu sunt ortodocşi. Da, de la Botez sunt ortodocşi, dar prin faptele lor arată că sunt ortodocşi închipuiţi. Cum altfel ar putea fi numiţi creştinii care aleargă la vrăjitoare? Cei mai mulţi clienţi ai vrăjitoarelor din România sunt ortodocşi, nu?

Am citit mai demult un articol despre Brazilia, ţara cu cele mai multe ghicitoare la mia de locuitori, ţara în care spiritismul e la loc de cinste. Până să citesc articolul nu îmi era clar cum, într-o ţară cu un număr atât de mare de credincioşi catolici, magia e totuşi la loc de cinste.

Declaraţia unui „creştin" catolic m-a lămurit: „noi suntem creştini, noi o cinstim pe Fecioara Maria, vrem ca după moarte să mergem în rai, lângă Iisus. Dar în viaţa de zi cu zi avem multe probleme, şi pentru a le rezolva apelăm la spiritele strămoşilor, apelăm la spiritele care au capacitatea de a ne ajuta să depăşim orice necaz." Citind articolul am rămas şocat văzând cât de ciudat se poate amesteca credinţa catolică cu vrăjitoria.

Dar am stat şi m-am gândit: „dar la noi în ţară nu se întâmplă lucruri asemănătoare?" Chiar dacă la noi densitatea de vrăjitoare pe kilometru pătrat este mai mică decât în Brazilia, totuşi mentalitatea este asemănătoare.

Cum altfel se explică faptul că vrăjitoarele au clienţi, şi încă foarte mulţi?

Vrăjitoarele sunt „atotputernice“: vindecă bolnavi, dezleagă farmece, aduc acasă bărbații pe care nu i-au întors nici rugăciunile Bisericii, fac o sumedenie de lucruri bune. Ce li s-ar putea reproşa? Că doar fac magic albă, nu neagră (nu este greu de observat că vrăjitoarele „negre“ au mult mai puțin succes), doar lucrează cu Dumnezeu, nu cu diavolul. Merge fata la vrăjitoarea cea bună, i se zic descântece sau dezlegări pentru cununie, şi peste câteva zile un tânăr se îndrăgosteşte de ea şi o ia de nevastă.

Sau: fata a rămas însărcinată, iubitul a părăsit-o. Fata merge la vrăjitoare, şi peste câteva zile iubitul vine cu un braț de flori şi cu inelele de logodnă.

Sau: soțul a plecat de acasă de o lună, lăsându-şi femeia singură cu trei copii. Acatistele date la Biserică au rămas fără răspuns (aşa cum s-a întâmplat poate şi în cele două cazuri anterioare). Călcându-şi pe suflet, femeia merge la vrăjitoare. Vrăjitoarea „observă“ că soțul fusese fermecat de o vrăjitoare rea, şi imediat dezleagă legăturile răului. „Soțul se va întoarce până la apusul soarelui...“

„Dacă e aşa, vă rămân datoare până la sfârşitul vieții. Cât trăiesc nu o să vă uit“, zice femeia cu inima plină de încredere. Orele trec şi bărbatul nu apare. Dar chiar cu câteva minute înainte să apună soarele, bărbatul bate la uşă.

„Slavă lui Dumnezeu, bine că te-ai întors...“, zice femeia sărindu-i în brațe.

Ce e rău în cele prezentate mai sus? Cine are dreptul să judece modul în care cele trei femei au dobândit ceea ce îşi doreau?

Vrăjitoarele nu s-au închinat diavolului. Nu au blestemat. Aveau în casă icoane, cruci, ardeau tămâie şi

stropeau cu agheasmă, invocând puterea lui Dumnezeu. Se poate contesta faptul că această putere a dat roade?

Tu vrei să te mariți. E puțin probabil să nu fi fost îndemnată de vreuna dintre prietenele tale să mergi la o vrăjitoare, ca să te ajute să îți împlinești dorința. Astăzi a te duce la vrăjitoare nu mai este ceva ieșit din comun. Tu ori nu crezi că vrăjitoarele nu au putere, și crezi că toate farmecele lor sunt simplă șarlatanie, ori crezi că te pot ajuta, dar nu ai avut curajul să apelezi la ele până acum. Ori ai apelat deja, o dată sau de mai multe ori. Ori crezi că au putere, dar că este de la diavol.

În cazul în care te îndoiești de puterea vrăjitoarelor, înseamnă că te îndoiești de puterea celui pe care îl slujesc. Diavolul nu vrea ca toți oamenii să înțeleagă că el există. Cine crede că există diavol crede și că există Dumnezeu. Ori așa ceva nu îi place diavolului. Dacă toate vrăjitoarele ar face ceea ce promit, atunci puterile lor ar fi evidente. Dar diavolul vrea să stârnească multă confuzie. Și are grijă ca în afara vrăjitoarelor de calitate să existe și vrăjitoare care să nu poată face nimic: unii le văd și spun că toate vrăjitoarele nu fac altceva decât să amăgească oamenii.

Există o grămadă de ghicitoare care nu sunt în stare să spună nimic despre viitorul sau trecutul clienților lor, și totuși lumea vine cu disperare și la ele. Dar cei mai mulți aleargă la ghicitoarele care au rata de exactitate a „proorocitului“ foarte mare.

Îți voi prezenta pe scurt un caz citit într-o culegere despre manifestările drăcești, așa-zisele „fenomene paranormale“. Un ziarist era convins că arta vrăjitoarelor e simplă șarlatanie. A scris pe o hârtie o falsă autobio-

grafie şi i-a dus-o unei ghicitoare ca să se convingă că aceasta va cădea în cursa care îi fusese pregătită. În falsa autobiografie scria: „Mă numesc... şi sunt căsătorit cu Elvira încă de când eram studenţi. Am avut noroc în viaţă. Soţia mea este o femeie minunată, între noi a fost întotdeauna o înţelegere demnă de un model de familie. Părinţii noştri au fost fericiţi că nu ne-am creat unul altuia probleme de niciun fel. Atât mama mea cât şi mama soţiei mele au şi acum grijă de noi şi de cei trei copii ai noştri. Din punct de vedere material o ducem decent, nu ne lipseşte nimic, dar nu suntem bogaţi. Am 48 de ani şi este normal să ştiu ce mă aşteaptă în viitor. Mă îndoiesc că o vrăjitoare poate să îmi prevestească viitorul, mie şi familiei mele."

Ziaristul a avut un şoc la auzul cuvintelor vrăjitoarei: „Numele dumitale este..., şi nu cum scrie aici. Ai fost căsătorit de două ori, prima oară numai opt luni. Soţia actuală nu se numeşte Elvira, ea poartă numele Maria, aşa mi se arată. De student ai luat-o pe prima, aia cu opt luni. Cu asta te-ai însurat după divorţ. Dumneata duci o viaţă rea cu soţia, iartă-mă, este o femeie ce şi-a bătut joc de dumneata de atâtea ori că nu pot să înşir ca să nu te superi. Aveţi împreună un copil, văd aici, este o fetiţă. Mult rău v-a făcut mama soacră, a umblat şi cu vrăji, acum sunteţi pe despărţire. (...) De viitor îţi zic să faci rânduială, eşti om cu cap. După ce faci rânduială o să fie ca lumea. Eu pot să te ajut!"

Ziaristul a rămas blocat. El era convins că vrăjitoarea va cădea în cursa care îi fusese întinsă. Universul lăuntric al ziaristului se clătina, convingerile sale erau puternic zdruncinate. Nu avea cum să nege o realitate:

ființa din fața lui îi spusese lucruri pe care nu avea cum să le știe.

Da, era evident că vrăjitoarea avea niște puteri care depășeau înțelegerea omenească.

Am prezentat această întâmplare pentru că o consider reprezentativă pentru cei care merg, chiar cu îndoială în suflet, la vrăjitoare. Nu era greu de bănuit că autobiografia prezentată inițial era falsă. Oamenii care vin la vrăjitoare vin pentru că au necazuri (numai în foarte rare situații unii vin din pură curiozitate).

Însă, chiar dacă și un psiholog bun putea bănui că autobiografia e falsă, totuși el nu putea spune datele personale ale ziaristului. E imposibil de contestat că vrăjitoarea avea acces la o sursă de informații care depășea realitatea pe care o cunoștea ziaristul. Sursa ei de informații era diavolul. Dar asta nu a înțeles ziaristul, impresionat de faptul că puterea de care se folosea vrăjitoarea nu venea de la vreun glob de cristal, nici de la vreun craniu de om, ca în desenele animate, ci de la o cruce de fier.

Nu le doresc celor care cred că toate vrăjitoarele au virtutea șarlataniei să se convingă că s-au înșelat. Ziaristul s-a convins, deși inițial excludea o asemenea variantă.

Ar fi fost bine ca înainte de a citi rândurile mele să fi știut că nu există nicio vrăjitoare bună, că toate vrăjitoarele sunt slugile Satanei. Îți voi da câteva detalii legate de acest subiect. Nu știu exact când au început vrăjitoarele să se folosească de icoane și cruci. Dar nu este greu să îmi dau seama că așa le este cel mai ușor să facă prozeliți.

Dacă toate vrăjitoarele ar avea în casă numai imagini ale stăpânului lor, Satana, oamenii s-ar teme să le ceară ajutorul. Vedem în Viețile Sfinților că unii au aler-

gat la vrăjitori tocmai pentru a primi ajutor în această lume (de la a dobândirea fetei pe care o iubeau până la căpătarea unei slujbe mult-râvnite).

Era specific contactului cu vrăjitorii ca ei să ceară un preț de genul: „Nu te mai închina icoanei Mântuitorului... !", sau „Nu te duce la biserică!", sau altele asemenea. Cei care alergau la vrăjitori sau vrăjitoare ştiau precis că fac lucruri urâte de Dumnezeu.

Astăzi nu mai este deloc aşa. Astăzi vrăjitorii încearcă să pară cât mai apropiați de credința în Dumnezeu. În *Istoria filozofiei oculte*, Alexandrian relatează faptul că una dintre cele mai celebre vrăjitoare din Franța, care omora copii şi făcea şi alte nenorociri, duminica mergea la Biserică.

Cum să creadă oamenii că era unealtă a diavolului,când o vedeau la slujbă?

Cum să creadă oamenii că vrăjitoarele de astăzi sunt unelte ale diavolului, când au casa plină de icoane?

Trebuie să ne dăm seama că diavolul şi-a perfecționat stilul de lucru, a căutat metoda cea mai eficientă. El e ca un cameleon care de fiecare dată găseşte noi culori pentru a nu fi recunoscut de către cei care caută să îl identifice.

Cea mai reuşită deghizare a lui o oferă preoții care folosesc tehnici magice, cea mai cunoscută dintre ele fiind poate aşa-numita „deschidere a cărții". Când oamenii aud că un preot le zice viitorul, după ce deschide Psaltirea sau Sfânta Evanghelie, cum să nu alerge cu încredere la el? „Că doar e slujitor al altarului, nu vrăjitor..." Dar despre astfel de slujitori voi mai aduce vorba spre sfârşitul acestui capitol.

Acum voi vorbi despre vrăjitorii şi vrăjitoarele cu înfăţişare standard.

Dacă deschidem un ziar de mare tiraj, nu ne va fi greu ca la rubrica „Diverse" să observăm anunţuri de mulţumire faţă de lucrările „binecuvântate" ale vrăjitoarelor.

„Costi din Bacău îi aduce şi pe această cale mulţumiri Samirei, adevărata urmaşă a celebrei ghicitoare Tănţica din Ferentari, care i-a scos argintul viu şi l-a vindecat de impotenţă."

„Magda din Bucureşti îi va rămâne veşnic datoare Reginei Magiei Albe, Ariadna, care anul trecut a primit Scoica de Aur la Festivalul Vrăjitoarelor din India, şi care m-a ajutat să mă căsătoresc cu Săndel.

Dumnezeu să vă ajute, Mamă Ariadna..."

Şi câte şi mai câte mulţumiri. Ele dovedesc faptul că oamenii au fost mulţumiţi de prestaţia vrăjitoarelor. Nu s-au considerat nici traşi pe sfoară, nici minţiţi. Nu li s-a zis că îi va ajuta Dumnezeu şi de fapt i-a ajutat diavolul. Chiar dacă uneori vrăjitoarea cerea şi lucruri cum ar fi fire de păr sau legături de la mort, ele fac parte din arsenalul obişnuit pentru asemenea practici. Nimic nou, nimic care să stârnească neîncrederea.

(La fiecare capitol mă întreb: „Oare te interesează ceea ce scriu?" Văd că am scris deja câteva pagini despre vrăjitoare şi parcă m-am îndepărtat de subiectul cărţii. Dar crede-mă că scriu din cauza numărului mare de fete care aleargă la vrăjitoare: cred că îţi dai seama că nici acest subiect nu e prea plăcut; aş face o greşeală mare dacă nu aş argumenta cele afirmate despre vrăjitoare. Ai putea înţelege că eu spun prostii şi ai putea deveni chiar interesată de acest subiect. Cred că ar fi bine să citeşti despre această

problemă în cartea mea *S.O.S. - Despre horoscop, cutremure şi ghicirea viitorului.* Acolo poziția creştină e prezentată sistematic, cu citate din Biblie şi din scrierile Sfinților. Explic în acea lucrare faptul că vrăjitoarele nu pot spune lucruri decât oamenilor care trăiesc departe de Biserică. Şi arăt că, oricât de incredibil ar părea, ghicitoarele nu ghicesc viitorul: ele spun doar ceea ce diavolii au de gând să facă unui om; dar, în timp ce trecutul îl văd foarte bine, căci nu este un secret pentru draci, asupra viitorului greşesc de multe ori. Nu au dreptate decât în cazurile în care omul se supune fără să îşi dea seama voii diavolului. Sunt prea multe de spus în această privință, şi e mai bine să cauți lămuriri în cartea amintită mai sus).

Şi cu toate astea Biserica vine şi spune: „Toate vrăjitoarele sunt slugile diavolului. Nu există magie albă şi magie neagră. Nu există decât un singur fel de magie!"

Am văzut la televizor o secvență: în casa unei vrăjitoare „albe" s-a găsit într-un depozit o mare cantitate de materiale furate. Un reporter a venit şi a filmat.

Cu multă „blândețe", vrăjitoarea a început cu amenințările: „Dacă mă dai pe post, te nenorocesc, o să ți se întâmple şi asta şi asta..." „A, faceți magie neagră, acum v-ați dat de gol..."; reporterul era bucuros că a prins o secvență rară: să imortalizezi o vrăjitoare care face magie albă amenințându-te cu „binefaceri" de care au parte cei asupra cărora lucrează magia neagră nu este un lucru obişnuit.

Filmarea respectivă a dat la iveală cât de „curate" erau metodele de lucru ale vrăjitoarei. Cam aşa fac toate suratele ei: spun că fac lucrarea lui Dumnezeu până ce le supără cineva. Atunci îşi arată adevărata față.

Vrăjitori au existat dintotdeauna. Sfinții le-au stat împotrivă, şi au arătat oamenilor că în spatele acestor vrăjitori stă diavolul. Nu de puține ori aceşti diavoli au putut fi văzuți de oamenii care nu cu mult timp înainte erau convinşi că nu greşeau cu nimic alergând la vrăjitori. Ca să nu mai lungesc referirea la vrăjitoare, spun că orice lucru bun pe care l-ar face ele, îl fac numai pentru a înşela lumea. De ce pe un soț pe care rugăciunile Bisericii nu îl aduc acasă, nici după luni de zile, o vrăjitoare îl poate aduce în câteva zile? Pentru că Dumnezeu respectă libertatea pe care i-a dăruit-o omului. Dumnezeu nu forțează nici pocăința, nici convertirea. Pe când diavolul nu respectă această libertate: el obligă.

Este greu de înțeles cum soțul respectiv se întoarce brusc acasă. Dar totuşi putem înțelege că el şi-a părăsit familia pentru a duce o viață de păcat, pentru a trăi după poftele sale. Adică soțul L-a părăsit pe Dumnezeu pentru a trăi după voia sa, nedându-şi seama că astfel intră pe teritoriul păcatului, pe teritoriul diavolului. Diavolul îi dă în gând să se întoarcă acasă. El nu are cum să îşi dea seama că gândul îi vine de la îngerul întunericului. După ce, păcătuind din ce în ce mai mult, urechea sa duhovnicească a devenit din ce în ce mai sensibilă la şoaptele diavoleşti, a ajuns să confunde propria libertate cu lanțurile satanice. El se întoarce acasă numai pentru că diavolul a avut putere asupra lui. Şi, deşi la început se bucură de întâlnirea cu familia sa, încet-încet bucuria dispare. Acelaşi lucru se întâmplă atunci când lucrarea diavolului stă chiar la temelia unei familii.

Crede-mă că fetele care s-au măritat după ce s-au dus la vrăjitoare nu au parte de căsnicii fericite. Cum ar

putea fi o căsnicie fericită când prețul plătit pentru ea este propriul suflet? Diavolul nu face nimic gratuit. Pentru cel mai mic cadou el cere un preț foarte mare. Și chiar dacă astăzi nu prea mai solicită ca pentru serviciile sale să i se ofere un act de vânzare-cumpărare a sufletului, chiar dacă vânzarea nu mai este la fel de evidentă ca atunci când se finaliza cu un document pecetluit cu o picătură din sângele clientului, totuși diavolul își cere partea.

Dă-ți seama: te duci la vrăjitoare, ea îl determină pe cel pe care tu îl placi să se îndrăgostească de tine, și vă căsătoriți. Ce fericire ar fi aceea când știi că te așteaptă osânda veșnică dacă nu te pocăiești pentru crima pe care ai făcut-o? Sau, ce bucurie poate avea femeia care vede că vrăjitoarea i-a întors bărbatul acasă, în timp ce Biserica nu l-a putut întoarce?

E nevoie să precizez că diavolul care l-a întors nu îl poate forța și să își iubească soția. Adică îi poate trezi o anumită dragoste pătimașă față de ea, o dragoste animalică, dar nu îl poate determina să o iubească.

Iubirea adevărată e dăruită de Dumnezeu. Diavolul poate da numai un sentiment care seamănă cu dragostea, dar nu e dragoste. Unele femei aleargă la vrăjitoare cu o disperare pe care ne e greu să o înțelegem. Fără bărbatul iubit viața nu mai are nimic frumos. Dar acestor femei le spun că vrăjitoarea nu poate decât să le facă un rău foarte mare, atât lor, cât și bărbaților pe care îi iubesc. Aș întreba o astfel de femeie: dacă ar avea de ales între a sta toată viața paralizată într-un cărucior și a merge la vrăjitoare, ce i se pare mai dureros? Sunt sigur că va spune că varianta cu vrăjitoarea e mult mai ușor de preferat. Dar ar vorbi așa pentru că nu e conștientă că

pierderea sufletului e mai dureroasă decât pierderea sănătății trupeşti.

Acest lucru l-au simțit cel mai bine femeile care, pentru că au mers la vrăjitoare, au căzut în ghearele diavolului şi au ajuns posedate. Nimic nu e mai înfricoşător decât un om stăpânit de diavol. Şi chiar dacă nu toți cei care merg la vrăjitori ajung să fie posedați de diavol, toți intră sub influența lui. Şi, dacă nu se pocăiesc, ajung în iad. Nu că i-ar pedepsi milostivul Dumnezeu, ci ei înşişi au ales iadul când s-au dus la slujitorii întunericului.

Să ştii că nu poți merge la vrăjitoare gândindu-te că te vei spovedi şi păcatul ți se va ierta. Mergând cu un grup de studenți de la Facultatea de Teologie la Spitalul Municipal la secția unde se fac avorturi, pentru a încerca să le convingem pe femei să nu ucidă pruncii pe care îi poartă în pântece, mare ne-a fost mirarea să auzim replici de genul: „Ştim că e o crimă, că e un mare păcat. O să îl spovedim. Dar nu avem ce face, e greu să mai creştem încă un copil."

O asemenea atitudine, pe care o au şi cei care merg la vrăjitori gândindu-se că după ce vor afla ceea ce îi interesează se vor putea spovedi, e blasfemiatoare. Vai de cei care batjocoresc astfel Sfânta Taină a Spovedaniei! Să ne ferească Dumnezeu să avem parte de osânda lor!

Astăzi există un nou termen pentru vrăjitorie: ocultismul. Te poți ocupa de studierea a tot felul de energii superioare, poți folosi puterea cristalelor sau a piramidelor: nu mai poți fi acuzat că eşti vrăjitor, din moment ce eşti ocultist. Adică totul e în regulă. Îți scriu îngrijorat de multele curse care îți stau înainte. Îți scriu îngrijorat de faptul că în atâtea reviste găseşti tehnici de

concentrare prin care îți poți afla viitorul. Dar îmi dau seama că sunt foarte multe de scris despre astfel de practici. Înainte de a te vătăma sufletește prin aceste „nevinovate" experiențe încearcă să cunoşti ce spune Biscrica despre ele. Poate că vei renunța să fii propriul cobai.

Să revenim puțin la preoții care „deschid cartea":

„Cum scrie părinte, mă mărit sau nu?"

„O, fiică, trebuie să mai aduci ofrandă încă trei sute de mii de lei, ca, văzând jertfa ta, Domnul să îmi descopere." Culmea, fata aduce ofranda, părintele îi spune că se va mărita, dar degeaba. Ofranda nu a funcționat. Dar în unele cazuri funcționează.

Preoții care practică formele de ghicit cad sub osânda pravilelor şi a canoanelor. Lumea ştie asta, dar totuşi aleargă la ei pentru că de multe ori sunt „eficienți". Oamenii preferă astfel de preoți, pe care îi consideră cu har, pentru faptul că fac tot felul de slujbe care nu există în Molitfelnic. Cea mai cunoscută este slujba de „dezlegare a cununiilor" (această slujbă e diferită de rugăciunile de dezlegare de farmece pe care părintele le citeşte din Molitfelnic). Fata vine, i se citeşte slujba de dezlegare, iar i se citeşte, şi tot nu se mărită. Sau dacă se mărită are parte de mari necazuri în familie. Şi atunci unde a fost binecuvântarea lui Dumnezeu?

Dacă fata ar fi avut răbdare, dacă nu ar fi alergat la astfel de preoți vrăjitori, Dumnezeu ar fi ajutat-o să se mărite. Dar dacă fata a ales o altă cale pentru a-şi găsi fericirea, dacă nu a vrut să treacă examenul răbdării, acum culege roadele.

Ce să mai lungesc vorba? Dacă ai fost la vrăjitoare sau la preoți ghicitori, nu vei avea parte de linişte până

nu te vei pocăi de greşeala ta şi până ce nu vei lua dezlegare de la duhovnic prin Taina Spovedaniei.

Poate că citind ce am scris despre puterea vrăjilor ți s-a făcut puțin teamă. Îți povestesc ceva: împrietenindu-mă cu o fată foarte aşezată, să îi spunem Rozalia, ea îmi spunea că se miră că s-a îndrăgostit de mine, că până să mă cunoască voia să plece în mănăstire. Odată, ca să o necăjesc, am păcălit-o. Am făcut un truc, un număr de iluzionism, prin care am convins-o că, fiind în cealaltă cameră, am schimbat un obiect pe care ea îl ținea strâns în mâna lipită de masă. De fapt, îi dădusem de la bun început altceva față de ceea ce credea ea că ține în mână, dar nu şi-a dat seama, pentru că o pusesem să apese masa cu putere, chipurile ca eu să nu pot schimba obiectul. După ce m-am prefăcut că nu reuşesc, i-am spus: „Gata, ridică-ți palma!"

Când m-am întors din camera cealaltă, am văzut că era puțin palidă. Se uita cu îngrijorare la prietena ei.

„Cum ai reuşit?"

„Nu ştii că atunci când am făcut yoga am căpătat puteri paranormale? E simplu, chiar dacă acum sunt creştin, puterile mi-au rămas." Şi, văzând că s-a speriat puțin, am continuat: „Tu cum crezi că te-ai îndrăgostit de mine? M-am concentrat puțin, şi puterile mele te-au determinat să mă iubeşti."

Când povestesc, întâmplarea nu are acelaşi farmec. Dar pentru că Rozalia era convinsă că în mod miraculos i-a fost schimbat un obiect pe care îl ținea în mână, nu îi era greu să creadă şi că am vrăjit-o.

„Deci eu de asta țin la tine, de asta te iubesc, pentru că te-ai folosit de puterile tale?"

Nu am mai continuat gluma pentru că fata se speriase. Era să mă bufnească râsul văzând cât de credulă putea fi.

Ți-am povestit această întâmplare, gândindu-mă că poate şi tu te-ai întrebat cum să te aperi de puterea vrăjitoarelor, şi care este cea mai bună protecție împotriva „legării cununiilor". Răspunsul este simplu: duşmanul întunericului este lumina. Problema este că oamenii nu ştiu unde să caute lumina şi de multe ori se folosesc de diavol pentru a fi protejați de diavol.

Un exemplu îl oferă fetele care aleargă la vrăjitoarele „bune" pentru a li se dezlega vrăjile făcute de vrăjitoarele rele. Un alt exemplu îl oferă cei care se folosesc de tot felul de tehnici de protecție energetică pe care le găsesc prin reviste, tehnici care oferă o inițiere subtilă în vrăjitorie.

Dacă mergi pe drumul Bisericii, niciun fel de vrăji nu te pot atinge. Dacă eşti spovedită şi împărtăşită, nu ai de ce să te temi că cineva îți va lega cununiile. Tot răul se va întoarce împotriva celor care se ridică împotriva ta.

Dacă nu mergi pe drumul Bisericii, niciun fel de protecție nu te poate apăra de diavol. Orice zid în afara celui ridicat de Dumnezeul Bisericii se sfărâmă în fața diavolului. E mai bine să nu ai de suferit de pe urma unei curiozități nefolositoare. E mai bine să mergi numai pe cărări sigure, pe care îndoiala nu se poate apropia de inima ta.

Ai răbdare, Dumnezeu nu te-a uitat. Cu cât îți va fi răbdarea mai mare, cu cât Dumnezeu va vedea cum credința ta nu se clatină din cauză nerăbdării, cu atât răsplata aşteptării va fi mai mare.

Despre dragostea trupească

Ți-am spus că vom reveni asupra sexualității. O vom face acum.

De ce fac tinerii dragoste? „Pentru că sunt iubitori de patimi, pentru că nu țin cont de nicio regulă, pentru că nu au Dumnezeu“, spun oamenii mari.

„Pentru că ne iubim!“, spun tinerii. Cine are dreptate? Fiecare este convins că dreptatea este de partea lui. Eu cred că dreptate au și unii, și alții.

Să ne uităm pe stradă la cuplurile care trec prin fața noastră. Să încercăm să descriem puțin două dintre ele. M-am uitat pe geam, dar strada e cam pustie. Așa că îmi imaginez două cupluri. E vară acum, și e foarte cald. (Mergând cu băiețelul meu cu metroul, am văzut o doamnă de vreo 30 de ani cu un maiou foarte „economicos“. L-a bufnit râsul, a arătat-o cu degetul și a zis: „Tati, femeia asta umblă cu maiou pe stradă...“ Am încercat să salvez situația, pentru a nu primi o poșetă în cap. Dar nu am reușit să îl conving pe Codrin că maioul acela era tricou. Așa cum fiului meu i s-a părut anormal de scurt maioul doamnei, tot așa bustierele li se par anormal de scurte celor mai în vârstă).

Dacă vedem pe stradă un soț și o soție, observăm că aproape mereu merg unul lângă celălalt. Vorbesc despre prețul detergentului sau despre când trebuie să plătească întreținerea. Dacă au copii, poate vorbesc și

despre faptul că micuților le-ar trebui încălțări noi. Asta dacă nu sunt bogați. Dacă sunt bogați vorbesc despre scumpirea vilelor de la munte sau despre o călătorie în străinătate.

Când vedem pe stradă doi tineri de 20 de ani, ei se țin de mână, se strâng în brațe. Se sorb din ochi. Se scaldă unul în ochii altuia. Nu se mai pot abține și uneori se sărută cu foc sub privirile nu rareori indignate ale trecătorilor.

Și totuși, ce e rău în faptul că tinerii se iubesc?

„Vai, dar pe vremea mea nimeni nu se purta așa în public... Vai, dar pe vremea străbunicii fustele erau până la glezne... Vai, generația asta... Vai..."

Și lista „vai-urilor" nu se oprește aici. Dar toate aceste vai-uri sunt gratuite în ochii tinerilor. Ei simt că dragostea părinților lor s-a ofilit, și atunci refuză să le accepte sfaturile. Cum să acceptăm modelul unor părinți a căror dragoste s-a uscat, a eșuat? Tinerii simt foarte bine care este relația dintre părinții lor. Și sunt detectoare de minciuni. În clipa în care părinții spun: „Trebuie să mergeți pe urmele noastre, dacă vreți să aveți parte de împlinirea noastră", atunci își conving copiii să fugă de o împlinire superficială.

Părinții tot caută noi și noi metode de convingere, în loc să își dea seama că se află într-o postură ridicolă. Sunt ca niște turiști care nu au reușit să ajungă pe vârful unui munte, dar nu obosesc să le explice altora cât de ușor este drumul.

Repet întrebarea pe care o vei găsi des în această carte, ori de câte ori mi se pare că nu sunt destul de clar: „Și ce are asta cu căsătoria ta?" Are multe. Pentru că

imaginea ta despre căsătorie e foarte marcată de ceea ce ai văzut la părinții tăi (îmi cer scuze dacă părinții tăi nu sunt ca ceilalți, ci ştiu să îți fie model; în acest caz, cred că eşti conştientă că mulți părinți sunt altfel decât ai tăi).

Căsătoria pierde teren pe zi ce trece. Unul dintre principalele motive este că tinerii nu mai vor să aibă parte de eşecurile părinților.

„Ce folos că mama s-a măritat fecioară, dacă dragostea dintre ea şi tata s-a stins?" Sau: „Ce folos că mama a purtat numai fuste lungi şi nu s-a vopsit dacă nu a ştiut cu cine să se mărite?" Sau: „Ce folos că tata a dus o viață aproape de Dumnezeu, dacă nu a văzut ce fel de om e mama?..."

Îmi e puțin greu să scriu aceste rânduri. Ele par un protest anti-părinți. Dar vei vedea că nu urmăresc deloc să protestez față de aceştia. De pe acum mă gândesc la ce va fi peste douăzeci de ani, când fiul meu Codrin va putea spune dacă i-am fost sau nu model. Nădejduiesc că Dumnezeu mă va ajuta să îi fiu. Încă nu ştiu dacă cel de-al doilea copil al nostru e băiat sau fată. Dacă e fată, mi se pare că responsabilitatea mai mare ar cădea asupra mămicii.

Ce am eu totuşi cu părinții?

Afirm cu toată convingerea că oricât de iscusite ar fi predicile părinților despre feciorie, despre căsătorie şi despre dragoste, ele nu atârnă pe cântar mai mult decât exemplul personal. Dacă părinții se iubesc, adică dacă „harta" familiei pe care au avut-o s-a dovedit bună, atunci sfaturile lor merită atenție. Dar dacă dragostea părinților a ajuns într-o fundătură, atunci nimeni nu îi ia în seamă.

Şi cum cei mai mulți părinți nu sunt modele pentru copii, e normal ca tinerii să nu țină cont de sfaturile pe care le primesc.

Fii sinceră, dacă ai fi fost tu pe „Titanic" în locul lui Rose, te-ar fi împiedicat ceva să te dăruieşti iubitului tău? Mă îndoiesc.

Ca o concluzie, recunosc că am toată înțelegerea față de tinerii care nu găsesc niciun motiv pentru a împărtăşi opiniile părinților lor în privința întemeierii unei familii.

Până aici nu mi-am precizat poziția. Sunt eu un „eretic", un antitradiționalist, un impostor sau o victimă a prezentului şi ideologiei moderniste? Nu, în niciun caz.

După ce am criticat puțin lecțiile de morală uneori gratuite pe care le țin părinții, voi încerca să lămuresc de ce poziția mea e chiar mai tradiționalistă decât a lor. Eu nu cred că un tânăr trebuie să facă ceva numai pentru că părinții săi consideră că e bine. Dar cred că e normal ca tânărul să se întrebe ce e cu adevărat bine. Cred că nu e normal ca tânărul să îşi formeze un sistem propriu de valori (atunci ar fi ca cel care face desenul unui vârf de munte fără să fi urcat pe el), ci mi se pare normal ca tânărul să urce pe acel vârf şi abia apoi să îl deseneze.

E evidentă legătura dintre gândirea şi faptele noastre. Adică faptele noastre pun în evidență gândirea noastră, filosofia vieții noastre. Parcă ți-am mai scris: dacă te-ai mărita pentru a avea o viață comodă, dacă ai lua un tip pentru banii lui, prin aceasta ai arăta că în concepția ta cel mai important lucru în viață sunt banii. O femeie care îşi ia de soț un bărbat numai pentru că are o potență sexuală ieşită din comun arată că dumnezeul ei e sexul.

Care e cel mai important lucru în viață?

Pentru creştini, mântuirea. Or, mântuirea se dobândeşte dacă mergem pe calea pe care ne-a arătat-o Hristos. Hristos ne-a spus simplu: „Faceţi asta, Dumnezeu vă va milui. Faceţi altceva, alegeţi iadul."

E greu să fii creştin. Dar în clipa în care te hotărăşti să fii creştin nu mai încerci să modelezi învăţătura creştină pentru a o face mai potrivită pentru tine, ci încerci să te modelezi pe tine după această învăţătură.

Şi ce spune Biserica despre viaţa sexuală a celor necăsătoriţi ştii.

De ce e păcat ca tinerii să facă dragoste? De ce e păcat să se bucure de clipe atât de frumoase unul lângă altul? Nu ştiu. Dar nici nu am cum să ştiu. Nu eu i-am creat pe oameni. Eu nu ştiu ce e bine şi ce e rău decât în măsura în care primesc ceea ce Dumnezeu a binevoit să ne descopere.

Pe cât de uşor este să înţelegem că uciderea e un păcat, pe atât de greu ne este să înţelegem de ce dragostea trupească dintre cei necununaţi este păcat. Cei mai mulţi tineri consideră ideea aceasta habotnică, numai pentru faptul că, dacă ar fi adevărată, ei ar fi puşi într-o situaţie delicată. Dintr-un instinct de conservare oamenii încearcă să se apere modificând reperele. Să nu încercăm să ne considerăm măsură a tuturor lucrurilor, că nu suntem.

Am văzut ieri într-o vitrină o reclamă la produsele Revlon: „We are still, in the end, animals." Adică: „Vrem sau nu să recunoaştem, tot animale suntem." Să trăim deci după legea trupului, după legea poftelor, să lăsăm la o parte prejudecăţile ca să ne simţim noi înşine.

În loc ca omul să considere patima drept patimă, în loc să fie conştient de chemarea sa spirituală, el vrea

să se considere animal. Mi se pare că am ajuns la un moment trist al istoriei: cu timp în urmă oamenii însctau după Dumnezeu, voiau să urce cât mai sus pe scara duhovnicească, şi dacă le-ar fi spus cineva că sunt animale s-ar fi simțit jigniți. Astăzi oamenii nu numai că au renunțat să mai urce pe scară, ci au renunțat şi să vrea să fie oameni. Se simt bine dacă li se spune că sunt animale.

(I-am reprodus finei mele reclama de la Revlon. „Asta nu-i nimic... E o reclamă şi mai şi, pe Animal Planet: „Animals are better than humans." Culmea: Animalele sunt mai bune decât oamenii! Cine s-ar fi gândit că o să ajungem chiar aici?)

Hai să ne gândim la altceva. Mulți îşi pun întrebarea: „Oare ce îi place mai mult lui Dumnezeu, o familic în care soții nu se iubesc, sau un cuplu carc trăieşte fără binecuvântarea cununiei, dar în care se simte dragostea pe care unii soți nu o mai simt?"

Astfel de întrebări îşi pun oamenii care fug de întrebările pe care ar trebui să şi le pună cu adevărat. Ne punem întrebările ale căror răspunsuri ne convin, ne justifică scăderile, şi evităm întrebările ale căror răspunsuri ne lovesc. Poate ai impresia că prin aceste rânduri eu îmi manifest inhibiția sexuală, şi încerc să îi opresc pe alții să se bucure de plăcerile dragostei. Departe de mine gândul acesta. Eu nu te pot obliga să trăieşti după cum te învață Biserica, dar vreau să te ajut să fii sinceră cu tine. Ai credință în Dumnezeu? Ar trebui să se vadă în fapte. Nu ai credință? Atunci poartă-te ca atare.

Nu văd însă nimic nepotrivit în a-ți atrage atenția asupra riscului de a te lăsa dusă de val, de a nu avea un

mod de viață care să fie în deplin acord cu modul în care înțelegi viața.

Revin la întrebarea: de ce e păcat să facă dragoste cei care trăiesc necununați?

Nu noi hotărâm ce e păcat şi ce nu. Noi nu putem, prin propriile noastre puteri omeneşti, decât să primim sau să respingem poruncile lui Dumnezeu.

Or, din Sfânta Scriptură vedem clar că desfrâul este un păcat. Noi putem respinge învățătura creştină, dar nu putem primi învățătura creştină odată cu propriile noastre idei. Deformarea credinței creştine este o cale de acoperire a păcatului de care se folosesc mulți, fără a fi conştienți de faptul că îşi fură singuri căciula.

M-a întrebat ieri o prietenă: „Privitor la viața sexuală, ce părere ai de expresia „Ce-i curat e ca nou?" Tot ea m-a lămurit ce înseamnă: că fecioria nu e importantă."

I-am răspuns că expresia, pe care nu am mai auzit-o până acum, trădează o anumită nesiguranță: că dacă femeia de la care a auzit-o ar fi fost convinsă că pierderea fecioriei e neimportantă, nu ar mai fi preocupat-o acest subiect.

„Ce-i curat e ca nou"... O nouă variantă a proverbului: „Vulpea care nu ajunge la struguri zice că sunt acri."

Vreau să fac referire acum la cei care se gândesc că, după o tinerețe zbuciumată şi pătimaşă, se vor aşeza la casele lor şi vor duce o viață creştină. Ei nu țin cont de faptul că sufletul nostru e o ceară în care se imprimă toate faptele noastre, bune sau rele, că după ani de zile trăiți în desfrâu, sufletul va fi bolnav şi că vindecarea se va obține cu multă greutate. Poate ai auzit deviza „Make love, not sex!" Am văzut că în ultima vreme această de-

viză e slogan al unor tineri din Occident care, conştienţi de faptul că sexul a devenit miezul oricărei poveşti de iubire, protestează faţă de înţelegerea greşită a sexualităţii. Ei observă câtă publicitate se face pentru amorul în lift, pe plajă sau în alte locuri publice şi îşi dau seama că s-a ajuns la o pervertire totală a dragostei. De altfel, nici nu se mai zice „I want to make love with you...", ci se zice pe şleau: „I want to make sex..."

Ce e interesant la aceşti tineri protestatari? Că sunt conştienţi că exacerbarea sexualităţii la care s-a ajuns în ziua de astăzi nu a adus şi un plus de dragoste.

Şi eu sunt pentru deviza „Make love, not sex!" Numai că o înţeleg altfel. Ei nu pricep că viaţa sexuală a tinerilor necăsătoriţi poartă pecetea păcatului, ci numai că plăcerea sexuală nu poate fi centrul unei relaţii. Ei sunt susţinătorii unei sexualităţi copleşite de iubire, cum a fost cazul cu Jack şi Rose. Numai că o astfel de poziţie este utopică. Spun încă o dată că nu noi stabilim ce e bine şi ce e rău. Că, dacă Dumnezeu nu ar exista, atunci aş fi de acord cu modul în care înţeleg ei deviza de mai sus.

Dar, pentru că Dumnezeu există, eu înţeleg deviza tocmai ca pe un imbold pentru căsătorie: cei care se iubesc să caute să primească binecuvântarea dumnezeiască pentru dragostea lor. Da, doi tineri care se iubesc simt dorinţa de a se săruta, de a se îmbrăţişa, de a face dragoste. Ce e dragostea trupească? Un mod de manifestare a dragostei sufleteşti. Iubirea dintre doi oameni nu e doar sufletească, e şi trupească. Şi dacă doi oameni se iubesc, de ce să nu facă dragoste? Adică de ce să nu se căsătorească pentru ca unirea lor trupească să fie dragoste şi nu patimă?

Se poate pune întrebarea: ce patimă e în sufletul unei fete care face dragoste cu iubitul ei numai ca să nu îl piardă? Din moment ce o face numai pentru a-l bucura pe el, şi fără nicio urmă de egoism, atunci unde mai e patima?

Să ne uităm tot la Rose: ce părea murdar în dăruirea ei? Dăruirea îndrăgostiților de pe „Titanic" pare mai frumoasă decât dragostea trupească a soților, când soțul e beat iar soția se gândeşte la altul (nu îmi dau seama cât de multe sunt cazurile în care soțul vine acasă beat şi se culcă cu soția sa. Că dragoste, la beție, nimeni nu poate face).

Întrebarea de baraj: „al cui păcat e mai mare, al tinerilor care au parte de o dragoste ca în Titanic (o, dar cât de rare sunt astfel de cazuri, majoritatea au parte de o dragoste mult mai superficială...), sau al soților pentru care iubirea trupească nu e semn de dragoste, ci numai de plăcere animalică?"

Nu e greu să par rigorist atunci când afirm că, cel puțin, cei din urmă sunt căsătoriți şi, cel puțin, nu cad în păcatul curviei. Pe când primii, oricât de bine s-ar înțelege, merg pe calea desfrâului osândit de Dumnezeu.

Nu ştiu dacă se poate face o comparație precisă între cele două cupluri. Nu ştiu dacă ajută la ceva să ne comparăm cu astfel de cupluri (mai ales că, în familia cu soțul bețiv, şansele de îndreptare sunt foarte mici, în timp ce în celălalt caz dragostea îi poate aduce pe tineri în fața altarului).

Sunt convins că un tânăr sau o tânără care vrea să îşi întemeieze o familie trebuie să se compare cu cazurile ideale, şi nu cu cazurile aflate în situații delicate.

„Make love, not sex!"

Dar ca să poți face dragoste ai nevoie de binecuvântarea Bisericii prin Taina Nunții. Altfel, oricât ai încerca să te păcălești, nu poți face decât sex.

Să zicem că aş vrea să mă duc la un anticariat cu un birou şi să primesc banii pentru a-mi cumpăra o maşină. Dar nimeni nu îmi va da atât de mulți bani. Pentru că nu eu sunt cel care stabileşte prețul biroului.

Aşa e în viață. Faptele noastre sunt judecate de Dumnezeu, nu de noi. Dacă ar fi după noi, ar fi simplu. Dar faptele noastre sunt paşaportul nostru spre Rai sau spre Iad. Dacă nu vrem să ținem cont de voia lui Dumnezeu, vom pierde Raiul.

Pentru că îmi dau seama că nu de amenințări cu chinurile veşnice ai nevoie, îți repet că cei care au încercat să îşi întemeieze o familie fără să țină cont de voia lui Dumnezeu au eşuat. Iată că nu te sperii cu focul iadului, ci cu eşecul în viața de familie. Lăsând la o parte faptul că ți-ai fi dorit o cu totul altă soartă, prin suferințele şi singurătatea pe care le oferă acest eşec e o pregustare pământească a iadului.

Scrisoare către tinerii secolului XXI

Vorbind cu tinerii secolului XXI încerc să mă adresez celor care s-au lăsat modelați de mentalitatea modernistă, celor care sunt creştini numai cu numele. Mai există încă, şi vor exista până la sfârşitul lumii, şi tineri care duc cu răbdare crucea ironiilor şi a batjocurii din partea celor care îi acuză că sunt prea bisericoşi, prea tradiționalişti. Nu pentru ei scriu aceste rânduri, ci pentru ceilalți. Pentru cei care, mulțumindu-se să fie în pas cu modele şi cu curentele inovatoare, nu au timp să analizeze la rece felul în care le este modelat sufletul. Chiar dacă mă voi adresa în special fetelor, cele scrise sunt valabile în egală măsură şi pentru prietenii lor.

Încep direct: Unele fete găsesc o sumedenie de justificări faptului că au început viața sexuală înainte de nuntă („că păstrarea fecioriei ține de legendă, că...“). Ele sunt revoltate că Dumnezeu nu le ajută să se mărite odată, şi sunt groaznic de speriate de ideea că ar putea rămâne „fete“ mari. Alte fete, foarte puține de altfel, şi dintr-un aluat diferit față de primele, sunt groaznic de speriate că, pentru că au căzut în păcatul desfrâului, vor avea parte de o viață chinuită, că pedeapsa dumnezeiască va cădea ca un fulger asupra lor. Le este frică de viitor, le este spaimă de chinurile de care vor avea parte în această viață („am greşit înaintea lui Dumnezeu, nu mai

sunt vrednică de o viață frumoasă, nu mai merit o familie fericită...“).

Marea majoritate a fetelor de astăzi au o poziție aflată între cele două amintite mai sus, şi se simt mai aproape de prima, pe a doua considerând-o bolnăvicioasă.

Eu vreau să scriu câteva rânduri către fetele care vor să se mărite, dar nu au găsit încă bărbatul ideal, şi care, fie că regretă pierderea fecioriei, fie că o consideră o faptă de ispravă, au anumite semne de întrebare cu privire la propriul viitor. Şi aceste semne de întrebare sunt legate ori de pedeapsa lui Dumnezeu, ori de tensiunile care ar putea apărea în cazul în care bărbatul ideal ar avea „ciudățenia“ de a vrea să aibă o fată „la prima mână“, şi nu la „second hand“.

Ia auzi glasul care zice:

„Vai ție, păcătoaso! Vai ție! Că în loc să îți păzeşti curăția sufletului, te-ai tăvălit în noroiul păcatului. Cum de te mai suportă cerul, când eşti atât de necurată? Cum de te mai ține Dumnezeu, când prin patimile tale te-ai asemănat animalelor, când prin împreunări şi dezmierdări te-ai asemănat desfrânatelor?“

„Vai ție, păcătoaso...“

Cam aşa se aşteaptă unii să se exprime Biserica, prin slujitorii ei, față de fata care cade în păcatul curviei. Cu sute de ani în urmă Sfinții Părinți scriau scrisori care nouă ni se par foarte dure adresate celor care cădeau în păcate mari, de la desfrâu până la apostazie. Mustrările Sfinților sunt privite cu ironie şi se spune:

„Ia uită-te, câtă habotnicie! Ia uite, cât de înapoiați erau! Făceau din țânțar armăsar! Ce e aşa mare păcat să

te distrezi puțin, să simți plăcerile tinereții, în loc să stai ca prostul de unul singur și să te dai cu capul de pereți de plictiseală?"

Vei citi o scrisoare scrisă pentru tine, o scrisoare în care sper să te regăsești. Poate că te-a durut foarte mult morala pe care ți-au ținut-o unele rude, considerându-te destrăbălată. Eu încerc să îți vorbesc într-un alt mod despre căderea ta și despre modul în care în viața ta poate răsări soarele.

„Vai ție, păcătoaso..."

Cu mai mult de o mie de ani în urmă, când parohiile creștine erau mult mai întărite, când căderea era foarte rară, era normal ca pierderea fecioriei să fie privită cu o atitudine care nouă ni se pare foarte aspră. Foarte rar tinerii creștini cădeau în păcatul desfrâului. Căderea lor era înțeleasă în toată gravitatea ei. Ei se îndepărtau de modul de viață al comunității unite în Hristos. Dacă ar fi fost tratați cu prea multă înțelegere, atunci și alții s-ar fi simțit atrași de păcat: „Dacă păcatul nu e chiar atât de rău, de ce să nu îl încercăm și noi..."

Numai că atitudinea tinerilor era alta. Ei înțelegeau păcatul ca pe o rupere de Hristos, ca pe o rupere de viață. Și păcatul asta este, un pas spre moarte. Atunci nimănui nu i se părea că un duhovnic e prea aspru când oprea de la împărtășanie o fecioară care căzuse în păcat vreme de zece ani. În momentul în care fata cădea era pe deplin conștientă de gravitatea faptei sale și a urmărilor ei.

„Vai ție, păcătoaso..."

Predicile Sfinților osândeau pe cei care, căzând pradă desfrâului, idolatrizau plăcerile trupești. Sfinții nu

puteau fi îngăduitori cu păcatul. A fi îngăduitor cu păcatul înseamnă a fi îngăduitor cu moartea duhovnicească a credincioşilor.

Cu vreme în urmă creştinii se temeau de iad, le era groază că ar putea ajunge acolo după moarte. Cuvintele sau cărțile Sfinților Părinți care arătau că plata păcatului este moartea nu erau deloc disprețuite pentru că erau dure. Nici păcătoşii înşişi nu aveau nesimțirea de a batjocori învățăturile Sfinților şi ale Bisericii. Căderea lor avea anumite limite.

Dacă ai fi trăit cu timp în urmă, atunci când Biserica era înțeleasă ca Trup al lui Hristos şi învățăturile ei erau respectate de creştini, ai fi auzit poate cuvintele acestea:

„Vai ție, păcătoaso..."

Ar fi fost cuvinte care te-ar fi putut trezi din adormire, cuvinte care te-ar fi ajutat să îți înțelegi greşeala. Chiar dacă astăzi aceste cuvinte nu mai sunt pe placul oamenilor obişnuiți cu zeificarea politeții şi a păcii acestei lumi, pace care e străină de pacea pe care a venit să o aducă Hristos, totuşi cu vreme în urmă le-ai fi înțeles cu totul altfel.

Astăzi, astfel de cuvinte sunt spuse de obicei ori de sectanții care îngrozesc lumea cu Apocalipsa pe care o văd venind asupra noastră, ori de câțiva preoți fără experiență care încearcă să imite fără succes forma exterioară prin care Sfinții Părinți osândeau păcatul.

„Vai ție, păcătoaso..."

Dacă aş fi în locul tău şi aş auzi aceste cuvinte din gura vreunui preot, nu ştiu dacă aş avea puterea de a mai intra vreodată în biserică.

Numai că dacă ai sta de vorbă cu un preot nu vei auzi astfel de cuvinte. Preoții sunt slujitorii lui Dumnezeu. Chiar dacă uneori prin viața personală nu sunt exemple pentru oamenii din parohia lor, totuşi ei rămân preoți. Rostul lor este de a întinde o mână celor care vor să se apropie de Dumnezeu. Preoții nu vor să osândească păcatul numai pentru a-şi face datoria de proclamatori ai adevărului. Dacă ar face aşa ar fi ca fariseii despre care ne spune Evanghelia că nici nu mergeau pe drumul spre Împărăția Cerurilor, şi nici pe alții nu îi lăsau să meargă. Se puneau stavilă între Dumnezeu şi oamenii simpli, smintindu-i pe aceştia.

Preoții trebuie să țină seama întotdeauna de faptul că Hristos nu a venit în lume ca să îi osândească pe păcătoşi, ci a venit tocmai pentru mântuirea păcătoşilor. Pentru mântuirea, adică întoarcerea lor de la păcat, pentru pocăința şi sfințirea lor. Nimeni nu are dreptul de a nega vreunui păcătos faptul că dacă se pocăieşte Raiul îi este deschis şi va putea intra în Împărăția Cerurilor.

Catehezele şi predicile de astăzi sunt ținute unor oameni foarte diferiți față de cei din secolul de aur al Bisericii, secolul în care au trăit Sfinții Trei Ierarhi.

Uite, dacă un părinte ar citi tinerilor o predică a Sfântului Vasile cel Mare împotriva desfrâului, încetul cu încetul aceştia ar părăsi Biserica. Dar îndrăznesc să cred că dacă Sfântul Vasile ar trăi astăzi, ar ține predica altfel: ar osândi cu aceeaşi vehemență păcatul, dar ar ține cont de mentalitatea celor care l-ar asculta vorbind.

Un cutremur duhovnicesc prin care să se arate cu degetul numai scăderile credincioşilor nu ar da roade bune.

(Ştiu că ți se pare că m-am îndepărtat de subiect. Dar şi de această dată e nevoie de paranteze ca să te ajut să înțelegi mai bine ce trebuie să faci pentru a avea parte de o familie împlinită).

Trăim nişte vremuri pe care creştinii primelor veacuri şi le-ar fi putut închipui lesne. Suntem o țară aşazis creştină, dar desfrâul e la el acasă. Sondajele făcute printre studente sau printre elevele de liceu arată că fecioria va deveni nu peste multă vreme aproape o legendă. Foarte puține fete se vor mai mărita fecioare. (Nu dau aici un sondaj cu situația actuală pentru că rezultatele sunt cât se poate de triste).

Trăim o vreme în care anormalul e privit ca normal. Copiii cresc sub hipnoza vieții sexuale, văd în jurul lor oameni mari obsedați de sexualitate şi intră sub influența lor.

Ai crescut într-un asemenea mediu. Ai avut puține şanse să nu fii înghițită de el. Se poate observa că au rezistat numai trei categorii de fete: din prima categorie fac parte cele care sunt crescute de mici lângă Biserică (şi dintre ele destul de puține, nu cele cărora educația religioasă le-a fost impusă cu forța, ci numai cele care au înțeles sensul vieții creştine, care îşi doresc mântuirea şi cele care, cu ajutorul duhovnicului, duc lupta cea bună împotriva poftelor trupeşti).

Din a doua categorie fac parte cele care, neavând parte de o educație creştină, au avut parte de o educație morală foarte severă. Aceste fete au fost crescute într-o lume rece (ca lumea din care făcea parte Rose – personajul feminin din „Titanic"). Nu ştiu dacă aceste fete vor cunoaşte bucuria familiei. Au fost crescute într-un spirit

egoist, au fost crescute cu nişte reguli foarte aspre, pe care respectându-le le-au absorbit în ființa lor. Cred că o viață morală ruptă de Hristos se aseamănă unui instrument care nu cântă: arată bine, e admirat de oameni ca fiind de mare preț, dar nu folosește la nimic. (Şi acum ce să facă o cititoare care se regăseşte în această categorie? Să alerge la vecin, ca să scape de „răceala" care i-a fost insuflată de lege? Nu, în niciun caz. Să se bucure că totuşi, folosindu-se de mijloace mai aparte, Dumnezeu a păzit-o curată. Să caute să înțeleagă cât de şubred e castelul de nisip pe care stă morala ei şi să caute o temelie puternică. Şi va înțelege că temelia aceasta nu poate fi decât Hristos.)

Din a treia categorie fac parte prietenele cântăreței Britney Spears, pentru care păstrarea fecioriei a fost doar un act de teribilism. Poate că acum, când citeşti cele scrise, Britney a ajuns la concluzia că fecioria e un balast şi poate că şi-a schimbat mentalitatea (în cazul în care acum mai e fecioară, dacă nu cumva tot circul cu fecioria nu a fost decât o simplă reclamă comercială; doar şi Brooke Shields poza în „the last american virgin girl", şi abia la nuntă Andre Agassi a aflat că fecioara cu care s-a căsătorit nu era fecioară!).

Hai să vorbim despre Britney. Nu sunt un bătrân înțelept care să îți poată da sfaturi. Eu sunt un tânăr de douăzeci şi opt de ani care vrea să te ajute să înțelegi ceea ce i se pare mai important în pregătirea pentru nuntă. Nu pot să îți dau o listă cu sfaturi: Sfatul 1, Sfatul 2, ... Pot doar să stau de vorbă cu tine.

Nu ştiu exact ce muzică cântă Britney (în afara unui şlagăr pe care l-am tot auzit prin autobuze), dar am

aflat că de câteva luni ea e cea mai celebră cântăreață. (Poate că între timp nici nu mai e, şi îți vorbesc despre un personaj pus la naftalină. Dar nu e aşa, din moment ce încă mai apare pe coperțile revistelor şi pe prima pagină a ziarelor.) Ce are în comun Britney cu cartea mea? Sau mai bine zis ce am eu cu Britney? Un singur lucru: circul pe care îl face cu păstrarea fecioriei. La un moment dat, ea a fost aleasă de conducerea Bisericii Anglicane drept simbol al fecioriei (nu mai țin minte exact ce titlu i-au dat). Când am citit asta, m-am gândit cum o să se simtă cei care au premiat-o când Britney va ajunge simbol al vulgarității. Pentru că pe drumul acesta mi s-a părut că merge: după ce îți trâmbițezi cu voce tare virtutea, la un moment dat te saturi de ea şi cazi în extrema cealaltă.

Vorbeau două fete în metrou: „Ia uită-te pe coperta aia, Britney s-a culcat cu cineva."

„Nu, uită-te cu atenție, scrie că şi-a pierdut fecioria în film."

„E, după secvențele alea fierbinți cu şarpele, a trecut la imagini mai interesante..."

Nu ştiu care sunt secvențele cu şarpele, dar observ că domnişoara Britney şi-a pierdut fecioria în film, isterizându-şi şi satisfăcându-şi în acest fel admiratorii. Se pare că merge pe drumul pe care îl prevăzusem.

Ce am eu cu Britney? Nu îmi place că oferă un model foarte murdar fetelor de liceu care, imitând-o, ajung pe drumuri greşite. Adică rămân fecioare din teribilism, strigă cu gura mare că nu şi-au pierdut fecioria, şi apoi, cu foarte mare viteză, se satură de ea şi se grăbesc să o piardă.

Care este modelul de feciorie propus de Britney? O feciorie strict fiziologică, o feciorie numai a trupului. În rest, mintea se poate bucura de tot felul de gânduri murdare. Britney nu şi-a pierdut fecioria abia acum, în filmul în care a jucat. Şi-a pierdut-o din clipa în care a început să îşi spurce mintea cu gânduri murdare. Numai din mândrie se putea lăuda că e fecioară. Ori mândria e un pas spre desfrâu. Fiziologic, poate că Britney mai e fecioară. Dar sufleteşte nu mai e. Acesta e modelul de feciorie pe care îl mai păstrează lumea contemporană: o feciorie lipsită de curăția minții, o feciorie care musteşte de patimă. O feciorie care înaintea lui Dumnezeu e socotită desfrâu.

Gata şi cu Britney, revenim la subiectul nostru.

Mediul în care trăim e unul care musteşte de sexualitate. Cred că nici pe vremurile în care oamenii se închinau la idoli nu era atâta preocupare pentru sexualitate. De aceea faptul că ai căzut nu e ceva nou. Ştii bine că printre prietenele tale puține mai sunt fecioare, aşa că nu ți se pare că ai făcut o greşeală prin care ai călcat regulile societății. Nu, în societatea de astăzi tinerii sunt îndemnați să nu țină cont de nicio barieră morală, să îşi trăiască libertatea fără nicio remuşcare: „Totul este permis. Singurul lucru interzis este aprecierea negativă a modului în care alții îşi trăiesc libertatea."

Până aici cred că ne-am înțeles. Vezi că rândurile mele nu sunt dure. Să nu crezi însă că sunt prea îngăduitor, că pentru a face pe placul cititoarelor deformez adevărul. Cred că pentru un asemenea succes trecător aş putea fi pedepsit de Dumnezeu cu chinurile iadului. Şi nu am nevoie de un asemenea succes.

Eu încerc să te conving că oricât de îngăduitoare ar fi societatea contemporană față de păcat, totuşi urmările păcatului rămân aceleaşi. Adică legile societății nu au puterea de a schimba aşezarea sufletească a omului. Societatea contemporană îl poate convinge pe omul păcătos că păcatul său nu e păcat, că viciile nu sunt vicii. În situația extremă îi poate da cu şampon pentru creier şi îi poate amorți conştiința. Dar nu are puterea de a-i curăța sufletul, nu îi poate reda frumusețea lăuntrică.

Lumea de azi răstălmăceşte ideea de frumusețe: frumoasă este fata care foloseşte balsamul de păr cutare, rujul cutare, care are la sutien numărul cutare. Ea poartă chiar lenjerie tanga, şi este cât se poate de comunicativă. „Fata Tanga" are o minte nu mai mare decât lenjeria cu acelaşi nume. Numai că ea nu e altceva decât o jucărie pentru bărbați, un obiect de satisfacere a plăcerii. Cred că tu nu eşti una dintre „fetele Tanga", pentru simplul motiv că acelea sunt prea deştepte pentru a citi altceva decât reclame sau reviste de modă.

Dar ştiu în acelaşi timp că „Fata Tanga" e un termen de comparație pentru tine şi pentru prietenele tale. Vă comparați cu ea, şi comparația e în avantajul vostru. Sunteți fete de calitate, nu ca ea.

Sunt de acord cu acest lucru. Aşa cum sunt de acord şi cu faptul că eu, chiar dacă sunt foarte slab, sunt mai puternic decât un elev de clasa a II-a. Numai că o astfel de comparație nu îmi face cinste. Normal ar fi să mă compar cu cei de vârsta mea. Şi atunci s-ar vedea că nu sunt prea voinic.

Nu te compara cu „fetele Tanga", te rog. Ci compară-te cu altcineva. Nu îți cer să te compari cu fetele

care merg toată ziua la biserică, care stau plecate cu capul în jos şi care zic rugăciuni tot timpul (nu ai cum să înțelegi universul lor lăuntric, aşa cum nici ele nu îl pot înțelege pe al tău; nu neg că şi printre ele sunt destule „uscături'', care trăiesc numai forma exterioară a credinței, care îşi petrec vremea contemplându-şi „curăția sufletului'' şi osândin-du-şi aproapele, dar analizarea comportamentului lor nu îşi are locul aici).

Eu îți cer să faci o altă comparație: compară-te cu ceea ce ai putea fi dacă ai trăi sub binecuvântarea lui Dumnezeu. Păcatul te-a rupt de această binecuvântare, şi tu ştii asta. Dar totuşi nu simți lipsa acestei binecuvântări. Aşa că trăieşti foarte bine fără ea. Şi totuşi, te gândeşti să întemeiezi o familie. Lucru extraordinar. Dar nu înțelegi de ce Dumnezeu nu ți-a trimis încă omul potrivit.

Poate că te iubeşte prea mult. Dacă ți-ar fi trimis un om care ți s-ar părea acum potrivit, poate că, peste vreo zece ani, ți-ai fi dat seama că nu e omul care îți trebuia. Tu acum stai departe de Biserică. Viața religioasă nu e un subiect care să te preocupe. Te preocupă bucuriile specifice vârstei. Acum Dumnezeu nu prea are loc în inima ta, care e ocupată cu altceva. Nimic nu e mai străin unui tânăr sănătos decât gândul la moarte. Tinerețea nu are aproape nimic în comun cu moartea. Tinerețea e cel mai bun prieten împotriva morții.

Câți tineri se gândesc la moarte? Numai cei preocupați de filosofie sau cei care cred în Dumnezeu şi îşi doresc să meargă pe calea mântuirii.

Tinerețea e vârsta bucuriei. Dar, după ce te căsătoreşti, cunoşti o altă față a vieții. Apar greutățile, apar necazurile, apare lupta pentru pâinea zilnică. Odată cu

trecerea anilor apar bolile, începi să înțelegi că tinerețea nu e veşnică. Începi să înțelegi că niciun om nu e nemuritor pe pământ. Atunci ai două alternative: ori să te agăți cu disperare de plăcerile vieții, încercând să te minți singură, fugind de gândul morții, ori să încerci să înțelegi că după moarte vei da ochii cu Dumnezeu. Şi atunci începi să te pregăteşti de această întâlnire. Dacă vei aştepta până la patruzeci de ani ca să înțelegi că nimic nu e mai important în viață decât să mergi pe calea mântuirii, vei avea un şoc: vei înțelege că multe dintre lucrurile pe care le-ai crezut sigure se năruie. Vei înțelege că, întemeindu-ți familia pe nişte criterii din care credința în Dumnezeu nu făcea parte, ai greşit. Dar ce spun că abia la patruzeci de ani, poate atunci vei fi la a treia căsătorie. Nu îți poți da seama cât de variate sunt mijloacele prin care Dumnezeu îți poate arăta atunci cât ai greşit.

Vreau să îți propun altceva: decât să mergi pe un drum pe care e aproape cu neputință să nu îl regreți mai târziu (excepție fac numai cei care sunt orbiți de vreo patimă sau de diavol atât de tare încât nu mai văd nimic în jurul lor), mai bine să mergi pe un drum în care la fiecare pas simți mâna lui Dumnezeu. Mai bine să mergi pe un drum sigur: pe drumul credinței.

Nu spun că pe acest drum vei fi scutită de încercări, sau de necazuri. Dar pe acest drum înțelegi că necazurile prin care treci au un rost, şi că nu le duci singură: ori de câte ori eşti la limita puterilor, Dumnezeu îți vine în ajutor.

Comparația pe care ți-o propun este următoarea: compară-te cu tine însăți. Încearcă să îți dai seama că eşti ca un tânăr care vrea să se drogheze pentru prima

dată în viața lui. Prietenii îl îndeamnă să facă asta. El are un moment de luciditate şi îşi dă seama că dacă ia drogurile peste zece ani va ajunge o ruină. Dacă ar mai trăi peste zece ani. Şi tânărul renunță. Stă împotriva curentului. Acelaşi lucru ar fi bine să îl faci şi tu. Să ai curajul de a respinge păcatul, să ai curajul de a respinge moartea care îl însoțeşte.

Gândeşte-te cum ai arăta peste vreo zece ani dacă viața ta ar merge înainte fără nicio schimbare, şi gândeşte-te ce ar fi dacă ai începe să duci o viață creştină. E greu să îți dai seama cât de mare e diferența. Mai ales că sunt o mie de implicații care nici măcar nu îți trec acum prin cap. Îți dau un singur exemplu: o prietenă îmi spunea: „Eu sunt o fire comodă, îmi e greu să postesc, îmi e greu să îmi fac canonul. Dar când mă gândesc în ce mediu va creşte copilul meu, când mă gândesc în ce hal au evoluat lucrurile prin şcoli, mă ia groaza. Îmi dau seama că numai dacă duc o viață creştină copiii mei vor fi ocrotiți de Dumnezeu, ca nu cumva să îi înghită nebunia în care vor creşte. Dacă doar aş mima viața creştină, copiii ar simți acest lucru. Şi s-ar îndepărta de Dumnezeu."

Încă nu eşti mamă, nu îți închipui acum cât de mult te va frământa cum vor creşte copiii tăi. De aceea nu ştiu dacă înțelegi vorbele prietenei mele. Dar peste câțiva ani le vei înțelege (nu e cea mai bună variantă, să duci o viață creştină numai pentru binele copiilor tăi, dar oricum, e preferabilă celei în care te interesează numai binele tău lumesc).

Cred că, dacă tot ceea ce ar trebui să faci pentru a redobândi binecuvântarea lui Dumnezeu ar fi să dai o cană cu apă unui sărac nu ai pierde această ocazie.

Nu cred că e nimeni care, dacă i-ar fi foarte uşor să primească un dar de mare preț, ar sta lenevindu-se. Fii sinceră, dacă ai şti că e de-ajuns să faci un lucru uşor ca să primeşti binecuvântarea lui Dumnezeu, nu e aşa că l-ai face? Indiferent cât de puțin ai înțelege în ce constă această binecuvântare, totuşi ai prefera să o ai, decât să fii lipsită de ea.

Cred că cele două motive pentru care tu stai departe de această binecuvântare sunt că ți se pare greu să o dobândeşti, şi că nu ştii ce ar însemna pentru tine această binecuvântare. Acest al doilea motiv mi se pare mai important, pentru că dacă ai şti ce poți pierde nu ai precupeți niciun efort pentru a salva situația.

Poate că îți este ruşine să te spovedeşti. Poate că păcatele te-au dus la deznădejde.

Îți copiez câteva rânduri frumoase, scrise de tânărul părinte Savatie Baştovoi în cartea *O pogorâre la iad – Despre perversiuni şi păcate în general*: „Deznădejdea însă este lăsarea mâinilor în jos, este recunoaşterea înfrângerii. Noi nu trebuie să facem asta. Nu vezi că până şi în filmele de duzină, să zicem «Rocky», eroul ne trezeşte simpatia nu atât pentru faptul că a învins în ring, că mulți sunt învingători, cât pentru că a învins în condiții vitrege, când nimeni nu îi mai dădea nicio şansă. Toți îl credeau învins, adversarul îşi ridicase de acum mâinile şi se fălea înaintea publicului exaltat. Dar Rocky, deşi era de acum jos şi plin de sânge, când o vede pe fata aceea care îl iubea, şi care îl îndemna la luptă cu atâta nădejde, găseşte puteri şi se scoală ca un biruitor şi îşi bate adversarul.

Pentru noi, creştinii, fata aceasta de la sfârşitul filmului, care ne dă curaj, este Hristos. El apare întotdeauna în ultima clipă, descoperindu-ne dragostea Sa pentru noi, tăinuită până atunci. Să nu abandonezi niciodată lupta până când nu Îl vei vedea pe Hristos venind, altminteri te vei declara învins(ă) înainte de sfârşitul luptei. Dar ce înseamnă să te declari învins(ă)? Oare faptul că nu poţi mărturisi un anumit păcat preotului? Nu. Încă nu. Aceasta este doar o lovitură, o lovitură pe care e firesc ca orice luptă să o presupună. Dar încă nu este înfrângere, încă este încăierare. Înfrângerea este atunci când noi începem să fugim nu doar de preot, ci chiar şi de Hristos, când ajungi să crezi că nu doar preotul nu te mai poate înţelege, ci până şi Hristos, până şi El nu te mai poate ierta."

Sper că ţi-au plăcut rândurile părintelui Savatie. Nu este de-ajuns să îţi placă, trebuie să te ajute să depăşeşti ruşinea de dinaintea spovedaniei. Dă-ţi seama, vreme de o jumătate de oră îi spui părintelui duhovnic păcatele tale, după care sufletul tău va fi curat. E un târg care merită făcut. Lasă ruşinea deoparte. Va veni vremea când vom muri. Şi după moarte ne aşteaptă viaţa veşnică, ori spre bucurie, ori spre osândă. Poate că nu te interesează încă viaţa de după moarte, poate că te interesează numai viaţa aceasta trecătoare. Îţi spun iarăşi că nici în viaţa aceasta trecătoare nu vei avea parte de împlinire dacă nu vei trăi acoperită de harul dumnezeiesc.

Nici nu îţi dai seama cât de falşi sunt adulţii care trăiesc departe de Dumnezeu. Se mint pe ei înşişi şi îi mint şi pe ceilalţi, pentru că altfel ar fi luaţi în râs. Pe mine mă miră să văd că lumea adulţilor, pe care am cunoscut-o mai

bine de când m-am căsătorit, este atât de plină de neîmplinire. Şi în loc ca ei să caute ceea ce i-ar împlini, adică în loc să Îl caute pe Dumnezeu, se mulțumesc să îşi ocupe timpul prin îndeletnicirea cu minciuna: se mint că sunt fericiți, se mint că drumul pe care au mers în viață e bun, se mint deşi îşi dau seama că se mint. Vedem cu uşurință cum cei de lângă noi au înălțat minciuna pe soclu de aur. Eu încerc să îți atrag atenția să nu repeți greşelile lor. Vreau să te ajut să îți dai seama că Dumnezeu te aşteaptă. Indiferent ce păcate ai făcut, Dumnezeu te aşteaptă. Am auzit o vorbă care mi-a plăcut mult: „Dumnezeu îl iubeşte mai mult pe cel mai mare păcătos decât e iubit El însuşi de către cel mai mare sfânt."

Oare crezi că Dumnezeu se scârbeşte de păcatele tale? Oare crezi că Dumnezeu se scârbeşte de păcatele vreunui om care vrea să se întoarcă la El? Istoria Bisericii ne arată că au fost oameni mai păcătoşi decât tine, de la desfrânate până la criminali, de la vrăjitori până la bețivi notorii. Puține fete au desfrânat mai mult decât Maria Egipteanca, una dintre păcătoasele care prin pocăință au dobândit cununa sfinteniei. E puțin probabil să nu fi auzit viața ei.

Deci nu Dumnezeu e piedica. Atunci care e? Încerc să mă pun în locul tău şi să-mi dau răspuns la această întrebare. Cred că te sperie necunoscutul. Cred că nu ştii ce te aşteaptă dacă te apropii de Dumnezeu. Se poate să te sperie faptul că va trebui să te porți habotnic, că va trebui să duci o viață foarte aspră. Şi poate te sperie şi alternativa de a fi ca femeile care merg la biserică, ale căror suflete sunt pline răutate (din păcate!). Cunosc astfel de femei. Şi de bărbați. Toată lumea

cunoaşte. Din cauza lor mulţi stau departe de Biserică. Dar astfel de oameni nu sunt buni creştini. Ei sunt creştini numai cu numele.

Tot aşa cum cunoşti oameni ca ei, cred că ai avut ocazia să cunoşti şi creştini adevărați. Măcar unul. Gândeşte-te că şi tu eşti chemată să fii o creştină în a cărei viață să se vadă cine îți e Stăpân: nu diavolul, ci Dumnezeu. Acum, când stai departe de Biserică, ți se pare că viața de nevoință pe care o duc creştinii este aspră. Că dacă nu ar trebui să ții posturi te-ai grăbi să vii şi tu în Biserică. Dar creştinii sunt călători spre Rai. Posturile le dau putere pe acest drum. Pe creştini nu îi sperie posturile, pentru că simt atunci când postesc ocrotirea lui Dumnezeu.

Of, aş putea să îți scriu o carte întreagă numai despre falsitatea obiecțiilor celor care încearcă să justifice faptul că nu se apropie de Biserică. Aşa cum aş putea să îți scriu o carte întreagă despre cei care sunt creştini numai cu numele. Mă gândeam zilele trecute că poate ar fi bine să scriu o carte cu tema „Despre habotnicie şi fariseism", aceste boli de care se molipsesc unii creştini. Suntem creştini numai la suprafață, dar în inimile noastre e pustiu. Şi din cauza noastră lumea stă departe de Biserică. Aş vrea să dau în vileag modul în care unii îşi construiesc case pe temelia fariseismului, şi oamenii care se smintesc de această temelie nu pot înțelege că Hristos le dă putere creştinilor să ducă o viață luminoasă, o viață curată, o viață de sfințenie.

Încearcă să judeci tu motivele care te țin departe de Biserică. Încearcă să laşi la o parte toată nesinceritatea, toate prejudecățile. De o parte stau motivele tale, de cealaltă stă Hristos. Ce alegi? Spune-mi, ce alegi?

Până acum ai preferat propriile prejudecăți. Dar aş vrea să înțelegi că ele nu îți pot aduce lumină în viață. Îți pot aduce doar frământări, tensiuni, lacrimi. Şi nimeni, în afara masochiştilor, nu îşi doreşte propriul rău. Şi nici chiar masochiştii nu îşi doresc răul, îşi doresc ceea ce noi ştim că e rău, dar lor li se pare bun.

Cât mi-aş dori să asculți glasul conştiinței care spune că pentru toate căderile tale există îndreptare! Cât mi-aş dori să asculți glasul care spune că, dacă nu te întorci la Dumnezeu, viața ta va fi lipsită de bucuria cea adevărată...

Mă gândesc cu tristețe la ce s-ar întâmpla dacă noi am trăi peste vreo sută de ani, când diavolul îşi va perfecționa somniferul pentru conştiințe. Una din marile lui realizări în secolul XX a fost că a reuşit să atace această redută de preț care este conştiința. Câtă vreme conştiința era trează, oamenii aveau conştiința păcatului şi se întorceau la Dumnezeu. Dar diavolul nu era mulțumit cu căderile de scurtă durată. Păcătoşii se pocăiau şi duceau lupta cea bună, sfințindu-se şi ruşinându-l pe diavolul care mai înainte îi biruise.

Astăzi oamenii nu mai au aceeaşi conştiință a păcatului. Dar, totuşi, oricât de mare ar fi apostazia şi desfrâul contemporan, oamenii simt, ca o adiere foarte fină, că greşelile sunt greşeli, că păcatul este păcat. De aceea încă îți mai pot spune: „Ridică-te!", şi nădăjduiesc că vei asculta ceea ce îți spun. Numai pentru faptul că îți propun să alegi o viață frumoasă, o viață binecuvântată de Dumnezeu.

Ce e de făcut? Toată lumea ştie primul pas: Spovedania. Taina prin care preoții dau credincioşilor care

se pocăiesc dezlegare de păcate. Numai că ceea ce nu ştiu toţi credincioşii este că, atunci când vin la Spovedanie, trebuie să fie hotărâţi să nu mai păcătuiască. Adică, dacă un beţiv vine la spovedanie într-o doară, şansele de a se îndrepta sunt foarte mici.

Totuşi, pentru că trăim vremuri foarte grele, chiar şi cei care nu au hotărârea de a se îndrepta pot veni să se spovedească, şi părintele îi va ajuta. Un beţiv va da dovadă de mare credinţă dacă atunci când vine la spovedanie e hotărât să nu mai bea. Alţi confraţi de-ai săi, ştiindu-şi dependenţa de băutură, nu vor să înceapă lupta cu această patimă. „De ce să ne ducem să ne spovedim, când ştim că iar ne vom îmbăta?" Diavolul îi sfătuieşte să gândească aşa. Au fost destule cazuri de beţivi sau de fumători care după prima Spovedanie s-au lăsau de patima lor. Ar trebui să venim la spovedanie crezând că Dumnezeu ne va da putere să biruim patima care ne apasă. Poate că nu o vom birui de la prima spovedanie. Dar important este să pornim o luptă crâncenă împotriva ei. Au fost unii care s-au luptat cu patima de care sufereau ani de zile: iar cădeau, iar se ridicau. Au murit biruitori, şi au dobândit Raiul.

Iată de ce îţi spun că spovedania te-ar ajuta foarte mult. Şi eu am patimi; dar de fiecare dată când mă duc să mă spovedesc merg cu credinţa că Hristos îmi va da putere să mă schimb. De aceea nu mă gândesc niciodată ce va fi după spovedanie. Ştiu doar că spovedania îmi curăţă sufletul, şi face din mine un alt om. Până la sfârşitul vieţii voi avea căderi. Dar nădăjduiesc că, primind ajutor de la Dumnezeu, aceste căderi vor fi din ce în ce mai mici. În cartea *Jurnalul convertirii* sunt prezentate

marile mele căderi de dinainte de a mă apropia de Biserică. M-am închinat diavolului, am desfrânat mult, am făcut o grămadă de păcate. Nu cred că e nevoie de multe detalii. Ca să mă ridic, cel mai mare ajutor l-am primit prin Taina Spovedaniei: am înțeles că Spovedania poate vindeca sufletul, oricât de mari ar fi rănile sale.

Îți vorbesc despre puterea tămăduitoare a spovedaniei tocmai pentru că am cunoscut această putere. Cred că nu mai este nevoie să fac referiri la trecutul meu. Acum, când le mai povestesc unor prieteni prin ce am trecut, parcă aş povesti un film, parcă nu am trecut cu adevărate prin cele povestite. (O sugestie: sunt de părere că ți-ar prinde bine să citeşti *Jurnalul convertirii*, tocmai pentru că vei întâlni un mod de prezentare a credinței creştine care sparge tiparele convenționale.)

Dacă încercăm să judecăm din afară ce se întâmplă cu sufletul unui om care se spovedeşte, vom observa că, deşi e hotărât să lupte împotriva păcatului, totuşi el va trăi în continuare în această lume care musteşte de păcat, o lume care vrea să îl înghită. Dar nu putem să vedem că în inima lui a venit Hristos. În momentul în care cineva vrea să îşi îndrepte viața, nu mai e singur. Dumnezeu e lângă el clipă de clipă.

(„Şi ce, când păcătuim, Dumnezeu fuge de noi?" Nu, noi fugim de El.)

Văd că m-am lungit cam mult la acest cuvânt. Aşa că nu mai continui apologia spovedaniei.

Poate că tu ai încercat deja să îți schimbi viața. Poate că te-ai spovedit deja, dar ai revenit la viața de dinainte. Dacă ai auzit despre preot cine ştie ce lucruri care te-au smintit (sau dacă ai fost nemulțumită de modul în

care a decurs spovedania), ți se pare că purtarea ta a fost justificată. Dar orice viață ar duce preoții la care ne spovedim, nu noi vom da socoteală. Noi vom da socoteală numai pentru căderile noastre. Dar poate că nu pe preot dai vina... Poate că pur şi simplu nu ai avut puterea să duci viața curată pe care o aşteaptă de la tine Hristos. Nu dai vina pe altcineva, ci eşti conştientă că greşeala îți aparține.

Sau poate că dai vina pe prieteni, pe faptul că ți-a fost greu să te rupi de influența lor. Sau pe faptul că ai avut mari supărări şi nu ai găsit refugiu decât în păcat. Mi-am dat seama că păcatul pare cel mai la îndemână refugiu. Oricât de mari ar fi necazurile prin care trecem, păcatul este aproape: credem că este şansa noastră de a avea o clipă de libertate, de a scăpa din chingile realității. Dar nu ne dăm seama ce alternativă hidoasă e păcatul: ni se pare că e şansa noastră („Trăieşte clipa..."), dar apoi ne lasă un gust amar. Nu mai caut explicații pentru faptul că ai revenit din nou la păcat. Dar mi se pare foarte tristă situația în care te afli. (Pentru că am lucrat în domeniul editării de carte, am rămas cu o deformație profesională: privitor la orice subiect legat de viața religioasă mă gândesc dacă există sau nu materiale tipărite. E uşor să constați că, dacă despre ridicarea din păcat sunt o grămadă de cărți, despre ridicarea celor care au căzut şi după prima sau primele spovedanii nu există nimic special. Totuşi, mi s-ar părea firesc ca această problemă să fie tratată separat, pentru că aceia care au revenit la păcat au dobândit anumite idei fixe: „nu e cu putință să îți schimbi viața,...", „eu am încercat, dar Dumnezeu nu mi-a ajutat...", „e o nebunie să fii creştin în ziua de azi...". Toate aceste afirmații sunt parțial adevărate, dar

prezintă războiul duhovnicesc numai din punctul de vedere al celui care nu şi-a luat scut şi a fost rănit imediat). Cred că e nevoie de mult mai mult eroism să te ridici a doua oară: prima ridicare e palpitantă, are ceva din aerul unei expediţii, e plină de mister; pe când a doua încercare se aseamănă urcuşului unui alpinist, e mult mai grea. Pentru că patima a revenit cu o putere sporită în sufletul celui care a căzut după ce s-a spovedit. (Pilda cu casa măturată!)

Acum să revenim la subiectul cărţii noastre: dacă ai înţelege cât de importantă este întoarcerea ta la Dumnezeu, atunci viaţa ta s-ar aranja foarte frumos. Dumnezeu nu ar lăsa nerăsplătit efortul tău, şi te va ajuta să îţi întemeiezi o familie.

„Bine, dar după cât am căzut, mai sunt vrednică de aşa ceva?" Nu, noi, oamenii păcătoşi, nu suntem vrednici de binefacerile lui Dumnezeu. Dar Dumnezeu vede dorinţa şi lupta noastră pentru a ne îndrepta şi ne iese în întâmpinare.

Dacă sufletul se curăţă de păcat, dacă rănile păcatului se vindecă, atunci omul nou nu prea mai seamănă cu cel vechi. Trăieşte o viaţă frumoasă, o viaţă pe care nu şi-ar fi imaginat-o mai înainte.

Dumnezeu nu e mincinos, nu îi părăseşte pe cei care trăiesc o viaţă curată. Şi cum să nu te ajute să te măriţi, când familia este un sprijin atât de important în viaţa duhovnicească? Cu siguranţă Dumnezeu te va ajuta să te măriţi. Şi chiar dacă mirele întârzie câteva luni, aceasta se întâmplă numai pentru a avea tu timp să îţi cureţi sufletul şi trupul, ca să fii ca o floare. Nu merită omul pe care tu îl vei lua de soţ o soţie cât mai aleasă?

Acesta e cel mai mare dar de nuntă pe care i-l poți face acum. (Poate că o să regreți puțin că nu a fost el primul bărbat din viața ta. Dar, după spovedanie, șterge-ți din minte toate amintirile păcătoase. Îngroapă-le. Vei începe o viață nouă. Păstrează doar pocăința pentru păcate, nu și amintirea lor).

Nu căuta fericirea fără Dumnezeu. Vei duce o luptă cu Adevărul care este mai puternic decât tine. Știi că Nietzsche a declarat că Dumnezeu a murit. Și după moartea filosofului cineva s-a găsit să scrie: „Nietzsche a murit." Semnat: „Dumnezeu."

E de prisos să ne jucăm cu propria viață. De Dumnezeu nu ne putem ascunde. Tu cântărește alternativele care îți stau în față: să fugi de Dumnezeu, să ai o familie în care să domnească egoismul, minciuna și neînțelegerile, o familie din care să lipsească binecuvântările lui Dumnezeu, sau să cauți o familie peste care să se reverse aceste binecuvântări.

A treia variantă nu există. Așa că ai grijă ce alegi!

„Dacă ştiam că o să ne certăm atât...“

De multe ori, din cauza unei iubiri prea aprinse, tinerii trec prea uşor cu vederea neînțelegerile pe care le au cu persoana iubită. Se încăpățânează să lupte pentru a se căsători cu ea, şi cu cât piedicile sunt mai mari, cu atât râvna lor pentru a depăşi aceste piedici creşte.

„Dragostea e oarbă“, spune un binecunoscut proverb. Dar există două feluri de a fi îndrăgostit, şi numai într-unul dintre aceste două feluri te laşi orbit de dragoste. Atunci când dragostea pe care i-o porți prietenului tău este curată, în inima ta arde un foc. Acest foc este uneori mai puternic, alteori mai slab, dar nu se stinge. Focul acesta te îndeamnă să îi treci cu vederea micile greşeli, micile defecte. Dar nu transformă viciul celuilalt într-o virtute. Adică nu devine fantomatică.

Iubirea îi înfrumusețează pe cei care se iubesc. Iubirea dă aripi. Întotdeauna cel care iubeşte vede în celălalt frumuseți pe care ceilalți nu au decât rareori priceperea să le descopere. Întotdeauna defectele iubitului sunt mai mici decât le văd ceilalți. Ce putem spune? Că această dragoste e imaginară? Nu. Tocmai acesta e rostul iubirii dintre bărbat şi femeie: cei doi se cresc unul pe celălalt în dragoste, şi fiecare îl ajută pe celălalt să fie mai frumos, mai senin, mai bun.

Dacă se trec cu vederea anumite defecte, aceasta se întâmplă din două motive: pentru că defectele respective sunt minore, şi nu afectează prea serios relaţia dintre cei doi, sau pentru că aceste defecte pot fi anihilate în timp. Adică, fără a fi scoase în evidenţă, fără a fi arătate cu degetul, aceste defecte sunt îndreptate. Dragostea te înfrumuseţează, dragostea te schimbă. Şi atunci sufletul tău simte nevoia să renunţe la ceea ce stânjeneşte dragostea.

Să vorbim puţin despre celălalt fel de dragoste, despre dragostea care orbeşte. De cele mai multe ori tocmai îndrăgostiţii sunt de vină că au acceptat să îşi deschidă inima într-o asemenea măsură. Celălalt are anumite virtuţi, are anumite însuşiri care ni-l fac plăcut, ni-l fac drag. Dar oricât de frumos sau de deştept ar fi, el nu poate fi de vină pentru modul în care îl iubim. Adică nu e firesc să i se reproşeze persoanei iubite că din cauza unor anumite însuşiri te-ai lăsat fermecată, că nu ai mai fost în stare să îi vezi defectele.

Într-o astfel de situaţie vina ar fi în mare măsură a ta. Sufletul tău ar prefera imaginarul realului, sufletul tău ar alege falsitatea în locul adevărului. Nu este greu de găsit cauza acestei alegeri. Aproape toţi tinerii îşi doresc un partener de viaţă încununat cu o sumedenie de calităţi. Unii, obosiţi că nu au găsit ceea ce căutau, preferă să se mintă singuri şi să proiecteze asupra persoanelor la care ţin calităţile care acesteia îi lipsesc. Greu este până se face primul pas în această direcţie. Odată porniţi pe drumul amăgirii, ei nu vor mai fi în stare să discearnă cum este cu adevărat celălalt. Ei iubesc un vis, nu pe omul de care au impresia că sunt îndrăgostiţi.

În unele cazuri anumite situații-limită pot sparge iluzia înainte de nuntă. Acestea sunt cazurile mai puțin grave. După replici de genul: „Nu îmi imaginam că ești așa... Nu pot trăi nicio zi lângă tine...", visul se spulberă. Și odată cu el și prietenia dintre cei doi. Dar atunci când conștientizarea imaginii reale a celuilalt are loc abia după nuntă, situația este tristă. Persoana care s-a lăsat orbită de propria imaginație nu are tăria să recunoască că a greșit, ci susține că vina e a celuilalt, care a încercat să pară altfel decât este. O astfel de conștientizare poate genera divorțul. „Dacă știam ce fel de om ești, nu mă mai căsătoream cu tine..."; și cel mai simplu mod de rezolvare a acestui conflict este divorțul.

Fac o mică paranteză și îți vorbesc despre situația tristă în care într-adevăr unul dintre cei doi încearcă să pară altfel decât este, numai pentru a se căsători cu celălalt. Cred că o astfel de situație poate avea loc numai între doi tineri care stau departe de Hristos. Pe de o parte, un tânăr creștin nu va încerca să se prezinte altfel decât este, nu va încerca să amăgească o fată numai pentru a se căsători cu ea. Pe de altă parte, chiar dacă prietena lui încearcă să facă așa ceva, neavând conștiință creștină, Dumnezeu îl va lumina pe tânăr ca să își dea seama cu cine are de-a face. Poate nu chiar din primele zile ale prieteniei lor dar în orice caz, nu peste multă vreme, el va înțelege că aparențele l-au înșelat.

Dumnezeu poartă de grijă tuturor tinerilor creștini care vor să își întemeieze o familie. De aceea îi ajută să nu cadă în cursele pe care diavolul le întinde prin fete; nu îi împiedică, ci doar le deschide ochii. Și la fel le deschide ochii și fetelor creștine ai căror prieteni poartă o

mască care le ascunde defectele. Unicele două situații în care o fată nu vede masca prietenului său sunt atunci când este biruită de o dragoste pătimașă sau când legătura ei cu Biserica este superficială. Dragostea oarbă se hrănește de obicei cu patima desfrâului. Desfrâul nu este întotdeauna ușor de observat. Anumite gesturi sau îmbrățișări par nevinovate, dar în ele se ascunde patima. Sufletul nu își dă seama de patima care îl roade. Crede că e pătruns de o dragoste fără margini. De o dragoste căreia i se abando-nează fără discernământ.

Nu vorbesc aici despre relația trupească dintre cei doi. Spun doar că oricărui tânăr biruit de patima desfrâului îi slăbește discernământul și nu mai este conștient de însușirile reale ale persoanei pe care o iubește. Când legătura unui tânăr sau a unei tinere cu Biserica este superficială nu va putea aprecia exact cu cine are de-a face. Având multă încredere în propria alegere, nu își dă seama de falsitatea persoanei la care ține. Adică, neavând sufletul curat, nu este în stare să observe trăsăturile negative ale celuilalt.

Foarte des, regăsim această situație în cazul celor obsedați de ideea întemeierii unei familii. Știi și tu că mai ales pe fete le apucă obsesia că vor rămâne nemăritate. Și atunci, când le iese în cale un Făt-Frumos, ele nu mai au răbdare să îl cunoască mai bine. Sunt convinse că șansa le-a ieșit în cale și fac tot ce le stă în putință ca să se mărite cât mai repede.

Unde duce această alegere pripită? De cele mai multe ori, la o căsnicie neîmplinită. Poate că devin agasant tot vorbind despre căsnicii neîmplinite. Dar nu este vina mea. Dacă ți-aș scrie despre comportamentul re-

chinilor, cred că mi-ar fi imposibil să nu mă refer la cruditatea acestora. În aceeaşi măsură îmi este imposibil să îți scriu despre căsătorie fără a avea în fața ochilor situația familiilor din ziua de astăzi. Ai fi preferat să îți scriu numai poveşti, cum e cea despre vulturii aurii? Cred că nu. Crede-mă că nici mie nu îmi face plăcere să îți scriu atât de des despre cazuri neplăcute. Dar țin cont de situația reală şi încerc să nu îți vorbesc numai pentru a mă afla în treabă.

Atrăgându-ți atenția asupra faptului că dragostea oarbă nu poartă asupra ei binecuvântarea lui Dumnezeu, nu voi încerca să îți fac apologia unei poveşti de dragoste în care sentimentul este ucis de rațiune. Uneori, în cărți sau filme, ni se prezintă în antiteză dragostea intensă şi dragostea binecuvântată de Dumnezeu; de cele mai multe ori însă ni se prezintă dragostea pătimaşă ca fiind singura formă de iubire deplină.

Dragostea adevărată arde mai puternic şi este mai profundă decât dragostea oarbă. De unde putem şti acest lucru? Nu e greu de înțeles. Pentru creştini nimic nu e mai important decât să trăiască după voia lui Dumnezeu, decât să trăiască acoperiți de binecuvântarea Sa sfântă. Noi ştim că Dumnezeu este iubire şi că iubirea adevărată este un dar pe care El îl aşează în inimile noastre. Oare ar putea o inimă plină de patimi să dăruiască sau să primească mai multă dragoste decât una curățită de harul dumnezeiesc? Noi ştim că nu. Chiar dacă lumea aceasta trâmbițează pe toate drumurile că dragostea pe care ne-o poate dărui este mult mai prețioasă decât dragostea pe care ne-o dăruieşte Dumnezeu, noi trebuie să stăm tari şi să nu ascultăm glasul ei de sirenă. Nu evit să afirm faptul

că şi în ceea ce priveşte dragostea trupească soții creştinii stau mai bine decât ceilalți. În sensul că niciodată bucuria lor nu va putea fi egalată de plăcerea pe care o simt cei care refuză să primească binecuvântarea nunții.

Ştiu că e destul de greu să înțelegi cât de frumos modelează Dumnezeu dragostea dintre doi tineri. Recunosc că în sufletul meu exista o mică îndoială față de această idee, şi mă temeam puțin că dragostea dintre mine şi fata care îmi va deveni soție va fi sufocată puțin de faptul că în inimile noastre primul loc va fi ocupat de Dumnezeu. Mi se părea că aş avea de ales între o relație în care credința ar stânjeni dragostea şi alta în care dragostea ar stânjeni credința. În cele din urmă m-am împăcat cu ideea că va trebui să amestec cele două tipuri de relație. Asta până ce m-am îndrăgostit de Claudia. Nu vreau să te plictisesc repetându-ți cât de mult a însemnat pentru mine întâlnirea cu ea. Deşi îmi era teamă că iubind-o pe ea Îl voi iubi mai puțin pe Dumnezeu, am descoperit că de fapt cu cât o iubeam mai mult pe ea, cu atât Îl iubeam mai mult pe Dumnezeu. Şi cu cât mă bucuram mai mult privind-o pe Claudia, cu atât Îi mulțumeam mai mult lui Dumnezeu că mi-a trimis-o.

După ce ne-am căsătorit am înțeles şi că dragostea pentru Dumnezeu îmi întețea dragostea pentru soție. Pe calea mântuirii soții sunt uniți de harul dumnezeiesc şi sporirea duhovnicească a unuia este legată de sporirea celuilalt.

Am cunoscut şi dragostea oarbă de care ți-am scris. Am iubit o fată care acum se află în mănăstire, Rozalia. Era foarte frumoasă. Cred că acum e şi mai frumoasă. De când am văzut-o am fost convins că dacă aşa

îi e chipul, aşa îi este şi sufletul. Şi nu m-am înşelat în această privinţă. Dar m-am înşelat atunci când am crezut că fiind atât de frumoasă şi la suflet şi la trup este potrivită să îmi fie soţie. Chiar dacă îmi dădeam seama că suntem foarte diferiţi, că nu ne putem completa, că ne-ar fi greu unul lângă altul, totuşi insistam să depăşesc toate dificultăţile pentru a fi lângă ea. Şi am fost foarte aproape de căsătorie. Dar la un moment dat, ea mi-a comunicat că între noi totul s-a terminat, că s-a hotărât că nu vrea să rămână în lume, că vrea să se călugărească. Şocul a fost destul de mare. Dar am simţit că îmi cade un văl de pe faţă. Din afară se poate spune că am încercat să mă consolez spunându-mi că dacă nu ajung la struguri înseamnă că sunt acri, cum gândea vulpea din proverbul acela. Numai că uneori primim gânduri care ne vin în inimă după ce ne rugăm la Dumnezeu. Şi, rugându-mă la Dumnezeu să mă lumineze de ce a îngăduit să fiu prieten cu fata aceea, de parcă Dumnezeu ar fi fost de vină, am simţit cum mintea mi se limpezeşte.

Eu am ales să ţin la ea, nu mă obligase nimeni. Am avut nu puţine momente în care îmi era foarte clar că nu ne potrivim, şi uneori îi spuneam şi ei acest lucru. Dar nu aveam puterea să mă despart de ea. Singurătatea mă speria. Şi atunci găseam motive ca să mă mint şi să îmi spun că locul meu e lângă ea.

Odată ne-am dus în pelerinaj la mănăstirile din Oltenia, şi am ajuns la Tismana. După ce m-am rugat fierbinte în faţa moaştelor Sfântului Nicodim cel sfinţit, am simţit în minte un gând clar pe care i l-am împărtăşit fetei:

„Eu o să mă căsătoresc, dar nu cu tine..."

„Dar cu cine?"

„Nu ştiu, dar am simțit asta când m-am rugat sfântului."

Mă simțeam tare ciudat. Îmi era clar că mă voi căsători, dar nici nu îmi trecea prin cap cu cine. În perioada aceea mă gândeam că poate ar fi bine să mă călugăresc, şi singura fată cu care îmi imaginam că m-aş fi căsătorit era ea. De aceea nu puteam înțelege de ce gândul că mă voi căsători cu altă fată apăruse cu atâta putere în inima mea. Mi-am zis că poate pur şi simplu a fost un gând scornit de mintea mea şi m-am obişnuit cu această idee. Dar nu peste mult timp, când m-am împrietenit cu Claudia, mi-am adus aminte de clipele de la Tismana. Cum mi se par acum sentimentele pe care le-am avut față de Rozalia? Foc de paie... Atunci nu ştiam ce este dragostea... Nici nu aveam de unde să ştiu. Respingeam modul în care încerca să mă modeleze lumea aceasta şi criteriile după care eram îndemnat să îmi găsesc soție. Dar neştiind exact ce trebuie să caut, am pierdut timpul lângă Rozalia.

Tot acum îți voi scrie despre una dintre cele mai mari greşeli pe care le-am făcut în viața mea. După ce m-am apropiat de Biserică, m-am împrietenit cu o fată căreia îi voi spune Cătălina. Nu îmi plăcea cum arată, dar apreciam mintea ei sclipitoare. Ne-am împrietenit într-un moment în care eu mă aflam într-o perioadă destul de tensionată, în care aveam mare nevoie de înțelegere. Cătălina mi-a scris câteva scrisori de dragoste. Scria foarte frumos şi, pentru că nu mă gândeam că va fi prietena mea, le citeam şi altora. Mi se părea că e o fată deosebită, şi nu vedeam nimic rău în a fi prieten cu ea. Nu îți dau prea multe detalii, îți spun doar că la un moment dat m-am hotărât să mă căsătoresc cu ea. Mă

gândeam că aşa îmi voi plăti păcatele trecute. Mă gândeam că, decât să mă căsătoresc cu o fată frumoasă, dar care să nu fie aproape de Dumnezeu, mai bine o iau pe ea şi învăţ să nu ţin cont de frumuseţea fizică. Toată lumea ştia că ne vom căsători. Faptul că părinţii ei se opuneau, pe mine mă făcea să mă încăpăţânez şi să fac tot posibilul să mă căsătoresc cu ea. Ne-au apropiat mult şi momentele frumoase de care am avut parte împreună, în pelerinaje la mânăstiri sau în excursii.

Să ştii că sunt unele momente în viaţa unui tânăr în care nu contează prea mult alături de cine e. Adică sufletul simte nevoia să se bucure. Şi când vezi un munte frumos, sau un apus de soare, clipele acestea te fac să o vezi cu alţi ochi pe fata de lângă tine. Parcă nu mai e aşa grasă, sau parcă nu mai e aşa scundă, sau parcă ochii ci nu mai sunt aşa reci, sau... parcă e altfel decât ţi se părea înainte. Cred că dacă în momentele frumoase pe care le-am avut cu ea aş pune în locul Cătălinei alte zece dintre fetele pe care le cunosc, nu ar fi nicio diferenţă. La fel de frumos ar fi fost. Singura diferenţă este că dacă aş pune-o pe Claudia, ar fi cu totul altceva.

De ce ar fi fost altceva cu Claudia? Nu numai pentru că momentele respective ar fi fost trăite mai intens alături de o fiinţă de care sunt îndrăgostit până în măduva oaselor, ci pentru că din momentele respective ar fi lipsit conştiinţa vremelniciei.

Momentele frumoase petrecute lângă fostele prietene erau frumoase prin ele însele, şi prietenele doar completau imaginea. Pe când lângă Claudia totul ar fi fost altfel.

De fapt e greu de precizat exact care e diferența. Cuvintele riscă să nu prezinte situația reală.

Uite, de exemplu, la un moment dat eram atât de convins că mă voi căsători cu Rozalia, încât mă gândeam numai la asta toată ziua. Eram obsedat de imaginea ei. Şi totuşi, mai târziu am înțeles că nu aceea era dragostea. Ştii, până nu mănânci o portocală nu poți şti ce gust are, sau ce diferență este între ea şi o mandarină. Tot aşa nu puteam înțelege de ce sentimentele mele pentru Rozalia erau oarecum bolnave.

Ştii, îmi dau seama totuşi că prietenia cu ea a avut un anumit rol pozitiv pentru mine. Ar fi ideal ca toți să îşi întâlnească perechea potrivită încă de când sunt elevi de şcoală. Să crească împreună, să se bucure şi să sufere împreună. Şi prietenia să fie încununată prin nuntă. Există însă foarte puține perechi care s-au cunoscut de pe băncile liceului. Poate că într-un anumit fel fiecare dintre cele trei prietene pe care le-am avut de când m-am apropiat de Biserică m-a ajutat să mă cunosc mai bine. Poate că fiecare dintre ele m-a pregătit să mă căsătoresc cu Claudia.

Nu vreau să crezi că țin partea celor care spun că e bine să ai cât mai multe prietene până te căsătoreşti. Dar nici nu sunt de acord cu cei care spun că e bine ca tinerii care nu sunt la vârsta la care îşi pot întemeia o familie să nu îşi facă prietene. Câtă vreme o prietenie rămâne curată, câtă vreme niciunul dintre cei doi nu e biruit de ispita desfrâului, nu văd ce ar putea fi rău. Mai exact, acum văd şi părțile bune şi părțile rele ale prieteniei mele cu cele trei fete. Despre prima până acum nu ți-am spus nimic, mai ales deoarece relația noastră era

marcată de faptul că înainte de a ne apropia de Biserică amândoi fuseserăm vreme de câteva luni într-o grupare sectantă.

Chiar dacă, în urma prieteniei cu mine, ea, să îi zicem Mara, s-a hotărât să facă Facultatea de Teologie-Litere, şi a făcut-o, chiar dacă acum e preoteasă, ea nu mi-a iertat anumite greşeli. E bine că am fost prieten cu ea sau nu?

Prietenia noastră s-a datorat în mare parte faptului că împărtăşeam aceleaşi convingeri spirituale. În clipa în care am părăsit rătăcirea şi ne-am apropiat de Biserică ne-a fost mult mai uşor să înțelegem că nu suntem potriviți unul pentru celălalt.

Mara mi-a reproşat că, după ce am hotărât să ne despărțim, m-am împrietenit cam prea repede cu Cătălina. Eu nu consider că am greşit prin aceasta cu ceva. Din moment ce oricum eram singur, puteam decide ce să fac şi ce să nu fac.

De ce ți-am vorbit despre cele trei foste prietene ale mele?

Şi ca să vezi cum priveşte un tânăr fostele lui „iubiri". Se poate ca peste ceva vreme şi tu să intri la capitolul „amintiri" din memoria prietenului tău. Aşa că ai grijă cum te porți, ai grijă ca din prietenia voastră să nu rămână ceva trist sau dureros.

Era să pierd din vedere un lucru important: există în unele relații de prietenie anumite momente de tensiune care vin pur şi simplu din ispita dracilor. Oamenii ignoră de multe ori faptul că de multe ori sunt ispitiți de draci, şi nu îşi dau seama de cursele în care sunt atraşi (şi mie mi se întâmplă de multe ori să nu țin seama de

faptul că, fiind creştin, mă aflu în luptă cu puterile întunericului: abia la spovedanie, când părintele îmi atrage atenția că unele gânduri rele pe care le consideram ale mele erau insuflate de diavol, îmi dau seama că m-am lăsat păcălit).

Doi dintre cei mai buni prieteni ai mei au găsit motiv să se certe exact în perioada de dinaintea căsătoriei. Erau hotărâți să se despartă. Mai exact ea. S-a mutat într-o altă gazdă, ca să nu mai fie găsită de colegul meu. Când m-am întâlnit cu ea, am ascultat o lungă şi convingătoare predică despre faptul că nu sunt potriviți, că sub nicio formă nu va mai rămâne cu el. Dar totuşi, după câteva zile, i-am văzut din nou împreună. În cele din urmă s-au căsătorit, şi au fost foarte fericiți. M-am gândit că, dacă ea nu ar fi fost creştină, s-ar fi aruncat imediat în brațele altui băiat, ca să scape de amintirea colegului meu. Dar aşa, având nădejdea că Dumnezeu o va ajuta să depăşească încercările prin care trece, a ajuns la liman. Şi chiar dacă nu se gândea că se va împăca cu colegul meu, a făcut-o.

Nu vreau să rămâi cu impresia că dacă apar mari neînțelegeri cu cel cu care vrei să te măriți, înseamnă că sunt ispite de la diavol şi că Dumnezeu vă va ajuta să le depăşiți. De cele mai multe ori după nuntă tensiunile se împuținează doar în luna de miere, după care revin cu şi mai multă putere. Liniştea e o comoară pe care mulți o caută după ce se căsătoresc. Dar pentru că nu au avut ideea de a o căuta mai înainte, considerând că va veni de la sine, nu o găsesc niciodată.

Ochii mari şi mintea limpede. Alegerea e în mâinile tale!

Un examen cu mulți restanțieri

Vreau să îți spun că s-ar putea ca această carte să fie pentru tine un examen. (În cazul în care nu ai prieten, eşti scutită deocamdată de acest examen, dar va veni şi vremea să îl dai şi atunci cred că ți-ar prinde bine s-o răsfoieşti din nou). De aceea, dacă acum nu eşti îndrăgită, chiar te rog să treci acum la capitolul următor, pentru că momentan acesta nu îți e de folos.

Aşa cum te-ai obişnuit, eu voi face referire la cazuri generale, pentru că nu am de unde şti precis ce fel de viață duci tu. Te-ai mira dacă aş suna acum la telefon să te întreb cum ți se pare cartea mea?

Şi totuşi, spre surprinderea ta, am să fac aşa ceva. Am să te sun. Nedumerirea ta va fi mare, evident. „Oare ce face, sună la toate numerele din cartea de telefon?"

Nu, nu am chiar atâția bani. Dar telefonul la care îți vorbesc este chiar acest capitol.

„Alo, bună ziua, Danion Vasile la telefon, sunt autorul cărții despre întemeierea familiei..." Şi după formula de introducere urmează examenul: „Mi-au spus gurile rele că prietenul tău nu e omul de care ai nevoie. Mi-au spus chiar că..."

Pauză. Eu nu am de ce să mă bag în viața pe care o duci. Nu te cunosc, şi de aceea cuvintele mele pot rămâne fără ecou în inima ta. Dar ceea ce aş vrea totuşi să fac în acest capitol este să te ajut să fii sinceră cu tine.

Cum mi-a venit ideea să scriu acest capitol? O prietenă care a parcurs deja textul redactat până acum (cum termin un capitol, îl dau spre lecturare) s-a declarat impresionată până la lacrimi de cele citite. Mi-a spus că, citind, i-a apărut în inimă gândul că şi ea poate avea parte de o familie împlinită. Că rândurile mele i-au dat nădejde.

Până aici totul e bine. Problema e că această cititoare trăieşte cu un tip cu care ştie sigur că nu se va mărita. Ştie că are o relație care nu duce la nimic. A înțeles că omul de lângă ea nu îi va fi niciodată mai mult decât amant. Şi totuşi... Şi totuşi rămân împreună. De ce? Pentru că, dacă s-ar despărți, viața i-ar fi mai pustie, mai searbădă, mai tristă. Şi-ar dori să îşi găsească un bărbat care să o ia de nevastă. Dar, deocamdată...

Ea a citit cartea (până la capitolul acesta) şi a rămas impresionată. Dar eu nu am scris ca să impresionez pe cineva. Cred că e clar că nici măcar nu m-am străduit să prezint vreo cugetare originală cu privire la familie. Am încercat numai să adun laolaltă câteva idei de folos pentru cei care vor să se căsătorească. Cele scrise nu au însă nicio valoare dacă rămân exclusiv pe hârtie. Eu am scris ca să te ajut să te măriți. Ştiu că rândurile mele sunt lipsite de o anumită măiestrie stilistică. Dar cred că de iscusință literară nu e nevoie când vrei să constați lucruri atât de simple ca cele prezentate de mine. Or, ți-am mai spus, eu nu am pretenția că scriu o carte. Vreau doar să stau de vorbă cu tine.

Nu ca să te delectez sau ca să îți ocup timpul liber. Ci pentru a te ruga să fii sinceră cu tine. Oare ai citit până acum vreo idee la care să nu te fi gândit tu însăți mai

înainte? Nu mă refer la părerile despre „Titanic“, ci la criteriile expuse pe larg. Ți-am spus ceva nou când m-am oprit asupra fetelor care se mărită pentru bani? Sau când ți-am vorbit despre „potrivirea intelectuală“? Puțin probabil. Sau, chiar dacă ai citit și despre lucruri la care nu te-ai gândit, totuși nu ar fi fost puțin probabil să te gândești singură la ele, peste o zi sau peste un an.

Cititoarei de care tocmai am amintit, și tuturor celor aflate într-o situație asemănătoare, le sunt adresate rândurile de mai jos: Eu nu te înțeleg, deși mi-aș dori să am puterea de a te înțelege. Vrei ceva, și totuși nu faci nimic pentru a primi ceea ce îți dorești. Știu că îți dorești să te măriți. Uneori această dorință e foarte puternică în inima ta, alteori e acoperită de rutina zilei. Dar chiar dacă îți dorești să te măriți, prin faptele tale dovedești contrariul.

Aștepți ca Dumnezeu să îți trimită bărbatul viselor tale, și acesta să fie fermecat pe dată de frumusețea ta? Știi bine că asta nu s-a întâmplat până acum. Dumnezeu îți va trimite bărbatul abia atunci când i-o vei cere cu adevărat. Te-ai rugat de multe ori să te ajute să te măriți. Dar rugăciunile au rămas fără răspuns. Și nu Dumnezeu e de vină. Ci tu. Să știi că faptele noastre sunt rugăciuni foarte puternice. Dacă cu gura Îi cerem una, dar prin fapte Îi cerem alta, El va ține cont de ambele „rugăciuni“. Cum să te ajute să te măriți când tu trăiești în păcat? Vrei să te măriți? Atunci schimbă-ți viața! Ia hotărârea să te schimbi! Spovedește-te și începe o viață nouă, o viață curată.

Ești slabă și ți-e teamă de viitor. Dar nu ai altă variantă. Vrei o familie împlinită, trebuie să te lupți pentru a o avea! Doar știi că puțini sunt hărăziți cu o asemenea

binecuvântare. Nu încerca să fugi de adevăr şi să spui că, din moment ce oricum sunt atâtea fete în situația ta, îți e prea greu să te rupi de un mod de viață care ți-a devenit a doua natură! Nu te poți compara cu altă fată.

Nu eu îți cer să te schimbi. Tu îți ceri să te schimbi atunci când vrei să ai o familie. Poate că te gândeşti că în fond nici în familiile din care lipseşte Hristos nu e chiar aşa rău. Ce ai de gând să faci, să te arunci în foc pentru a vedea dacă te doare?

Supără-te pe mine că îți scriu astfel de rânduri, aruncă această carte la gunoi, dar nu te minți! Până acum, scriindu-ți, simțeam că între mine şi tine se stabileşte o anumită legătură sufletească. (Aşa cum s-a stabilit şi cu cititorii celorlalte cărți ale mele. Scrisorile lor m-au încurajat să scriu în continuare.)

Dar acum, la capitolul acesta, am impresia că firul se rupe. Am impresia că intru pe un teritoriu tabu şi că mă dai afară. Crede-mă că nu pot scrie altfel. Ştiu că ceea ce faci nu e bine şi nu pot să tac.

„Ce ai cu mine, ți-am cumpărat cartea, am citit-o, ți-ai încasat drepturile de autor, vezi-ți de viața ta!"

Nu pot. Asta e problema. Pe mine nu mă încântă doar faptul că această carte se va vinde. Pe mine m-ar încânta să ştiu că măcar o fată în situația ta ar avea puterea să îi spună iubitului ei: „ori ne căsătorim, ori ne despărțim!" Şi asta numai dacă e de părere că ar putea avea o căsnicie împlinită alături de el. (Însă de cele mai multe ori amanții nu sunt potriviți pentru a fi soți.) Adică în momentul în care te gândeşti că vei trăi o viață întreagă lângă el, s-ar putea să descoperi că nu vă potriviți. Patima îi uneşte pe unii oameni cu o putere foarte mare.

Dar în clipa în care patima dispare, ei descoperă că nu au aproape nimic de împărțit.

Când înțelegi că nu ar fi bine să ajungi soția iubitului tău, chiar dacă el ar accepta în cele din urmă să te ia de nevastă, trebuie să te lupți din toate puterile pentru a rupe această legătură. E adevărat: poate fi foarte dureros că omul pe care l-ai iubit, că omul lângă care ai avut parte de atâtea momente frumoase, nu e cel care să te împlinească.

De obicei, fetele aflate în această situație nu au curajul de a privi lucrurile în față. Preferă să spună că iubitul lor e omul cel mai bun de pe lume, că deşi nu crede în Dumnezeu ar fi un soț ideal, că deşi are anumite patimi, ele nu îi întunecă frumusețea lăuntrică...

Îți relatez o întâmplare: o prietenă de-a mea a trăit cu un tip, apoi s-a despărțit de el şi s-a împrietenit cu un altul. A trăit şi cu el şi era convinsă că se vor căsători. Acesta i-a zis deodată că nu mai vrea să rămână în lume, că şi-a dat seama că are chemare pentru mănăstire. Cu greu, de voie de nevoie, fata a trebuit să se consoleze. Mare i-a fost mirarea când a aflat că la numai două săptămâni iubitul ei s-a căsătorit cu altă fată şi că justificarea cu mănăstirea era doar o poveste. Fiind biruită de deznădejde, a acceptat să se mărite cu fostul ei prieten. Părinții lui au aranjat nunta, la biserică, la restaurant, totul era bine pregătit. Dar, venindu-şi în fire, ea nu mai voia să se mărite. Am încercat să o conving să plece din Bucureşti în ziua de dinaintea nunții (dacă va citi această carte, o rog să mă scuze că îi aduc aminte de unele clipe pe care ar fi vrut să le uite).

Trebuie să precizez că era foarte frumoasă, şi la prima vedere ne-am plăcut reciproc. Dar eu eram prieten cu Cătălina atunci, şi nu ne-am cunoscut mai bine decât în clipa în care eu fusesem părăsit de Cătălina, iar ea de prietenul ei. Chiar dacă ea era mai mare, m-am gândit că singura şansă de a o convinge să renunțe la căsătoria pe care nu şi-o dorea era să îi ofer eu sprijinul sufletesc de care avea nevoie. Mi-am dat seama că nu era genul de fată pe care mi-aş fi dorit-o lângă mine ca soție, dar puteam fi buni prieteni. M-am dus la părintele meu duhovnic să îi cer binecuvântare pentru ca eu să plec cu fata la munte.

„Nu îți dai seama ce îmi ceri? Dacă pleci cu ea o să cădeți în păcat..."

„Nu, părinte, cum să cădem?"

„Crezi că în starea în care se află îi va fi greu să se îndrăgostească de tine? Şi atunci ar încerca să te facă al ei."

Părintele a avut dreptate. Mă simțeam puțin atras de ea şi poate că, singuri pe munte, am fi fost biruiți de patimă. Mai ales că ei i se părea firesc ca tinerii care se iubesc să facă dragoste. Era convinsă că făcusem la rândul meu dragoste cu Cătălina, şi a fost foarte mirată să afle că lucrurile stăteau altfel. Nu am mai plecat cu ea la munte. Şi s-a măritat. Apoi nu ştiu ce s-a întâmplat cu ea (m-am mai văzut doar cu cel care o părăsise, şi m-am abținut cu greu să îl întreb cum a putut fi atât de neserios. Poate că Dumnezeu l-a ajutat între timp să se schimbe).

Mă întreb uneori dacă ea a avut parte de o căsnicie fericită. Este posibil să fi avut, pentru că soțul ei a iubit-o foarte mult: să iei o fată care după ce te-a părăsit, după ce a fost a altuia, şi apoi a acceptat să fie a ta numai din

slăbiciune şi din frica de a înfrunta singurătatea, e mare lucru. Când am vorbit cu Claudia despre ea m-a întrebat: „De unde ştii că ea nu avea nicio vină? Ce, crezi că celălalt a părăsit-o fără motiv?“ Nu ştiu dacă şi ea avea o parte din vină. Dar cred că i-a fost mai bine fără el, decât cu el: era mai rău dacă o părăsea după nuntă.

E foarte bine ca astfel de prietenii să dureze cât mai puțin. Nu rareori, când tinerii s-au rugat ca Dumnezeu să îi ajute în viață, relația cu persoana iubită s-a destrămat: au ieşit la iveală tot felul de motive care ar fi putut duce la ruinarea viitoarei căsătorii (sunt fete care se roagă cu disperare: „Doamne, ajută-mă să mă mărit cu cutare...“ De ce nu le ajută Dumnezeu? Pentru că ştie că respectiva căsătorie ar fi sursă de suferință, şi nu de împlinire).

Fac o paranteză şi îți povestesc un lucru ciudat. La un moment dat, în perioada în care eram foarte frământat dacă să mă căsătoresc sau nu cu Cătălina, am cumpărat două verighete frumoase. Prinsesem inelele de sfoara de care în camera mea era agățată o copie mare a cunoscutei icoane „Prodromița“, icoana în care chipul Maicii Domnului a fost pictat prin minune dumnezeiască. Seara, când m-am culcat, icoana era la locul ei, pe perete (şi cu inelele pe sfoară). Când m-am sculat dimineața, icoana era pe birou. L-am trezit pe tata, să îl întreb dacă a intrat noaptea la mine în cameră şi dacă a mutat el icoana. Nu a vrut să creadă că icoana s-a mişcat singură. A zis să o las baltă cu „misticismele“. Dar eu nu aveam de ce să îmi mut icoana. Şi, dacă aş fi mutat-o, ar fi trebuit să iau mai întâi inelele de pe sfoară. Când am găsit inelele pe jos, în spatele canapelei, mi-am dat seama că au căzut în clipa în care icoana a zburat singură până pe birou.

(Ştiu că poate ți se pare incredibil ceea ce îți scriu. Întâmplarea nu poate avea nicio explicație rațională: în camera mea nu intra nimeni noaptea, şi dacă ar fi intrat nu ar fi avut de ce să mute icoana; iar să o mute fără să facă zgomot era chiar imposibil: în vremea aceea mă sculam dimineața imediat ce auzeam că punea cineva mâna pe clanță.) Singura explicație pe care am dat-o acestui fapt este că Maica Domnului mi-a atras atenția asupra faptului că nu vrea ca acele inele să fie puse pe icoana ei, că nu era bine să mă căsătoresc cu Cătălina. Şi, deşi mi-a fost greu să recunosc, nu avea rost să mai rămânem împreună (nu din cauză că s-a mutat icoana, cum fac unii habotnici care caută semne de la Dumnezeu şi în faptul că li s-a oprit ceasul; ci pur şi simplu pentru că nu ne potriveam. Mutarea icoanei nu mi-a sugerat că nu e bine să mă căsătoresc cu acea fată, ci mi-a confirmat că nu avea rost să accept o căsătorie numai pentru că nu aveam încredere că voi găsi o fată mai bună).

Am încercat să nu fac referire la lucrurile mai deosebite pe care le-am auzit în viața mea. Mai ales că minunile sunt greu de acceptat chiar de către unii care le văd. (Îți mai dau totuşi un exemplu: am văzut cu ochii mei cum un părinte a vindecat un paralizat. Am povestit lucrul acesta multor oameni, până când – lovindu-mă de neîncredere, am ajuns să mă îndoiesc eu însumi de el. Dar la un moment dat, un prieten de-al meu, care are vreo cincizeci de ani, mi-a spus cu drag: „O, de câți ani suntem prieteni... Mai ştii când ne-am cunoscut? Când l-a vindecat părintele X pe paralizatul ăla...“ L-am strâns în brațe plin de bucurie: „Cum, ai fost şi tu acolo? În sfârşit, mai e un martor...“ Între timp părintele murise şi

nu mai ştiam exact cine a fost de faţă, pentru a-mi confirma că am văzut un semn minunat).

Totuşi, îţi voi mai spune un lucru deosebit: mama unui prieten care a intrat în mănăstire mi se plângea ce viaţă chinuită a avut alături de soţul ei, un om cât se poate de rău. „Când m-am împrietenit cu el, mi s-a arătat într-un vis Sfântul Ierarh Nicolae şi mi-a spus să mă despart de el, că nu e un om bun. Dar nu am vrut. Am preferat să arunc Acatistierul, protestând faţă de faptul că Sfântul se amesteca în viaţa mea. Dar am avut foarte mult de regretat de pe urma acestui gest."

Sunt situaţii în care oamenii îşi dau seama clar că Dumnezeu nu e mulţumit de compromisul lor de a lua în căsătorie persoane care duc o viaţă murdară. Cu toate acestea, legătura pătimaşă îi face să prefere să se ascundă de Dumnezeu. Dar de Dumnezeu nu te poţi ascunde. Dacă îţi dai seama că El aşteaptă de la tine mai mult, că mai devreme sau mai târziu, orice compromis îşi va arăta efectele negative, nu şovăi să dai înapoi.

(Ajuns aici, trebuie obligatoriu să îţi spun că marea majoritate a viselor legate de căsătorie provin de la oboseală: fetele visează tineri care le peţesc, şi invers. Au apărut o sumedenie de cărţi despre interpretarea viselor: fetele care s-au căsătorit numai pentru că în noaptea de dinainte de a-şi cunoaşte soţul au visat grâu au avut de suferit de pe urma gestului lor necugetat. La fel şi cele care, bucuroase că şi-au găsit perechea ideală din punct de vedere astrologic, au trecut cu vederea defectele „neesenţiale". Dar tocmai aceste defecte le-au făcut mai apoi viaţa mizerabilă. Articolele şi cărţile despre interpretarea viselor nu fac altceva decât să îi zăpăcească pe

oameni, să îi introducă pe nesimțite în lumea ocultă, în lumea vrăjitoriei; chiar dacă par nevinovate, dacă le judecăm după roade ne dăm seama cât sunt de periculoase pentru suflet.)

Cât de uşor îmi e mie să îți spun să te desparți de omul pe care ți s-a părut că îl iubeşti, dacă îți dai seama că nu e potrivit pentru tine... Ție ți-ar fi foarte greu să faci asta. Mai ales dacă ați apucat să aveți şi legături trupeşti. De multe ori fetele nu au curajul să se despartă de prietenii lor pentru că le e frică de scandal. Și tot aşteaptă ca finalul să vină de la sine. Dar nu vine.

O fostă elevă a mamei mele a pierit ucisă de prietenul ei, după ce acesta a intuit că fata voia să îl părăsească. Sărmana înțelesese că nu i-ar fi bine să devină soția lui, dar prea târziu. Era o tânără absolut deosebită, nu îmi dau seama cum s-a putut lega sufleteşte de un asemenea ticălos. Dar iubirea e uneori oarbă, mai ales atunci când îndrăgostiții Îl pun pe Dumnezeu între paranteze...

Nu ți-am scris asta ca să te sperii. Sunt de acord că o despărțire poate fi foarte violentă. Dar cred că poți avea înțelepciunea să găseşti o cale paşnică de a lămuri lucrurile.

Am avut o prietenă bună care trăia cu patronul unui magazin. Nu îl iubea. „Nu ştiu cum să scap de el. La fiecare sfârşit de săptămână mă scoate din Bucureşti, dar mie nu îmi place deloc de el." (Acum fata e măritată cu un bărbat pe care îl iubeşte). Ca să o sperii puțin i-am zis în glumă: „Fii atentă, dacă nu te rupi de el o să mă rog la Dumnezeu să te calce o maşină, ca să îți bagi mințile în cap." Fata a crezut că vorbesc serios, şi a fugit să se spovedească la un părinte la care o dusesem mai demult.

„Părinte, m-a amenințat un prieten că dacă nu o termin cu patronul o să mă calce o mașină..."

Părintele, râzând: „Ce prieten, ăsta nu poate fi decât Danion..."

Fata mi-a povestit faza bucuroasă că și-a dat seama că glumisem. Eu i-am spus de accident ca să își dea seama că, neavând curajul de a se rupe de patronul pe care nu îl iubea, își făcea mult rău. Foarte bine i-a fost când a avut curajul să o termine cu el.

(Cineva care tocmai a citit capitolul cu Britney mi-a spus că am avut dreptate când bănuiam că nu mai e fecioară atunci când spuneam că totul ar putea fi doar circ și reclamă. Că au apărut în presă dezvăluiri pe această temă. Poate că și alte referințe din carte sunt „expirate". Ce să fac, nu am timp să mă ocup și de astfel de probleme „importante".)

Așa îți spun și ție: e imposibil să nu îți fie mai bine după ce vei avea curajul de a face acest pas, de a renunța la un om alături de care știi că nu poți fi fericită în căsnicie.

Sunt bărbați care, atunci când aud că femeile vor să îi părăsească pentru că nu vor să se mărite cu ei, dându-și seama că nu ar putea fi un cuplu fericit, insistă, vin cu promisiuni că se vor schimba în câteva zile, că vor face câte în lună și în stele. Răbdătoare, femeile așteaptă și această schimbare. Dar văzând că nu apare, vor să plece. Inimile lor sunt pline de nesiguranță, în față e un mare vid, nu știu ce le așteaptă în viitor. Vor să plece. Dar ei insistă.

El: „Hai să încercăm să reparăm lucrurile căsătorindu-ne. Poate că dacă ne căsătorim Dumnezeu ne va ajuta să ne fie bine. (Numele Domnului e invocat cu viclenie, numai pentru a nu rămâne cu buza umflată.) Dacă

nu îți va fi bine lângă mine eşti liberă să pleci oricând. Dă-mi o ultimă şansă." La acest punct unele femei nehotărâte cedează. Neavând curajul de a înfrunta singurătatea, considerându-se prea slabe pentru a renunța la ceva precis, ele acceptă propunerea. Se gândesc că vor pleca la primele motive de nemulțumire. Dar abia după ce s-au căsătorit îşi dau seama de greşeala pe care au făcut-o. Îți dau numai două motive (care par stupide) pentru care aceste femei nu divorțează imediat:

Un motiv ar fi mândria: „Cum, după ce toată lumea m-a văzut mireasă, după ce toți au crezut că sunt fericită, cum să am puterea de a recunoaşte că totul a fost o mare minciună? Cum să am puterea de a recunoaşte în fața prietenelor că am fost păcălită? Lasă, să mai treacă timpul şi divorțez mai încolo."

Din afară acest motiv pare stupid. Dar nu este. Cât de chinuită este o femeie care gândeşte aşa... Cât de mult suferă de pe urma unui gest necugetat...

Tocmai pentru a evita un divorț ulterior îți spun că e bine să vă despărțiți acum.

Poate că tu duci o viață creştină şi te gândeşti că, oricât ți-ar fi de rău, nu vei divorța. Dar în loc să te gândeşti că Dumnezeu îți va da puterea să rabzi orice, nu ar trebui oare să înțelegi că e mai bine să eviți o asemenea căsătorie? Dacă ai atâta credință încât să rabzi un soț care îți va face viața din ce în ce mai tristă, de ce nu te rogi la Dumnezeu să îți dea puterea de a aştepta să găseşti un om mai potrivit?

Crezi că e bine să Îl ispiteşti pe Dumnezeu, acceptând o căsătorie numai din comoditate sau din cine ştie ce motive subiective?

Unele fete îşi fac următoarea socoteală: „După ce lumea ne-a văzut împreună atâtea luni, dacă voi renunța acum la el se va zice că sunt o femeie uşoară..." Ştii cine va gândi despre tine în acest fel? Tocmai femeile care, aflându-se în situația ta, nu au avut curajul de a înfrunta pentru scurtă durată singurătatea. Şi acum încearcă să se mintă, spunându-şi că duc o viață fericită. Dar când văd pe cineva care a avut mai mult curaj decât ele se simt jignite. Ies la atac.

Ceilalți oameni vor aprecia însă gestul tău. E un gest care dovedeşte stăpânire de sine, maturitate şi înțelepciune. E firesc să fie apreciat.

Să vorbim acum puțin despre ispita singurătății. Oamenii care nu se tem de singurătate ori au mare credință în Dumnezeu şi Îi simt tot timpul prezența, ori au inimile de piatră. Nimic nu se poate asemăna cu singurătatea. (Uneori mă gândesc că pentru păcatele mele cea mai mare osândă veşnică ar fi singurătatea. Chinurile iadului să fie înlocuite de singurătate. Să nu am parte nici de dragostea lui Dumnezeu, nici de a oamenilor. Asta mi se pare cea mai groaznică pedeapsă. Nu ştiu cum e de fapt în iad. Dar mă rog ca Dumnezeu să Se îndure de mine şi să mă învrednicească de mântuire.) Nesiguranța clipei viitoare e foarte greu de îndurat. De bine, de rău, acum ai pe cineva lângă tine. Dar dacă te desparți de el, ce va fi?

Dacă ai avea alături de tine nişte prieteni apropiați, sau măcar o prietenă bună, ți-ar fi mai uşor. Sau măcar dacă părinții ți-ar fi aproape, tot ai avea un sprijin. Dar dacă nu vei avea pe nimeni care să te susțină, singurătatea va fi foarte greu de înfruntat.

Când am fost părăsit de Cătălina am suferit enorm. Deşi ştiam că nu ne potrivim, nu îmi trecea prin

cap că ea mă va părăsi. O dovadă de dragoste: m-a părăsit tocmai pentru că mi-a vrut binele, pentru că şi-a dat seama că nu mă poate împlini. Dar singurul mod în care îmi putea reda libertatea era să îmi spună că s-a săturat de mine. Nu mi-a trecut prin cap că s-a sacrificat pentru a-mi fi bine; asta am aflat-o mult mai târziu. În clipa în care mi-a spus că viețile noastre se despart, parcă mi-ar fi dat cu o piatră în cap. Tocmai ieşisem din spital, unde fusesem tratat de o formă gravă de pneumonie. Am simțit că înnebunesc. Nu mai puteam mânca, nu mai puteam dormi. Eram disperat. Chiar dacă ea nu era o fată de nota 10, alți prieteni apropiați nu mai aveam. Şi vreo două săptămâni nu am fost bun de nimic.

Pe cât de mult bine mi-a făcut părăsindu-mă, pe atât de rău mi-a făcut alegând tocmai acel moment. Cu o lună mai devreme, când eu îi propuneam să ne despărțim, se întristase tare. Pe mine m-a şocat nu atât despărțirea propriu-zisă, cât modul şi motivul. Mi se părea că trăiesc ceva imposibil: să fiu părăsit de fata care mi s-ar fi dăruit în orice moment, numai ca să mă convingă de dragostea ei... Dacă aş fi primit „ofranda" ei, nu ne mai despărțea nimeni. Bine că m-a ferit Dumnezeu de o aşa cădere.

Dacă iei hotărârea să te desparți de el, ai grijă cum o faci. Fă-o în aşa fel încât să suferiți cât mai puțin. Nu se poate să nu fii legată de el, şi să te desparți cu uşurință. În prietenia voastră ai pus o parte din sufletul tău; şi ce ai dat nu mai vine înapoi.

Gândeşte-te şi la tine, şi la el. Fă-l să înțeleagă că despărțirea e nu numai spre binele tău, ci şi al lui. Încearcă să găseşti momentul potrivit pentru a-l părăsi (în niciun caz chiar înainte de a-şi da examenul de licență,

sau de a da un concurs pentru angajare; la eşecul sentimental s-ar adăuga şi altele mai mari, şi ar putea fi biruit de deznădejde. Doar ştii că unii, trecând prin momente de dezechilibru psihic, au încercat chiar să se sinucidă.)

În acelaşi timp vezi ca nu cumva să rămâi lângă el numai pentru că te şantajează, ameninţându-te că se sinucide dacă nu te căsătoreşti cu el. Dar bănuiesc că te-ai ferit de prietenia cu un tip atât de dezechilibrat.

Dacă sufletul tău nu îşi găseşte bucuria lângă el, oare cum aţi mai putea rămâne împreună? (Sunt cazuri în care un bărbat nu vrea să se despartă de o femeie numai pentru că vede în ea o păpuşă gonflabilă de proporţii excelente. Chiar dacă simte că ea nu e fericită, nu îl interesează. Dacă păpuşa funcţionează, e bine. Dar în momentul în care o femeie e tratată de un bărbat ca o păpuşă de plastic nu trebuie să aibă niciun fel de remuşcări atunci când îl părăseşte.)

Ai curajul de a lua în viaţa în piept. Îţi va fi greu o săptămână, o lună, sau chiar câteva luni. Dar ai multă vreme înainte, nu?

Dă-ţi seama, peste câteva luni poţi fi peţită de un tânăr care să fie exact cum îţi doreşti.

Dar ce spun peste câteva luni, poate şi mai repede de o lună. Poate şi peste câteva zile. Ai grijă totuşi să nu te arunci în braţele primului bărbat care îţi iese în cale, şi să te măriţi la repezeală, numai pentru că te-ai convins că el nu are defectele celuilalt. Poate că are alte defecte, mult mai mari.

Nu te grăbi. Persoanele care au trecut prin dezamăgiri sentimentale sunt ispitite să îşi refacă viaţa cât mai repede. Şi pot cădea din lac în puţ.

Nu te grăbi. După ce te rupi de omul de lângă tine, prioritatea nu este să îi găseşti un înlocuitor. Prioritatea este să te refaci, să te pui pe picioare. Abia după ce ai ajuns la un anumit echilibru lăuntric te poți gândi la măritiş. Pentru că nu e corect să fii luată în căsătorie până ce nu ai scăpat de efectele naufragiului.

Poate că vei trece prin momente grele, în care o să îți vină ideea să pui mâna pe telefon şi să te întâlneşti iar cu vechiul prieten. Poate că, trecând prin locurile voastre preferate, sau ascultând melodiile voastre de suflet te va birui dorința de a fi lângă el încă pentru câteva zile. Nu sufla în focul încă nestins. Oricând ți-ar putea sări în ochi scântei. Iar nesocotința de a-ți bate joc de sufletul tău sau de sufletul lui se iartă greu.

(Se poate totuşi ca tu să fii deja despărțită de fostul prieten. Nu e exclus nici ca, stând departe de el, să îți dai seama că hotărârea de a-l părăsi a fost copilărească şi că ar bine să vă căsătoriți. Dacă eşti sigură că ai ajuns la concluzia cea mai bună, un telefon poate fi salvator.)

Oricum, fii pregătită să treci prin urgia singurătății. Chiar dacă pentru scurtă vreme nu îți va fi uşor. Gândeşte-te cât de greu le este fetelor care sunt părăsite de prietenii lor. Prieteni cărora le-au dăruit uneori nu numai inimile, ci şi fecioria. Cât de disperate se simt... Au dat totul, şi au fost date la o parte, ca nişte jucării. Ele ar face orice pentru a fi primite înapoi. Şi, dacă văd că toate eforturile rămân zadarnice, fac gesturi necugetate.

Mi-aş dori ca şi o asemenea fată să citească această carte. Să înțeleagă că nu are de ce să îi pară rău că a fost părăsită. Că dacă „el“ a fost atât de lipsit de inimă încât să se poarte cu ea ca şi cu o jucărie pe care

o arunci după ce te saturi de ea, nici dacă ar fi luat-o de soție nu i-ar fi fost bine.

E foarte probabil să ai prietene care au trecut sau trec prin această situație. Încearcă să le fii cât mai aproape. Mai ales dacă le bântuie gândul sinuciderii. Sinuciderea e cel mai mare păcat. Sunt o mie de motive care te pot aduce în pragul sinuciderii, dar niciunul nu stă în picioare. Oricât de tare suferă cineva, sinuciderea nu rezolvă durerea. Chiar şi cei care nu cred că sinucigaşii merg în iad, chiar şi cei care nu cred că există viață după moarte, îşi dau seama că sinuciderea e groaznică. Te lipseşte de posibilitatea de a trăi şi clipe mai bune. O dovadă sunt cazurile celor ale căror tentative de sinucidere au eşuat, şi care mai apoi au reuşit să se pună pe picioare. Ei şi-au dat seama cât de mult ar fi pierdut dacă s-ar fi sinucis.

Încearcă să le ajuți pe prietenele tale care suferă că au fost părăsite de prietenii lor în acelaşi fel în care ai vrea tu însăți să fii ajutată dacă ai fi în aceeaşi situație. Spune-le ce mare prostie ar fi să cadă în brațele primului venit. Ar trece de la o poveste tristă la alta. Dumnezeu nu Şi-a întors fața de la ele. Să aibă încredere, să aibă nădejde. Dacă niciunul dintre oameni nu reuşeşte să le aline suferința, dacă nimeni nu înțelege furtuna din sufletul lor, Dumnezeu e la datorie. E la locul Lui. Şi aşteaptă să vină în ajutorul celor care Îl cheamă.

Ce şansă uriaşă ne oferă credința! Oricât de mari ar fi impasurile prin care trec oamenii, pot primi o mângâiere, pot primi putere, pot afla o scăpare...

Cuvinte către cei care vor să se recăsătorească

Cartea de față se adresează în primul rând tinerilor care vor să își întemeieze o familie. Dar în zilele noastre sunt mulți tineri care nu numai că au apucat deja să se căsătorească, ci au și divorțat. Nu cred că greșesc adresându-mă în câteva pagini și femeilor care au trecut printr-un divorț și vor să se mărite din nou. (Ca în toate capitolele acestei cărți, lucrurile sunt în egală măsură valabile și pentru bărbați.) Revin la stilul epistolar:

Nu am trecut prin experiența divorțului, așa că nu pot înțelege în întregime ce e în sufletul tău. Nu știu nici de ce ai divorțat, și nici dacă vina a fost a ta sau a lui. Voi încerca să îmi spun totuși punctul de vedere și sper să nu greșesc prea mult. Din câte divorțuri am apucat să văd până acum, în nicio situație nu am descoperit pe cineva plângând. Cu ani în urmă divorțul era o dramă. Aproape întotdeauna cineva suferea pentru că a fost înșelat de celălalt, aproape întotdeauna o inimă rămânea sfărâmată. Azi nu mai e așa. Nu cred că e doar o coincidență că cei pe care i-am văzut divorțând nu păreau să sufere. Majoritatea se despărțeau de comun acord. Culmea, unii foloseau același avocat. Nu voiau decât să se despartă. Pentru mine a fost un șoc să văd cu câtă ușurință divorțează unii. Ca și cum ar face piața. Ca și cum divorțul ar fi cel mai normal lucru din lume.

Tocmai femeilor care au trecut prin astfel de divorțuri vreau să le spun câte ceva. Pentru că m-am gândit de mai multe ori la ce le va rezerva viața. Celorlalte, care au fost părăsite de soții lor, și care, cu inima înlăcrimată, îi mai așteaptă încă să se întoarcă, nu prea aș ști ce să le spun.

Divorțul e un eșec. Oricât de firesc pare divorțul pentru omul contemporan, oricâte justificări i se găsesc, ideea că despărțirea unor oameni care s-au unit în fața lui Dumnezeu e un lucru bun își are partea ei de ridicol. Sunt unii care nici măcar nu fac cununie religioasă. Nu e de mirare că se despart. Dacă nu au crezut în Dumnezeu, au avut parte de o experiență pe care numai în mod formal o numesc familie. Ar trebui să se găsească un alt termen pentru ca cei care s-au căsătorit doar civil să nu fie considerați soți. Ei trăiesc un concubinaj legalizat, și nu e de mirare că se despart.

De ce divorțează oamenii? Mai ales pentru că nu i-a unit dragostea binecuvântată de Dumnezeu. Nu vreau să răscolesc trecutul tău scriindu-ți despre divorț, dar dacă vrei să te măriți iarăși e bine să înțelegi foarte clar unde ai greșit mai înainte. Ca să nu repeți aceeași greșeală. Dacă nu vrei să înțelegi unde a fost eroarea, nu vei avea decât de suferit: vei trece de la un soț la altul, tot așteptând să găsești relația perfectă. Dar căsnicia nu e o loterie („O fi lozul câștigător, nu o fi?!...“). Căsnicia e ceva extrem de serios.

Știu că direcția în care se merge astăzi e aceea de a minimaliza eșecul divorțului: „e normal să divorțăm, poate că vom da de cineva mai potrivit.“ Oamenii care ies cu bine dintr-un divorț (fără să sufere) sunt niște ființe pe

care mentalitatea modernistă i-a modelat cu succes. Numai că sufletele lor au fost foarte afectate de această tentativă de a refuza şocul divorţului. Ei se simt victorioşi, dar nu îşi dau seama cât de falsă e presupusa lor victorie.

Să fie oare un câştig faptul că un popor a reuşit să uite că a pierdut ultimul război? Câştigul ar fi fost să iasă biruitor din respectiva înfruntare.

Îmi poţi pune următoarea întrebare: „De ce să fie divorţul un război pierdut, câtă vreme nu am vrut să intrăm în război?" Adică: „Dacă aş fi considerat că nunta e un lucru extrem de important, dacă aş fi considerat că trebuie să îmi aleg un bărbat căruia să îi fiu fidelă până la sfârşitul vieţii, cu siguranţă nu m-aş fi măritat cu fostul meu soţ. Dar am considerat căsătoria un fel de joacă, aşa că nu regret deloc că am divorţat."

Altfel spus: e stupid să îi acuzi pe unii dintre cei care au divorţat că şi-au bătut joc de faptul că s-au unit în faţa lui Dumnezeu, câtă vreme ei nu consideră că au făcut aceasta. Adică au perceput cununia religioasă doar ca pe un spectacol interesant, fără să îşi pună problema primirii binecuvântării lui Dumnezeu.

Două gânduri legate de această poziţie. Unii au înţeles foarte bine măreţia cununiei religioase. Dar, ajunşi la divorţ, au căutat să şteargă din inimile şi din minţile lor tot ce însemna amintire a celuilalt. Au căutat să se mintă singuri, şi au reuşit. Puţini se află însă în această situaţie – pentru că după ce ai înţeles măreţia nunţii nu mai poţi divorţa cu uşurinţă.

Cei mai mulţi dintre cei care ajung la divorţ au trecut prin Taina Cununiei numai accidental („dacă toţi fac Cununie şi la biserică, noi de ce să nu facem?").

Acestora nu li se poate reproşa numai faptul că au divorţat. Problema lor principală a fost lipsa credinţei, sau mai degrabă prezenţa unei credinţe superficiale. (O, cât de tristă este situaţia celor care nu sunt nici reci, nici fierbinţi, ci căldicei. Se simt ofensaţi dacă cineva le spune că nu au credinţă; dar totuşi credinţa lor nu se exprimă deloc prin fapte). Dacă ar fi avut credinţă atunci când s-au căsătorit, ar fi avut grijă să îşi aleagă o pereche de care să rămână legaţi toată viaţa.

Repet: mi se pare o greşeală ca unor astfel de oameni să li se prezinte divorţul ca fiind un eşec (asta în cazul în care nu au făcut copii; dacă în urma unui divorţ rămân copii care suferă – indiferent cât de des li se permite să îşi vadă celălalt părinte – nu e nevoie de argumente religioase ca să dovedeşti că eşecul nu poate fi considerat o victorie). Divorţul e eşec atunci când e privit din perspectivă spirituală. Când oamenii refuză să privească viaţa prin prismă creştină atunci divorţul pare cât se poate de normal.

Ai divorţat şi vrei să te măriţi din nou.

Dacă nu ai credinţă în Dumnezeu, atunci nu prea am ce să îţi spun. Nu cred că există familii fericite atunci când soţii nu cred în Dumnezeu (excepţiile sunt rare: uneori diavolul contribuie la liniştea casei, astfel încât soţii să fie într-o stare de permanentă automulţumire, şi să nu-şi facă timp pentru a se gândi la Dumnezeu şi la viaţa veşnică). Eu mă îndoiesc sincer că vei putea găsi un bărbat care să te facă fericită. (Şi oare ce fericire ar fi aceea când veţi trăi cu disperarea că după moarte nu mai urmează nimic?) Nu îţi spun asta ca să te ameninţ. Pur şi simplu aşa văd lucrurile. Şi nu cred că soluţia ar fi să

te minți singură că ai credință, numai ca să ai parte de un cămin fericit. Credința mimată nu numai că nu aduce fericire, ci, dimpotrivă, e un izvor nesecat de tristețe copleșitoare.

O, dar mai există oare oameni care să nu creadă în Dumnezeu? Puțini, foarte puțini. Statisticile arată că un număr incredibil de mic de români s-au declarat atei. Majoritatea covârșitoare s-au declarat creștin-ortodocși. Deci sunt destule șanse ca și tu să te afli printre ei.

Am mai spus că din această majoritate numai foarte puțini duc o viață creștină reală, cu slujbe, spovedanie, împărtășanie, sub îndrumarea unui duhovnic iscusit. Dar chiar dacă nu te afli în această „minoritate", totuși e extrem de important faptul că ai credință. Că tu crezi că există Dumnezeu, că există viață după moarte, și că va veni vremea în care vom da socoteală pentru toate faptele noastre.

Dacă plecăm de la acest punct putem ajunge departe, foarte departe. Adică dacă ai credință, șansele tale de a avea parte de o familie împlinită sunt foarte mari. De ce? Chiar și numai pentru că știi că există cineva care te poate ajuta, indiferent ce probleme ai avea.

Dacă ai credință și totuși ai divorțat, s-ar putea ca peste câțiva ani să îți dai seama că ai greșit despărțindu-te de bărbatul tău. Și e cât se poate de firesc să încerci să te împaci cu el. Pentru că, deși din punct de vedere juridic sunteți divorțați, din punct de vedere religios încă sunteți căsătoriți (majoritatea oamenilor care divorțează nici nu se gândesc că în fața lui Dumnezeu rămân soț și soție; pentru încuviințarea divorțului, în cazuri foarte rare se aplică un anumit pogorământ bisericesc. Dar cei

care se despart civil fără să li se aplice acest pogorământ, neavând motive serioase pentru despărțire, rămân legați prin legătură spirituală.).

Dacă totuşi e exclus să vă împăcați (el s-a recăsătorit, nu mai vrea să fiți împreună etc...), atunci tu ai două variante: ori să rămâi singură, ori să te măriți din nou. Ideea de a rămâne singură e aproape exclusă de majoritatea femeilor care divorțează astăzi. Iar cele care rămân singure o fac nu pentru a se ocupa cât mai mult de viața spirituală, ci pentru că sunt firi laşe, sau pentru că au ajuns să disprețuiască familia.

Vrei să te măriți... Ai grijă ca de această dată să fie bine. Dacă prima oară puteai spune că nu erai destul de matură, de această dată nu trebuie să mai greşeşti.

Cel mai mult te poate ajuta Spovedania. Poate că ți se pare ciudat că în această carte a apărut atât de des cuvântul spovedanie. Dar având în vedere subiectul abordat, e cât se poate de normal să ne raportăm la el. Există unele lucruri pe care voiam neapărat să le pun pe hârtie, şi altele pe care le-am trecut întâmplător (de exemplu: făcusem nişte comentarii legate de faptul că într-un ziar a apărut un articol cu tema: „Adrian Copilu' Minune s-a culcat cu şase sute de femei în cincisprezece ani." Îți scriam că un astfel de bărbat nu ştie aproape nimic despre femei, că dacă nu cumva e căsătorit deja va fi vai de femeia care îi va fi soție... Dar dintr-o neatenție am pierdut fragmentele respective... Nu le-am rescris, nefiind foarte importante.) Despre spovedanie însă mi-ar fi fost foarte greu să scriu mai puțin. Spovedania este strâns legată de Nuntă. Şi asta mai cu seamă în cazul tău. Ai trecut prin eşecul divorțului. Sufletul tău e atins

nu numai de divorțul propriu-zis, ci și de etapele pregătitoare. Cine spune că a ajuns la divorț păstrându-și sufletul curat aproape sigur minte.

Știi cum sunt sufletele celor care au divorțat? Ca niște mingi vechi. Copiii se pot juca cu ele, dar nu sunt prea bune. Spovedania transformă sufletul într-o minge nouă. Nu într-o clipită, ci încetul cu încetul. Important este să ai curajul de a face primul pas. Dumnezeu te poate face nu numai la fel de tânără sufletește cum erai la prima căsătorie, ci chiar și mai tânără. Vei înțelege de ce Duhul Sfânt este numit „Dătător de Viață", vei simți cum sufletul tău prinde puteri.

Oricât de multe ți-aș spune despre Spovedanie, până nu vei ajunge tu însăți să te spovedești nu ai cum să înțelegi cât de mare dar ne-a făcut Dumnezeu rânduind pentru noi Taina Spovedaniei.

Știu că sunt unii care se spovedesc ca niște roboți, în fiecare post, și cu toate astea nu se vede în ei nicio schimbare în bine. Sunt la fel de iubitori de sine. Unde a fost atunci roada Spovedaniei?

Spovedania nu are roade decât atunci când este făcută cu sinceritate, cu zdrobire de inimă, cu dorința de a te îndrepta. Dacă oamenii se spovedesc într-un mod mecanicist, dacă doar își înșiră păcatele și nu au luat hotărârea de a-și schimba viața, roadele nu apar. Sau și mai rău, dacă oamenii ascund ceva la spovedanie, sufletul lor nu se poate curăța. Au fost femei care s-au spovedit ani de zile, dar le-a fost rușine să spovedească păcatul avortului. Preotul zice în rugăciunea de dezlegare: „Păcatele pe care le veți ascunde de mine, îndoite le veți avea..." Spovedania e ca o sabie cu două tăișuri. „Și cum

să spun eu că am făcut cutare sau cutare lucru, nu se va sminti preotul? Mai bine îl cruț..."

Dar el şi pentru asta s-a făcut preot, ca să primească spovedaniile credincioşilor. Aşa că nu te îngrijora: spovedeşte-te sincer şi Dumnezeu îți va dărui liniştea.

Ce ne facem? Rămânem departe de Hristos numai din comoditate? Avem şi această posibilitate.

Tu, dacă vrei să ai parte de o căsnicie împlinită, şi să nu mai treci prin câteva experiențe neplăcute, ai face bine dacă ai refuza comoditatea aducătoare de durere.

Ai curaj! Viața te-a lovit. Mergi înainte! Dar ai grijă să ajungi la liman.

Am vrut să îți scriu acest capitol mai ales pentru un singur sfat pe care îmi permit să ți-l dau: nu te mulțumi cu jumătăți de măsură. Adică...

Unele femei divorțate, ca şi unele văduve care vor să se mărite a doua oară, se simt ca nişte produse de second hand: „acum ne vom mărita cu cine-om găsi, numai să scăpăm de singurătate."

Consider că această mentalitate este foarte păguboasă şi fundamental greşită. În momentul în care accepți un fel de compromis, îți faci rău singură. Ştiu că, şi de această dată, excepțiile există: au fost văduve care s-au măritat a doua oară fără să fie convinse că oamenii pe care i-au ales sunt de calitate, şi au descoperit că au pus mâna pe o comoară. Sufletească, evident.

Nu te juca cu viața ta! Da, experiența prin care ai trecut ți-a obosit sufletul. Parcă nu mai ai elanul şi aripile de dinainte de prima căsătorie. Dar nu trebuie să te mulțumeşti cu această stare. Luptă-te să îți recapeți vigoarea

pe care o aveai mai înainte! Ştii doar că alte femei în situația ta se tem să se mai mărite. Şi preferă singurătatea nu pentru a i-o închina lui Dumnezeu (ceea este un lucru extraordinar atunci când e făcut cu înțelepciune), ci pentru a-şi plânge de milă. Tu nu fi ca ele! Ai curaj! Dumnezeu te poate ajuta să înfloreşti atât de frumos încât al doilea soț să nu simtă niciodată că în trecutul tău a existat un eşec. Să ştie, dar să nu simtă.

Am vorbit nu demult cu o prietenă de-a mea care a avut mari necazuri cu soțul ei. Mi-a spus că, după ce a fost părăsită de el, nu mai are puterea să se mărite din nou. Se simte ca un rebut. A pierdut încrederea în viață. Deşi e foarte tânără, sufletul îi este bătrân. Prietena mea a avut mare răbdare cu soțul ei, răbdare motivată mai ales de faptul că îl iubea mult şi că spera să îl aducă pe drumul Bisericii. Biserică de care ea s-a apropiat abia când a simțit nevoia de ocrotire, nevoia de înțelegere. Abia după ce soțul ei a început să devină violent. Până la urmă tot el s-a declarat nemulțumit şi a cerut divorțul. Ea nu vrea să înțelcagă că poate lua viața de la început. Dacă în prima căsătorie a stat departe de Dumnezeu, acum are ocazia să schimbe lucrurile. („Bine că nu am copii...", mi-a spus ea. Dar şi dacă ar fi avut copii ar fi putut găsi un soț şi un tată potrivit. Nu uşor, astfel de oameni nu se găsesc pe toate drumurile. Dar l-ar fi putut găsi, asta e important.)

E trist să vezi o fată tânără simțindu-se rebut. Tinerețea e prin definiție perioada în care inimile sunt pline de elan, în care simți că poți birui orice obstacol. E perioada în care aripile ți-au crescut şi începi să zbori. Dar prietena mea crede că aripile i s-au frânt. Nu mai are cu-

rajul să zboare. Tocmai în astfel de cazuri poate interveni Hristos: să schimbe sufletele care se simt bătrâne. „Conștiința de a fi rebut" e una dintre cele mai triste roade ale căsniciilor nefericite.

Pentru Hristos nimeni nu e rebut. Pentru Hristos nu e nimeni de mâna a doua. Oricât ai fi de obosită, oricât ai fi de sătulă de viață, oricât de paralizat ți-ar fi sufletul, există Cineva care poate repara lucrurile. Nu fac propagandă religioasă. Sau dacă propaganda e să le arăți unor oameni aflați în mijlocul mării un colac de salvare, atunci da, fac „propaganda colacului". Nu văd de ce mi-ar fi rușine.

Dacă vei avea curajul de a merge pe calea spovedaniei, ținută de mână de un duhovnic iscusit, vei simți singură mângâierea și puterea dumnezeiască ce te va acoperi. Îndrăznesc să le spun femeilor divorțate care în prima căsătorie au stat departe de Dumnezeu că, dacă vor merge pe calea credinței, vor avea parte de bucurii mult mai mari decât cele pe care le-au cunoscut mai înainte. Și a doua nuntă le va umple sufletele de împlinire.

Nu pot evita delicatul subiect al îngrijirii și educării copiilor. Dacă ai rămas cu copii din prima căsătorie, cu copii care vor mai crește lângă tine ani buni, ai grijă ca nu cumva să le aduci un tată care să le întunece copilăria. Între cele mai triste experiențe ale vieții mele, după moartea mamei, când eram în școala generală, a fost faptul că tata ne-a adus o mamă vitregă cu care nu numai că nu ne-am împăcat, dar am avut și destule conflicte. Numai dacă ai trecut prin ceva asemănător ți-ai putea da seama cât de mare este impactul unui tată vitreg sau al unei mame vitrege în viața unui copil. De fapt, până și

termenul în sine, „vitreg“, arată cât de „dulce“ poate fi prezența sa atunci când nu știe să se apropie de copii.

Citind acest capitol poate te gândești: „de ce Biserica nu dă oamenilor ocazia de a-și reface viața? De ce atunci când o femeie vrea să divorțeze, părintele duhovnic îi spune să își rabde soțul care o înșeală, care o înjură și o bate? Din moment ce viața acestei femei se poate reface foarte ușor, cu ce drept duhovnicul îi recomandă să sufere?“

Nu cred că ți-e ușor să înțelegi că duhovnicul nu greșește. El vede lucrurile prin altă prismă: știe că prin femeia credincioasă se poate mântui și bărbatul necredincios (adică poate deveni credincios). În momentul în care o femeie renunță la divorț pentru că așa a sfătuit-o duhovnicul ei, dacă deci preferă să poarte greaua cruce a răbdării, înseamnă că alege bucuriile veșnice în locul celor trecătoare. Ea știe că fiecare suferință și fiecare lacrimă sunt văzute de Dumnezeu. Unei femei bătute de bărbatul ei i s-a arătat Maica Domnului, care a acoperit-o cu Sfântul ei Acoperământ. Răbdarea aduce o cunună mare. Și dacă bărbatul se pocăiește, chiar pe patul de moarte, îți dai seama cât de mare e bucuria unei astfel de soții?

Încearcă să înțelegi la ce situație haotică s-ar ajunge dacă Biserica ar avea o atitudine laxă în privința divorțului: atunci când într-o familie ar fi probleme mari, soții ar alege imediat despărțirea. Familia ar fi înțeleasă doar ca un spațiu al relaxării, al momentelor plăcute. Și cum ar apărea crucea, soții ar fugi de ea. În tradiția creștină, dacă doi oameni se unesc în fața lui Dumnezeu, trebuie să o facă având credința că vor rămâne pentru totdeauna împreună: și la bune, și la rele.

Nu cred că e cazul să mai continui cu aceste explicații: doar ești deja divorțată și această problemă nu te mai frământă; într-un text despre întemeierea unei familii nu consider că e cazul să mă adresez femeilor a căror căsătorie a ajuns într-un punct critic. Sper să o fac cu altă ocazie, când voi scrie o carte despre „Războaiele din familie".

Aș mai adăuga un gând către femeile văduve: dacă rămâneți până la sfârșitul vieții credincioase soților voștri, foarte bine faceți. Dar dacă rămâneți singure numai de gura lumii și în mod special a soacrelor, rău faceți. Sufletele voastre vor fi covârșite de mâhnire. Poate că este mai bună o a doua căsătorie decât o văduvie care ucide sufletul prin singurătate, sau care se menține la starea de plutire prin aventuri de care nu știe lumea. Totul este să înțelegi care e rostul vieții și să mergi în așa fel încât să nu te abați de la destinație.

„...dar bărbatul este mai egal decât femeia..."

Unul dintre principalele motive de tensiune care apar în familie este lupta pentru supremație: care să fie șeful. Casa se transformă în arena unui război de durată în care fiecare vrea să își impună voia în fața celuilalt. Câtă vreme dragostea este covârșitoare, soții nu își pun problema supremației. Dar, când dragostea se împuținează, locul rămas liber se vrea acoperit de iubire de sine. Și începe lupta.

Unii tineri își pun problema supremației încă înainte de a se căsători. Și bine fac. Dar soluția pe care o dau nu ține; fiecare zice: „O să facem cum vrei tu, numai să nu ne certăm!"

Câtă vreme tinerii nu au decât divergențe privitoare la prăjitura pe care o vor mânca la cofetărie sau la filmul pe care îl vor vedea, nu au cum să își dea seama că în familie motivele de contrazicere sunt mult mai serioase.

Ar fi ideal să pot lămuri problema supremației în câteva pagini. Dar mi se pare prea vastă pentru a o epuiza aici. Mă voi rezuma la a prezenta câteva opinii ale altora și câteva gânduri personale.

El, cu elan: „Într-o familie normală, bărbatul este capul."

Ea, ironic: „Iar femeia este gâtul, și îl zgâlțâie în toate părțile, cum vrea ea..."

Cam asta e direcția în care merg feministele de astăzi, trecând cu vederea faptul că gâtul nu se poate mişca dacă nu primeşte comanda de la cap.

În momentul în care încercăm să discutăm cine e firesc să aibă supremația într-o familie, e normal să ştim de pe ce poziții discutăm.

La baza raporturilor dintre bărbat şi femeie stă ori o concepție religioasă, ori o concepție pe care am putea-o numi filosofică. Mă refer la filosofia vieții pe care şi-o construiesc cei care resping orice cunoaştere religioasă.

Atitudinea dominantă este cea prin care bărbatul este „şeful familiei". Chiar în familiile în care soții susțin că femeia este egală cu bărbatul, practica este diferită de teorie. Un pumn în masă rezolvă dilemele fără prea multă filosofie (chiar dacă mentalitatea contemporană a izbutit să creeze modelul femeii-bărbat, cum e Nikita, femeie care domină psihic orice mascul, totuşi femeile care s-au lăsat duse de valul puterii nu au reuşit să devină majoritare; multe au divorțat tocmai pentru că bărbații nu le-au acceptat nici toanele şi nici aerul dictatorial).

Există mai multe moduri în care bărbatul poate domina femeia.

Primul este violența. Bărbatul impune, bărbatul porunceşte. Simte că femeia se teme de el şi devine din ce în ce mai rău. Dacă îşi dă seama că oricât de brutal ar fi, femeia nu va avea curajul să divorțeze, duritatea lui nu va mai avea limite. Femeia va deveni o sclavă. (Asta se întâmplă mai ales când bărbatul suferă de patima băuturii: puțini bețivi nu sunt violenți cu nevestele sau cu copiii lor.) Nu e nevoie să detaliez: sunt convins că nu îți doreşti un astfel de soț.

Al doilea mod prin care o poate domina este amenințarea cu infidelitatea: „Nu faci ce zic eu? Nu eşti o soție bună. O să mă duc să îmi caut alta, numai să facă ce spun eu." Acest mod ține când femeia îşi iubeşte foarte mult bărbatul, când ar face orice numai să nu îl piardă.

Al treilea mod la care voi face referire (sunt mai multe, dar nu le înşir pe toate) este cel în care în familie există echilibrul pe care îl vrea Dumnezeu: „bărbatul este cap femeii, aşa cum şi Hristos este cap Bisericii..." Femeia este „slava" bărbatului. Iată o teorie interesantă. Dar oare cum se pune în practică?

Atunci când m-am căsătorit, la citirea Apostolului am fost atent dacă cititul citeşte exact ce scrie acolo sau zice varianta prin care se deformează uneori textul biblic (în loc de „iar femeia să se teamă de bărbat", el zicea de multe ori „iar femeia să-l respecte pe bărbat"). A trecut testul, a citit corect.

Diferența mi se pare importantă. Femeia de azi, când aude în biserică că trebuie să se teamă de bărbat, se duce cu gândul la faptul că şi creştinii îşi educă soțiile folosindu-se de arma fricii. Şi urechea ei e mai sensibilă la sugestia de a-şi respecta bărbatul.

Voi încerca să propun ca model de relație între soții care cred în Dumnezeu tocmai modelul pe care îl propune Biserica; şi cred că, departe de a fi utopic, este cât se poate de practic, şi duce la multă înțelegere. Nu ştiu ce soluție ar putea exista pentru soții care nu cred în Dumnezeu: egalitatea atât de trâmbițată dintre bărbat şi femeie mi se pare de o mie de ori mai utopică decât ceea ce propune Evanghelia. Cititoarele care nu au credință

în Dumnezeu nu au cum să fie de acord cu ceea ce voi scrie mai jos. Iar cele care au credință vor fi probabil puțin surprinse să vadă cum, după atâtea pagini în care am scris lucruri de bun-simț (cel puțin aşa sper), acum mi-aş da arama pe față pentru a face apologia tiraniei masculine.

Departe de mine o asemenea intenție. Atunci cum de sunt de acord cu faptul că femeia trebuie să se teamă de bărbat?

E nevoie de o explicație: să se teamă de bărbat femeia care ştie că bărbatul îi este cap. Sfântul Pavel se adresa în acel pasaj femeilor creştine, nu oricăror femei.

Când bărbatul e cap, când el se mântuieşte conducând cu chibzuință familia, femeia supunându-i-se, e firesc ca aceasta să aibă conştiința că dacă nu îşi va asculta bărbatul va face ceva potrivnic lui Dumnezeu.

Ascultarea față de bărbat nu este totală: femeia nu trebuie să îşi asculte bărbatul atunci când acesta îi cere să facă ceva rău (de exemplu un avort sau perversiuni sexuale). Prin urmare, această ascultare nu are un aspect dictatorial. Într-o familie creştină bărbatul se consultă cu soția lui în toate problemele importante, şi nu de puține ori soția găseşte rezolvări mai bune şi mai practice.

Relația cerută de Evanghelie nu îl favorizează pe bărbat. La baza familiei creştine stă dragostea. Or, un soț iubitor nu alege comoditatea pentru a fi slujit de nevastă. Ierarhia dintre bărbat şi femeie este cea pe care a arătat-o Hristos prin cuvintele: „Cine vrea să fie între voi întâiul, să fie slujitorul celorlalți." Bărbatul este cap femeii, este cel care poartă greutatea familiei, nu cel care dă dispoziții.

Femeia se teme de bărbat nu în sensul că se fereşte să fie lovită sau înjurată, ci în sensul că îi e teamă că dacă la un moment dat s-ar hotărî să ducă o existență de-sine-stătătoare, dacă nu înțelege că rostul ei este să îi fie slavă bărbatului, binecuvântarea Domnului s-ar retrage de la ea.

„Iar femeia să se teamă de bărbat...", adică să se teamă că, dacă deschide gura mai mult decât trebuie va primi câteva palme, dacă nu îl ascultă va lua o bătaie soră cu moartea, dacă nu îi face mâncarea la timp va dormi pe preş. Femeia să se teamă de bărbat, să tremure în fața lui, să stea ca o roabă ascultându-i poruncile. Iată o ipostază de care se îngrozesc feministele. Şi au dreptate. Cum să nu te îngrozeşti când căsătoria îți oferă o gamă largă de torturi, de la certuri până la bătaie? „Ar trebui să fii masochistă ca să te mai măriți. Decât o astfel de nuntă, mai bine lipsă..."

Sunt oarecum de acord cu această poziție. Sau mai degrabă aş fi cu totul de acord dacă ar fi justificată. Numai că Apostolul nu se referă la bătăi sau la mustrări dure, ci se referă la cu totul altceva. Explicând la ce se referă Apostolul Pavel voi mărturisi şi că nu cred că există o relație mai minunată între bărbat şi femeie decât cea pe care o arată Sfânta Scriptură. Bărbații sunt îndemnați să îşi iubească femeile aşa cum şi Hristos iubeşte Biserica. O astfel de iubire exclude duritatea. O astfel de iubire răstoarnă raportul dintre bărbat şi femeie în sensul că bărbatul nu mai este şef, nu mai este stăpân, ca în religiile precreştine: bărbatul este robul iubirii sale, şi e gata să îşi pună sufletul pentru această iubire binecuvântată de Dumnezeu.

Un părinte spunea că, din perspectivă evanghelică, nu e mai greu să fii femeie, ci e mai greu să fii bărbat. Adică e mai uşor să te laşi condusă de bărbatul tău, care poartă o responsabilitate mai grea decât a ta. E mult mai greu să conduci cu pricepere decât să te laşi condusă de cel pe care Dumnezeu l-a rânduit să conducă.

Dumnezeu a dat anumiți talanți bărbaților şi anumiți talanți femeilor. Atunci când femeia e şefa, când ia deciziile, când îşi domină soțul, ne aflăm în fața unei situații anormale: femeia a câştigat concursul organizat de această lume care a provocat-o să fie mai sus decât bărbatul ei. Dar din punct de vedere creştin femeia s-a ratat. (Nu mă refer decât la cazurile în care femeia încearcă să îşi domine soțul. Ce e de făcut când bărbatul e prea molatic, când nu e în stare să conducă soția? Femeia sa trebuie să fie conştientă că dacă nu ar aprecia corect situația ar avea de suferit amândoi. Problema este că prea multe femei se consideră în această situație numai pentru a-şi justifica patima mândriei.) Viața creştină are cu totul alte criterii de evaluare decât lumea aceasta. Şi femeile care țin cont de criteriile lumii acesteia se vor simți la Judecată ca studenții care nu au învățat pentru un examen.

Înainte de a se mărita, orice fată creştină ar trebui să înțeleagă că alege o cale în care trebuie să se supună bărbatului. Această idee trebuie să îi fie clară înainte de a se mărita. În pregătirea pentru nunta la care mă refer intră în mod obligatoriu şi curățarea minții de toate modelele de tipuri pe care le oferă lumea aceasta.

Dar oare problema ar fi numai la femei? (Nu mă aşteptam să ajung să tratez şi această problemă, aş fi vrut

să fac o carte mai scurtă şi mai uşor de citit. Dar cred că aş greşi dacă aş sări peste lucruri atât de importante.)

De ce există numai feminism şi nu şi „bărbătism"? Nu am auzit de vreun curent cu acest nume. Cred că nu există totuşi o mişcare „bărbătistă" tocmai pentru că bărbaţii ştiu să îşi impună drepturile şi fără agitaţie socială. Bărbatul este stăpânul casei: el poate să poruncească, el poate să înjure, el poate chiar să lovească. Ce nevoie ar avea să primească şi alte drepturi? Când are nevoie de vreun drept şi-l ia singur. Feminismul a apărut ca o reacţie firească faţă de comportamentul brutal al acestui gen de bărbaţi. Unele femei au vrut să protesteze faţă de duritățile bărbaţilor lor. Numai că protestând faţă de comportamentul acestora au protestat de fapt şi faţă de propria lor alegere. Nimeni nu le-a obligat să ia astfel de soţi. Nimeni nu le-a obligat să se mărite cu bărbaţi cu un altfel de comportament.

Şi care ar fi fost alternativa?

Să prezentăm foarte pe scurt tipul bărbatului creştin (bărbat care are şanse să fie considerat fraier de către ceilalţi, să fie considerat slab de înger, să fie disprețuit pentru ceea ce face în mod firesc).

„Bărbatul creştin e perfect, e cel mai...", şi acum aş fi putut înşira o listă cu virtuţi. Numai că bărbatul creştin nu e perfect... El nu e un om care nu poate greşi, ci e un om care tinde permanent să se apropie de modelul ideal.

Să prezint pe scurt acest model: e bărbatul care îşi iubeşte femeia precum Hristos iubeşte Biserica, şi este plin de dragoste, de înţelegere. Se poartă foarte delicat cu soţia sa, şi îi este cap tocmai prin virtuţile sale. El nu

se impune drept cap al familiei, dar în mod natural virtuțile și talanții săi îl impun. El nu are nevoie nici de țipete, nici de palme pentru a-și convinge soția. El nu cunoaște alt limbaj decât cel al dragostei. Se înțelege că atunci când un astfel de bărbat are o soție mai puțin credincioasă, o soție mai cicălitoare, va avea parte și de eșecuri. Strategia pe care o folosește bărbatul creștin e aceea de a-și convinge soția să facă în deplină libertate ceea ce trebuie. Soțul creștin nu impune, el respectă libertatea soției sale. El știe că e mai bine să renunțe decât să își impună cu forța punctul de vedere.

Părintele Sofronie de la Essex spunea că orice ascultare ar face călugărul, dacă o face în silă, dacă o face cârtind în inima sa, pierde cununa. La fel se poate spune și despre soțiile care fac în silă ceea ce le cer bărbații lor. Un soț creștin nu va căuta să fie stăpân, nu va căuta să se impună prin mijloace exterioare. Va prefera să facă el ceea ce soția sa refuză să facă.

Ar fi multe de spus despre soțul creștin sau despre soția creștină. Dar mă voi limita să precizez că atunci când se pregătește pentru nuntă un tânăr creștin trebuie să se acomodeze cu poziția sa de viitor soț. Trebuie să înțeleagă că nu va avea voie să îi dea nici măcar o palmă soției sale. Nu e mulțumit de o ipostază atât de domoală? Nu are decât să refuze familia creștină. O familie nu poate fi creștină numai pe bucăți. Dacă într-o singură direcție pierzi teren, nu ești pregătit pentru nuntă.

Bărbatul e cap femeii... Grea și apăsătoare răspundere. (M-am gândit că din cauza prea multor cazuri în care bărbatul exagerează poziția de cap, și devine șef al femeii, ar fi bine să tratez și subiectul raportului dintre

sexe. Chiar şi numai pentru a-mi manifesta dezaprobarea față de comportamentul prea dur al unor soți față de soțiile lor.)

Cum înțeleg eu poziția de cap? Care e diferența dintre responsabilitățile mele şi ale soției? Mai exact, ce fac eu şi nu face Claudia, şi invers?

Iată o întrebare la care îmi e greu să răspund. Unul dintre puținele lucruri pe care l-a făcut soția mea şi eu nu îl fac a fost legat de copil: ea l-a purtat în pântece, ea l-a născut, ea l-a alăptat (că la capitolele spălat, hrănit cu biberonul sau adormit am „scris" cot la cot).

În rest, treaba în casă o împărțim întotdeauna în funcție de timpul fiecăruia (dacă ea mătură, eu spăl pe jos şi invers). Nici acum, când e însărcinată, nu mă lasă să fac eu totul, ci mă ajută după puteri. Eu mă simt cap mai ales în ceea ce priveşte viața spirituală. În momentul în care cred că trebuie să îndreptăm ceva, în momentul în care îmi dau seama că greşim cu ceva, îi spun Claudiei şi mergem să vorbim cu duhovnicul nostru. Pot afirma însă că nici măcar în problemele spirituale rolul de sprijin nu este exclusiv al meu. Au fost multe situații în care Claudia m-a sprijinit pe mine.

În ceea ce priveşte micile tensiuni din familie am ales o soluție care mi s-a părut de mare folos pentru liniştea căminului: aproape întotdeauna când au apărut neînțelegeri, am încercat să las de la mine (nu întotdeauna, au existat şi situații în care îmi era teamă că dacă las de la mine greşesc). Nu mi-a fost uşor. Mai ales când ea îmi găsea nod în papură.

Datoria de a fi cap soției e datoria de a-i fi model. În clipele în care femeia e aproape de deznădejde trebuie

să găsească în bărbat un sprijin. Cred că îi sunt cap soției mele prin faptul că îi sunt sprijin. S-a întâmplat din când în când să nu mai aibă putere să meargă înainte (viața având greutăți din belşug), şi eu am luat-o de mână. Nu ştiu dacă îi sunt un „cap" iscusit. (De câteva ori un prieten mi-a reproşat că nu ştiu să mă impun în fața Claudiei, că sunt prea moale şi că ar trebui să fiu mai dur; dar prin duritate se poate impune orice măcelar. Consider că adevăratul bărbat e cel care ştie să îşi stăpânească mânia, care ştie să fie echilibrat şi să se impună numai prin forța dragostei. Roadele răbdării nu apar pe loc, e drept, dar sunt bogate şi frumoase.)

Există anumite diferențe structurale între bărbat şi femeie: cea mai uşor de observat e că bărbatul e mai puternic, femeia mai sensibilă. Bărbatul protejează, femeia are nevoie de protecție (asta nu înseamnă că femeia nu îşi ocroteşte la rândul ei bărbatul prin dragostea cu care îl înconjoară).

Dacă relația dintre bărbat şi femeie trebuie să aibă ca model relația dintre Hristos şi Biserică, nu mai putem spune nici că bărbatul este şef, nici că este avantajat. El e baza familiei, el trebuie să găsească ieşirile din impas.

Mi se pare că tensiunile legate de cine cântă mai tare într-o familie, cocoşul sau găina, sunt izvorâte din inimi pline de mândrie şi de iubire de sine. Cu cât vei găsi un om mai puțin mândru, cu atât îți va fi mai bine. Şi cu cât vei fi mai smerită tu, cu atât mai bine îi va fi lui.

Atunci când te măriți e important să iei un om cu care simți că te completezi foarte bine. Dacă vă dați seama de la început că între voi e armonie, armonie va fi şi după nuntă. Dacă sunt anumite nepotriviri, dar

amândoi aveți dorința de a vă modela astfel încât să evitați tensiunile, până la urmă aveți toate şansele să reuşiți. Dar dacă din start fiecare vrea să îşi impună punctul de vedere în fața celuilalt, atunci nu are cum să vă fie bine. Pur şi simplu sentimentul care vă uneşte nu este dragoste. Un cuvânt al Scripturii ne spune că „dragostea îndelung rabdă, dragostea e binevoitoare..., nu caută ale sale..." Dragostea care caută supunerea celuilalt nu e dragoste. Şi şansele ca o astfel de relație să se transforme în dragoste sunt foarte mici.

Sper că vei simți că dragostea nu le caută pe ale sale, ci pe ale celuilalt. Că vei simți cât de minunat este să trăieşti pentru celălalt. Şi sper că îți vei da seama că o astfel de dragoste trebuie păstrată cu multă grijă. Sunt momente în care parcă lumea întreagă se luptă să ucidă dragostea dintre soți. Sunt momente în care dragostea se va împuțina şi vei alege să faci nu cum îi place lui, ci cum îți place ție. Comoditatea te va birui, iubirea de sine va răbufni.

Să nu te sperii prea tare: suntem oameni supuşi greşelii. Unii au fost atât de marcați de propriile lor izbucniri egoiste încât nici nu au mai avut curajul de a le recunoaşte ca greşeli, au încercat să se îndreptățească, şi au pornit pe drumul surpării înțelegerii familiale. Să ții cu dinții de dragostea pentru soțul tău. Cineva mi-a spus: „Dragostea de la început este năvalnică. Dar dacă nu e păstrată cu grijă, dacă nu e udată ca o floare, din cauza greutăților şi a necazurilor vieții se usucă. Ceea ce rămâne nu mai seamănă aproape deloc cu ceea ce a fost la început."

Aşa că pregăteşte-te pentru o luptă cu tine însăți. Cea mai sigură cale de a te lupta pentru dragostea voastră aceasta este: să lăsați fiecare pentru celălalt.

Şi nu îți recomand să te porți în aşa fel încât să pari proastă, ca prin îngăduința ta să îi dai apă la moară, astfel încât în timp să se transforme într-un mic dictator „de apartament". Ci, fără să renunți la demnitate, să laşi de la tine în aşa fel încât el să simtă că o faci nu pentru că eşti slabă, ci pentru că îl iubeşti. Efectul e puternic: dacă te iubeşte va fi stânjenit să vadă cum dragostea ta se arată în fapte.

Mi-aş fi dorit ca cineva să fi scris un „Manual pentru victoria în războiul din casă", adică un ghid în care soții să fie povățuiți ce să facă pentru a nu lăsa dragostea să se împuțineze. Un ghid care să te învețe nu cum să te lupți cu celălalt, ci cum să cedezi în războiul cu celălalt. Victoria reală nu este a celui care îşi impune punctul de vedere, ci a celui care, din prea multă dragoste, cedează.

Au fost situații în care m-am încăpățânat să o conving pe Claudia că e bine să procedăm aşa cum zic eu. Şi, luat de valul mâniei, am spus lucruri pe care nu le credeam; dacă aş fi avut mintea mai limpede mi-aş fi dat seama că o rănesc. Deci nu îți scriu ca unul care a făcut numai greşeli mici față de nevastă, şi în rest a încercat să lase de la el. Ci îți scriu ca unul care a regretat aproape de fiecare dată când a încercat să îşi impună punctul de vedere. Nu întotdeauna: mi se pare că soția mea e uneori irascibilă (mai ales când e foarte obosită), şi îi spun: „Claudia, dacă ai spune despre neînțelegerea noastră tuturor prietenelor tale, sunt convins că niciuna nu îți va da dreptate." Poate că nu sunt destul de înțelegător față

de ea, dar când nu îmi dau seama că aş fi greşit cu ceva, nu îmi regret greşeala.

Încearcă să îţi dai seama că direcţia în care te modelează filmele, ziarele sau revistele care te învaţă să fii cât mai puternică, să domini, să te impui în faţa bărbatului, nu au nimic în comun cu dragostea adevărată. Ele te duc într-o surpătură. Atunci când vei fi măritată vei avea ocazia să îţi dai seama foarte des de importanţa renunţării la voia ta pentru a păstra dragostea. Vei avea de ales: ori cedezi tu, ori îţi creşte iubirea de sine şi ţi se împuţinează dragostea.

Cum să mă pregătesc pentru căsătorie?

Iată o întrebare pe care am auzit-o de la puține fete care voiau să se mărite. Această întrebare mi se pare fundamentală, și fericiți sunt cei care au înțeles însemnătatea ei.

Fetele îl așteaptă pe Făt-Frumos, dar nu se gândesc cum să devină Ilene Cosânzenc. „Cum să nu știe, știu: se fardează, își vopsesc părul, poartă fuste scurte..." Da, dacă Făt-Frumos e personajul din reclama cu mașina căreia nu îi poate rezista nicio fată, pregătirea e bună.

Eu am vrut să mă refer la Făt-Frumosul care aduce nu un sac de bani, ci la Făt-Frumosul care aduce împlinire în viață. Există pentru fiecare dintre noi o persoană care ne poate aduce mai multă bucurie decât cea de care au parte eroii poveștilor.

Cred că în orice poveste de dragoste el este Făt-Frumos și ea este Ileana Cosânzeana. Chiar dacă el are o burtă impunătoare sau ea are o celulită „de toată frumusețea", fiecare este pentru celălalt un personaj de poveste.

Și totuși, în timp ce Cosânzenele lumii acestcia au o mulțime de rețete pentru a fi cât mai atrăgătoare, celelalte Cosânzene nu știu ce au de făcut pentru a fi de nota 10.

Cred că nu voi greși spunând că de nunta pentru care te pregătești, de aceea vei avea parte. Te pregătești

scurtându-ți fusta până la limită, vei fi tratată ca atare. Te pregătești în post și rugăciune, vei fi tratată ca atare.

Prin acest capitol nu vreau să fac o distincție între cele care se pregătesc ținând cont de cele materiale și cele care se pregătesc ținând cont numai de cele duhovnicești, ci încerc să le diferențiez pe cele care se pregătesc cum trebuie de cele care fac contrariul.

Nu cred că este de ajuns ca o fată să se pregătească de nuntă spunând numai acatiste și paraclise. Nu cred că Dumnezeu vrea ca singura direcție pe care să meargă tinerii care vor să se căsătorească să fie pregătirea duhovnicească. Oamenii nu au numai suflet, au și trup. Și cine îl neglijează greșește mult.

Voi încerca acum să punctez direcțiile în care avem de lucru: pregătirea trupească, pregătirea sufletească, pregătirea duhovnicească. Ele se află într-o relație strânsă, se află în interdependență.

Dacă prin pregătire duhovnicească e destul de ușor de înțeles la ce anume mă refer, pentru pregătirea sufletească e nevoie de nuanțări. (Sufletul nu este separat de duh, duhul este partea cea mai înaltă a sufletului.) Prin pregătirea sufletească mă refer la două aspecte: îmbunătățirea relațiilor cu semenii, îmbunătățirea comunicării cu aceștia și acumularea unor anumite cunoștințe. Terapiile moderne care îmbunătățesc comunicarea între oameni generează pe bună dreptate o anumită reținere a creștinilor față de ele. Oamenii sunt priviți numai ca ființe sociale, comunicarea având ca scop doar adâncirea condiției de „animal" social.

Totuși, nimic nu ne oprește ca, având reținere față de aceste terapii, să înțelegem și partea lor pozitivă. Un

tânăr se pregăteşte de nuntă. Îi va trece lui oare prin cap că vor fi momente în care se va certa cu soția sa? Poate că da. Dar speră că astfel de momente vor fi cât mai scurte. Ce ar fi putut face altceva?

După nuntă observăm că mirajul de a fi lângă persoana iubită a trecut: am obținut fructul dorit. Dacă până la nuntă lăsăm de la noi, fiindu-ne teamă că dacă o vom răni va pleca de lângă noi, după nuntă intervine o anumită obişnuință cu celălalt. Nu mai alergi după el, îl ai lângă tine. Şi atunci, într-o anumită situație în care înainte de nuntă ai fi lăsat de la tine, simți nevoia să ridici vocea, să îți aperi părerile lăsând mânia să se apropie de inimă. De la tensiuni mici se poate ajunge la tensiuni mari. Şi dacă intri în jocul mâniei îți este foarte greu să ieşi.

Ce se poate face? După ce tensiunile au început, e normal să încerci să le opreşti. Dar şi mai bine ar fi fost dacă ai fi reuşit să le eviți la timp.

În viața familiei creştine există alte reguli decât în viața celorlalte familii. În familia creştină nu este important să te impui, să fii deasupra celuilalt. În familia creştină domneşte legea iubirii: nimic nu este mai important decât a duce lupta cea bună împotriva mândriei, a patimilor şi a poftelor.

Greşeşte soțul, soția îl iartă plină de înțelegere. Greşeşte soția, soțul o iartă. („Dar la tine în familie aşa e?", poate m-ai întreba. Eu nu mă propun ca model şi nu îți scriu o carte despre mine. Chiar dacă eu mi-aş scoate ochii cu Claudia în fiecare zi, asta nu înseamnă că trebuie să nu fiu conştient de modelul pe care trebuie să îl am în fața ochilor. Oricum, tind spre acest model. Şi îmi pare rău că nu lupt totdeauna cum trebuie. De altfel, aproape

la fiecare spovedanie mărturisesc că am greşit față de ea. Sunt şi momente în care mă plâng părintelui pentru micile ei greşeli. Dar mai târziu îmi pare rău că am văzut minusurile ei şi nu m-am îngrijit de ale mele.)

Fiecare zi din viața noastră de până la întâlnirea cu celălalt se va reflecta mai apoi în relația noastră cu el. Eşti o fire prea posomorâtă? Se va vedea aceasta mai încolo. Eşti o ființă irascibilă? Se va vedea. Eşti o ființă închisă în tine? Se va vedea şi aceasta. Puterea dragostei îl poate face pe cineva închis în sine să devină cât se poate de sociabil. Dar după nuntă trăsăturile sufleteşti care au fost acoperite de timp ies la iveală. Trebuie dusă o luptă susținută împotriva lor.

Uite, cazul meu. Faptul că am rămas fără mamă de la o vârstă foarte fragedă m-a făcut să fiu supărat ori de câte ori mi se părea că nu mi se acordă destulă atenție. Şi zgâriam. (Şi încă mai zgârii uneori.) Faptul că m-am apucat de yoga mi-a răcit foarte tare inima şi m-a făcut o ființă mai puțin sociabilă (oricum, inima mi s-a împietrit de la moartea bruscă a mamei mele). Ei bine, aceste răni ale sufletului meu s-au reflectat în relația cu soția mea. Rănile s-au vindecat greu.

Mândria nu iese uşor din suflet. Unul singur dintre preoții pe care i-am întrebat ce să fac ca să scap de mândrie mi-a spus că o să scap uşor: „Îți iese prin piele....", a zis în glumă. Dar ori am avut eu pielea prea bătucită, ori nu ştiu ce s-a întâmplat, că de mândrie nu am scăpat. Cele mai mari reproşuri pe care le am față de mine în relația de familie este că încerc uneori să-mi impun punctul de vedere în fața soției, deşi nu am dreptate, şi că nu am destulă înțelegere față de problemele pe care

le are ea. Din afară e foarte simplu să judeci un om, dar dacă îl cunoşti mai bine îl vezi altfel.

„Ei, şi? Dacă vă iubiți, nepotrivirile se trec cu vederea!“ E adevărat, se trec, dar s-ar putea renunța la anumite obiceiuri, la anumite atitudini. Când ne-am căsătorit credeam că, iubindu-ne mult, vom renunța fiecare la ceea ce îl deranjează pe celălalt. Şi încă mai cred. Ceea ce nu mai cred este că dragostea schimbă foarte repede. Înainte credeam că e de ajuns să înconjuri pe cineva cu multă dragoste şi că schimbarea va veni de la sine. Dar nu este de ajuns dragostea. E nevoie şi de voință. Ori oamenii nu îşi dau seama întotdeauna că defecte care li se par mici pot părea mult mai mari în ochii celor de lângă ei. Claudia nu a reuşit să mă convingă cât de important este să nu mai fiu cu capul în nori. Sau mai bine-zis m-a convins, dar de îndreptat nu m-am îndreptat. De exemplu, una dintre ultimele mele isprăvi este că m-am dus să duc copilul la bunici neavând copilul cu mine. Avusesem o întâlnire importantă (prezentasem un material la un simpozion teologic) şi ştiam că după întâlnire urma să îmi duc copilul la bunici. Dar, vorbind cu un prieten despre simpozion, m-am suit în metrou fără să îmi iau copilul. Abia când trebuia să cobor din metrou mi-am dat seama că nu am „corpul delict“.

Mi se pare că am toate motivele să mi se treacă cu vederea o asemenea greşeală. Dar pe Claudia greşelile de acest gen o întristează. I se pare că nu acord destulă importanță familiei. Deşi eu fac mari eforturi pentru a fi un soț şi un tată cât mai bun.

Din câte am vorbit cu alte soții, greşelile mele sunt fireşti, sunt uşor de trecut cu vederea. Dar pe Claudia o

rănesc. M-am chinuit vreo doi ani să o conving să îmi accepte astfel de greşeli. Dar nu am prea reuşit. Singura soluție care mi-a rămas este să încerc să fiu şi mai atent, ca să evit să mai greşesc. Din afară s-ar putea spune că nu m-am impus în fața ei. Dar nu cred că aşa ar trebui să mă impun.

Cum să te pregăteşti pentru nuntă?... Cred că renunțând la tot ceea ce ştii că ar dăuna echilibrului familiei din care vei face parte.

Uite, să luăm exemplul unui bețiv. Când nu bea e băiat bun, săritor, are o sumedenie de calități. Şi o fată se îndrăgosteşte de el. Are dreptul bețivul să se căsătorească cu ea? De ce nu?

Are acest drept, numai că dacă porneşte în viața de familie biruit de patima beției, foarte greu se va mai lăsa de ea. Un bețiv care nu divorțează de sticla sa nu poate fi un soț bun. În clipa în care un bețiv are de gând să se căsătorească ar trebui să se lepede de năravul lui.

Şi totuşi, bețivii se căsătoresc. Găsesc întotdeauna fete care să aibă încredere în puterea dragostei lor, fete care să spere că îi vor schimba. Dar acest vis se termină repede. La prima bătaie încasată, soția îşi dă seama că s-a pripit măritându-se. Dar e prea târziu.

„Bine că eu nu sunt bețivă...", te-ai putea gândi. Dar sigur nu eşti? Cred că fiecare dintre noi avem sticla noastră de care suntem ataşați şi ne este foarte greu să ne despărțim. Poate că îți place să te îmbraci extravagant, poate că eşti obsedată de bijuterii, poate că eşti obsedată de... Eu nu pot şti de ce eşti obsedată. Dar dacă eşti sinceră cu tine îți poți da seama care e sticla ta. E bine să încerci să îți cureți sufletul de patimi. Asta e cea mai bună pregătire

pentru nuntă. Cu cât sufletul tău va fi mai curat, cu atât soțul pe care ți-l va trimite Dumnezeu va fi mai bun.

Dar cum ar fi tu să te pregătești să fii o soție de nota 10 și să iei un soț de nota 5? (De nota 10 nu ai putea fi, întotdeauna mai rămâne ceva de îndreptat; dar măcar la 10 minus tot merită să ajungi...)

Cu cât sufletul tău devine mai curat, cu atât discernământul tău e mai fin, cu atât ți se dezvoltă simțul de a deosebi binele aparent de binele real, cu atât simți mai ușor diferența dintre virtutea artificială și cea dobândită cu multă greutate.

Vreau totuși să înțelegi că s-ar putea ca tu să nu fii conștientă de patima care te stăpânește. Uită-te la oamenii obsedați de bani și spune-le că suferă de patima lăcomiei. Ar sări ca arși, părându-li-se că tupeul tău a depășit orice limită. Dar de fapt tu doar ai constatat o realitate (deși nu știu cât de folositor este să constatăm astfel de realități). La fel s-ar putea ca și tu să fii stăpânită de vreo patimă. Încearcă să îți dai seama dacă e așa sau nu, și dacă e așa, aleargă la spovedanie.

Cel mai bun antrenament pentru a avea o căsnicie împlinită este să te lupți cu propriile patimi. A fi pregătită pentru a întemeia o farnilie este la fel cu a fi bineplăcută lui Dumnezeu. E unul și același lucru.

Totuși, nu încerca să transformi spovedania într-o afacere cu Dumnezeu. „Vezi, Doamne, eu mă spovedesc, trimite-mi și mie un soț de nota 10."

Ca să închei referirea la pregătirea psihologică pentru căsătorie îți spun că nimeni nu știe mai bine decât tine care îți sunt punctele slabe. Gândește-te ce ți se pare că trebuie îndreptat. Judecă-te sincer, judecă-te fără să

te menajezi, şi dă-ţi seama ce trebuie să se schimbe în personalitatea ta.

Cine iubeşte cu adevărat nu are bucurie mai mare decât să o bucure pe persoana iubită. Gândeşte-te că te vei mărita, şi omul pe care îl vei avea lângă tine merită toate eforturile tale.

Ca să continui referirea la pregătirea spirituală pentru căsătorie, aş putea spune multe. Dar nu ştiu dacă e cazul. Cea mai bună pregătire pentru nuntă este curăţirea sufletului. Ai în jurul tău destule cărţi care să te lămurească în această problemă, cărţi scrise de oameni cu viaţă sfântă şi de sfinţi ai Bisericii.

Cât priveşte pregătirea trupească, două aspecte ne interesează în mod special: frumuseţea fizică şi sănătatea.

„Cine mă iubeşte, mă iubeşte aşa cum sunt..." e o vorbă care poate dovedi şi o anume modestie, când e spusă de cineva care nu consideră că e nevoie să şocheze prin vreo anumită frizură sau prin cine ştie ce aspect exterior, dar şi o anumită lipsă de preocupare faţă de propria înfăţişare.

Creştinii nu dispreţuiesc trupul. Cine crede că e de ajuns să aibă sufletul curat, dar neglijează trupul, dovedeşte că nu e destul de iscusit pentru a face faţă vieţii de familie. Cine s-a căsătorit dispreţuind trupul în numele unei asceze exagerate, a negat rostul trupului. Nu rostul fundamental, de a fi templu al Duhului Sfânt, ci unul dintre rosturile de o importanţă mai mică, dar care nu e bine să fie trecute cu vederea.

Mă voi referi la un singur aspect. O fată are celulită. Se poate mulţumi cu această stare de fapt, sau poate lupta împotriva ei. Făcând gimnastică, de exemplu.

Personal nu sunt de acord cu fetele care îşi pierd vremea în săli de fitness, încercând să ajungă la dimensiunile unor fotomodele. Ele ajung atât la aspectul fizic al fotomodelelor, cât şi la mentalitatea acestora, de idolatrizare a trupului. Nu ştiu dacă am dat cel mai bun exemplu cu celulita, poate că este o boală şi ar fi fost mai potrivit să nu mă refer la ea aici.

Dar în măsura în care nu sunt de acord cu fetele care imită fotomodelele, nu sunt de acord nici cu fetele care, trăind în lume, îşi neglijează trupul. Mă refer de exemplu la fetele care din prea multă credinţă nu se piaptănă! Sau la băieţii care se spală mai rar. Atitudinea lor este habotnică: trăiesc în lume şi nimeni nu este obligat să adulmece „parfumul" transpiraţiei lor.

Consider că fiecare tânăr trebuie să aibă mare grijă de sănătatea sa, gândindu-se că va avea mare nevoie de ea în viaţa de familie. Tu vei fi mamă. Cu cât organismul tău va fi mai sănătos, cu atât mai bine le va fi copiilor pe care îi vei aduce pe lume.

Ca bărbat îţi spun că îmi pare rău că nu sunt mai solid. Bărbaţii au nevoie şi de puţină forţă fizică. Există treburi casnice (cum ar fi bătutul covoarelor), la care ai nevoie de o oarecare condiţie fizică. Aflându-mă într-o mănăstire am primit ascultarea de a scoate cuie. După un sfert de oră mi s-a făcut atât de rău încât am zăcut în pat.

Mă poţi întreba: „Dar tu nu ştiai că te vei căsători? Ai făcut ceva pentru a-ţi îmbunătăţi condiţia fizică?"

Da, am făcut. (Nu sunt de părere că metaniile sunt un fel de gimnastică, de aceea nu am făcut niciodată metanii pentru a fi mai sănătos; metaniile le-am făcut numai ca rugăciune a trupului). Înainte de a mă căsători am

mers de câteva ori în sala de forță a Universității București. Toți făceau acolo exerciții, unii cu haltere mici, alții cu haltere mari. Eu făceam numai cu bara care, fiind de fier, e destul de grea. La un moment dat, cum stăteam pe spate, a venit cineva să mă întrebe dacă nu vreau să îmi așeze greutățile. (Credea că nu știu să le pun.) Mi s-a făcut foarte rușine și m-am lăsat de antrenamente.

Nu știu dacă am făcut bine că am renunțat. Îmi era și puțin teamă să nu îi smintesc pe alții care știau că sunt de la Teologie (am făcut parte din conducerea Ligii Studenților din Universitate, așa că mă știa destulă lume și nu voiam să smintesc pe nimeni). Puțini și-ar fi dat seama că eu vin acolo numai pentru a avea un trup mai sănătos și cei mai mulți s-ar fi gândit: „Ia uite, dacă până și teologii sunt preocupați să pună fibră pe ei, dacă și ei vor să fie «macho», înseamnă că noi suntem pe drumul cel bun".

Dar culturismul pe care îl practicau ceilalți era cu totul altceva față de banalele mele exerciții prin care încercam să îmi îmbunătățesc condiția fizică. Repet sfatul în ceea ce privește sănătatea, fă tot ce poți ca să te menții în formă. Adică nu tot ce poți, tot ce e bine.

Pe mine m-a impresionat o scrisoare a Sfântului Nectarie din Eghina care își povățuia ucenicele să aibă mare grijă de sănătatea lor. Spunea că pentru cei începători în războiul duhovnicesc sănătatea este de mare folos, că ei nu pot duce decât cu mare greutate lupta cu boala.

Nu îți recomand nici să îți cumperi salteaua de masaj Johnson, nici aparatul anticelulită firma cutare (astfel de lucruri sunt scumpe și nu merită banii; cu acești bani ai putea face ceva mai bun).

Dar îți recomand de exemplu să mergi pe munte. Pe mine m-a surprins şi poziția părintelui Porfirie Bairaktaris, poate cel mai mare făcător de minuni din a doua jumătate a secolului trecut, care încuraja mersul pe munte şi sporturile care non-violente. La recomandarea doctorului său, părintele însuşi mergea pe o bicicletă medicinală.

Cam atât cu pregătirea pentru căsătorie. Mai multe te rog să îți întrebi părinții şi mai ales duhovnicul. Nu de alta, dar s-ar putea ca părinții să îți spună şi unele bazaconii...

Acum, când mă pregătesc de încheiere, mă mustră conştiința că în carte am făcut prea multe referiri la viața sexuală. De ce nu am făcut mai multe la viața spirituală? Pentru că ştiam că în universul tinerilor de astăzi raportul dintre textele despre sexualitate şi cele despre trăirea creştină e în defavoarea celor din urmă.

Nu îmi imaginam totuşi că voi scrie aşa cartea. Dacă m-ar analiza aprigii psihologi de factură freudiană, ar fi vai de mine...

Te rog, fă-mi un cadou, lasă-mă să îți vorbesc acum şi despre ce e mai viu în inima mea, despre viața în Hristos. Dacă nu m-ai lăsa, ai putea rămâne cu o percepție deformată asupra modului meu de a privi familia şi lumea.

Hai să vorbim şi despre credință...

„Dumnezeu e băiat de cartier..."

Cei care afirmă că viața spirituală e o viață sterilă sau că nu sunt mulțumiți de modul în care Dumnezeu stă izolat în cer și pe noi ne lasă singuri, nu Îl cunosc pe Dumnezeu. Nimeni dintre cei care L-au cunoscut pe Dumnezeu nu poate spune că Dumnezeu e prea urât, prea distant, sau că nu e destul de aproape de oameni.

Acum câțiva ani era o melodie, nu mai știu cine o cânta, cu titlul „But if God was one of us...": „Dacă Dumnezeu ar fi fost unul dintre noi...". Am auzit-o prima oară într-un autobuz, în drum spre biserică. Era în mare vogă atunci.

Mi s-a părut o melodie extrem de tristă: e ca și cum, în timpul unei ninsori bogate, un om stă închis în casă, cu perdelele trase, și se întristează că afară nu ninge. Omul se lasă copleșit de o melancolie tristă, scrie chiar versuri despre zăpada care se lasă așteptată, dar totuși nu se gândește să se uite pe geam.

„But if God was one of us"... Nu am reușit să înțeleg și alte versuri, dar melodia mă ducea cu gândul la ideea că dacă Dumnezeu ar fi fost om ca noi, ar fi înțeles necazurile noastre, ar fi înțeles problemele noastre, ar fi înțeles bucuriile noastre, și atunci ne-ar fi fost mult mai bine. Dacă Dumnezeu ar fi înțeles în ce condiții trăim, poate că nu ne-ar mai fi cerut să ducem o viață atât de plină de renunțări, o viață de nevoințe. Poate că ar fi în-

țeles cât de searbădă e viața de zi cu zi și atunci poate că nu ar fi fost atât de exigent, poate că ar mai fi lărgit puțin calea cea îngustă.

Asta c principala problemă religioasă a tinerilor: de ce Dumnezeu cere lucruri care par atât de greu de realizat? De ce nu se poate și să fii creștin și să te distrezi cât mai mult?

Acum vreo patru ani a apărut o melodie a celor de la La Familia, numită „Dumnezeu e băiat de cartier". Am aflat despre ea de la doi puști teribiliști care vorbeau tare despre cât de „meseriașă" e muzica celor dintre blocuri.

Fără să o ascult, cum am ajuns la școală (pe atunci predam religia la o școală sanitară postliceală), le-am propus elevilor să facem un fel de dezbatere cu tema: „E sau nu Dumnezeu băiat de cartier?"

Prima lor replică a fost previzibilă: „Vai, dom' profesor, și dumneavoastră ascultați La Familia?". După ce le-am spus că nu știam decât titlul melodiei (și puținii băieți din clasă s-au dezumflat, pentru că abia așteptau să zică că dacă până și profesorul de religie ascultă, înseamnă că muzica respectivă e „bună"), am așteptat răspunsul la întrebarea: „Dumnezeu e băiat de cartier? Da sau nu?"

Răspunsul lor a fost la fel de previzibil: „Nuuu...", au răspuns câteva fete mai cuminți, iar restul așteptau să audă comentariile mele.

„Ba este."

O secundă am văzut în ochii fetelor care merg la biserică o privire încordată. Nu se așteptau să audă de la mine o asemenea afirmație bulversantă.

Să vedem ce se poate înțelege prin cuvintele: „băieți de cartier“: „Ei sunt băieții care înjură, care se mai şi droghează, care sunt şmecheri, după care târfele se dau în vânt, care au dorința de a face rost de bani şi de a conduce un Merțan.“ Asta în opinia majorității oamenilor civilizați.

Pentru mine, băieții de cartier sunt cei care ori nu au avut parte de educație în familie, ori au avut parte de o educație tiranică, ori au copilărit într-un mediu în care distracția principală erau fetele, băutura şi teribilismele. Mie îmi sunt oarecum simpatici băieții de cartier. Pentru că în timp ce toată lumea „civilizată“ îi arată cu degetul, nimeni nu face nimic pentru ei. „Ei sunt dintre segmentele de păcătoşi de care Hristos ar fi făcut abstracție. S-ar fi scârbit de ei“, cam aşa cred unii. Au o poziție asemănătoare celei pe care a avut-o un intelectual de renume alături de care fusesem invitat la o emisiune radiofonică despre păcatul homosexualității.

„Păcatul lor, fiind împotriva firii, nu îi mai permite lui Dumnezeu să Se mai apropie de ei. O desfrânată, cum a fost Maria Egipteanca, păcătuieşte în limita firescului, dar homosexualii depăşesc această limită“, a afirmat el. Adică în timp ce pentru desfrânate drumul de pocăință e deschis, pentru homosexuali nu e. Eu nu puteam fi de acord cu această afirmație (mai ales că prea puține desfrânate curvesc „în limita firescului“: din moment ce sunt plătite, sunt la dispoziția clientului şi prestează şi „servicii“ împotriva firii).

Pentru că nu aveam stare să polemizez cu el în fața radio-ascultătorilor (mai ales că e o personalitate apreciată), m-am limitat la a-i pune o întrebare de baraj:

„Să înțelegem deci că mesajul lui Hristos se poate rezuma în cuvintele: Am venit să îi chem la pocăință nu pe cei drepți, ci pe cei păcătoşi. Însă nu pe toți păcătoşii, ci pe toți în afară de homosexuali?"

Celălalt şi-a dat seama imediat că făcuse o afirmație greşită şi imediat a recunoscut acest lucru. După care a spus numai lucruri cât se poate de folositoare şi adevărate.

Totuşi, de ce făcuse respectiva afirmație, din moment ce ştia că lucrurile stau altfel? Pentru că s-a grăbit puțin. A dat glas unei rețineri pe care o avea în a-i înțelege pe homosexuali.

Eu sunt convins că păcatul acesta e groaznic, că duce în iad. Dar sunt la fel de convins că preoții trebuie să aibă iscusința de a-i ajuta să se ridice pe cei căzuți în păcatul homosexualității. Dacă ne mulțumim să îi judecăm nu rezolvăm nimic. Trebuie să existe o şansă şi pentru ei (evident, nu aceea care a fost „valorificată" în unele medii neoprotestante, care consideră că e vremea să privim păcatele împotriva firii ca fiind practici fireşti).

Or, dacă unii au o alergie față de homosexuali, alții au alergie față de băieții de cartier. Când am pus întrebarea dacă Dumnezeu e sau nu băiat de cartier, înțelegeam prin „băieți de cartier" ceea ce înțeleg ei înşişi. Adică prieteni gata să te ajute, chiar dacă societatea îi disprețuieşte pentru scăderile lor, prieteni cu care poți să împărtaşeşti bucuriile şi necazurile pe care le ai. Deci nu nişte paria, aşa cum îi cataloghează oamenii de bine.

La părintele Porfirie Bairaktaris, făcătorul de minuni, a venit odată un grup de hippioți. Părintele a spus despre ei că au fost cele mai curate suflete care călcaseră

pragul mănăstirii. Adică acei tineri (pe care ceilalți se grăbeau să îi judece) aveau mai multă frumusețe interioară decât cei care trăiau o viață creștină numai pentru a părea buni în ochii oamenilor (nu înseamnă că drumul pe care mergeau acei hippioți era bun; ci doar că, deși drumul lor era greșit, ei reușiseră să își mențină o anumită frumusețe sufletească).

Nu știu dacă greșesc afirmând că acei tineri puteau fi la fel de bine „băieți de cartier". Diferența e că hippioții, chiar dacă au o spiritualitate new-age-istă, au căutări religioase. Pe când băieții de cartier au strict preocupări lumești. Asta nu înseamnă că nu există și excepții.

Eu cred că pentru băiatul de cartier faptul de a înțelege că „Dumnezeu e băiat de cartier" e extraordinar. E de o mie de ori mai bine să știi că Dumnezeu e viu, că te iubește, că te înțelege, că e alături de tine în fiecare clipă a vieții, decât să ai o credință cuminte, așezată, dar să îți imaginezi că Dumnezeu stă departe de lume, așa cum credeau deiștii. Dumnezeu e băiat de cartier, adică e aproape de băieții de cartier, așa cum e aproape de toți păcătoșii, de toate desfrânatele, de toți hoții, de toți bețivii. Dumnezeu stă și bate la ușa inimii fiecăruia. Doar-doar i-o deschide cineva. Pentru Dumnezeu nu există nimeni prea urât, prea murdar, prea întinat. Dumnezeu ne așteaptă la El oricât de căzuți am fi.

Hristos este Dumnezeu și om. A venit printre noi, a trăit împreună cu noi. Asta ca să ne mântuiască. Nu există lucru omenesc pe care Hristos să nu îl înțeleagă. Și dacă unii spun că El nu înțelege frământările lor sentimentale, că doar nu a fost căsătorit, nu își dau seama

că Dumnezeu e Dumnezeu. Adică ştie totul. Dumnezeu ne cunoaşte mai bine decât ne cunoaştem noi înşine.

Hristos ne-a arătat calea mântuirii nu dându-ne nişte legi imposibil de urmat. Hristos nu a fost un dictator divin. El a fost, este şi va rămâne Fiul lui Dumnezeu, Cel ce a primit răstignirea din dragoste pentru noi.

Elevilor li s-a părut interesantă explicația pe care le-am dat-o faptului că sunt de acord cu afirmația că Dumnezeu e băiat de cartier. Le-am precizat că neştiind textul melodiei, nu am prins exact sensul titlului.

Asta m-a ajutat să nu mai continui cu alte explicații şi să mă gândesc şi la o altă întrebare: „De ce în acelaşi timp Dumnezeu nu e băiat de cartier?"

Pentru că Dumnezeu, oricât de mari ar fi necazurile noastre, oricât de mare ar fi mizeria în care trăim, nu va fi niciodată îngăduitor cu păcatele noastre.

Dacă Dumnezeu ar fi băiat de cartier ne-ar da voie să ne distrăm în fel şi chip, i-ar lăsa pe băieții de cartier să se „joace" cu fetițele, să spargă maşini, să se drogheze. Dar din acest punct de vedere putem spune fără să greşim că Dumnezeu e cel mai mare duşman al hobby-urilor băieților de cartier. Pentru că e duşmanul păcatului. Pentru că lumina e duşmanul întunericului.

Hristos ne cunoaşte. El ştie exact ce e în sufletele noastre. Dar, oricât de siguri am fi noi că El nu are ce căuta în viața noastră, că suntem prea ocupați pentru a avea timp să ne lăsăm stingheriți de El, totuşi nu ne lasă. Ciocăne în continuare la uşa inimilor noastre.

Ce am vrut să îți spun prin rândurile de mai sus? Nimic altceva decât că Hristos a venit şi pentru tine. Că Hristos S-a răstignit şi pentru tine. Că Hristos te aşteaptă

la El. Că nu există nimic care L-ar putea determina să Se plictisească aşteptând.

Dumnezeu nu e mulţumit de numărul creştinilor care duc viaţă curată. Nu Îi este de ajuns că ei Îl iubesc, că ei duc lupta cea bună. O vreme, după ce m-am apropiat de Biserică, mă gândeam că Dumnezeu are atâtea vase alese, atâţia creştini adevăraţi, încât de mine nu are nevoie. Mă simţeam ca unul care cerşeşte dragostea lui Dumnezeu. Dar această ispită nu a ţinut mult. Mi-am dat seama că, în timp ce mie mi se părea că Îi cerşesc dragoste, fără să arăt asta prin fapte, Hristos nu S-a mulţumit să ne spună că ne iubeşte. El ne-a iubit mai întâi. Nu am apucat eu să Îi cer să mă iubească. El mi-a arătat dragostea Sa, aşa cum o arată fiecărui om.

Vorbindu-ţi despre frumuseţea credinţei sunt conştient că există o sumedenie de motive pe care le poţi invoca pentru a argumenta faptul că nu duci o viaţă creştină. Şi sunt de acord că, în unele privinţe, ai dreptate. Ştiu că sunt lucruri de care te-ai smintit, că sunt lucruri de care te-ai poticnit. Nu intru în amănunte.

Dar spun că, deşi există astfel de amănunte, ele nu sunt importante. Adică sunt importante numai în măsura în care nu îţi dai seama ce pierzi dacă ţii cont de ele.

E ca şi cum cineva ţi-ar propune să mergi la munte, dar ţi-ar spune că vila în care vei dormi va fi vopsită în galben aprins, că va trebui să porţi ghete din piele roşie şi că va trebui să bei în fiecare zi cinci căni de apă. Chiar dacă cererile par ciudate (şi aşa sunt), nu cred că ai renunţa la excursia la munte din pricina lor.

Ştii că unii oameni au tendinţa de a vedea jumătatea goală a paharului, în timp ce alţii, mai practici, nu

numai că nu se mulțumesc să observe jumătatea plină, ci o şi beau. Încearcă să vezi şi tu jumătatea plină a paharului. Şi, dacă o vei privi cu atenție, vei vedea că de fapt jumătățile paharului nu sunt egale, şi că „jumătatea" care e goală e mult mai mică decât cealaltă.

Trebuie să apreciezi corect ce pierzi dacă te mulțumeşti să judeci superficial motivele care te țin departe de Biserică. O parte dintre ele nu stau în picioare şi ştii asta.

Am întrebat mai mulți prieteni de la alte facultăți de ce nu vin la biserică. Mi-au spus că preferă să se roage acasă, că nu înțeleg complicatele ceremonii bisericeşti, care li se par pline de formalism. Unii fac alergie la preoți, că au citit prea multe despre căderile lor şi nu au deloc încredere în aceşti îndoielnici slujitori ai Domnului. Alții nu înțeleg fundamentalismul creştin, în probleme ca homosexualitatea sau legalizarea prostituției.

Alții, cei mai mulți, sunt scârbiți de păcatele creştinilor şi mai ales de fariseismul care parcă a devenit modă.

Cred că înainte de a-ți spune ce înseamnă pentru mine credința creştină ar trebui să îți spun obiecțiile mele față de pozițiile enumerate mai sus.

Să încep cu cei care cred că e de-ajuns să se roage acasă. Dacă Fiul lui Dumnezeu S-a făcut om pentru noi şi a primit moarte pe cruce pentru mântuirea noastră, atunci trebuie să mergem spre El pe drumul pe care ni L-a arătat. Şi dacă Hristos ne-a lăsat Biserica pe post de „şcoală a mântuirii", de ce să căutăm noi alte metode şi tehnici de mântuire?

Biserica e Trupul lui Hristos. Or, dacă vrem să ne unim cu Capul, nu o putem face separat de Trup. Calea

mântuirii pe care ne-a arătat-o Hristos este Biserica. Deşi unii lupi care se dau drept oi ne propun o sumedenie de scurtături, ele duc în prăpastie.

Ştiu că poate unele învățături ți se par greşite. Asta pentru că nu înțelegi că Biserica, fiind Trupul lui Hristos, nu are părtăşie cu minciuna. Lumina nu are părtăşie cu întunericul. Şi, chiar dacă unele învățături ți se par false (cum ar fi cea despre viața de după moarte, potrivnică răspânditei teorii a reîncarnării), dacă vei cerceta mai mult, vei înțelege rostul şi adevărul lor.

Ştiu că duşmanii Bisericii găsesc o sumedenie de argumente ştiințifice care par să contrazică învățătura Bisericii, şi propun „adevăruri" fundamentate ştiințific. De-a lungul timpului aceste adevăruri au expirat unul câte unul, vechile teorii ştiințifice au fost înlocuite cu altele, dar mărturia Bisericii a rămas aceeaşi.

Nu au fost dărâmate decât superstițiile. Dar dărâmarea lor nu a lovit Biserica, ci i-a făcut bine: pentru că superstițiile sunt ciuperci otrăvitoare care au încercat să crească pe ogorul lui Dumnezeu.

„Nu poți să crezi în Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu şi să stai să te rogi acasă. Dacă înțelegi că Hristos e Fiul lui Dumnezeu, atunci ar trebui să vrei să mergi pe calea Bisericii, pe care te îndrumă El." Asta e teoria. Practica dovedeşte contrariul. Dar cei care ajung la Biserică după îndelungi tatonări înțeleg cât de şubredă era poziția lor anterioară. De multe ori era determinată de hotărârea de a nu asculta poruncile Bisericii. Decât să fie considerați păcătoşi, mai bine să aibă propriul sistem de valori.

Sfinții îți spun: „Mai bine să fii cel mai mare păcătos în Biserică, decât să fii un «pur» în afara ei."

Acesta nu e un îndemn la păcat. Ci e un sfat: „Lasă păcatul iubirii de sine, lasă păcatul cel mare al mândriei şi vino la Doctor, vino la Hristos! Vino la Biserică!" „Purii" care stau departe de Biserică sunt murdăriți cu noroiul mândriei.

Ce să mai vorbim despre păcătoşii care stau departe de Biserică numai pentru că nu vor să înțeleagă că desfrâul tot desfrâu rămâne, indiferent ce justificare psihologică sau medicală i s-ar găsi? Sau pentru că lăcomia li se pare firească, ba chiar virtute?

Nu am ajuns la măsura la care să dau altora sfaturi duhovniceşti. Dar nu pot să nu îți zic: oricât de bolnav ar fi sufletul tău, Hristos te poate vindeca. Oricât de puțin te-ar înțelege ceilalți, Hristos te înțelege şi îți vrea binele.

Să vorbim puțin despre neparticiparea la slujbe. Unul din motive e faptul că slujbele par plicticoase. Înainte de a mă apropia de Biserică nu puteam să înțeleg de ce se cântă atât de mult şi atât de prost şi atât de fals, de ce cântarea nu este înlocuită de o rostire clară, care nu ar deranja pe nimeni. De vină era faptul că intrasem în puține biserici şi nu ştiam ce înseamnă muzica ortodoxă de calitate.

Cel mai mult m-a ajutat să devin sensibil față de muzica religioasă psaltica athonită. Două casete m-au făcut să mă îndrăgostesc definitiv şi irevocabil de muzica religioasă Nu îmi imaginam că muzica religioasă mă va fascina vreodată mai mult decât Michael Jackson, Bon Jovi sau Metallica.

Când m-am apropiat de Biserică nu-mi trecea prin cap că muzica religioasă are fani mai înfocați decât ai celor mai tari trupe de rock. Credeam că a fi creştin în-

seamnă a fi lipsit de personalitate, a primi toate fără discernământ şi astfel a deveni vrednic de mântuire.

Nu e deloc aşa. Aşa cum fanul unei formaţii delirează când îşi ascultă idolii, aşa un creştin e topit după muzica psaltică ortodoxă (repet, nu de toată, ci de cea de calitate; pentru că există şi hibrizi).

Sunt întru totul de acord cu cei cărora nu le plac slujbele făcute mecanic, în care strana râde atunci când nu cântă jalnic. La o astfel de slujbă e greu să înţelegi Ortodoxia. Dar cred că, dacă ai vedea o slujbă frumoasă, inima ta nu ar rămâne de piatră. În Occident mulţi s-au convertit la Ortodoxie numai pentru că s-au îndrăgostit de slujbele ei.

Sunt convins că dacă vei avea puţină curiozitate şi răbdare vei găsi şi biserici în care să îţi placă slujba. Cât despre preoţii care slujesc mecanic, chiar dacă ei se mulţumesc cu faptul că slujba e „valabilă", eu cred că mai bine s-ar reprofila. Ar putea să îşi găsească o meserie prin care să nu sminteasca pe nimeni. Oricât mi-ar fi de dragă poziţia „tradiţionaliştilor", îndrăznesc să am o opinie personală legată de aceste slujbe făcute fără pic de trăire.

Sfânta Liturghie, oricât ar fi de păcătos preotul slujitor, câtă vreme nu cade şi în păcatul ereziei, rămâne o Sfântă Taină: pâinea şi vinul se transformă în Sfântul Trup şi Sfântul Sânge al Domnului. Până aici cred şi eu la fel.

Concluzie: Slujba e „valabilă", deci nu contează păcătoşenia slujitorilor!

Întrebare: „Scopul Sfintei Liturghii e ca pâinea şi vinul să se transforme în Sfânta Împărtăşanie?"

Destui seminarişti şi studenţi teologi ar răspunde victorios: „Da, aşa scrie la carte..."

Consider însă că această opinie e prea juridică: eu cred că slujba se face tocmai pentru folosul creştinilor, tocmai pentru ca drept-credincioşii să se unească cu Hristos. Or, în zilele noastre creştinii se împărtăşesc foarte rar. Şi atunci, care mai e folosul participării la Slujba Liturghiei?

Cred că slujba trebuie ţinută în aşa fel încât creştinii să se poată ruga cât mai bine, să fie într-adevăr o rugăciune în comun. Asta presupune că preotul trebuie să slujească cu multă râvnă, cum îl îndeamnă Sfinţii Părinţi. Cei de la strană trebuie să fie conştienţi de responsabilitatea lor. Că dacă transformă dulcea cântare ortodoxă într-un surogat, osânda lor va fi mare. Cred că trebuie ca ortodocşii să nu se mulţumească a lua apărarea celor care slujesc cu nepăsare, şi să spună că important e că slujba e „validă".

Da, slujba e „validă", dar unii oamenii din biserică nu pot gusta din frumuseţea slujbei şi sunt stânjeniţi de modul uneori papagalicesc în care se slujeşte. Din această cauză ei nu se pot ruga aşa cum trebuie. Ştiu şi eu că ideal e să nu judecăm pe nimeni, că indiferent de modul în care se slujeşte trebuie să ne rugăm cu luare-aminte. Dar mai ştiu şi că acest ideal nu poate fi atins decât cu greu de către oamenii care încearcă să facă primul pas spre Biserică. Şi, deşi vin la biserică de vreo zece ani, am cunoscut foarte puţini creştini care să nu se sminteasca atunci când iau parte la unele slujbe săvârşite mecanic.

Bine că există şi preoţi care slujesc cu luare-aminte. Bine că există preoţi pe care, privindu-i cum slujesc, te duci cu gândul la Sfinţii Îngeri care Îl laudă pe Dumnezeu. Deci dacă deci motivul pentru care ai stat

departe de Biserică a fost că nu îți plăceau slujbele, atunci caută până vei găsi o biserică ale cărei slujbe să îți rănească inima. O vei găsi.

Despre fundamentalismul creştin, ce să îți spun... Există două feluri de fundamentalism. Cel al oamenilor care, plini de patima iubirii de sine, se consideră mari propovăduitori ai credinței. Tună şi fulgeră împotriva fumatului şi a beției, dar mesajul lor nu convinge pe nimeni. Ei nu Îl predică pe Hristos, ci se predică pe sine: „Iată, noi suntem exemple de pocăință, noi am reuşit să biruim patimile..."

Dar dacă îi întreabă cineva dacă au biruit şi patima iubirii de sine, ei ori se înroşesc la față şi încep să vorbească despre osânda celor care îi judecă pe slujitorii Domnului, sau răspund cu nonşalanță: „Da, am biruit-o. E tare greu să fii smerit..."

Mai există însă şi altfel de fundamentalişti, al căror Întâi-stătător e Hristos. Hristos a revoluționat lumea. Urmaşii lui sunt Sfinții. Sfinții nu au biciuit niciodată păcatul pentru a se pune pe ei înşişi în situația de campioni ai credinței, ci numai pentru a arăta că păcatul duce la moarte, că păcatul este pregustare a morții. Nouă nu ne este uşor să înțelegem că păcatul este o formă de moarte.

Deşi nu fumez (şi deci nu se poate spune că iau apărarea fumătorilor), nu înțeleg de ce fumatul e un mare păcat. Înțeleg că distruge sănătatea, dar am văzut oameni ce fumează care păreau mult mai de treabă decât nefumătorii. Totuşi, îmi dau seama că nu e nevoie să înțeleg în amănunt de ce Biserica spune despre ceva că e păcat (cei care adoptă o astfel de atitudine, trecând prin

prisma propriei minți predaniile Părinților cad în înșelare). Chiar dacă nu înțeleg de ce, cred că fumatul e un păcat (am văzut și câteva exorcizări în care diavolul urla că nu mai vrea să simtă miros de tămâie, ci de țigară; știu că ceea ce scriu pare poveste, dar la fața locului amuțiseră toți).

Oamenii înțeleg cu greu că păcatul înseamnă moarte. Și, de aceea, când Sfinții au predicat împotriva păcatelor, păcătoșii i-au considerat extremiști. Dar, ce să facem, la fel de extremistă a fost și propovăduirea lui Hristos: „Vai celor ce merg pe calea cea largă..."

„Fundamentalismul" lui Hristos, ca și cel al Sfinților, nu a avut nimic anormal: e singura poziție prin care poate fi arătat la justa dimensiune pericolul pierzaniei.

Sunt unii care vor să uite că Hristos a dat cu biciul când a răsturnat mesele negustorilor care transformaseră Casa Domnului în casă de tâlhari. Ei au o credință moale. Greșesc când cenzurează Sfânta Scriptură, alegând din ea numai ce le place, numai ceea ce le desfată inima.

Cam atât despre fundamentalism. Dacă stilul apologetic ți se pare prea dur, ar fi interesant să citești și texte din care se revarsă dragostea de aproapele. Citește scrierile Sfântului Siluan și apoi vei privi altfel Ortodoxia.

Despre păcatele preoților nu cred că e cazul să îți spun prea multe. Au scris despre aceasta și Sfinții Părinți și ziarele din vremea noastră.

Diferența este că Sfinții au scris pentru ca preoții căzuți să se pocăiască și lumea să înțeleagă că starea ace-

lor preoți este anormală și să nu se sminteasca. Pe când ziarele scriu pentru a arăta cu degetul: nu pentru a zidi, ci pentru a dărâma. Da, sunt și preoți păcătoși. Dar sunt și preoți sfinți, despre care presa nu vrea să pomenească nimic. Pomenește de câte doi, trei, numai ca să dea impresia că Biserica e lipsită de vlagă.

„A murit părintele Cleopa, ultimul stâlp al monahismului românesc..."

Titluri de senzație, care speculează evlavia poporului față de acest Preacuvios bătrân. Dar Ortodoxia românească nu se limitează la Părintele Cleopa, mai are și alți stâlpi. De care presa nu pomenește pentru că stâlpii par prea fanatici, prea fundamentaliști: nu fac compromisuri, nu dau mentalității apostate obolul care li se cere. Interesul presei nu e să prezinte situația reală a Bisericii pe care nici porțile iadului nu o vor dărâma, ci să prezinte un fictiv apus al Trupului lui Hristos. Da, există și preoți păcătoși. Și la ce ne folosește să îi judecăm noi, de vreme ce îi va judeca Însuși Dumnezeu? Mai bine am căuta să ajungem la preoții cu viață sfântă și să îi rugăm să ne povățuiască pe calea mântuirii. Și să nu ne mirăm dacă, în timp, ne vom da seama că multe dintre știrile care circulau pe seama preoților s-au vădit a fi doar bârfe și ficțiuni. Și nici să nu ne mirăm dacă vedem cum un preot, pe care toți îl știau drept un mare păcătos, se schimbă și merge pe calea sfințeniei. Ușa pocăinței e deschisă și clericilor, nu numai mirenilor.

Despre păcatele creștinilor nu îți scriu decât că din ele îți poți da seama cât de grea e lupta pentru mântuire. Diavolul luptă din răsputeri pentru a-i atrage pe oameni în prăpastie. Mai trist e că unii cad de bună voie. Nici

măcar nu vor să lupte. Ei sunt creştini numai cu numele. Dar mântuirea nu se dobândeşte automat, nu e o consecință obligatorie a botezului creştin. Cei care sunt creştini numai cu numele îi împiedică pe alții să înțeleagă frumusețea credinței creştine. „Uite cât de păcătoşi sunt creştinii, nu e nicio diferență între ei şi ceilalți!" Dar dacă nu e nicio diferență înseamnă că în inimile lor nu trăieşte Hristos. Trăiesc patimile şi iubirea de sine.

Încearcă să cunoşti şi creştini adevărați. Chiar dacă sunt destul de rari. Până să cunosc astfel de creştini mă mângâia citirea vieților părinților care au dus viață sfântă nu cu mult timp în urmă. Biserica e plină de sfinți. Citindu-le viețile celor care au trăit în secolul trecut, îmi trecea dezamăgirea provocată de căderile altor creştini. Oricum, judecându-i cu asprime, nu am fost mai bun decât ei. Credeam că voi evita să cad la rândul meu. Dar cine îşi judecă aproapele ori cade în aceleaşi păcate ca el, ori e făcut praf de mândrie. Şi nu e deloc bine...

Cât despre fariseism, aş vrea să îți spun că îți înțeleg reținerea pe care o ai față de apărătorii săi. Fariseismul e o patimă groaznică, e o ispită enormă. Fariseii leapădă legătura cu Hristos şi îşi fac idol din trăirea exterioară.

Un prieten care a venit din Serbia mi-a spus că acolo femeia care umblă tot timpul cu batic, tot timpul cu capul în jos, dar are inima pustie pentru că se străduieşte să facă numai cele exterioare e numită ironic „femeie din Teheran". Sunt multe „femei din Teheran" şi prin bisericile noastre. Şi nici „bărbații din Teheran" nu sunt puțini.

„Vai, ai trecut prin fața uşilor împărăteşti...“ „Vai, ai venit la biserică fără batic...“ „Ia uite ce fustă scurtă are...“

Problema e că „sora“ vine cu fusta scurtă tocmai pentru a-L cunoaşte pe Dumnezeu. Dacă ar apuca să Îl cunoască, şi-ar pune de bună voie o fustă mai lungă. Şi şi-ar pune şi batic. Dar „femeile din Teheran“ o împiedică să Îl cunoască pe Dumnezeu. O resping, o gonesc cu răutatea lor. În loc să îi atragă atenția cu dragoste, se poartă cu duritate. De asta copiii lor nu sunt în Biserică, de asta soții lor stau acasă: pentru că triumfalismul lor nu convinge pe nimeni.

Tinerii nu prea apucă să înțeleagă cât de minunată este Biserica. Fac mici greşeli şi, „oamenii din Teheran“, ca nişte cerberi atenți, îi sancționează imediat. Foarte greu este să treci de vama acestor cerberi care dacă văd că un tânăr vine cu un cercel în ureche, sau cu părul în formă de creastă, renunță să mai fie atenți la slujbă şi scanează cu lăcomie „prada“. Dacă nu reuşesc să se abțină până la sfârşitul slujbei, atunci vor declanşa morala necruțătoare: îl vor face cu ou şi cu oțet, spre deliciul celor mai timizi. Şi tânărul se va simți foarte bine: va fi bucuros că a fost primit în comunitatea creştină cu brațele deschise!

Nu cred că e de-ajuns să ne mulțumim să constatăm că există „oameni de Teheran“. Trebuie să încercăm să trecem de vămile lor.

Hristos a venit şi pentru tineri... Hristos îi aşteaptă şi pe tineri. Hristosul tinerilor nu e diferit de Hristosul Bisericii. Nu e un Hristos mai dur sau mai blând, ci e Acelaşi.

Cred că nu i-ar lua mult timp unui tânăr sau unei tinere ca să se îndrăgostească definitiv şi irevocabil de acest Hristos. Aş putea să îţi scriu o carte numai despre ce a însemnat şi ce înseamnă Hristos pentru mine. Şi uneori mă bate gândul să scriu. Dar îmi e teamă că nu voi reuşi să pun în cuvinte frumuseţea trăirii creştine. Nu a celor ajunşi pe culmile trăirii duhovniceşti, ci a trăirii mele, a unuia aflat pe primele trepte. Îmi pare rău că nu există mai multe mărturii ale celor care s-au îndrăgostit de Hristos în vremea noastră. Înţeleg timiditatea, înţeleg reţinerea de a-ţi face publice stările lăuntrice, dar nu îi înţeleg pe cei care ţin comoara numai pentru ei.

Hristos te iubeşte!... Ştiu că sună protestant, şi mi se pare anormal faptul că neoprotestanţii le spun tinerilor lucruri pe care le-au împrumutat din Biserică şi acum le prezintă ca fiind ale lor.

Nu pot face nimic ca să te conving acum că Hristos te iubeşte. Nu există o metodă magică de convertire a tinerilor. Dumnezeu nu ne răpeşte libertatea pe care ne-a dăruit-o.

Dacă m-ai întreba ce să faci pentru a cunoaşte credinţa ortodoxă şi dacă nu aş avea decât un minut pentru a-ţi răspunde, ţi-aş spune:

„Citeşte una dintre Sfintele Evanghelii (nu lua Biblia de la început, că nu vei ajunge să o termini).

Citeşte câteva cărţi frumoase: *Minunile Maicii Domnului*, *Pelerinul rus*, *Patericul*, convorbirile cu marii duhovnici contemporani sau vieţile sfinţilor care au trăit în secolul trecut. Citeşte eventual şi o carte despre mărturia unui convertit: *De la moarte la viaţă* a părintelui Paulin Lecca sau *Jurnalul fericirii* al părintelui

Nicolae Steinhardt. Aceste mărturii prezintă Acelaşi Dumnezeu care vine în întâmpinarea celor care Îl caută şi sunt dovezi ale faptului că Dumnezeu îi iubeşte pe oameni.

Ascultă muzică psaltică, priveşte icoane frumoase (din cele bizantine, nu bâlbâieli renascentiste).

Încearcă să mergi la slujbe frumoase, încearcă să ajungi prin mănăstiri.

Dar, înainte de orice altceva, roagă-te. Roagă-te ca Dumnezeu să îți lumineze viața. Roagă-L să te ia de mână şi să te aşeze acolo unde îți e locul."

Asta nu e o rețetă. Poate vei găsi în ea sfatul de care aveai nevoie, sau poate că vei observa că nu te ajută la nimic. Şi poate că nici alte sfaturi pe care le-ai primit până acum de la alții nu te-au ajutat. Încearcă să nu te opreşti din drum.

Dacă te-ai gândi la cât de mare e desfrâul lumii în care trăim, dacă te-ai gândi la piedicile pe care le întâlneşti în drumul spre Hristos, te poate birui deznădejdea: „Totul este pierdut!"

Dar nu e deloc totul pierdut: deşi toate stau împotrivă, Hristos a pornit în căutarea ta. Şi te-a aflat, oricât de departe ai fi de lumină, oricât de mult ai fi rătăcit în pustiul păcatului: „Iată, Eu stau la uşă şi bat..."

Oricât de mari ar fi grozăviile la care suntem martori, oricât de mare ar fi lepădarea şi apostazia, Dumnezeu îi caută pe oameni. El e Marele Îndrăgostit. O, dacă am ajunge să simțim dragostea Sa! Cele mai pătimaşe destrăbălări, cele mai crunte orgii sau cele mai rafinate desfătări trupeşti nu pot egala dulceața pe care o simte inima care Îl cunoaşte pe Dumnezeu. Acesta e marele

secret, e marea taină pe care diavolul încearcă să o ascundă de oameni. Şi de cele mai multe ori reuşeşte.

Poate te priveşti într-o oglindă sufletească şi îţi vezi slăbiciunea şi neputinţele. Oare mai e vreo şansă de mântuire pentru tine?

Da, îţi spun cu toată convingerea că şi pentru tine există o cale spre Rai. Oricât ar fi de greu să o găseşti, oricât ar fi de lung drumul, merită parcurs.

Mai ales că îţi pui şi problema familiei. Nu vei mai fi de capul tău. Responsabilitatea ta va fi cu atât mai mare după nuntă. Şi va creşte după ce o să apară copiii... Cu cât vei fi mai aproape de Dumnezeu atunci când te căsătoreşti, cu atât îţi va fi mai bine după aceea. Ţi-o repet pentru ultima oară.

Poate că te temi de moarte, poate că ţi-e frică de momentul în care vei părăsi această lume. Nu eşti singura în această situaţie. Mulţi s-au temut de moarte. Dar unii au descoperit cum poate fi biruită moartea. Şi au trecut de la moarte la viaţă!

Epilog:

Povestea unei căsătorii...

Am scris această carte cu gândul că te voi ajuta să îți întemeiezi o familie care să te împlinească, o familie în care să simți binecuvântarea lui Dumnezeu, o familie în care crucea greutăților să fie purtată cu seninătate.

Poate că ești curioasă să știi câte ceva despre autorul acestei cărți. O astfel de curiozitate mi se pare firească. Tot așa cum nu e o hotărâre înțeleaptă să citești prezentarea vieții monahale pe care o fac unii autori mireni, care cunosc monahismul numai din cărți, tot așa ar fi anormal să citești un îndrumar de căsătorie scris de cineva care nu a primit binecuvântarea Cununiei.

Ți-am mai spus că una dintre cele mai mari bucurii pe care le am este că Dumnezeu mi-a dăruit o soție care m-a ajutat să înțeleg familia. Familia ascunde o mare taină, taina întâlnirii a două suflete pe care dragostea le modelează în chip minunat.

Dacă nu aș fi cunoscut-o pe Claudia, nu știu dacă aș fi putut scrie această carte. Și nici nu știu dacă aș fi avut curajul să vorbesc altora despre frumusețea nunții.

Pentru că ai avut răbdarea să citești această carte până la sfârșit, îți voi spune pe scurt povestea căsătoriei mele. Nu ca să mă laud că am reușit să întemeiez o familie creștină. Nu pentru a încerca să te conving că familia

mă împlineşte. Ci pentru a-ți da ocazia să înțelegi cum s-a legat de practică teoria pe care ți-am expus-o.

Iată cum a început povestea noastră de dragoste:

În decembrie 1993, după ce am intrat la Facultatea de Teologie, Liga Studenților a organizat un miting pentru eliberarea lui Ilie Ilaşcu, unul dintre puținii eroi contemporani ai neamului nostru (eram apropiat de Liga care luptase din răsputeri împotriva neo-comunismului: în liceul de Informatică eram un grup solid de „membri simpatizanți"). De la Facultatea de Drept s-a mers în coloană până la Universitate, şi de acolo până în Piața Victoriei şi la Ambasada Rusiei.

Studenții îşi manifestau opoziția față de întemnițarea lui Ilaşcu. Plini de elan tineresc, strigam cu toții: „Nu stați în balcoane, când Ilaşcu moare..." şi alte îndemnuri asemănătoare. Mie îmi fusese dată o portavoce.

Nu îmi trecea prin cap că, din mulțimea de studente care erau cu noi, una mă privea într-un mod aparte. Era Claudia. Pentru ea a fost dragoste la prima vedere. Le-a vorbit colegelor despre tânărul pe care l-a văzut la acel marş, fără să îşi imagineze că ne vom cunoaşte şi că va ajunge soția mea.

Nu peste multă vreme tot Liga Studenților a trimis observatori la alegerile din Basarabia. Înțelegând drama românilor de peste Prut, am considerat că e o datorie pentru mine să merg şi eu acolo.

În Basarabia am văzut-o pentru prima oară pe Claudia. (Eram prieten cu Cătălina pe vremea aceea, dar aş fi pus capăt într-o clipă prieteniei noastre; simțeam că nu are rost să mai prelungim o relație care se degrada încet şi sigur.)

Mi-a plăcut foarte mult Claudia, dar mi se părea că nu mă bagă în seamă. După ce ne-am întors în Bucureşti, ea a făcut primul pas pentru a ne cunoaşte mai bine: a fixat o întâlnire cu o ziaristă care făcea un material despre alegerile la care fuseserăm observatori „internaționali". În loc să am curajul de a o ajuta pe Claudia să îşi dea seama cât de mult o plac, m-am mulțumit a-i spune minciuni: cât de fericit sunt eu cu Cătălina, ce bine ne potrivim etc. Asta pentru că îmi era ruşine să îi spun ce simțeam cu adevărat.

Totuşi am invitat-o la un pelerinaj la mânăstiri, cu un grup mai mare de studenți. A venit. Dar fără să îşi dea seama că voiam să fim prieteni. O singură dată, urcând pe nişte coline şi ea fiind obosită, am avut curajul de a o lua de mână, chipurile pentru a o ajuta să continue urcuşul.

Dar, fiindu-mi ruşine să îi spun că o plac, şi în pelerinaj i-am vorbit despre marea dragoste pe care i-o purtam Cătălinei (care rămăsese în Bucureşti). Şi am avut de suferit din cauza acestei minciuni. Claudia s-a îndepărtat de mine (nu voia să se bage între mine şi Cătălina) şi uite aşa am pierdut-o.

Profit de ocazie pentru a spune tuturor tinerilor care cred că au găsit o persoană cu care se potrivesc să nu repete greşeala mea. Să nu se joace cu şansa lor. Poate că şansa nu se va mai întoarce.

Totuşi, cu ajutorul lui Dumnezeu, şansa mea s-a întors. Am revăzut-o pe Claudia pe 2 ianuarie 1997 (prăznuirea Sfântului Serafim de Sarov, pe care îl rugasem în chip deosebit să mă ajute să mă căsătoresc).

Nu mă aşteptam ca prima noastră plimbare să fie atât de importantă. De cum am revăzut-o, am vrut să fie

soția mea. După câteva ore în care am stat de vorbă ne-am dat seama că avem același scop în viață: de a trăi pentru Dumnezeu, pentru a face bine celorlalți. Claudia era fata de care aveam nevoie. Am văzut sute de fete în viața mea, dar niciuna nu mi s-a părut atât de potrivită să îmi fie soție. De fapt am fost atât de impresionat de frumusețea ei lăuntrică, încât mi se părea că nu sunt vrednic de o soție atât de minunată. Iar despre frumusețea ei fizică, pot spune că m-a topit. Rozalia, fata cu care fusesem prieten mai înainte (și care acum e la mănăstire) îmi plăcea foarte mult. Dar când am revăzut-o pe Claudia, mi-am dat seama că era mult mai frumoasă decât Rozalia. Știu, unii nu au curajul să spună că soțiile lor nu sunt destul de frumoase. Aș putea și eu să mint numai ca să nu îmi supăr nevasta. Dar minciuna nu poate fi izvor de bucurie. Nu aș sta ca hipnotizat să privesc pozele ei, sau nu aș admira-o când doarme. I-am spus de multe ori că nu știu o altă fată mai frumoasă decât ea și nu vorbeam ca să o lingușesc. Ci pentru că sunt topit după ea.

Nu știu cum ar fi fost Claudia dacă ar fi arătat altfel. Dar e o armonie aproape perfectă între trupul și sufletul ei; chipul exprimă foarte bine ce e în inimă.

Cred că dacă v-aș arăta o poză de a ei v-ați da seama că nu o laud degeaba. Aș vrea să vă arăt o poză de-a ei de la nuntă, în care ochii ei strălucesc de bucurie și fața ei arată cât de mult s-a bucurat să îmi devină mireasă. Poate vor fi unii care, văzând poza, ar zice că soția mea nu e foarte frumoasă. Dar mă îndoiesc că ar putea zice că nu se vede pe chipul ei cât de fericită era. Claudia nu a fost fericită numai la nuntă. A fost fericită de când

i-am spus că vreau să îmi fie soție. Fericirea ei mi-a dat aripi. Şi îmi dă în continuare.

Am avut multă încredere unul în celălalt. Am fi putut aştepta să ne cunoaştem mai bine înainte de a pune problema căsătoriei. Dar faptul că ea iubea mult Biserica a fost pentru mine o dovadă că alegerea mea e bună. Timpul a confirmat această părere. Am avut certitudinea lăuntrică a faptului că această fată e potrivită să îmi fie soție. Nu am oscilat: am ştiut că vrem să mergem împreună pe drumul vieții.

Ne-am hotărât să ne căsătorim în ianuarie 1997, dar am aşteptat să terminăm facultatea (amândoi eram în ultimul an de studii). Nici după ce ne-am luat licența nu ne-am putut căsători imediat: părinții ei nu voiau să le fiu ginere.

Eu am intrat între timp la masterat, specializându-mă în Sectologie. Claudia a primit o bursă de trei luni la Madrid şi am amânat nunta până la întoarcerea ei.

Cele trei luni au fost foarte grele pentru mine. Între timp legătura mea cu Liga Studenților devenise şi mai strânsă: eram preşedinte al Ligii Studenților din Facultatea de Teologie. Eram ocupat cu o sumedenie de acțiuni, dar inima mea era la Madrid. Ne scriam foarte des. Abia aşteptam să fac rost de bani ca să o sun şi abia aşteptam telefoanele ei. Efectiv aşteptam cu sufletul la gură să o aud.

(Cred că e bine ca tinerii care vor să se căsătorească să stea puțin şi departe unul de altul, să vadă dacă simt sau nu lipsa celuilalt. Eu am resimțit intens această lipsă. Şi nu numai pentru că nu eram căsătoriți. Plecând într-un pelerinaj în Macedonia, la doi ani după nuntă,

îmi era gândul numai la ea şi la Codrin. Am cheltuit banii de mâncare sunând acasă; Codrin avea un an şi mi-era dor de amândoi).

Trebuia să ne căsătorim la începutul anului 1998. Dar, deşi eu vorbisem cu părintele ca să programeze slujba şi vorbisem şi cu invitații, la sosirea în țară Claudia mi-a spus că nu îşi poate convinge părinții să ne căsătorim, că trebuie să îmi termin masteratul şi să am un loc de muncă (deşi la telefon îi spusesem că aştept să ne căsătorim imediat ce se întoarce).

A fost cea mai mare lovitură pe care mi-a dat-o Claudia. Dacă i-aş fi cerut să ne căsătorim atunci, sunt sigur că ar fi trecut peste voința părinților ei. Dar nu am făcut-o. Am preferat să îşi dea seama că aştept de la ea această hotărâre. Dar, nevrând să îşi supere părinții care s-au sacrificat mult pentru ea, a preferat să le facă pe plac.

(Mie îmi era foarte greu din cauza neînțelegerilor dintre mine şi tatăl meu care se recăsătorise, în familie era o situație foarte tensionată. Am preferat să plec de acasă, să locuiesc la nişte prieteni. Claudia nu era conştientă că am suferit mult că nu ne-am căsătorit atunci. Parcă regret că nu i-am cerut să ne căsătorim peste voia părinților ei, a căror principală rezervă față de mine era faptul că studiasem Teologia. Dacă aş fi făcut Medicina sau Dreptul s-ar fi purtat cu mine altfel).

Am stabilit că ne vom căsători după ce termin masteratul. Dar în sufletul meu era o mare rană, mi se părea nedrept că fata care mă iubea prefera să amâne nunta numai din cauza părinților ei.

Şi, cu două luni înainte de a ne căsători, am luat brusc hotărârea de a mă despărți de ea.

Am încercat vreme de trei zile să fiu prieten cu o altă fată, de care mă foloseam ca pretext pentru a rupe din mine orice amintire legată de Claudia. (Acum mi se pare o mare nebunie ce am făcut. Aş fi putut-o pierde pe Claudia definitiv. Cred că şi-a băgat coada şi diavolul, care nu suportă să vadă că oamenii se iubesc, nu suportă să vadă cum se căsătoresc tinerii hotărâți să Îl slujească împreună pe Dumnezeu. Nu dau vina pe diavol, dau vina pe prostia mea. Dar, sincer, mintea mea a fost încețoșată rău. Cred că numai dacă m-ar fi îmbătat cineva, ar fi reuşit să mă convingă să spun că vreau să mă despart de Claudia.)

După trei zile, când Claudia a venit plângând să vorbească cu mine, am simțit că mi se ia ceața de pe suflet. Nu eram atât de prost încât să mă împac cu ea numai pentru că plângea. Dar în câteva clipe am înțeles gravitatea greşelii mele. A fost un act necugetat să fiu prieten cu altă fată (bine că acea fată era cuminte, că dacă mi-ar fi sucit mințile vreun fotomodel, poate că m-ar fi convins să cad în păcatul desfrâului; vreme de trei zile mintea mea a fost făcută praf: au răbufnit anumite aspecte din trecutul meu, pe care le credeam îngropate, dar nu erau decât adormite).

Claudia mi-a spus că niciodată nu va mai putea avea încredere în mine. Dar, deşi o rănisem foarte tare, deşi simțeam că e o floare căreia i-am tăiat rădăcina, ne-am pregătit de căsătorie. Ea era convinsă că, deşi am greşit față de ea, sunt omul cel mai potrivit pentru a-i fi soț. Iar eu eram convins că dragostea pe care i-o port o va ajuta să îşi refacă încrederea în mine. Şi am reuşit. Nu a durat prea mult.

(Am scris cu inima strânsă despre acest incident tocmai pentru că viața nu are numai momente frumoase.

Există şi umbre. Şi tocmai pentru că de multe ori între tinerii care vor să se căsătorească apar incidente, atrag atenția asupra acestei situații: e bine să fim cât mai îngăduitori atunci când cel pe care îl iubim şi care ne iubeşte, greşeşte. Dar numai dacă ne iubeşte. Dacă greşelile celuilalt dau în vileag lipsa dragostei, atunci nu are rost să fie răbdate.

Claudia a avut mare încredere în mine iertându-mă. Dacă nu m-ar fi iertat, ne-am fi despărțit. Oricum, până la acel moment mie nu îmi trecea prin cap că era posibil să intervină ceva între noi, mai ales că aşteptam de atâta vreme nunta.

Parcă şi mie îmi slăbise atunci încrederea în mine. Dar m-am gândit că Dumnezeu ne va ajuta să trecem peste acel moment, şi că lucrurile vor intra în normal. Aşa a fost.)

Să ajungem la capitolul „nunta". Nu ne puteam permite să facem masă mare şi credeam că o să invităm lumea numai la biserică. Dar unchiul meu s-a oferit să mă ajute şi am organizat masa festivă la cantina studențească de lângă Facultatea de Drept.

Ne-am căsătorit pe 16 august, a doua zi după ce eu am împlinit 24 de ani. La biserică slujba a fost cutremurătoare. Am simțit cum la Cununie mirii poartă cununi de regi, pentru ca toată viața să se lupte pentru a dobândi cununile nestricăcioase din ceruri. Nu pot descrie în cuvinte ce am simțit atunci: parcă aş fi câştigat un război, aşa de fericit eram că m-am căsătorit cu aleasa inimii mele.

Cantina fiind foarte aproape, de la biserică am mers până acolo cu tot alaiul de la biserică, pe jos. Şi,

pe acelaşi bulevard pe care Claudia m-a văzut pentru prima dată, mergea acum ca o adevărată prinţesă.

Muzica a fost foarte plăcută. Au venit „La Strada", un grup de tineri care cântă la mandoline (acum sunt celebri). Nu mai vorbesc despre cum a fost la nuntă (fiecare crede că nunta lui a fost cea mai frumoasă).

Cu socrii s-a făcut pace. Din momentul în care ne-am căsătorit, tatăl ei a devenit tatăl meu şi i-au trecut toate rezervele. Cu mama a fost ceva mai greu, dar timpul a fost de partea mea.

Acum, pentru că pentru mulţi tineri căsătoriţi locuinţa e o problemă, vreau să îţi spun cum a fost cu noi. Până pe 1 octombrie am putut sta în gazdă la o cunoştinţă apropiată. După acea dată se ivea din nou problema unui cămin.

Cu câteva zile înainte de 1 octombrie, un prieten apropiat, pe nume Ioan, ne-a întrebat: „Nu vreţi să staţi în apartamentul moştenit de la fosta mea soţie? Aveţi acolo tot ce vă trebuie...".

Evident, nu puteam refuza o asemenea ofertă. Am văzut în ea mâna lui Dumnezeu. Dumnezeu nu ne-a lăsat. În toate încercările mari prin care am trecut, a fost alături de noi. Chiar dacă de câteva ori ni s-a părut că ne-a părăsit, că ne-a lăsat fără ajutor.

Ioan ne-a ajutat enorm cu casa. El nu era şi nu e un om cu bani. Pentru a-şi întreţine familia (soţia lui abia născuse), a fost nevoit să îşi ia şi un serviciu de noapte. Dacă ar fi închiriat apartamentul în care ne-a ţinut pe noi, ar fi scos bani buni. Dar a preferat să ne ajute creştineşte (făcând astfel şi o pomană pentru sufletul fostei sale soţii şi pentru al fetiţei lor care murise; adevărată pomană, ca

a văduvei din Evanghelie care nu a dat din surplusul pe care îl avea, ci din puținul pe care îl agonisise).

Cu câteva zile înainte de a afla că vom avea unde să ne mutăm, Claudia a rămas însărcinată (încă nu ştiam, dar mai târziu, la ecografie, a aflat data aproximativă). Într-un interval scurt de timp am avut două bucurii în care am văzut mâna lui Dumnezeu.

Trecuseră doi ani de când stăteam în casa lui Ioan şi şederea noastră se apropia de sfârşit. El avea foarte mari probleme financiare (restanță mare la întreținere etc.) şi ne rugase ca peste aproximativ un an să ne găsim o altă locuință pentru ca el să poată închiria apartamentul în care stăteam.

Duhovnicul pe care îl aveam atunci (cel din Moldova, care ducea o viață de nevoință aspră) auzind de la Claudia cât de frământată era de gândul casei, mi-a zis: „Vezi ce faci şi rezolvă problema. Trebuie să găseşti o soluție..."

Când mi-a dat acest sfat, am simțit că Dumnezeu mă va ajuta să cumpăr o casă. Un apartament de două camere costa vreo zece mii de dolari, iar noi nu aveam decât un sfert din sumă (o moştenire de la bunica). Oricum, nu i-am spus părintelui că nu am de unde să fac rost de bani.

(Descriu aventura cu casa tocmai pentru a da mărturie că Dumnezeu poartă de grijă celor care se căsătoresc; şi chiar dacă problema locuinței e o problemă reală, Dumnezeu găseşte soluție pentru fiecare. Sau mai bine-zis ne ajută pe fiecare să găsim cea mai bună soluție de care avem nevoie. Şi, chiar dacă uneori ni se pare că ne scufundăm, în ultima clipă găsim soluția de care aveam nevoie.)

M-am dus la moaştele Sfântului Mucenic Ciprian (care înainte de convertire fusese un mare vrăjitor, şi de care mă simt apropiat şi pentru că şi eu am cunoscut gustul amar al rătăcirii) ca să îl rog să ne ajute să facem rost de o casă. În clipa în care m-am rugat în fața raclei, am simțit că vom primi ceea ce cer. Am simțit precis că sfântul îmi spune că voi avea casă. Deşi nu am auzit nicio voce, deşi nu se întâmplase nimic ieşit din comun, am fost convins că Dumnezeu ne va face curând o bucurie.

Nu peste mult timp am aflat că s-a scos la licitație un apartament cu trei camere în centrul Bucureştiului, la un preț mic, nu mult peste zece mii de dolari (pe mine mă încânta ideea de centru ca să pot ajunge mai uşor la moaştele Sfântului Mare Mucenic Mina, ale Sfântului Mucenic Ciprian, ale Sfântului Dimitrie Basarabov şi ale Sfântului Nicolae).

Am vorbit cu părintele din Moldova şi acesta mi-a zis că se va ruga la Dumnezeu să luăm casa. Licitația se apropia, dar noi nu reuşiserăm să împrumutăm banii. Cu două zile înainte de licitație m-a biruit deznădejdea: „Doamne, de ce nu m-ai ajutat să fac rost de bani?... Şi de ce am simțit la moaştele Sfântului Ciprian că ne vei da o casă, când nu avem cu ce să o cumpărăm?..." Eram foarte trist, nu puteam dormi.

A doua zi, duminică, ne-a întrebat o cunoştință foarte apropiată la ce licitație vrem să mergem: i-am vorbit despre apartament, dar şi despre faptul că nu avem bani. Şi răspunsul a fost:

„Am aproape jumătate din suma de care aveți nevoie. Voiam să donez banii vreunei mănăstiri. Dar vi-i dăruiesc vouă..."

Mi se părea că visez. Un părinte, auzind cum ne-a trimis Dumnezeu banii în ultima clipă, mi-a spus: „În asta trebuie să vedeți o minune a zilelor noastre. Chiar dacă nu pare spectaculoasă, s-a arătat puterea ascultării. În loc să vă plângeți că nu aveți bani, ați avut încredere în rugăciunile părintelui duhovnic, și pentru rugăciunile lui și ale voastre, dar și pentru ca să îi fie bine copilului vostru, banii au venit."

La licitație nu au fost alți clienți, așa că am reușit să luăm apartamentul. În patruzeci de zile trebuia să dăm banii. Cu o zi înainte de termen am reușit să îi strângem pe toți. Și am reușit să luăm casa. Chiar dacă au fost și peripeții.

Aici apartamentul arăta jalnic: cei care au stat înainte au plecat nu numai cu chiuveta, ci și cu țevile din baie. Locuind la ultimul etaj, într-una din camere a fost o ciupercă care s-a întins până aproape de jumătatea tavanului. Unul din pereți se mișca la cea mai mică atingere. Arăta destul de antic, dar acum e bine.

Cu restul datoriilor ne descurcăm greu de tot, dar de fiecare dată când a trebuit să dăm bani Dumnezeu ne-a ajutat în ultimul moment. Bine că am reușit să ne împrumutăm numai de la cunoștințe, că dacă am fi luat bani de la vreo bancă nu ne-am fi descurcat cu plata dobânzilor.

(Știu că în ziua de azi mulți tineri căsătoriți se descurcă foarte greu; dar dacă își pun nădejdea în Dumnezeu o vor scoate la capăt. El știe întotdeauna ce ne lipsește. Și, chiar dacă nu ne trimite ce ni se pare nouă că ne trebuie, ne trimite ceea ce ne este cu adevărat de folos. Uneori, din prea multă dragoste, chiar ne copleșește cu darurile Sale).

Aici se încheie ceea ce voiam să îți spun despre întemeierea familiei mele. Asta a fost povestea casei.

Cât despre povestea căsătoriei noastre... Simt cum dragostea Claudiei îmi dă aripi. Povestioara vulturilor aurii, cu care începe această carte, a fost scrisă într-o perioadă în care aveam anumite probleme. Din cauza greutăților prin care treceam, am fost biruit de deznădejde. Şi atunci când făceam canonul, îl ziceam cu foarte mare greutate. Rugăciunea îmi era aproape o povară.

Claudia, care era şi mai covârşită de necazuri decât mine, ducea povara în tăcere, fără să se plângă. Tot ea mă încuraja şi pe mine. Am simțit atunci cum, în focul încercărilor, dragostea noastră ne ajută să zburăm cu o singură aripă. Am simțit cum Dumnezeu binecuvântează dragostea noastră şi o întăreşte.

O iubesc pe Claudia ca în ziua în care ne-am căsătorit. Uneori închid ochii şi, bucurându-mă că o am lângă mine, uit că ne-am căsătorit de patru ani. Parcă am fi amândoi studenți. Nu simt că a trecut timpul.

Totuşi, sunt şi momente în care dragostea mi se răceşte. Sunt momente în care mi se pare că sunt singur şi că ea nu mă înțelege. Într-unul dintre aceste momente am alergat la părintele nostru şi m-am plâns: „Părinte, mi-e groaznic, Claudia se poartă foarte rece cu mine. Parcă nu o interesează decât copilul."

„Îți aduci aminte cu cât elan o lăudai pentru felul în care te iubeşte? Îți aduci aminte cum îmi spuneai cât de mult te bucură şi te sprijină în ceea ce faci?"

„Da, părinte."

„Şi dacă ți-aş repeta peste câtăva vreme ce îmi spui tu acum, că nu te mai iubeşte, ce ai face?"

„M-ar bufni râsul că am putut fi atât de copil..."

Părintele nostru ne cunoaşte bine. Într-adevăr, după câteva zile mi-am dat seama că problema mea nu era reală. De vină eram eu; nu voiam să înțeleg că ea, fiind însărcinată pentru a doua oară, având şi ore la şcoală, având şi cursuri la facultate (anul acesta a făcut masteratul), lucrând la un manual pentru elevii de liceu şi mai ales având grijile familiei, absolut normale, dar uneori covârşitoare, ajungea uneori acasă foarte obosită.

Totuşi, de la oboseală nu mai putea avea putere să stea prea mult de vorbă cu mine, nu mai avea putere să mă sărute când pleca de acasă. Şi eu am văzut situația tragic. Acum înțeleg că am greşit, că ar fi trebuit să o ajut şi mai mult, ar fi trebuit nu să îi cer mai multă înțelegere, ci să o sprijin prin dragostea mea.

Am avut mai multe neînțelegeri de acest gen. Dar ele şi-au avut locul lor în maturizarea noastră. Nu cred că există familii perfecte, aşa cum nu există nicioameni perfecți. Cred că există familii în care nu apar tensiuni, tocmai pentru că pe soți îi uneşte dorința de a trăi din plin plăcerile lumii acesteia. Dar astfel de familii nu sunt un model pentru noi.

Există şi familii în care domneşte pacea lui Hristos şi în care între soți nu există nici cea mai mică neînțelegere. O astfel de familie ne dorim, o astfel de familie nădăjduim că va fi şi a noastră. Trebuie însă să creştem mult până să ajungem la această măsură.

Tensiunile care există uneori între soți mi se par fireşti. Chiar dacă pot părea de nerezolvat, ele trec repede. Important este ca soții să îşi dorească amândoi să se schimbe în bine.

Nu încerc să justific tensiunile care există între noi. Sunt semn al slăbiciunii noastre spirituale. Noi încercăm însă să ne luptăm cu ele. Existând aceste slăbiciuni, se poate ca ele să afecteze şi modul în care eu înțeleg familia. Ele se oglindesc în lipsurile acestei cărți. Poate că aceste lipsuri te vor stimula să îți dai singură răspunsurile pe care te aşteptai să le găseşti aici şi pe care nu le-ai găsit. Oricum, sper să fii îngăduitoare față de aceste lipsuri, inerente unui nou drum. Poate că alții, văzându-le, se vor simți îndreptățiți să scrie ei un alt îndrumar, mult mai interesant. Sau poate că peste vreo zece ani voi scrie chiar eu o carte mai bună despre acest subiect. Dar până atunci tu vei fi măritată. Şi cred că mă înțelegi de ce am preferat să scriu acum: tu acum ai nevoie de astfel de sfaturi (mi-ar părea bine să îmi scrii despre modul în care ai receptat această carte. Mă va ajuta să fac o ediția ulterioară mai bună).

Vreau să ştii că mi-aş fi dorit să scriu o astfel de carte abia la bătrânețe, când ar fi trecut de mult vremea micilor tensiuni dintre mine şi soția mea. Nu ți-am scris însă de pe poziția unui înțelept. Ți-am scris de pe poziția unui soț care are parte atât de bucurii cât şi de încercări. Ştiu că diavolul se luptă cu toate puterile să îi dezbine pe soți. Şi, oricât de unit aş fi cu soția mea, asta nu înseamnă că suntem predestinați să mergem victorioşi până la capăt. Totuşi, nădăjduiesc că Dumnezeu ne va da putere să biruim ispitele care ne vor sta în cale. Şi chiar dacă ar fi să îmi schimb părerile, să nu mai văd familia creştină în aceeaşi lumină, totuşi asta nu înseamnă că lucrurile scrise în această carte nu sunt corecte.

Dacă ar fi fost o carte care să conțină cugetările mele filosofice, atunci peste câțiva ani mi le-aş fi putut schimba. Dar această carte nu îmi aparține decât în mică măsură. E rodul experienței celor care au binevoit să îmi răspundă la întrebările pe care le-am pus.

Faptele sunt fapte. Experiența nu poate fi negată. Ar fi ciudat să apară un îndrumar care să conțină opinii contrare ideilor principale expuse aici (față de amănunte, criticile ar fi normale). Dacă ar veni cineva şi ar spune că nu contează potrivirea spirituală a soților, sau că e bine ca tinerii să facă dragoste înainte de nuntă, o astfel de poziție ar duce la rezultate triste.

Îmi doresc ca acest îndrumar să îți fie de folos. Nu pentru că l-am scris eu, ci pentru că, fiindu-ți ție bine, îmi va fi şi mie.

Mă întreb acum ce părere va avea despre această carte cineva care stă departe de Hristos, să zicem o fată care a citit-o numai din curiozitate, nu şi pentru a se folosi! Unei astfel de fete îi spun: caută o familie fericită şi ține-te de exemplul ei. Vei vedea că în casele din care lipseşte Hristos lipseşte bucuria adevărată.

Poate că te-ai smintit de cele văzute prin unele familii de creştini. Poate că ai auzit că există neînțelegeri mari între soți. Sau că soții nu se mai iubesc. Şi tu nu vrei să ai parte de o astfel de familie.

Te înțeleg şi îți dau dreptate. Numai că familia pe care ai avut ocazia să o refuzi nu este familia creştină.

Să ne referim la familia în care cei doi soți duc o viață curată, îşi cresc copiii pe calea Bisericii, fac fapte bune, dar ei nu se mai iubesc. Greutățile vieții i-au îngenuncheat şi ei au ajuns la o stare de indiferență. Ne referim la ei, nu la cei care se ceartă sau se înjură.

Cred că soții aceștia sunt mai departe de Dumnezeu decât soții care se ceartă des, dar la fel de des se și împacă. Împăcarea e un semn al dragostei pe care și-o poartă. E un semn că dragostea e vie. Pe când ceilalți, chiar dacă nu se ceartă niciodată, nu se mai iubesc. Au ajuns la o stare de monotonie continuă. Plictisitoare și apăsătoare.

Cartea mea se oprește aici. Sper să nu fie pentru tine decât un început. Să nu crezi că am epuizat toate direcțiile în care se poate fragmenta subiectul întemeierii unei familii. Sper că măcar ți-am stârnit curiozitatea față de această problemă. Și, chiar dacă nu ai aflat aici mai multe răspunsuri la întrebările tale, sper că cel puțin te-am ajutat să îți pui anumite întrebări. Caută-le răspunsul, caută cu răbdare, și vei avea parte de o familie împlinită.

Știu că această carte va fi citită și de către unii părinți. Îi rog să fie conștienți de cât de importantă este pentru copiii lor tema pe care am încercat să o tratez. Îi rog să își ajute copiii să se pregătească de căsătorie. „Să te ocupi de o cât mai bună prezentare a cărții. Să o prezinți în conferințe, să faci tot ce poți pentru asta. Tinerii au nevoie de o asemenea carte!“, mi-a spus un prieten. Eu voi face tot ce îmi stă în putință pentru a face cartea cunoscută. Însă tinerii pot citi această carte și o pot uita. Dar un părinte care știe să fie aproape de copiii săi poate să îi ajute mult mai mult decât orice carte.

M-aș bucura ca această carte să fie discutată la orele de dirigenție, sau chiar la orele de religie. E foarte important ca profesorii înșiși să fie conștienți de cât de

important este să îi învețe pe tineri să acorde familiei importanța cuvenită.

Voi termina cartea brusc, tocmai ca să las impresia că e neterminată. Tocmai ca să îți dai seama că e rândul tău să o continui. Nu pe o foaie de hârtie. Ci prin faptele tale.

Nu îți zic precum Murphy: „Zâmbește, mâine îți va fi mai rău..." Ci îți zic: „Zâmbește! Poate că dacă nu ai fi citit această carte, mâine ți-ar fi fost mai rău..."

Postfață la ediția a doua:

Cuvinte către părinți

Dragă Danion Vasile,

Nu mă pricep la scris, de aceea te-aş ruga să-mi ierți toate stângăciile literare. Dar trebuie să-ți scriu. S-ar putea să-mi fii de folos. Eu mă rog Dumnezeului Cel Bun pentru asta. Nu vreau să transform aceste rânduri în ceva ieftin şi melodramatic, pentru că nu este niciuna, nici alta. Dar este într-adevăr o dramă cu adevărat dureroasă.

Am 60 de ani (deci poți fi fiul meu), poate de aceea mi-am permis (te rog să mă ierți dacă am greşit) să mă adresez puțin cam prea familiar. Sunt căsătorită şi am o fiică de o vârstă apropiată de a ta.

Mi-am trăit viața departe de Dumnezeu, de Biserică, departe de Sfintele Taine. Nici măcar nu mi-a fost prea bine. Greutăți şi piedici la tot pasul. Dacă m-ar fi întrebat cineva acum 3-4 ani de ce a fost aşa, nu aş fi ştiut ce să răspund. Acum ştiu exact. În marea lui mărinimie, Bunul Dumnezeu a vrut să mă întoarcă cu fața spre El, Să-L cunosc. Aşa că mi-a dat toate spre binele meu. Dar, dacă stau să mă gândesc, sunt familii cu greutăți şi probleme infinit mai mari ca ale mele. Aşa că să nu mă mai plâng. Cu ajutorul primit de Sus am reuşit să-mi schimb viața. Cel puțin pe a mea. Străduindu-mă

ca în puținul timp ce mi-a mai rămas să trăiesc așa cum trebuie, încercând să umplu vidul din sufletul meu și să nu mai greșesc în lungul și strâmtul drum spre mântuire.

„Nichipercea" îmi dă mult de furcă, pentru că nu-i place deloc planul meu, dar acum știu că Îl am aproape pe Domnul nostru Iisus Hristos. De un real folos mi-au fost cei dragi de la publicația Icoana din adânc, *cărora le-am scris și care mi-au răspuns, dându-mi sfaturi dintre cele mai bune. Printre altele, m-au trimis la un părinte duhovnic de care aveam mare nevoie, o persoană cu totul deosebită, sub a cărei îndrumare atentă sunt. Dacă, din acest punct de vedere, cu mine lucrurile merg bine, nu același lucru îl pot spune despre fiica mea.*

În gândirea mea limitată, chiar eu trăind departe de tot ceea ce însemna Credință (fără a fi eretică), mi-am zis să îi las acestui copil (singurul de altfel) libertatea deplină de a hotărî singur ce are de făcut. Mi-am zis să fiu o mamă „modernă" (prostie pe care doar acum o realizez).

A făcut liceul X, apoi brusc a schimbat direcția și a intrat la Facultatea Y, 4 ani. Și-a dat și masterul și acum urmează să-și facă teza de doctorat. În toți acești ani de studiu a fost preparator în cadrul facultății. Studenții o iubeau, știa ce trebuie să le spună. A fost în străinătate cu o bursă, timp în care și-a însușit spre foarte bine limba engleză. Părea că lucrurile sunt bune și noi, părinții ei, fericiți. Spun acest lucru pentru că doream puțină schimbare în viața ei.

În copilărie și adolescență a fost cam singură. Tânjea după prieteni, relații, comunicare – fiind mai puțin comunicativă, mai mult interiorizat, și mai mult

într-o lume a ei, ireală, printre teancuri de cărți de specialitate și cărți mai altfel.

La început, fără să-i spună nimeni, și-a cumpărat zeci de cărți religioase, Sfinți Părinți, Efrem Sirul, Sfântul Siluan, Avva Dorothei etc. Am întrebat-o ce face cu ele și mi-a răspuns: „caut adevărul". Sinceră să fiu m-am bucurat. În străinătate a cunoscut un profesor mai mare decât ea cu mai mult de 20 de ani. Era prima persoană mai importantă cu care avea ce discuta. Lucrurile au scăpat de sub control, ea a crezut mai mult decât trebuia tuturor promisiunilor făcute. Dar în ciuda lor, după un an de zile, totul a luat sfârșit cu lacrimi și durere. Începând de aici, „peștișorul meu" a luat-o la vale, dusă de curent, fără dorință de împotrivire. Au urmat alte găști, alte idei, Jung, alchimie, yoga, „calea de mijloc", Kaballa (nu-ți sunt necunoscute), dar mai ales reîncarnare.

La facultate lucrurile mergeau prost. Șefii ei au făcut tot posibilul să o îndepărteze de la catedră, deși este bine pregătită profesional.

Urmează apoi munca la o fundație unde, după puțin timp i se desființează postul (poate și pentru faptul că se ocupa cu tot sufletul de familii sărmane). Disperată și bulversată, se angajează la o grădiniță ca educatoare. Copiii îi plac foarte mult, și-a dorit mereu o familie, pe care nu a avut-o – încă.

„Mamă, de ce la mine nu se uită nimeni, de ce sunt o prietenă și atât??" M-am întrebat și eu multă vreme, fără să-mi dau un răspuns. A cunoscut chiar și un doctorand la Teologie, care însă a trebuit să plece cu o bursă în Elveția, așa încât relația s-a terminat fără să înceapă.

Cu un salariu de numai 2,5 milioane, dezamăgită de viața ei socială și sentimentală, a acceptat oferta de a lucra pentru fundația X (care militează pentru drepturile homosexualilor), fapt care m-a lovit în moalele capului.

Era începutul sfârșitului. Lacrimile mele n-au fost îndeajuns pentru a o îndepărta de această asociație și mai ales de ispitele despre care știam că nu avea cum să le poarte. Salariul era tentant; nu mai purta stresul că nu avea bani să ne dea pentru medicamente.

Refuzată de băieți, rătăcită în credință, aici găsește anturajul care i se părea ei ideal. Nu cred că este cazul să continui cu ce s-a mai întâmplat. Este de la sine înțeles. A plecat de acasă, stă cu chirie împreună cu o „prietenă". A fost ceva care m-a desfăcut în bucăți, dar Maica Domnului și Fiul ei Preaiubit m-au adunat, m-au mângâiat, așa încât am hotărât cu multă liniște sufletească să încredințez această mare durere a mea Bunului Dumnezeu. Mi-a rămas doar rugăciunea și CREDINȚA că cineva acolo Sus mă iubește și trebuie să am răbdare.

De foarte mare folos mi-au fost sfaturile primite de la prietenii mei de la revista Icoana din adânc, *de la părintele meu duhovnic și de la tine, prin cele două cărți ale tale pe care le-am cumpărat:* Cum să ne creștem copiii *și* Dărâmarea idolilor. *Am să mă rog pentru tine cât voi putea. Am căutat la toate librăriile* Jurnalul convertirii. *Fără rezultat. Dacă ar fi posibil să primesc un exemplar, l-aș plăti imediat.*

Referitor la Dărâmarea idolilor, *i-am spus fetei mele: „Cartea aceasta parcă este scrisă pentru tine". A*

luat-o, a răsfoit-o şi chiar a părut interesată. Cred că se potriveşte cu stilul ei de comunicare, are mare uşurinţă la scris şi stilul tău cred că i-a plăcut. De obicei îmi spune să o las în pace, pentru că trebuie să trăiască şi ea cumva.

Cercul în care se mişcă acum este închis – aceiaşi oameni, aceleaşi concepţii de non-păcat, de alternativă pe care eu singură n-am cum să i-o scot din cap. Banii, oricât ar fi de mulţi, nu-i ajung. (I-am spus asta de la bun început – nu este nici pe departe un loc bineplăcut lui Dumnezeu.) Este nefericită, povara păcatelor o apasă şi o copleşeşte. Este bolnavă sufleteşte şi trupeşte, fără o cauză organică. Am spus, şi desigur asta voi face, să las în seama Domnului şi a Maicii Preacurate rezolvarea în bine a acestei suferinţe. Dar totuşi mă întreb şi te întreb şi pe tine: cu ce mai pot contribui şi eu?? Dă-mi un sfat, cât de mic: cum o pot scoate din iadul în care vieţuieşte, în care lucrează?

Acum ştii de ce ţi-am scris. I-am spus de altfel şi ei să ia legătura cu tine prin internet – s-ar putea să fii până la urmă colacul ei de salvare. Nu-mi rămâne decât să nădăjduiesc. Te rog să mă ierţi pentru scrisoarea aceasta atât de lungă, pentru forma ei şi eventualele greşeli gramaticale.

Îţi doresc tot binele din lume şi Bunul Dumnezeu şi Maica Domnului să te aibă sub ocrotirea Lor...

Mi se părea o idee bună ca în postfaţa celei de-a doua ediţii a cărţii mele despre nuntă să anexez câteva fragmente din scrisorile şi e-mail-urile pe care le-am primit de la cititori, e-mail-uri ce reflectă modul în care car-

tea a fost receptată de public[1]. Am preferat însă ca în locul cuvintelor de apreciere să reproduc scrisoarea de mai sus, primită de la o mamă îndurerată.

Mi s-ar părea straniu să fiu ca baba din proverbul: „Țara arde și baba se piaptănă." Dacă nu aș ține cont de problemele care apar în societate, dacă aș scrie despre familie fără să privesc în jur, aș fi utopic. Așa că mă văd nevoit să scriu și despre modul în care tinerei generații i se propovăduiește cu dezinvoltură desfrâul. Voi face referire și la legătura dintre vremurile pe care le trăim, în care păcatele împotriva firii sunt considerate normale, și sfârșitul lumii. Fără a fi o fire apocaliptică nu pot face abstracție totuși de profețiile sfinților despre perioada de renaștere a păgânismului pe care o trăim[2].

Dacă în capitolele cărții m-am adresat în mod special tinerilor, în această postfață mă voi adresa părinților, chiar dacă unii tineri nu vor fi încântați de aceasta. Mă gândesc din ce în ce mai mult la viitorul copiilor mei[3]. Așa că înțeleg, măcar în parte, durerea mamei. Dacă

---

[1] Am fost întrebat de câteva ori cum pot să scriu atât de mult. Simt că mă întărește Dumnezeu, simt că mă sprijină duhovnicul, care îmi este cel mai bun *antrenor* în ceea ce privește scrisul. Simt dragostea soției, care îmi urmărește îndeaproape munca, și mai simt dragostea din ochii copiilor mei. Și mai simt dragostea cititorilor, care mă încurajează să continui să merg pe drumul pe care am pornit. Le mulțumesc din suflet (și) pe această cale.

[2] Cu câteva zile în urmă, în Zurich a avut loc o paradă a destrăbălării la care au luat parte aproximativ un milion de persoane. Ne-am obișnuit cu așa numitele *Liberty Parades*, care fac parte din peisajul cultural contemporan: acolo homosexualii și lesbienele se dau în spectacol spre deliciul sau indignarea trecătorilor. Nu sunt oare acestea clipe în care învie orgiile Romei păgâne?

[3] Acum fetița, Nectaria, e și ea mărăcică, se joacă toată ziua cu Codrin; așteptăm cel de-al treilea copil, și pe măsură ce copiii cresc, un părinte se gândește și mai serios la viitorul lor.

fiica ei ar fi fost alergică la viața religioasă, dacă ar fi fost lesbiană de pe băncile liceului, m-ați putea întreba ce am eu cu viața ei. Dar fata a vrut să se mărite, a vrut să trăiască aproape de Dumnezeu. Faptul că a citit Sfinții Părinți pentru „a găsi adevărul" spune multe.

A mers pe drumul cel bun, după care diavolul a reuşit să o atragă în cursele sale. Încă nu este totul pierdut, încă se mai poate întoarce. Dar nu despre aceasta voi scrie acum. Voi scrie despre durerea pe care mi-o provoacă faptul că din ce în ce mai mulți tineri se autodistrug, îndepărtându-se de drumul senin şi luminat care le-a fost pregătit de Dumnezeu.

Părintele Nicolae Tănase de la Valea Plopului povestea că a fost chemat odată în camera de cămin a unei studente pentru a o convinge pe aceasta să nu avorteze. Părintele a început să vorbească cu ea, şi pe fată a bufnit-o plânsul. Cu cât părintele vorbea mai mult despre grozăvia şi urmările prunc-uciderii, fata plângea tot mai tare. Părintele era convins că lacrimile ei arată că şi-a dat seama că nu trebuie să avorteze, aşa că vorbea în continuare. Dar, la un moment dat, fata i-a spus:

„- Părinte, nu mai vorbiți, am apucat să avortez..."

„Părinte, nu mai vorbiți, am apucat să avortez... Părinte, nu mai vorbiți, am apucat să avortez... Părinte, nu mai vorbiți, am apucat să avortez..." După ce părintele a terminat de povestit, cuvintele sale mi-au răsunat în urechi. Mi-am dat seama cât de dramatic este ca omul să ajungă la duhovnic cu o clipă mai târziu decât era cazul. Cât de dureros este ca învățătura creştină să ajungă la oameni cu întârziere.

Aşa şi cu cartea mea: nu am încercat nici să o fac prea „bisericoasă", pentru a nu-i plictisi pe tinerii care nu vin la biserică şi nici hardcore, ca să nu îi smintesc pe cei credincioşi. Deşi îmi era puţin teamă că unii preoţi mă vor critica pentru stilul abordat, totuşi se pare m-am temut degeaba.

Problema este că acum cartea mi se pare chiar prea cuminte. Nu am atins subiecte *fierbinţi* pentru tineri, cum ar fi sexul oral sau masturbarea (pe care statisticile le prezintă ca fiind la ordinea zilei). Mi se părea riscant să sparg eu gheaţa în abordarea unor asemenea subiecte şi nu vroiam nici să zgârii urechile prea *fine* şi nici să trezesc curiozitatea cititorilor faţă de astfel de *îndeletniciri*.

Evoluţia situaţiei însă m-a făcut să regret că nu am scris şi despre asemenea subiecte (poate o voi face cu altă ocazie). Iată ce scrie în *Libertatea*[4], în articolul cu titlul *Copiii din clasa a III-a vor învăţa despre sex*: „Încă din clasa a III-a, copiii vor învăţa despre cum se fac copiii şi cum stă treaba cu diferenţa dintre sexe. La sfârşitul şcolii, elevii vor avea cunoştinţe avansate despre masturbare, viol, incest sau pedofilie."

Din Programul Naţional de Educaţie pentru Sănătate în Şcoala Românească[5], elaborat de Ministerul Educaţiei şi Cercetării, putem afla mai multe amănunte. Iată ce lecţii vor lua copiii noştri: „Se pare că sexul oral genital este mai frecvent întâlnit la persoanele civilizate, cu o igienă personală ridicată, precum şi la cuplurile ho-

[4] Din 11 august 2003.

[5] Ghid multimedia pentru profesori, Partea I, produs de Comisia Naţională de Consiliere şi Activităţi Educative Şcolare şi Extraşcolare, din cadrul Ministerului Educaţiei şi Cercetării.

mosexuale. Poziţiile în care este practicat sunt cele mai variate, mai cunoscută fiind poziţia *69*, (...)[6]. Preferinţa multor cupluri pentru sex oral genital este motivată de faptul că reprezintă o modalitate de a avea relaţii sexuale fără riscul apariţiei unei sarcini, precum şi un mijloc de a ajuta bărbatul în obţinerea erecţiei, iar pentru femeie, de a avea relaţii sexuale fără a-şi compromite virginitatea. Considerat ca o relaţie din sfera normalului de către sexologi şi apreciat de cei care îl practică, sexul oral genital este condamnat în continuare de anumite persoane sau grupuri populaţionale, datorită criteriilor moral-religioase, sau pur şi simplu lipsei de experienţă".

O observaţie: când afirmi că o anumită practică este condamnată din lipsă de experienţă, stârneşti curiozitatea faţă de această *experienţă*. Tinerilor li se vorbeşte despre sexul oral astfel încât să îi incite să îl practice.[7]

În acelaşi mod este prezentată şi masturbarea, ca fiind „o formă firească de activitate sexuală"[8].

---

[6] Aici urmează descrierea poziţiei respective.

[7] Sexul oral compromite nu numai virginitatea sufletească (cei care îl practică intrând la rubrica „desfrânaţi"), ci şi pe cea trupească. Fetele care acceptă să facă sex oral vor accepta destul de uşor să treacă la capitole mai variate, pentru a experimenta senzaţii noi. Deci propaganda pro-sex oral este o propagandă anti-virginitate. Pierderea virginităţii se leagă strâns de etapele anterioare ale relaţiei dintre cei doi tineri. Şi dacă sexul oral a fost una dintre aceste etape, procesul s-a accelerat...

[8] E foarte greu pentru tineri, când au parte de o campanie pro-masturbare, să nu încerce „pe pielea lor" această joacă. Dar chiar dacă se susţine că din punct de vedere medical masturbarea nu are urmări negative, cea mai banală consecinţă a ei este dependenţa faţă de eliminarea secreţiilor din organele sexuale. Masturbarea dă dependenţă (oare de ce tinerilor nu li se spune asta?). Dintre cei care o practică, singurii care nu conştientizează dependenţa sunt cei care alternează masturbarea cu relaţiile hetero sau homosexuale. (De ce mulţi tineri spovedesc faptul că le este greu să nu se mai masturbeze? Pentru că patima le-a devenit obişnuinţă. Le-a intrat „în sânge").

La capitolul *Comportament sexual normal* întâlnim cu surprindere trei ramificații: heterosexualitatea, homosexualitatea, bisexualitatea. Ca părinte afirm că o astfel de programă este dezastruoasă. Efectele ei asupra familiilor de mâine vor fi greu de apreciat. Dacă îi înveți pe copii că homosexualitatea și bisexualitatea sunt normale, ei vor încerca să le experimenteze.

Nu analizez aici cele două practici sexuale din prisma învățăturii creștine[9]. Dar ar trebui ca tinerilor să li se facă o educație pro-familie, și nu o educație care lovește în familia tradițională.

„Deși mulți oameni consideră încă homosexualitatea ca pe ceva anormal, pervers, știința modernă[10] precum și normele juridice internaționale o acceptă în sfera normalului. (...) Legiferarea căsătoriei între homosexuali în anumite state reprezintă un câștig cert în ceea ce privește drepturile acestei minorități, dar și o toleranță și o disponibilitate sporită la înțelegere din partea societăților respective."

Căsătoriile între homosexuali nu sunt numai „păcate împotriva firii". Sunt în același timp păcate împotriva societății. Din moment ce familia tradițională este celula de bază a societății, promovarea căsătoriile

---

[9] Totuși, sute de ani s-a ținut seama de învățătura Sfintei Scripturi că „nici desfrânații, nici închinătorii la idoli, nici adulterii, nici malahienii, nici sodomiții, nici furii, nici lacomii, nici bețivii, nici batjocoritorii, nici răpitorii nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu" (I Cor. 6, 9-10); astăzi întâlnim diferite grupări creștine care încearcă să amestece lumina lui Hristos cu spurcăciunile lumii acesteia – a se vedea noile curente din „Biserica" Anglicană etc. ...

[10] Idee falsă: există destui oameni de știință care consideră homosexualitatea (și implicit bisexualitatea) o practică anormală. Este incorect să nu se amintească măcar și poziția acestora.

între homosexuali este un atac la adresa societății. Ca să nu lungesc paranteza, afirm încă o dată că dacă astăzi copiilor li se vor preda astfel de cunoștințe[11], mâine căderea lor va fi firească.

Deși nu am insistat asupra modului în care învățătura creștină tratează păcatele împotriva firii, voi insista totuși asupra sărăciei spirituale a vremurilor pe care le trăim.[12]

Astăzi este din ce în ce mai clar că e dificil să vorbești despre frumusețea familiei *clasice*, cu mamă, tată și copii, fără să tratezi problema și din punct de vedere spiritual. Dacă Dumnezeu nu ar exista, am putea renunța la ideea că familia este celula de bază a societății și ne-am putea construi alte tipuri de societate. Cine vrea să apere familia nu poate face abstracție de Cel care a întemeiat prima familie, formată din părinții noștri Adam și Eva.

Observăm că astăzi păcatului i se spune virtute și virtuții păcat. Despre această răsturnare Sfinții Părinți

---

[11] Președintele Comisiei pentru învățământ din Senat, Ion Păun Otiman, comenta această inițiativă: „O educație pentru sănătate este foarte binevenită, dar cred că atunci când învață anumite lucruri trebuie să aibă și o vârstă adecvată pentru acele lucruri." – *Libertatea*, 11 august 2003, p. 2

[12] Un exemplu dureros: o cunoștință m-a întrebat de ce am scris în carte despre cât de mare este rolul unui duhovnic în viața unui creștin: „... nu ai văzut și tu la televizor cum au sfințit popii ăia sex-shop-ul? Nu ai văzut că unul vroia o fetiță pentru băiatul sau nepotul său? Dacă preoții sunt așa, de ce îi ridici în slăvi? Să-i trimiți o carte lu' popa Săsăreanu, să vezi ce zice. Să i-o dai cu dedicație...". Nu pot face abstracție de minusurile care există, nu pot fi orb față de anumite căderi ale slujitorilor altarului, pe care mass-media îi prezintă cu lux de amănunte. Dar susțin că nu toți preoții sunt așa. Că deși există din ce în ce mai multe cazuri care smintesc lumea, ele nu fac altceva decât să oglindească boala întregii societăți. Dumnezeu va avea întotdeauna grijă ca cei care caută un preot bun și un duhovnic iscusit să îl afle. Mai devreme sau mai târziu. Și când îl vor afla nu îi va mai interesa dacă are cine să se mai ocupe cu sfințirea unor asemenea magazine...

ne-au atras atenția că este semn premergător sfârșitului lumii. Lumea va exista atâta vreme cât vor mai exista oameni care vor merge pe calea mântuirii. Când desfrâul se va generaliza, Hristos va veni a doua oară.

Sfântul Nicolae Velimirovici spunea: „Vedem și noi multe semne care au fost prezise de către Domnul Iisus[13]; nu suntem orbi. Asta însă nu ne dă dreptul să hotărâm ziua sfârșitului lumii, și cu atât mai puțin să ne dorim înmulțirea răului în lume. Căci o dată cu înmulțirea răului se înmulțește și numărul nedrepților ce își pierd sufletul. Iar noi, ca fii ai lui Dumnezeu, trebuie să dorim ceea ce dorește și Tatăl nostru Ceresc, și anume *ca toți oamenii să se mântuiască.* Marea n-are decât să se clatine, și pământul să se cutremure, și stelele să cadă; noi trebuie să stăm netulburați, încredințându-ne voii celei bune a Făcătorului și dorind binele tuturor făpturilor omenești"[14].

---

[13] Vedem și faptul că în zilele noastre au loc semne despre care sfinții și cuvioșii Bisericii au proorocit că vor pregăti sfârșitul lumii. Unul dintre cele mai clare este cel privitor la preconizata intrare a femeilor în Sfântul Munte Athos, *eveniment* care până acum câțiva ani nu părea să fie prea aproape de noi. Dar „Parlamentul european [...] cere ridicarea interdicției care împiedică accesul femeilor pe muntele Athos din Grecia, zonă geografică de 400 km^2 unde accesul acestora este interzis în virtutea unei decizii luate în 1045 de către călugării celor douăzeci de mănăstiri ale regiunii, decizie care violează astăzi principiul universal recunoscut al egalității genurilor, al non-discriminării, ca și legislația comunitară asupra egalității, precum și dispozițiile relative la libera circulație a persoanelor în cadrul UE" (din Procesul Verbal al ședinței din 15 ianuarie 2003 privind prezentarea raportului referitor la situația drepturilor fundamentale în Uniune; - Nichifor Crainic, Dumitru Stăniloae, Răzvan Codrescu, Radu Preda, *Pentru o teologie a neamului*, Editura Christiana, București, 2003, p. 266). După mai multe profeții, intrarea femeilor în Sfântul Munte va însemna sfârșitul Athosului și va fi semn al sfârșitului lumii.

[14] P.S. Nicolae Velimirovici, *Răspunsuri la întrebări ale lumii de astăzi*, Editura Sophia, 2002, p. 115.

Nu dorim deci răul nimănui. Dar nici nu putem face abstracție de situația care ne înconjoară. Ar fi stupid să spunem că din punct de vedere spiritual lumea e mai aproape de Dumnezeu decât acum o sută de ani.[15] Dar ar fi la fel de stupid să ne lăsăm biruiți de deznădejde și să spunem că nu se mai poate duce o viață curată în zilele noastre. Chiar dacă lupta este foarte grea, păcatul nu va birui virtutea. Chiar dacă dușmanii creștinilor vor fi foarte puternici și mijloacele de care se vor folosi pentru a lovi în credința creștină vor fi din ce în ce mai perfecționate, totuși creștinii nu vor fi îngenuncheați. Vor rezista, și în cele din urmă vor birui. Și de fapt biruința nu va fi a lor, va fi a lui Hristos Fiul lui Dumnezeu, care ne-a spus: „În lume necazuri veți avea; dar îndrăzniți. Eu am biruit lumea..." (Ioan 16, 33)[16].

Of, cât mi-aș dori ca până la urmă cei de la Minister să își dea seama că nu e bine să murdărească mințile tine-

---

[15] În țările în care în comunism Biserica a fost prigonită are loc o renaștere duhovnicească. Această renaștere a fost profețită cu mult timp în urmă, chiar înainte de Revoluția din Rusia de la începutul secolului XX. Dar despre ea Cuvioșii purtători de Dumnezeu au spus că va fi un scurt repaus înainte de vremurile de pe urmă. Sfântul Nectarie de la Optina spunea: „Biserica era un cerc imens în întreg orizontul, iar acum este un cerculeț. Iar în ultimele zile înainte de venirea lui Hristos, ea își va păstra acest chip: un singur episcop ortodox, un singur preot ortodox, un singur laic ortodox. Eu nu spun că nu vor mai fi biserici, dar Ortodoxia se va păstra doar în acest chip. (...) Așa va fi în întreaga lume" (din *Viața Sfântului Stareț Nectarie al Optinei*, Schitul românesc Prodromu, 2002, p. 86). Profeția Sfântului Nectarie, chiar dacă nu trebuie înțeleasă literal, ne atrage atenția asupra faptului că adevărata Ortodoxie va mai avea foarte puțini fii credincioși, iar ceilalți, ortodocși numai cu numele, vor face compromisuri cu înțelepciunea, patimile și idolii lumii acesteia.

[16] Tot Sfântul Nectarie de la Optina ne relatează o descoperire privitoare la conflictul final dintre iubitorii de virtute și iubitorii de păcat: „... acest vis a durat aproape toată noaptea - spunea Părintele Nectarie. Nu pot să vă →

rilor printr-o educație sexuală nepotrivită... Ce bine ar fi ca totul să se termine, să fi fost doar o tentativă nereușită... Atunci rândurile mele vor părea alarmiste celor care îmi vor citi cartea peste câțiva ani de zile. Îmi cer iertare față de aceștia dacă timpul va dovedi că m-am speriat degeaba. Mi-aș dori mult ca peste ani și ani copiii mei să crească într-un mediu cât mai *curat*, cât mai puțin vătămător.

Sunt convins însă că dacă lucrurile vor continua în direcția în care au pornit, niciun părinte nu îmi va putea reproșa că i-am răpit timpul scriind despre homosexualitate sau despre sexul oral. Și poate peste câțiva ani chiar și tinerii cărora li s-a părut că sunt prea *biserico*s, dacă vor ajunge la rândul lor părinți, vor înțelege de ce am scris așa și nu altfel. Dar mai bine să nu avem parte de asemenea rele. Doamne ferește-ne!

Oricum, chiar dacă pentru o vreme răul ar fi ținut în frâu, asta nu înseamnă că acum e bine. Lupta pe care diavolul o duce împotriva familiilor este foarte puternică

---

relatez toate detaliile, căci ar dura prea mult. Iată esențialul: văd o câmpie imensă, unde are loc o bătălie cumplită între nenumărate gloate de apostați și o mică oaste de creștini. Toți apostații sunt foarte bine înarmați și duc lupta după toate legile științei războiului; creștinii sunt însă fără arme. Eu, cel puțin, nu văd la ei nicio armă. Și deja se poate ghici, spre îngrozirea mea, deznodământul acestei lupte inegale: survine momentul biruinței totale a gloatelor de apostați, deoarece dintre creștini nu a rămas aproape nimeni. Îmbrăcați sărbătorește, apostații, împreună cu soțiile și copiii lor, triumfă și deja sărbătoresc victoria... Deodată, un grup neînsemnat de creștini, printre care sunt femei și copiii, execută un atac neașteptat împotriva apostaților și, într-o clipă, imensa câmpie de luptă se acoperă de trupurile oștii atee și toată nenumărata adunătură este nimicită și, pe deasupra, spre uimirea mea, fără ajutorul vreunei arme" (idem, pp. 84-85). Deși teoretic lumea se îndreaptă spre o perioadă de pace, toleranță și stabilitate, textul scripturistic al Apocalipsei ne pune pe gânduri: cu toate pregătirile pentru pace, în cele din urmă credința creștină va fi iarăși prigonită.

şi de aceea este nevoie de multă rugăciune[17]. Repet ideea că oricât de frumoasă ar fi familia, ea nu este un spaţiu al relaxării şi al desfătării. E frumoasă viaţa de familie, dar este şi grea. Este şi plăcută, dar are şi momente limită, în care cazi de pe picioare de oboseală sau în care te doare inima sau capul de supărare. Poveştile de dragoste în care toate merg perfect sunt utopice, sunt valabile numai în filme[18]. Viaţa are alte reguli.

(Privitor la regulile creştine ale vieţii de familie, trebuie spus că există şi un mod greşit de înţelegere a acestora. Fina mea a venit duminică după slujbă la mine şi mi-a zis:

„Naşule, am făcut o boacănă. I-am zis unei femei însărcinate că e mai bine să se culce cu soţul ei decât să îl lase să meargă la alte femei. El nu poate să se înfrâneze şi m-am gândit că e mai bine să se culce cu ea decât cu altele."

---

[17] Am inclus şi alte rugăciuni în anexa acestei ediţii a cărţii. Câtă vreme oamenii se vor ruga ca Dumnezeu să îi întărească, El îi va întări. Câtă vreme oamenii vor considera că nu au nevoie de niciun ajutor, merg pe un drum îndoielnic. Ca scriitor profit de ocazie ca să îi rog pe cititorii cărora le plac cărţile mele să mă pomenească şi pe mine în rugăciuni. Nu doar o dată am fost ispitit de gândul să renunţ la scris...

[18] Voi povesti acum o secvenţă care pare luată din filme, care mi-a fost relatată recent tocmai de *actriţa principală*: o fată din Iaşi a fost curtată de un grec. Grecul a spus că vine în ţară, după care urmează să o ia şi pe ea în Grecia, dacă totul e în regulă. Cum a ajuns grecul cu maşina la graniţa cu România, i s-a făcut foarte rău. A pornit spre Iaşi, i s-a făcut şi mai rău. În cele din urmă a preferat să se întoarcă acasă. Când a ajuns în Grecia, în loc să o ia spre Tesalonic, a luat-o fără să ştie de ce spre Atena. Ajuns acolo, a simţit nevoia să plece spre Eghina, la moaştele Sfântului Nectarie. Abia ajuns la moaşte, răul i-a trecut. După care i-a scris fetei că de fapt el avea o soţie în Grecia şi că nu venise în România cu gânduri curate. Sfântul Nectarie, la care fata se ruga deseori, a ajutat-o să nu cadă în plasa întinsă cu viclenie. Concluzie: vremurile sunt grele, dar cei care cer ajutorul lui Dumnezeu şi al sfinţilor nu rămân ruşinaţi...

„Şi unde e boacăna?"

„Păi, Sfinții Părinți..."

„Ce au zis Sfinții Părinți?"

„Nu ştiu, dar aşa se zice, că Sfinții Părinți spun să se înfrâneze soții de la împreunarea trupească atunci când e femeia gravidă."

„Da, dacă se pot înfrâna, să se înfrâneze. Dar dacă bărbatul nu mai rezistă, decât să meargă la altele, mai bine face dragoste cu soția lui. Nicăieri nu zic Sfinții Părinți că e mai bine să meargă bărbatul la bordel sau la amantă decât să se apropie de femeia lui care, chiar dacă e gravidă, tot soția lui e. Habotnicia soției poate duce la destrămarea familiei."

„Deci nu i-am zis rău ce i-am zis?"

„Nu. În viața de familie soții trebuie să țină seama unul de neputințele celuilalt. Altfel se ajunge repede la divorț. Dacă nu se ajunge la perversiuni, trebuie să existe înțelegere. Totul e să fie sinceri unul cu altul şi cu Dumnezeu...").

Înainte de a încheia această postfață vreau să răspund întrebării pe care am primit-o de la mai mulți cititori: „Dacă ați făcut Facultatea de Teologie, de ce nu sunteți preot?".

Nu cred că dacă ai făcut facultatea înseamnă că eşti şi bun să fii preot. Am scris cum înțeleg eu că trebuie să fie preotul, şi nu aş suporta ideea că sunt altfel decât mi-aş dori să fiu. Aşa că nu îmi rămâne decât să mă pregătesc, rugându-mă ca, dacă Dumnezeu consideră de cuviință, să primesc hirotonia. Chiar dacă sunt foarte conştient că nu sunt vrednic de preoție, faptul că duhovnicii pe care i-am avut (doi dintre ei au trecut la Domnul)

mi-au spus că Dumnezeu vrea să fiu preot mă face să mă gândesc foarte serios la această slujire. Aşa că, dacă Dumnezeu va rândui să fiu hirotonit, voi primi preoția cu cea mai mare bucurie. Iar dacă nu va rândui aceasta, voi încerca să rămân pe *baricadele* scrisului. Dacă se poate, până la capăt...

15 august 2003

Rugăciuni

Rugăciune pentru căsătorie

Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, Cel Ce ai zis: „Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu, şi toate celelalte se vor adăuga vouă“, dăruieşte-mi toate cele de trebuință pentru a merge pe calea mântuirii.

În mâinile Tale este viața mea şi fără Tine nu pot cunoaşte nici împlinirea şi nici bucuria cea adevărată. Ştiind aceasta, având dorința de a purta crucea căsătoriei, Te rog să mă ajuți să găsesc făptura potrivită alături de care să înfrunt marea vieții acesteia.

Ajută-mă, Doamne, ajută-mă, cum numai Tu mă poți ajuta. De multe ori ispita singurătății mi-a rănit inima, de multe ori diavolul deznădejdii a lovit în poarta sufletului meu. De atâta durere inima mea s-a strâns şi nu este nimeni care să îmi aline durerea.

La Tine alerg, Doamne, nădejdea mea, întărirea mea, lumina vieții mele. Ajută-mă să am o familie bineplăcută Ție, o familie peste care să se reverse mulțimea binecuvântărilor Tale.

Fereşte-mă, Doamne, de tot răul. Fereşte-mă de o alegere greşită. Fereşte-mă de minciuni, de răutate, de desfrâu. Să nu mă înşele frumusețea cea degrab trecătoare, ci să caut mai ales frumusețea sufletească. Să nu mă orbească dragostea pătimaşă, nici să nu mă biruie patimile şi poftele.

Tu ştii, Doamne, nepriceperea şi slăbiciunea minții mele. Izbăveşte-mă prin harul Tău de neputințele care mă apasă.

Vino în ajutorul meu, Iubitorule de oameni! Dăruieşte-mi înțelepciune şi răbdare. O, grea este crucea răbdării, şi greu îmi este să nu fiu covârşit de ea. Dar în Tine îmi pun nădejdea.

Ajută-mă, Doamne, să iubesc Biserica, să stărui în rugăciune şi să am râvnă pentru împlinirea poruncilor Tale. Să mă spovedesc ori de câte ori umbra păcatului va tulbura mintea mea, mai înainte ca gândul murdar să devină faptă. Dăruieşte-mi ca primind dezlegare de păcate să-mi îndrept viața după cum Îți este bineplăcut Ție.

Fă să-mi fie mie familia cale de mântuire, cale de bucurie. Să nu caut împlinirea cea înşelătoare cu care mă ademeneşte această lume, ci să caut dragostea pe care ai binecuvântat-o la nunta din Cana Galileii.

Să îmi fie familia prilej pentru a-Ți mulțumi în fiecare zi. Şi la vreme potrivită, dăruieşte-mi, Doamne, copii credincioşi şi sănătoşi, care să ducă o viață curată şi sfântă.

Rugători aduc pentru mine pe toți sfinții, pe mai marii cetelor îngereşti, pe Înaintemergătorul Tău, pe înțelepții Apostoli, şi împreună cu aceştia pe Preacinstita şi Preacurata Maica Ta, ale căror rugăciuni primeşte-le, Milostive Hristoase al meu, pentru folosul meu şi pentru mântuirea mea.

Că Tu Însuți eşti, Bunule, sfințirea şi luminarea sufletelor noastre şi Ție după cuviință, ca unui Dumnezeu şi Stăpân, toți slavă Îți înălțăm, în toate zilele. Amin.

Rugăciunea tinerilor care vor să se căsătorească

Doamne, Dumnezeule al milostivirilor şi a toată bunătatea, care plineşti cererile celor care Te cheamă cu credinţă, ascultă şi nevrednica noastră rugăciune. Tu vezi că vrem să ne unim vieţile prin căsătorie, Tu vezi dorirea inimilor noastre şi ştii dacă este bună sau este rea.

Dacă este bineplăcut Ţie să luăm asupra noastră crucea căsătoriei, ajută-ne să biruim toate piedicile cu care vrăjmaşul ne necăjeşte. Ajută-ne, Doamne, că la Tine este nădejdea noastră. Dăruieşte-ne pacc, dăruieşte-ne linişte şi sănătate sufletească şi trupească. Fereşte-ne de noroiul desfrâului, fereşte-ne de căderea în poftele trupeşti. Luminează-ne minţile ca să nu fie întunecate de vrăjmaş. Curăţeşte-ne Tu, ca să nu ne întineze păcatul. Întăreşte-ne să mergem pe calea cea îngustă, ocrotiţi de Preacurata Ta Maică şi de soborul tuturor sfinţilor. Să avem o familie în care să strălucească făclia credinţei şi a virtuţilor, şi pruncii noştri să fie călăuziţi aşa cum trebuie pentru a ajunge mădulare vrednice ale Bisericii Tale.

Iar dacă Tu ştii că din anumite pricini ne este mai de folos să părăsim vrerea noastră şi să nu pornim împreună pe drumul căsătoriei, ajută-ne să înţelegem aceasta şi să părăsim voia noastră fără a fi cuprinşi de tulburare sau de deznădejde.

Înaintea Ta, Doamne, sunt vieţile noastre. Rânduieşte cu ele precum ştii că este mai bine pentru noi. Ca văzând grija Ta să Îţi mulţumim şi să Te lăudăm până la sfârşitul zilelor noastre. Că Tu eşti Dumnezeul nostru şi Ţie slavă Îţi înălţăm, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea celor ce se căsătoresc

Stăpâne, Doamne, Dumnezeul nostru, sfințitorul nunții celei de taină și preacurate, păzitorul nestricăciunii și chivernisitorul cel bun al celor lumești, Cela Ce dintru început l-ai zidit pe om și l-ai pus ca pe un împărat făpturii și ai zis: „Nu este bine să fie omul singur pe pământ, să-i facem ajutor potrivit", și pentru aceasta ai poruncit „să lase omul pe tatăl său și pe mama sa și să se lipească de femeia sa și să fie amândoi un trup", iar pe cei ce Dumnezeu i-a împreunat, omul să nu-i despartă, Însuți Stăpâne, trimite darul Tău cel ceresc și peste noi, nevrednicii robii Tăi, și binecuvântează căsătoria pe care astăzi o întemeiem înaintea feței Tale preasfinte.

Curățește toate păcatele noastre, iartă-ne toate fărădelegile, dezleagă toate greșelile noastre cele de voie și cele fără de voie; unește gândurile, cugetele și inimile noastre în dragoste nefățarnică și în credință nestrămutată; îndreptează pașii noștri pe cărările Tale, pentru ca să facem pururea voia Ta cea sfântă. Umple casa noastră de toate bunătățile cele de pe pământ și ne învrednicește să petrecem împreună viețuirea noastră fără de păcat, ca să sporim în tot lucrul bun și bineplăcut Ție. Păzește-ne în toate zilele vieții noastre, ca să plinim cu inimă curată poruncile Tale și să lăudăm și să preamărim preacinstitul și de mare cuviință numele Tău, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea soțului pentru soția sa

Dumnezeul meu, Tu mi-ai dat soție ca să îmi fie însoțitoare nedespărțită a vieții mele şi să îmi fie părtaşă sorții în vremea călătoriei mele pe pământ. Fă, Preabunule, să cunosc că încredințându-mi această făptură din mâinile Tale, mi-ai încredințat-o ca să lucrăm împreună toată virtutea; că deşi florile frumuseții, blândeții şi bunătății sunt însuşirile firii sale, prin însăşi firea sa totdeauna este supusă la diferite slăbiciuni şi neputințe. Ajută-mi să nu fiu asupritor şi nedrept cu ea. Să nu pretind lucruri mai presus de puterile ei şi împotriva poruncilor Tale. Căci dacă nu cerem de la strălucitorul trandafir să înflorească înainte de vremea sa şi de la frageda viorea să aibă tăria şi trăinicia copacilor, cum voi cere de la soția mea lucruri mai presus de puterile ei? Fă să mă port față de ea totdeauna cu dragoste şi blândețe, şi când rătăcește să o întorc cu bunătate din amăgirea ei. Alungă din inima mea mândria neomenească şi cruntul drept al celui mai tare, care m-ar îndemna a mă purta cu asprime şi a chinui o făptură pe care dragostea a adus-o lângă mine şi pe care Legea o ține lângă mine când poate această dragoste se stinge. Fă să înțeleg că este nedrept a asupri o făptură slabă şi fără nicio apărare, că este nevrednic a disprețui şi a călca în picioare o floare ce mi-a pricinuit bucurie în frumoasele zile ale primăverii vieții mele.

Dreapta judecată îmi porunceşte, o, Dumnezeul meu, ca fiind şi eu însumi căzut în mii de greşeli şi neajunsuri, să le sufăr cu răbdare pe cele ale soției mele, şi-mi arată că omul este supus amăgirilor şi rătăcirii şi că fapta dragostei poruncite de Tine este a ierta şi a trece

cu vederea greşelile aproapelui. Şi, numai astfel purcezând, Îți cerem ca Tu să ne ierți, precum iertăm şi noi.

Fă să cunosc că această făptură pe care mi-ai încredințat-o, fiind supusă prin gingăşia şi neputința firii ei la multe feluri de boli şi slăbiciuni, se cuvine să mă port cu ea cu blândețe şi iubire, să îi fiu sprijin în bolile şi slăbiciunile ce sunt legate de firea ei şi să nu uit niciodată că ea este mama acestor copii de care mă bucur şi care mă veselesc prin mângâierile lor; că aceştia sunt un dar al dragostei ei şi ar fi nedrept a dispreţui pomul care a dat aşa frumoase roade.

Păzeşte inima mea, Dumnezeule, de ucigătoarea otravă a geloziei şi bănuielilor, şi fă să cunosc că acestea nu fac decât a depărta dintre noi iubirea şi fericirea.

Ajută-mi ca prin vorbe şi fapte bune să-i dovedesc soției mele că are în mine cel mai bun şi mai iubitor însoțitor. Şi dacă nu voi reuşi în acest chip, să mă feresc a i-o dovedi întrebuințând mijloacele cele nefolositoare. Asprimea şi purtarea rea întărâtă duhurile în loc să le apropie; iar purtării blânde şi înțelepte şi dragostei îndelung răbdătoare nici cea mai stricată inimă nu i se poate împotrivi până în sfârşit; căci gheața groasă ce acoperă râurile se topeşte când vântul cald al primăverii suflă fără oprire.

Dumnezeul meu, Tu care cârmuieşti inimile oamenilor spre cele bune, cârmuieşte asemenea şi pe ale noastre şi fă ca deplina înțelegere să unească sufletele noastre.

Iar dacă Tu ai hotărât, Doamne, să cerci inima mea, dă-mi răbdare, ajută-mi să nu mă port împotriva poruncilor răbdării, nici să fiu nedrept cu alții pentru că ei s-au arătat nedrepți față de mine.

Fă să cunosc că numai simțămintele de dragoste înrâuresc celelalte suflete. Întărește inima mea în bunele hotărâri, și ajută-mi ca prin purtarea mea să nu fac nefericită făptura pe care bunătatea Ta mi-a încredințat-o. Ci, printr-o înțeleaptă unire, bucurându-ne de fericire pe cât poate omul a se bucura pe pământ, să binecuvântăm totdeauna numele Tău. Amin.

Rugăciunea soției pentru soțul ei

O, Doamne preabunule, Tu mi-ai dat un soț al zilelor mele pe pământ, părtaș sorții mele și sprijinul meu în vremea călătoriei acestei vieți. Fă să cunosc că el se îngrijește de mine și ajută-mă să nu întristez niciodată zilele lui, nici să fiu nemulțumitoare față de cel care mă sprijină și mă îngrijește. Fă-mă supusă și îndatoritoare, ca nu cumva printr-o purtare necuviincioasă să-i adaug la osteneli și să-i amărăsc pâinea ce-o câștigă pentru mine și copiii noștri.

Izvorule al înțelepciunii, luminează-mă să cunosc toate virtuțile familiei și printr-o înțeleaptă chivernisire să păstrez ceea ce el adună cu osteneli și prin sudoarea feței sale. Ajută-mi ca prin supunere, prin dulceața purtării mele, prin răbdarea și dragostea mea, să încununez zilele lui cu flori și cu bucurii, să împart cu el fără cârtire toate loviturile vieții și să-i fiu însoțitoare nedespărțită, precum în fericire așa și în necaz.

Păzește-mă de împodobirile necumpătate și de necuviințele în care cad femeile care nu cunosc prețul unui soț bun, punându-și toată fericirea lor în podoabe și petreceri zgomotoase și deșarte ce atrag după sine neînțe-

legeri, dezamăgire şi dureri. Ajută-mi să deprind toate virtuţile care fac podoaba femeii, pentru ca dacă vârsta sau bolile îmi vor ridica floarea frumuseţii şi a tinereţii să-mi rămână o inimă vrednică de dragostea soţului meu şi a fiilor noştri, ca să le dau pildă bună, întărindu-i în puterea virtuţii. Ascultă, Preabunule, glasul meu cel umilit, şi trimite binecuvântarea Ta asupra zilelor noastre. Amin.[19]

Rugăciunea soţilor unul pentru altul

Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, Cel Ce ne-ai învăţat ca totdeauna să ne rugăm unul pentru altul, căci aşa vom împlini legea Ta şi ne vom arăta vrednici de mila Ta, caută cu îndurare şi păzeşte de vrăjmaşii văzuţi şi nevăzuţi pe soţul meu (soţia mea) (numele) pe care cu tainică rânduială mi l-ai dăruit (mi-ai dăruit-o) spre a vieţui împreună până la moarte. Dăruieşte-i sănătate şi deplină înţelepciune, ca să îşi poată îndeplini îndatoririle sale după voia şi poruncile Tale. Fereşte-l (o) de ispitele pe care n-ar fi în stare să le poarte. Întăreşte-l (o) în dreapta credinţă şi în dragoste desăvârşită, ca să împlinim împreună faptele cele bune şi să ne rânduim viaţa noastră după sfintele Tale rânduieli şi porunci. Că a Ta este Împărăţia şi puterea, în vecii vecilor. Amin.

[19] Din *Carte de rugăciuni*, ediţie îngrijită de protosinghel Visarion Paşca, starețul Sfintei Mănăstiri Nicula, 1999.

Rugăciune la necazuri şi supărări

Doamne, viforul necazurilor se ridică asupra familiei mele şi întru Tine este toată nădejdea mea. Tu cunoşti pricina răului care ne bântuie, perii capetelor noastre de Tine sunt numărați. La Tine deci scap şi pe Tine Te rog, cu iubirea Ta de oameni, să îndepărtezi de la noi orice rău pierzător de suflet şi să ne ajuți a birui toate ispitele care ne învăluiesc. Că Tu eşti sprijinul, scăparea şi izbăvirea noastră, Doamne, Iisuse Hristoase, adevăratul nostru Dumnezeu, şi Ție slavă înălțăm, împreună şi Celui fără de început al Tău Părinte şi Preasfântului şi bunului şi de viață făcătorului Tău Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.[20]

Rugăciunea părinților pentru căsătoria fiului lor

Doamne, ascultă puțina noastră rugăciune pentru copilul nostru, robul Tău (numele) şi nu ne lăsa fără răspuns. Tu ai rânduit ca bărbatul să lase pe tatăl său şi pe mama sa şi să se unească cu femeia sa şi să fie amândoi un trup. Tu ai binecuvântat nunta, arătând curăția ei. Tu i-ai primit în Împărăția Ta pe soții care au dus o viață de evlavie, împlinind poruncile Tale şi crescându-şi urmaşii în frica Ta.

Rânduieşte, Doamne, precum ştii, ca la vremea potrivită robul tău (numele) să-şi întemeieze o familie.

---

[20] Din volumul *Biserica de acasă – rugăciuni şi rânduieli ortodoxe pentru căsătorie şi binele familiei*, Editura Christiana, Bucureşti, 2003.

Ca nu cumva să trăiască o viață de păcat, stând departe de nuntă. Să nu-şi întineze trupul cu patimile şi cu poftele, batjocorit fiind de diavol.

Ajută-l, Doamne, să găsească o soție credincioasă, o soție blândă, bună şi iubitoare, care să-i fie cu adevărat podoabă şi alături de care să meargă pe calea mântuirii.

Te rugăm, Doamne, vino în ajutorul lui, că numai Tu ştii ce e în adâncul inimilor oamenilor. Găseşte-i Tu, Doamne, o soție vrednică alături de care să facă tot binele. Nevoință este pentru femeia credincioasă bărbatul necredincios, şi nevoință este pentru bărbatul credincios femeia necredincioasă.

Dăruieşte-i Tu, Doamne, să aibă parte de un cămin liniştit, de dragoste şi de înțelegere, ca să Te laude împreună cu toți ai casei lui până la sfârşitul vieții sale. Amin.

(Dacă rugăciunea se citeşte pentru căsătoria fetei, se va citi cu schimbările cuvenite.)[21]

---

[21] Din *Carte de rugăciuni şi povățuiri pentru folosul copiilor*, apărută cu binecuvântarea P.S. Laurențiu Streza, Episcop al Caransebeşului, Editura Christiana, 2000.

CUPRINS

Prefață la ediția a treia: O carte care rupe tăcerea... 5
În loc de introducere: Vrei să fii al tău? Vreau să fiu a mea? 9
Povestea vulturilor aurii 15
Să stăm de vorbă... 24
Despre mirajul sexualității 34
De ce să mă căsătoresc? 54
Despre Goana după aurul nunții sau western-ul măritișului 67
De ce nu ne ajută Dumnezeu? 76
Despre fotomodele și Don Juani 85
Geniul și femeia de serviciu 105
Banii vorbesc! 114
Despre influența prietenilor 124
Părinții: prieteni sau dușmani? 133
Binecuvântarea preotului 140
Despre vrăjitoare și dezlegarea cununiilor 149
Despre dragostea trupească 164
Scrisoare către tinerii secolului XXI 174
„Dacă știam că o să ne certăm atât..." 197
Un examen cu mulți restanțieri 209
Cuvinte către cei care vor să se recăsătorească 226
„...dar bărbatul este mai egal decât femeia..." 238
Cum să mă pregătesc pentru căsătorie? 251
„Dumnezeu e băiat de cartier..." 262
Epilog: Povestea unei căsătorii... 282
Postfață la ediția a doua: Cuvinte către părinți 300

Rugăciuni 317
Rugăciune pentru căsătorie 317
Rugăciunea tinerilor care vor să se căsătorească 319
Rugăciunea celor ce se căsătoresc 320
Rugăciunea soțului pentru soția sa 321
Rugăciunea soției pentru soțul ei 323
Rugăciunea soților unul pentru altul 324
Rugăciune la necazuri și supărări 325
Rugăciunea părinților pentru căsătoria fiului lor 325

TIPAR executat la:
Tipografia
LUCMAN
Strada Miron Costin nr.19
Sector 1, Bucureşti-Romania

Cartea Nunții

Cum să-mi întemeiez o familie

Cartea de față se adresează în primul rând celor care vor să își întemeieze o familie. Dar, așa cum au arătat-o și edițiile precedente, mulți oameni căsătoriți au citit acest volum pentru a înțelege cum trebuie să se raporteze la partenerul lor de viață. Chiar dacă nu ofer „rețete de fericire", chiar dacă sunt sceptic față de astfel de oferte de noroc „la kilogram", sper că vei găsi aici răspunsuri la multe dintre întrebările și frământările tale. Sunt răspunsurile pe care le-am cules, ani de zile, înainte să mă căsătoresc eu însumi…

De ce citești această carte? Nu citi mai departe acest pasaj, oprește-te și răspunde-ți…

Cred că unul dintre motivele care au cei mai puțini susținători este găsirea unui nod în papură. Oameni care au asistat, copii fiind, la tensiuni, scandaluri și chiar bătăi între părinții lor. Sau oameni care, deși nu au avut copilăria întunecată de astfel de secvențe, au avut drame în viața sentimentală, și nu vor să aibă parte de un eșec în viața de familie. Însă cei mai mulți cititori ai acestei cărți – și știu asta din scrisorile și mesajele pe care le-am primit de la ei –, citesc această carte cu speranța că, în această lume în care ideea de căsătorie e blamată, e ironizată și chiar călcată în picioare (că, deh… „după luna de miere începe butoiul cu rahat!"), totuși mai există unele voci care iau apărarea familiei.

Am scris această carte mai ales pentru că sunt un bărbat topit de soția lui. (Și din acest motiv i-am și pus poza pe coperta acestei cărți…)

Te iubesc, Claudia mea. Și iubirea pe care ți-o port m-a făcut să scriu cartea de față, pentru a întinde o mână de ajutor celor care vor să pornească pe calea nunții, dar au rețineri, temeri, prejudecăți. Tu ești lumea mea, ești visul meu. Și vreau să îți mulțumesc încă și încă o dată…

Danion Vasile

9 789737 232823

www.lucman.ro
comenzi@lucman.ro
ISBN: 978-973-723-282-3